

**H.1287 (M.1870) – H.1297 (M.1880) YILLARI ARASINDA
HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESLERİNDE
KÜTAHYA SANCAĞI**

(Yüksek Lisans Tezi)

Abdullah YÜKSEL

Kütahya -2008

T. C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

H.1287 (M.1870) – H.1297 (M.1880) YILLARI ARASINDA
HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMELERİNDE
KÜTAHYA SANCAĞI

Danışman
DOÇ. DR. HASAN BASRİ KARADENİZ

Hazırlayan
ABDULLAH YÜKSEL
005926212105

Kütahya – 2008

KABUL VE ONAY

Abdullah YÜKSEL'in hazırladığı "H.1287 (M.1870) – H.1297 (M.1880) YILLARI ARASINDA HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMELERİNDE KÜTAHYA SANCAĞI" başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışması jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip kabul edilmiştir.

... / ... / 2008

TEZ JÜRİSİ

Doç. Dr. Hasan Basri KARADENİZ (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Bayram NAZIR

Yrd. Doç. Dr. Nurgül BOZKURT

Prof. Dr. Ahmet KARAASLAN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “H.1287 (M.1870) – H.1297 (M.1880) YILLARI ARASINDA HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMELERİNDE KÜTAHYA SANCAĞI” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

... / ... / 2008

Abdullah YÜKSEL

ÖZGEÇMİŞ

Abdullah YÜKSEL 15.04.1980 tarihinde Karabük'ün Eflani İlçesinde doğdu. İlköğrenimini Atatürk ilköğretim okulunda, ortaöğrenimini Atatürk orta okulunda tamamladı. Lise öğrenimini Eflani Lisesinde tamamladı. 2001 yılında Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih bölümüne girdi ve 2005 yılında mezun oldu. 2006 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde Tezsiz Yüksek Lisansını bitirdi.

ÖZET

İlkçağlardan beri insanlığın ve medeniyetlerin beşiği olan Anadolu'nun ortasında yer alan Kütahya, pek çok devletin eline geçmiş, nihayetinde de Osmanlılar'ın yönetiminde kalmıştır. Şehir, Osmanlı Devleti'nin son dönemine kadar önemini korumuştur.

Salnameler, bir bölgenin idarî, askerî, iktisadî, eğitim, nüfus vs. konuları içerisine alan geniş icmallerdir. Araştırmamız, H.1287(1870)–H.1297(1880) tarihleri arasındaki Hüdavendigâr Vilayeti Salnameleri'nde Kütahya Sancağı'nın idari, iktisadi, demografik, askeri, sosyal ve kültürel durumunu kapsamaktadır. Derin bir bilgi deposu olan bu salnamelerde her çeşit bilgiye rastlanmaktadır. Tanzimat sonrası idari alanda yapılan değişikliklerin taşradaki yansımalarını, sancak veya kaza bünyesinde bulunan bütün görevlileri, kurulan yeni daireleri ve bu dairelerin üyelerini burada görmek mümkündür. Ayrıca askerî personelin sayısı, zabitanın ismi, rütbeleri burada belirtilmiştir. Diğer bir husus da sancağın nüfus ve gelir durumu ile ilgili verilen ayrıntılı ve doyurucu bilgilerdir.

Tanzimat'ın uygulanması ve taşradaki değişimleriyle birlikte neticelerini gösteren en güçlü karine salnamelerdir. Dolayısıyla ileride salnamelere dayalı olarak yapılacak olan araştırmaların sayısı arttıkça, kıymetleri daha da iyi anlaşılacak ve bölgesel tarihçiliğin gelişmesine katkıda bulunacaktır.

Anahtar kelimeler; Kütahya, Sancak, Salname.

ABSTRACT

Anatolia is the center of humanity and civilizations since ancient ages. The city of Kütahya, which is in the middle of the Anatolia had been conquered by lots of countries and came under the heel of Ottoman Empire after all. The city kept up its importance until the late period of Ottomans.

The Yearbooks are the statistical information of a province, which includes the subjects of military, administrative, economics, education, population and etc. Our research encapsulates administrative, economics, population, military, social and cultural conditions of the Sanjak of Kütahya, in the Yearbook of the Province of Hüdavendigâr between the years A.H.1287(1870)–A.H.1297(1880). Lots of information can be found in these Yearbooks, which are wide information sources after the administrative reforms in 1839. In here it is possible to see the results (of the changes in administrative field) in the country, all of the office bearers in Sanjaks and Counties, the new established administrative offices and the members of these offices. Besides, the quantity of staff in army, the name and grade of municipal police force are stated in these books. Another point about these Yearbooks is detailed and satisfactory information about the population and income of the Sanjak.

These Yearbooks are the best information sources about the result of execution of the administrative reforms in 1839 and the changes in County. Consequently, as the quantity of the researches, which is based upon these Yearbooks, increases, their value will be realized and they will contribute to the regional historiography.

Key Words: Kütahya, Sanjak, Yearbook

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR.....	x
TEZ HAKKINDA.....	xi
GİRİŞ	1
1. SALNAMELER.....	1
2. KÜTAHYA’NIN TARİHÇESİ.....	7
2.1. İlk Çağlarda Kütahya.....	7
2.2. Türk Hâkimiyetine Girişi	8
2.3. Germiyanogulları Beyliği Dönemi.....	9
2.4. Osmanlı Devleti Dönemi.....	12

BİRİNCİ BÖLÜM

H.1287(M.1870) – H.1297(M.1880) TARİHLERİ ARASINDA HÜDAVENDİGÂR VİLAYETİ SALNAMELERİNE GÖRE KÜTAHYA’NIN İDARİ, İKTİSADİ, DEMOGRAFİK, ASKERİ, SOSYAL VE KÜLTÜREL YAPISI

1.1. İDARİ YAPI	
1.1.1. Kütahya Sancağının İdari Taksimatı	16
1.1.2. Görevliler ve Sancak İdaresi	19
1.1.3. İdari Kurumlar	24
1.1.3.1. Meclis, Kalem ve Komisyonlar	24
1.1.3.2. Belediyeler.....	27
1.1.3.3. Mahkemeler	28
1.1.4. Kazalar	30
1.1.5. Nahiyeler	34

1.1.6. Köy ve Mahalleler	35
1.2. İKTİSADİ YAPI	
1.2.1. Ziraat	38
1.2.2. Hayvancılık	39
1.2.3. Sanayi	40
1.2.4. Madenler	42
1.2.5. Ormanlar	44
1.2.6. Sancak Gelirleri	44
1.3. DEMOGRAFİK YAPI.....	
1.3.1. Sancağın Genel Nüfusu ve Özellikleri	49
1.4. ASKERİ YAPI.....	
1.4.1. Tanzimat Öncesi Askeri Yapı	56
1.4.2. Tanzimat Sonrası Askeri Yapı	56
1.4.2.1. Kütahya Sancağı'nda Askeri Durum	57
1.5. SOSYAL VE KÜLTÜREL YAPI	
1.5.1. Eğitim	60
1.5.2. Dini Müesseseler	63
1.5.2.1. Cami ve Mescitler	63
1.5.2.2. Tekkeler	65
1.5.2.3. Kiliseler	66
1.5.3. Kahvehane ve Meyhaneler	66
1.5.4. Kaplıca ve Hamamlar	67

İKİNCİ BÖLÜM
H.1287(M.1870) – H.1297(M.1880) TARİHLERİ ARASINDA HÜDAVENDİĞÂR
VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI'NIN
TRANSKRİPSİYONLARI

2.1.	H.1287 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU	70
2.2.	H.1288 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU	88
2.3.	H.1289 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU	106
2.4.	H.1290 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU	124
2.5.	H.1291 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU	144
2.6.	H.1292 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU	164
2.7.	H.1293 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU	186
2.8.	H.1294 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU	208
2.9.	H.1295 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU	230
2.10.	H.1296 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU	249
2.11.	H.1297 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU	273
	SONUÇ	291
	SÖZLÜK	293
	KAYNAKÇA	300
	İNDEKS	304
	EKLER	310

TABLolar LİSTESİ**Sayfa**

Tablo 1.1. 1870 Mahalle, Köy ve Çiftlik Sayıları.....	36
Tablo 1.2. 1878 Mahalle ve Köy Sayıları	37
Tablo 1.3. 1870 Hayvan Miktarı	40
Tablo 1.4. Dükkan ve Han Sayısı	42
Tablo 1.5. Pazar Yerleri ve Günleri	43
Tablo 1.6. 1873 Kütahya Sancağı Gelir Kalemleri	47
Tablo 1.7. 1877 Kütahya Sancağı Gelir Kalemleri	48
Tablo 1.8. 1879 Kütahya Sancağı Gelir Kalemleri.....	49
Tablo 1.9. 1870 Kütahya Sancağı Nüfusu	51
Tablo 1.10. 1873 Kütahya Sancağı Nüfusu	52
Tablo 1.11. 1875 Kütahya Sancağı Nüfusu	53
Tablo 1.12. 1880 Kütahya Sancağı Nüfusu	55
Tablo 1.13. 1871-1880 Zabitanı Askeriyye Süvari Bölüğü	59
Tablo 1.14. 1870-1880 Zabitanı Askeriyye Piyade Bölüğü.....	59
Tablo 1.15. 1870-1878 Rüştîye Mektebi Öğrenci Sayıları	62
Tablo 1.16. Cami ve Mescit Sayıları.....	64
Tablo 1.17. Tekke Sayıları	65
Tablo 1.18. Kahvehane ve Meyhaneler.....	67
Tablo 1.19. Kaplıca ve Hamamlar	68

KISALTMALAR

<u>Kısaltma</u>	<u>Açıklama</u>
a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
a.g.t.	Adı geçen tez
bkz.	Bakınız
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
Der.	Derleyen
DIY.İA.	Diyanet İslam Ansiklopedisi
DPÜ.	Dumlupınar Üniversitesi
H.	Hicrî
Haz.	Hazırlayan
İ.A.	İslam Ansiklopedisi
İ.Ü.E.F. Coğ. Böl.	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü
M.	Milâdî
S.	Sayı
SBE.	Sosyal Bilimler Enstitüsü
s.	Sayfa
vd.	Ve devamı
vs.	Vesaire

TEZ HAKKINDA

AMAC

Osmanlı tarihini daha iyi anlamak için yaşanmış siyasî olaylar kadar sosyal, iktisadî, idari unsurlar da önemlidir. Bunların öğrenilmesi için de en önemli kaynaklar salnamelerdir. Araştırmamız, 1870-1880 (Hicrî 1287-1297) tarihleri arasında Hüdavendigâr Vilayeti Salnamelerine göre Kütahya Sancağı'nın idarî, iktisadi, demografik, askeri, sosyal ve kültürel açıdan değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

KAPSAM

Tezimiz bir giriş ve iki bölümden meydana gelmektedir. Giriş kısmında salnameler hakkında bilgiler verilerek, salnamelerin ortaya çıkış süreci, ilk nasıl hazırlandıkları, ne çeşit salnamelerin bulunduğu gibi konularına temas edildi. Daha sonra araştırmamızın konusunu oluşturan Kütahya'nın tarihi kısa bir şekilde verildi.

Birinci bölümde ilk olarak sancağın idarî yapısından bahsedildi. Burada sancağın en yetkili mülki amiri olan mutasarrıfın konumu, liva meclislerindeki yeri üzerinde duruldu. Yine sancak dahilinde yer alan nahiye, köy ve mahallelerin sayıları tablo haline getirilerek genel bir şablon ortaya konulmaya çalışıldı. Bu bölümde bahsedilen konulardan biri de Kütahya Sancağı'nın iktisadi durumudur. Ziraat, hayvancılık, madenler ve sancak gelirleri bu başlık içinde değerlendirilmeye çalışıldı. Yine bu bölümde 1870-1880 yıllarında sancağın demografik yapısındaki değişimleri tablolar oluşturarak inceledik. Ayrıca sancağın askerî yapısı da bu bölümde ele alınan diğer konu başlığıdır.

Tezimizin önemli kısmını oluşturan ikinci bölümde ise H.1287/M.1870 - H.1297/M.1880 yılları arasındaki 11 (onbir) adet Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'nin Kütahya Sancağı transkripsiyonları yer almaktadır.

YÖNTEM

İlk önce konumuzla ilgili daha önce çalışma yapıp yapılmadığını kontrol etmek için YÖK'ün kataloglarında inceleme yaptık. Daha sonra İstanbul'da Fatih Millet Kütüphanesi'nde, incelediğimiz Salnamelere ulaştık. Buradan konumuz olan salnamelerin mikrofilmlerini aldık. H.1294 yılına ait salnameyi Bursa İnebey

Kütüphanesinden temin ettik. Elde ettiğimiz salnamelerin transkripsiyonuna başladık. Ayrıca salnameler ve Kütahya hakkında gerekli bilgileri gerekli kütüphane ve arşivlerden topladık. Danışman hocam Doç. Dr. Hasan Basri Karadeniz ile sürekli diyalog içinde çalışmalarımızı sürdürdük.

SINIRLILIKLAR

Bu çalışmamız on yıllık bir dönemi kapsamaktadır. Bu dönem içerisinde her yıl yazılmış olan Hüdavendigâr Vilayet Salnameleri'nde Kütahya Sancağı ile ilgili olan kısımlar belirlenip okunmuş ve transkripsiyonları yapılmıştır. Daha sonra tasnif edilerek yorumlanmıştır. Salnamelerle ilgili yapılan çalışmaların az olması ve Hüdavendigâr Salnamelerinin Kütahya ilinde mevcut bulunmaması, orijinal nüshalara ulaşmamızı ve çalışmamızı zorlaştırmıştır.

TEZ METNİ

GİRİŞ

1. SALNAMELER

Salname, kelime olarak ‘yıllık’ anlamına gelmekle birlikte terim olarak bir senelik olayları topluca göstermek amacıyla hazırlanan eserler için kullanılır. Türkçeye Tanzimat’tan sonra girmiştir. Farsça yıl demek olan “*sal*” kelimesi ile mektup, kitap anlamına gelen “*name*” kelimesinin birleşmesinden “*yıllık*” anlamına gelen “*Salname*” oluşmuştur¹.

Salnameler geçmiş yıllardaki önemli olayları özetleyen, ait oldukları yılların müesseseleri ve hal tercümeleri gibi çeşitli konularda kısa bilgiler veren eserlerdir². Ayrıca salnamelere, dönemine ve coğrafyasına ait bilgiler başta olmak üzere devletin idari ve siyasi yapısı, kurumları, kurumlarda çalışan bürokratların isimleri, ordu, donanma, eğitim, kültür vb pek çok alanda önemli bilgiler kaydedilmiştir.

¹ “Salname”, *İ.A.*, C. X, s. 134.

² Ahmet Aydın, “Osmanlılarda Tarih Yazıcılığı”, *Türkler*, C.XI, Ankara 2002, s.422.

Salnamenin karşılığı olarak Fransızca'da “*Annuaire*”, İngilizce'de ise “*Yearbook*” tabirleri kullanılmaktadır. İlk annuaire Fransa'da 1793 senesinde yayınlanmıştır³. Yine Avrupa'da yayınlanan “*Almanac*”lar, salnameye çok yakın fakat coğrafya, tarih, astronomi gibi konuların yanında halka hitap etme mecburiyeti ile ev idaresi, oyunlar, sağlık öğütleri, fıkralar ve mizahi resimler gibi birçok şeye yer veren eserlerdir. İlk almanak Viyana'da 1457 yılında basılmış ve kısa bir süre içinde çeşitli ülkelerde değişik adlarla yayınlanmaya başlamıştır⁴.

1763'ten itibaren Almanya ve Fransa'da yayınlanmaya başlanan “*Almanach de Gotha*”ları gören Sadrazam Mustafa Reşit Paşa, benzer eserlerin Osmanlı Devleti'nde de yayınlanmasını arzu etmiştir⁵. Nitekim Osmanlı Devleti'nde ilk resmi salname Mustafa Reşit Paşa'nın teşvikiyle tarihçi Hayrullah Efendi, Ahmet Vefik Efendi ve Cevdet Paşa'nın müşterek çalışmaları sonucunda 1847 yılında çıkartılmıştır⁶.

Salnamelerin ilk yayımlandıkları senelerde sayfa sayıları az, verdikleri bilgiler kısıtlıdır. Genellikle devletin bürokratik kurumsal yapısı ile buralarda çalışan memurların isimlerine ağırlık verilmektedir. Ancak ileriki yıllarda salnamelerin hem sayfa sayılarının hem de ebatlarının arttığı görülmektedir. Hatta salnamelerin içerisinde imparatorluğun farklı yerlerine ait resimler, krokiler, haritalar yer almaya başlamış ve pekçok konu hakkında ayrıntılı bilgiler de kaydedilmiştir⁷.

Osmanlı salnameleri genel olarak, Devlet Salnameleri, Nezaret Salnameleri ve Vilayet Salnameleri olmak üzere üç kısma ayrılmaktadır. Ayrıca özel kuruluşların ve şahısların yayınlamış olduğu salnameler de bulunmaktadır.

Sâlnâmelerin en eskisi, en düzenlisi ve aynı zamanda en uzun ömürlüsü “Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye” olarak da geçen “Devlet Sâlnâmeleri”dir. Özellikle

³ M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.III, İstanbul 1993, s.105.

⁴ *Temel Britannica*, “Almanak”, C.I, İstanbul 1992, s.157.

⁵ Şengül Öztürk, *1300-1310 Yılları Arasında Hüdavendiğar Vilayetinde Kütahya Sancağı Salnamelerinin Transkribesi ve Değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), DPÜ SBE, Kütahya 2000, s.2.

⁶ Pakalın, a.g.e., s.106.

⁷ Hasan Duman, *Osmanlı Salnameleri ve Nevsalleri*, Ankara 2000, s.1.

Sultan II. Abdülhamit döneminde yayınlananlar en mükemmelleridir ve çok zengin bilgiler ihtiva ederler. Devlet salnameleri 1847'den 1912'ye kadar düzenli olarak neşredilmiştir. Toplam 68 adet olan bu salnamelerden sonuncusu 1918 yılında basılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti de 1926, 1927 ve 1928 yıllarına ait olmak üzere üç sene arka arkaya salnameler yayınlamıştır. Ayrıca 1968 ve 1973 yıllarında da 2 defa il yıllıkları çıkartılmıştır⁸.

Nezaret Salnameleri, Osmanlı Devleti'nde Tanzimat sonrası kurulmuş olan nezaretlerin ve resmi kuruluşların yayınlamış oldukları yıllıklardır. Bunlar, devlet ve vilayet sâlnâmeleri kadar düzenli çıkarılamamıştır. Nezaret salnamelerinde kurumların yapısı, işleyişi, daireleri, memurların isimleri ve görevleri, önceden vazife yapmış nazırların isim listeleri gibi birçok konu bulunmaktadır. Bundan başka nişan, rütbe, istatistikler vs. pek çok bilgi de bu salnamelerde yer almaktadır. İlk nezaret salnamesi, "Salname-i Askeri" adı altında Harbiye Nezareti tarafından Keçecizade Fuat Paşa'nın Seraskerliği zamanında neşredilmeye başlanmıştır⁹. Bunu diğer nezaretler takip etmiştir. Bunlardan bazıları; Maarif Nezareti salnamesi, İlmiye salnamesi, Hariciye Nezareti salnamesidir. Buna ilaveten bazı resmi kurumlar da salnameler yayınlamışlardır. Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti Salnamesi, Rüşumat Salnamesi, İlmiyye Salnamesi bunlardan birkaçıdır¹⁰.

Vilayet salnameleri, salname türleri içerisinde en önemli kıymete sahip olanlarıdır. Çünkü bir vilayetin sosyal, askerî, iktisadî, demografik, coğrafi, dinî vs pek çok konu hakkındaki bilgilerini barındırmaktadır. II. Abdülhamid döneminde, devlet salnamelerinde olduğu gibi çok ayrıntılı vilayet salnamelerinin de hazırlandığı görülmektedir.

İlk vilayet salnamesi H.1283(M.1866) senesinde neşredilen Bosna Vilayet Salnamesidir¹¹. Bu tarihten itibaren vilayet salnameleri hızla neşredilmeye başlanmıştır. H.1282–1336(M.1865–1918) yılları arasında 527 adet vilayet salnamesi

⁸ Duman, a.g.e., s.5.

⁹ Duman, a.g.e., s.7.

¹⁰ Zabit Acer, *1310-1320 Yılları Arasında Hüdavendiğar Vilayetinde Kütahya Sancağı Salnamelerinin Transkribesi ve Değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), DPÜ SBE, Kütahya 2000, s.3.

¹¹ Duman, a.g.e., s.5.

neşrolunmuştur. Bu yayınlar bazı vilayetlerde 1919 yılına kadar devam etmiştir. En çok salname çıkaran vilayetlerin başında ise Hüdavendigâr ve Selânik gelmektedir¹².

İlk yayınlandıkları yıllarda küçük hacimli olan vilayet salnameleri de ileri ki yıllarda yüzlerce sayfadan oluşan eserler olarak basılmışlardır. Vilayet salnamelerinin ilk sayfalarında kaçınıcı defa ve nerede basıldığı yer alır¹³. Daha sonra Hz. Adem'den itibaren dünyada meydana gelen önemli gelişmelerin yer aldığı ve tarihlerinin gösterildiği bir takvim bulunmaktadır. Ardından, bölgenin en büyük mülki amiri olan vali, asker, ümera, memurîn ve pek çok görevlinin isimleri ve vazifeleri yazılıdır. Ayrıca geçmişten o ana kadar vilayette görev yapmış valilerin listelerinin verildiği görülür. Öte yandan vilayet, sancaklardan müteşekkil bir idarî birim olduğundan, öncelikle merkez sancak hakkında bilgiler verilir. Daha sonra diğer sancaklara geçilir ve sancaklara bağlı kazalar ve nahiyeler ayrıntılı bir şekilde anlatılır.

Anlatılan bilgiler içerisinde öncelikle sancak, kaza ve nahiyelerde mülkî ve askerî görevlilerin isimleri ve vazifeleri yer almaktadır. Eğer sahip oldukları madalyalar var ise derecesiyle birlikte ve hangi olaydan ötürü aldıkları belirtilir. Bundan sonra bölgenin coğrafyası ayrıntılı bir şekilde tasvir edilir. Kuzeyinde, doğusunda, batısında ve güneyinde hangi sancakların, dağların, ovaların, nehirlerin vs. yer aldığı ifade edilir. Akabinde yerleşim yerinin nüfusu hakkında rakamlarla bilgiler verilir. Şayet gayrimüslimler yaşıyorsa onların sayısı da gösterilir. Bölgede göç hareketleri olmuşsa veya bölgeye muhacir gelmişse bunlardan da bahsedilir.

Ayrıca, yerleşim yerinin ziraî ve hayvancılık, varsa zanaat yönleri de anlatılır. Sancağa ve vilayete katkısı üzerinde durulur. Bahse konu olan diğer bir husus da bölgede mevcut olan madenler, doğal kaynaklar ve kaplıcalardır. Bunlardan da halkın ne şekilde istifade ettiği belirtilir.

¹² Pakalın, a.g.e., s.106. ; Çıkarılan vilayet salnamelerinin listesi için bkz. Ekler kısmı, Vilayet Salnameleri Listesi.

¹³ Bu konuda örnek sayfa için bkz. Ekler kısmı, H.1297/M.1880 Yılı Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi ilk sayfası.

Genel olarak vilayet salnamelerinde eğitimle ilgili de doyurucu malzemeler sunulmakta ve bunlara ait pek çok istatistikî bilgilere yer verilmektedir. Bir vilayet/sancaktaki rüşdiye mekteplerinin sayısı, öğrencilerin mevcudu listeler halinde verilmektedir. Eğer bölgede idadi mektepleri var ise bunlar için de aynı yöntem uygulanır. Bununla beraber gerek rüşdiye mekteplerinde gerekse idadilerde ders veren hocaların isimleri de zikredilir.

Kısaca vilayet salnameleri bir bölgenin, sosyal, iktisadî, demografik, ticarî, eğitim ve benzeri alanlarında genel bir bilgi edinebileceğimiz, bazen hiç umulmadık bilgilere ulaşabileceğimiz önemli birer tarih kaynaklarıdır. Ayrıca bir bölgenin tarihsel olarak anlaşılmasında genel bir panorama çizmektedir.

Osmanlı Devleti'nin son yüzyılının idari, ilmi, iktisadi, siyasi, askeri ve kültürel alanlardaki durumunu gösteren salnamelerin tamamının incelemesi halen yapılamamıştır. Hüdavendigâr Vilayet Salnameleri üzerine hazırlanmış çalışmaların olmasına rağmen henüz tamamı değerlendirilememiştir¹⁴. Bizde bu araştırmamızda Hüdavendigâr Vilayet Salnamelerinin H.1287(M.1870)-H.1297(M.1880) yıllarını kapsayan 11 yıllık dönemi içerisinde Kütahya Sancağını incelemeye çalışacağız.

Araştırmamıza konu olan salnameler ve bunların sayfa sayıları:

- Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1287-M.1870 (170 s.)
- Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1288-M.1871 (134 s.)
- Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1289-M.1872 (128 s.)
- Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1290-M.1873 (150 s.)
- Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1291-M.1874 (150 s.)
- Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1292-M.1875 (156 s.)
- Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1293-M.1876 (146 s.)

¹⁴ Hüdavendigâr Vilayeti Salnameleri hakkında yapılan araştırmalar içerisinde Kütahya Sancağını ele alan çalışmalar : Ömer Karakaş, *19.yüzyıl sonu ve 20. Yüzyıl başlarında Kütahya (Germiyan) Sancağı salnameleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), DPÜ SBE, Kütahya 2000 ; Nilüfer Bakan, *Salnamelere Göre Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kütahya Sancağı'nın Sosyo-Ekonomik Profili*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SBE, Eskişehir 2007 ; Öztürk, a.g.t., ; Acer, a.g.t.

Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1294-M.1877 (144 s.)

Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1295-M.1878 (142 s.)

Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1296-M.1879 (220 s.)

Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1297-M.1880 (179 s.)

2. KÜTAHYA’NIN TARİHÇESİ

2.1. İlk Çağlarda Kütahya

Kütahya, geniş bir ova (Kütahya Ovası) kenarında yer alan Yellicedağı (Acemdağı) eteklerinde kurulmuştur. Şehrin eski çekirdeği Hisar tepesiyle Hıdırlık tepesi önünde olup zamanla bu iki tepe arasından kuzeyindeki ovaya doğru yayılmıştır¹⁵.

Anadolu’nun en eski yerleşim yerlerinden birisi olan Kütahya’nın ilk defa ne zaman kurulduğunu tespit etmek oldukça zordur. Antik kaynaklar bu şehri *Esop*’un doğduğu yer diye bildirirler ki, bu da Kütahya’nın M.Ö. VI. yüzyılda mevcut olması gerektiğini göstermektedir. Şehrin ismi eski kaynaklarda *Kotiaieion*, *Kotiaion*, *Cotyaeium*, *Cotyaeum*, *Cotyaium* şeklinde geçmektedir. Strabon, şehrin adının Kotsy’in şehri manasına gelen *Kotiaion* olduğunu belirtmektedir¹⁶. Bir çok yolun kavşak noktasında ve bugünkü şehre hakim bir tepede kurulduğu kabul olunan Kütahya’nın, ilk devirlerine ait hemen hiçbir eser bakiyesi kalmamıştır.

Kütahya şehrinin tarihiyle ilgili olarak bir hikâyede: “Çok eski bir efsaneye göre, dul bir kadının yaptığı birbirinden güzel testiler, tabaklar, vazolar hem zarif hem de çok sağlamış. Pazara gelen alıcılar kadının yolunu gözler, onun pişirdiği toprak kapları almak için etek dolusu para harcarlarmış. Çanak çömlek esnaftı neredeyse iflas edecek duruma düşmüş. Toplanıp karar vermişler: ‘Bu ince işçilik, bu sağlam çanak-çömlek, kadının hüneri değil kullandığı çamurun eseri. Bizim çamurumuz iyi değil. Onu izleyelim, kadın nereden toprak alıyorsa görelim, biz de oradan toprak alalım, demişler.’ Bir pazar dönüşü kadını izlemişler. Kadın, gide gide bugünkü Kütahya’nın bulunduğu yere gelmiş, küçük bir tepeden heybesini doldurmuş, geri dönmüş. Ondan sonra, tüm çanak-çömlekçiler buraya üşüşmüş, atölyeler kurmuş, bir şehir yapmışlar. Adı, o günden sonra ‘Seramorum’ yani

¹⁵ Metin Tuncel, “Kütahya İlinin Beşeri ve İktisadi Coğrafyası”, *Atatürk’ün Doğumunun 100. Yılına Armağan Kütahya*, İstanbul, 1981-82, s. 22.

¹⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Bizans ve Selçukilerle Germiyan ve Osmanoğulları Zamanında Kütahya Şehri*, İstanbul 1932, s. 7.

'Seramik şehri' olmuş. Daha sonra 'Kotesyum' denen şehre, Selçuklularla birlikte Kütahya adı verilmiş"¹⁷ diye anlatılmaktadır.

Kütahya'da ilk siyasi hakimiyeti Frikler kurmuştur. Şehir Frigya hâkimiyetinden bir müddet sonra Pers Kralı Kyros'un eline geçmiş, sonra Büyük İskender'in, müteakiben onun kumandanlarından Antigon'un hükmü altına girmiştir. Bir aralıkta Bithynia ve Bergama devletlerinin sahası içinde kalan Kütahya, Romalılar zamanında ve ikinci asırdan itibaren Hıristiyanlığın önemli merkezlerinden biri olmuştur¹⁸.

Kütahya'nın ehemmiyeti Bizans İmparatorluğu devrinde daha da çok artmıştır. Bizanslılar şehre hakim ve kale inşasına elverişli sarp tepeye, burçlar ile tahkim edilmiş ve iki kat sur içine alınmış bir şato yapmışlardır. Burası daha sonra, Germiyanogulları ve Osmanlılar devrinde yapılan Kütahya kalesinin Yukarı Hisar denilen kısmının esasını teşkil etmiştir¹⁹.

2.2. Türk Hâkimiyetine Girişi

Selçuklular ile Bizans arasında yapılan Malazgirt Savaşı'ndan (1071) sonra Türkler Anadolu'nun fethine girişmiş ve süratle batıya doğru ilerlemişlerdir. Bu tarihten sonra Anadolu'da Türk nüfusu hızla artmaya başlamıştır²⁰.

Bizans İmparatoru Romanous Diogenes, Malazgirt savaşının ardından tahtını geri almak için yaptığı mücadelelerde yenilince Kütahya Kalesi'ne getirilip gözleri kör edilmiş ve Prote adasına sürgün edilmiştir²¹. Anadolu Selçuklu Devletini kurucusu (1075)²² Süleyman Şah'ın Kütahya şehrini 1075-1078 yılları arasında

¹⁷ Mehmet Önder, *Şehirden Şehire Anadolu*, Ankara 1995, s. 267-268.

¹⁸ Hakkı Dursun Yıldız, "Kütahya'nın Tarihçesi", *Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan Kütahya*, İstanbul, 1981-82, s. 35.

¹⁹ Uzunçarşılı, a.g.e., s.7.

²⁰ Osman Turan, *Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi*, İstanbul 2005, s. 206.

²¹ Uzunçarşılı, a.g.e., s.37.

²² Anadolu Selçuklu Devleti'nin kuruluş tarihi olarak çeşitli kaynaklarda 1077, 1078, 1080, 1081 gibi tarihlerin geçmesine karşın Osman Turan Anadolu Selçuklu Devleti'nin kuruluş tarihinin 1075 olduğunu belirtir. Daha geniş bilgi için bkz. , Osman Turan, *Selçuklular Tarihi ve Türk-İslam Medeniyeti*, İstanbul 2003, s.282.

Selçuklu hakimiyeti altına aldığı kabul edilmektedir²³. Dorylaion (Eskişehir) muharebesine (1097) kadar da Selçuklu idaresinde kalan şehir XII. yüzyılın ortalarında Anadolu’da Bizans hâkimiyetinin sınır hattında yer almış ve bu yöredeki Türkmenlerin başlıca hedefini oluşturmuştur. Miryokefalon zaferinin ardından bu taarruzlar daha da artmış ve nihayet İmparator I. Manuel’in ölümünden sonra Selçuklular’ın idaresi altına girmiştir (1180)²⁴

1182’de II. Kılıçarslan ülkeyi oğulları arasında paylaştınca Uluborlu ve Kütahya yöresi Gıyaseddin Keyhüsrev’e düşmüştür. Bunu izleyen karışıklıklar sırasında şehir yeniden Bizanslıların eline geçtiyse de I. Alâeddin Keykubad zamanında İznik İmparatorluğu’ndan geri alınmıştır(1233)²⁵. Bu tarihten sonra Kütahya kesin olarak Türk hâkimiyetine girmiştir.

1234 tarihli Yoncalı Hamam’ın kitabesi Türk hâkimiyetinin başlangıcına işaret etmektedir. Kütahya’daki Hıdırlık Mescidi, Yoncalı Hamamı ve Camisi, Balıklı Camii ve Medresesi Selçuklu dönemi eserlerindedir²⁶.

2.3. Germiyanogulları Beyliği Dönemi

XIII. yüzyılın ortalarında IV. Rükneddin Kılıçarslan döneminde Kütahya ve yöresi, Sahib-i Ata Fahreddin Ali’nin uç beyliğine tayin edilen oğullarına ikta olarak verilmiştir²⁷. Germiyanlıların, Kütahya ve çevresine ne zaman yerleştikleri kesin olarak bilinmemekle birlikte, Anadolu’da ilk defa XIII. yüzyılın başlarında Malatya bölgesinde görülürler²⁸.

²³ Yıldız, a.g.m., s.36.

²⁴ Mustafa Çetin Varlık, “Kütahya”, *DİY.İ.A.*, C. XVI, s. 580.

²⁵ Varlık, a.g.m., s. 580.

²⁶ *Kütahya 2002*, T.C. Kütahya Valiliği İl Özel İdaresi Yayınları 1, s. 46.

²⁷ Varlık, a.g.m., s. 580.

²⁸ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, “Germiyanogulları”, *İ.A.*, C. IV, s.767.

Baba İshak İsyanı (1239) sırasında Selçuklu hizmetinde olan Germiyanlılar'ın başında Alışir oğlu Muzafferüddin bulunmaktadır. Daha sonra başa geçen Kerimüddin Alışir, Selçuklu saltanat mücadelelerine karıştığı suçlamasıyla Moğollar tarafından idam edilmiştir (1264)²⁹.

1277 senesinde Selçuklu şehzadesi olduğu iddasıyla Konya'da hükümdarlığını ilan eden Gıyaseddin Siyavuş'u, "Cimri" olarak da bilinen olayda yakalayıp Selçuklu Sultanına teslim eden, Germiyan Türkleridir³⁰.

Germiyanlıların Batı Anadolu'ya kesin olarak hangi tarihte yerleştiklerinin bilinmediğini yukarıda belirtmiştik. Ancak, Kerimüddin Alışir'in 1264'te öldürülmesinden sonra 1277'de meydana gelen Cimri olayında bulunmaları, Germiyanlıların bu tarihler arasında Kütahya ve Denizli civarına geldiklerini göstermektedir³¹.

Germiyanoğulları, Selçuklu hükümdarı ve Moğollarla 1289'a kadar mücadele etmek zorunda kaldılar. Bu mücadelelerde başarılı olan Germiyanlılar ayrıca diğer Anadolu beylikleriyle de karşı karşıya geldiler. Nitekim Denizli ve havalisi için Sahip Ataoğullarıyla giriştikleri uzun mücadeleler sonucunda galip gelmeyi başardılar. 1300 tarihinde Kütahya'yı merkez yaparak Yakup bin Alışir önderliğinde beyliklerinin temelini attılar³². Bu tarih, bazı kaynaklarda 1302 olarak kabul edilmektedir³³.

Kısa bir süre zarfında güçlü bir beylik haline gelen Germiyanoğulları, Anadolu'daki fetihlerine devam ettiler. Sınırlarını batıya doğru genişletmek isteyen Yakup Bey, subaşı Aydınolu Mehmed Bey'i İzmir ve çevresinin fethiyle görevlendirdi³⁴.

²⁹ Salim Koca, "Anadolu Türk Beylikleri", *Türkler*, C.VI, Ankara 2002, s.719.

³⁰ Uzunçarşılı, a.g.e., s. 27.

³¹ Turan, *Selçuklular Tarihi ve...*, s. 300.

³² Mustafa Çetin Varlık, "Germiyanoğulları Beyliği", *Türkler*, C. VI, Ankara 2002, s. 774.

³³ Uzunçarşılı, a.g.e., s.32.

³⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Ankara 1988, s. 41.

XIV. yüzyılın ortalarına doğru bir taraftan Karamanoğulları'nın, diğer taraftan Osmanlılar'ın baskıları üzerine Süleyman Şah, beyliğinin muhafazası için Osmanlılar'la akrabalık kurmak istemiş ve kızı Devlet Hatun'u I. Murat'ın oğlu Bayezid'e nikâhlamıştır. Ayrıca Süleyman Şah, kızının düğünü dolayısıyla Kütahya, Simav, Emed ve Tavşanlı'yı çeyiz olarak Osmanlılar'a vermiştir³⁵.

Süleyman Şah'ın ölümünden sonra yerine geçen II. Yakup, Kosova Savaşında (1389) I. Murad'ın şehid olmasından istifade ederek, Osmanlılara geçen şehirleri ve bu arada Kütahya'yı tekrar elde etmek teşebbüsünde bulunmuş, fakat muvaffak olamamış ve beyliğini de kaybetmiştir(1390). Yıldırım Bayezid tarafından İpsala kalesine hapsedilen Yakup Bey, oradan kaçarak Şam'a gitmiş, daha sonrada Timur'a sığınmıştır. Yakup Bey, Ankara muharebesinden sonra Kütahya'ya tekrar sahip olmuştur. Bu arada Timur Kütahya'ya gelmiş ve burada bir ay kadar ikamet etmiştir. Timur Anadolu'dan gittikten sonra II. Yakup, beyliklere karşı bir denge siyaseti takip etmiştir. Birara Karamanoğulları beyliğinin istilasına uğradıysa da Çelebi Mehmed'in yardımıyla tekrar topraklarına kavuşmuştur. II. Yakup 1428'de Bursa ve Edirne'ye giderek II. Murad ile görüşmüş, ardından beyliğinin topraklarını Osmanlılara vasiyet ettiğini ilan etmiştir. Onun ölümünden sonra vasiyeti gereği beyliğin toprakları Osmanlılara katılmıştır³⁶.

Germiyanoğulları beyliği döneminde Kütahya, baştan aşağı imar olunmuştur. Kütahya'daki sarayın Germiyanoğulları döneminde 360 odaya sahip olduğu, divanhaneleri, hamamları ve geniş bahçelerinin bulunduğu bildirilmektedir. Saray, II. Yakup Bey döneminde bir ilim ve kültür merkezi haline gelmiştir. Döneminde yapılan Mecidiye medresesi, İslamî ilimler yanında astronomi ilmiyle ilgili derslerin de okutulduğu bir ilim merkezi olmuştur³⁷.

³⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C. I, Ankara 1988, s. 60.

³⁶ M. Tayyib Gökbilgin, "Kütahya", *İ.A.*, C.VI, s. 1120 ; Uzunçarşılı, a.g.e., s .61-62.

³⁷ Mustafa Çetin Varlık, "Germiyanoğulları", *DİY.İ.A.*, C. XIV, s. 35.

2.4. Osmanlı Devleti Dönemi

Osmanlılar, Söğüt ve Domaniç çevresinde beyliklerini tesis ettikten sonra yönlerini batıya, yani Bizans'a çevirdiler. Bizans'tan aldıkları topraklarla hakimiyet sahasını genişleten Osmanlı Beyliği daha sonra Anadolu'daki diğer Türk beylikleri ile mücadele etmek zorunda kaldı.

Diğer taraftan, Germiyanogulları ile uzun süren mücadelelerden sonra Süleyman Şah döneminde dostane ilişkiler içine girilmeye başlanmış, kurulan akrabalık sonucunda çeyiz olarak Kütahya ve çevresi Osmanlı Beyliğine verilmiştir. Böylece, Anadolu için stratejik öneme sahip olan Kütahya, Osmanlı hakimiyetine girmiştir. II. Yakup'un vasiyeti üzerine de 1428 yılında Germiyanogulları Beyliği'nin bütün toprakları Osmanlı Beyliği'ne katılmıştır. Kütahya ve çevresinin Osmanlılara katılmasından sonra Kütahya bir Osmanlı sancağı haline getirilmiş ve Timurtaş Paşazade Umur Bey'in oğlu Osman Çelebi buraya tayin edilmiştir. Bir süre sonra da Kütahya, Anadolu Beylerbeyliği'nin merkezi olmuştur³⁸.

Şehrin sahip olduğu önem yüzyıllar içinde daha da artmıştır. Kütahya, beylerbeylik merkezi olduğundan birçok tanınmış devlet adamı da burada vali olarak görev almıştır. Ayrıca, Anadolu Eyaleti içinde bulunan 14 sancaktan Amasya, Manisa, Trabzon, Konya gibi şehirlerle beraber Kütahya şehri de "Şehzade Sancağı" olarak bilinmektedir. Padişah namzedi olan şehzadeler Kütahya'ya kapı halkıyla gelip, burada devlet işleriyle ilgili tecrübeler kazanırlardı. Kütahya'ya ilk olarak I. Murad'ın oğlu şehzade Bayezid gönderilmişti³⁹.

Osmanlı hâkimiyeti altında Kütahya ilk ciddi tehlikeyi 1511 yılında Şahkulu isyanı sırasında yaşamıştır. Anadolu Beylerbeyi Karagöz Paşa'yı şehir önlerinde yenilgiye uğratan Şahkulu, Kütahya kalesini kuşattıysa da direnişle karşılaşmış, kale dışındaki evleri yakıp yıkarak Bursa'ya doğru çekilmiştir⁴⁰.

³⁸ Varlık, "Kütahya", s. 580.

³⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilatı*, Ankara 1988, s. 118.

⁴⁰ Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, s. 230.

1542 senesinde İstanbul'a giderken Kütahya'ya uğramış olan meşhur Kutbeddin Mekki, bu şehrin büyük olduğunu ve Germiyan binası bulunduğunu yazdıktan sonra 3 camiden ve 7 medreseden bahsetmektedir. Bu medreseler, Eminzade Ahmed Çelebi, Yorgancıoğlu, Molla Vacit, Veli Efendi, Halil Çelebi, Vildan Efendi ve Karaca Paşa Medreseleridir⁴¹.

İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Kütahya Şehri adlı kitabında Kütahya'nın, Cihannüma adlı eserde şu şekilde tasvir edildiğini yazmaktadır: “*Kütahya payitaht ve 500 akçe mevleviyettir; şehir bir dağ dibinde vaki olup bir mürtefi kaya üzeri kalesi vardır. Burada 7 medrese ve Sultan Germiyan'ın Ulucami demekle maruf bir Cami-i şerifi ve Cami-i Eminzade ve Cami-i Yorgancızade ve Cami-i Molla Vacit ve Cami-i Kazasker Halil Çelebi ve Cami-i Karacapaşa (Karagöz Paşa) ve Kazasker Hamamı ve Balıklı Hamamı ki bunun içinde ab-ı sert ile memlü bir havuzu vardır. Ve bunlardan gayri altı yedi hamam ve bezzazistan ve esvak-ı âmire ve hanları ve mesacid ve bağ ve bostan ve ab-ı revanları firevan ve mesireleri rayegan bir belde-i azimedir. 15 mahallesi vardır ve mahkemesi şehirde ve (Paşa Sarayı) bir tarafında vaki olmuştur. Evlerinin yüzeyleri topraktır. Hıdırlık dedikleri yer ise kale yakınında bir mesiredir. Yine cebel taraflarında (Aksu) derler bir mesiresi vardır. Kütahya'da (Sultanbağı) demekle maruf bir mesiredir, Kebkebir ve Sultan Bayezid bahçesi demekle maruf mesire dahi vardır. Kütahya'da elma, armut ve sair meyvesi çoktur*”⁴².

1559-1560 yıllarında Suhte isyanlarından etkilenen Kütahya, XVII. yüzyıl başlarında Celalî saldırılarına hedef olmuştur. Celalî eşkıya reislerinden Deli Hasan, Kütahya kalesine sığınan Hafız Ahmed Paşa'yı ele geçirmek için şehri üç gün boyunca muhasara altında tutmuş; ancak başarılı olamamıştır⁴³.

III. Selim devrinde Fransızlarla yapılan savaşlarda Mısır ve Suriye'de esir alınan Fransız askerlerinin ikamet ettirildiği Kütahya, Osmanlı-Mısır savaşlarında önemli olaylara sahne olmuştur. Kavalalı Mehmed Ali Paşa'nın oğlu İbrahim Paşa,

⁴¹ Uzunçarşılı, Bizans ve Selçukilerle..., s. 10.

⁴² Uzunçarşılı, a.g.e., s. 11.

⁴³ Gökbilgin, a.g.m., s. 1120.

Konya’da Osmanlı kuvvetlerini yenerek Kütahya’ya kadar ilerleyip şehre hâkim olmuşsa da kısa bir süre sonra Kütahya Antlaşmasıyla (1833) buradan çekilmiştir⁴⁴.

1848 İhtilalleri sırasında Osmanlı devletine sığınan Macar mültecileri ve Macar-Polonya asilzadeleri Kütahya’ya yerleştirilmişlerdir. Bu durum devletler arasında ciddi bir siyasi krize neden olmuşsa da Osmanlı Devleti bu krizi idare etmekte başarılı olmuştur. Avusturya ve Rusya’nın bütün baskı ve taleplerine rağmen Osmanlı Devleti bu mültecileri iade etmemiştir. Bu dönemde Lajos Kossuth olmak üzere pek çok Macar mülteci Osmanlı Devleti’nde güvenlik içerisinde kalmıştır⁴⁵.

Kütahya şehri Osmanlı Devleti için stratejik önemini yüzyıllar boyunca korumuştur. 1867’ye kadar Hüdavendigâr vilayeti merkezi konumunda olan şehir, bu tarihten sonra müstakil bir sancak haline getirilmiştir.

⁴⁴ Varlık, “Kütahya”, s. 581.

⁴⁵ Osmanlı Devleti’ne sığınan Macar ve Polonyalı mültecilerin Kütahya’ya gelmeleri ve buradaki durumları hakkında daha geniş bilgi için bkz. Bayram Nazır, *Macar ve Polonyalı Mülteciler Osmanlı’ya Sığınanlar*, İstanbul 2006, s.297 vd.

BİRİNCİ BÖLÜM
H.1287(M.1870) – H.1297(M.1880) TARİHLERİ ARASINDA HÜDAVENDİGÂR
VİLAYETİ SALNAMELERİNE GÖRE KÜTAHYA'NIN İDARİ, İKTİSADİ,
DEMOGRAFİK, ASKERİ, SOSYAL VE KÜLTÜREL YAPISI

1.1. İDARİ YAPI

1.1.1. Kütahya Sancağının İdari Taksimatı

Osmanlı Devleti'nin klasik döneminde, sınırların genişlemesiyle birlikte idari yönetim beylerbeylik olarak belirlenmiştir. Beylerbeylik, birkaç sancağın bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur⁴⁶. 1361'de kurulan Rumeli Beylerbeyliği'nden sonra Yıldırım Bayezit 1393'te başkenti Kütahya olan ve bütün Batı Anadolu'yu kapsayan Anadolu Beylerbeyliği'ni teşkil etmiştir. XVI. yüzyılın başlarında 5 olan beylerbeylik sayısı yüzyılın ortalarında 16'ya yükselmiştir. Ayrıca bu yüzyılın sonlarında beylerbeylikler, eyalet olarak adlandırılmaya başlanmıştır⁴⁷.

1836 yılına kadar Türkiye sınırları içerisinde kalan topraklarda idari bölünmede herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Anadolu Eyaleti isim olarak varlığını korumuş, ancak sancaklarından bazıları zaman zaman alınarak başka yöneticilere verilmiştir. XIX. yüzyılın başlarında bugün birer vilayet merkezi olan Ankara, Bursa, Balıkesir, Aydın, Manisa, Muğla, Antalya, Isparta, Afyonkarahisar, Kastamonu, Çankırı, Bolu, Eskişehir, Biga, Kocaeli ve İzmir bu eyaletin sınırları içerisinde yer alan sancaklardır. Kütahya bu dönemde de Anadolu eyaletinin merkezi durumundadır⁴⁸.

II. Mahmut döneminde askerî ve idarî alanda yapılan reformlar tabii olarak Kütahya'nın da statüsünü değiştirmiştir. 1836 senesinde "müşirliklerin"⁴⁹ oluşturulmasıyla birlikte Hüdavendigâr Müşirliği de kurulmuştur. Bu müşirlikte, Bursa, Kocaeli, Bolu Karesi, Eskişehir sancakları yer almaktadır. Ayrıca Karahisar ile Kütahya sancakları da "Feriklik"⁵⁰ statüsünde bu müşirliğe bağlanmıştır⁵¹. Askeri amaç ve beklentilerle müşirliklerin kurulması bir süre sonra mülki taksimatın da bu şekilde ortaya çıkmasına zemin hazırlayacaktır.

⁴⁶ Musa Çadırcı, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Ankara 1997, s.10.

⁴⁷ Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ(1300-1600)*, Çev.Ruşen Sezer, İstanbul 2008, s. 109.

⁴⁸ Çadırcı, a.g.e., s.14.

⁴⁹ Müşir: Askeri rütbe, mareşal . Müşirlik; merkezden atanan mareşal rütbeli vezirlerin komuta ettiği ordu mıntıkası. İlber Ortaylı, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İstanbul 2006, s.135.

⁵⁰ Ferik: Askeri kolordu kumandanı, korgeneral.

⁵¹ Çadırcı, a.g.e., s. 16.

1841 senesinde Kütahya, Kocaeli, Bolu, Eskişehir, Karesi, Karahisar-ı sahip sancakları ile birlikte Hüdavendigâr eyaleti teşkil edilmiştir. Münasip kaymakamlarla idaresi uygun görülen bu sancakların ortasında yer alan Kütahya merkez kabul edilmiş, yalnız eyalet ismine Hüdavendigâr eyaleti denilmiştir. Ancak bir süre sonra Kütahya eyalet merkezi olmaktan çıkarılmış, eyalet merkezi Bursa'ya taşınmıştır⁵².

Diğer taraftan, Tanzimat Fermanı'ndan itibaren merkezileşme sürecine giren Osmanlı Devleti, kurumlarını da değişen dünya şartlarına uygun hale getirmek için pek çok alanda reformlara teşebbüs etmiştir. Reforma tâbi tutulan yapılardan birisi de eyaletlerin yeniden şekillendirilmesidir. 1864 tarihinde ilk defa Tuna Vilayeti'nde uygulanan "İdare-i Vilayet Nizamnamesi" ile eyalet yerine vilayet adı kullanılmaya başlanmıştır. Bu nizamname ile yeniden düzenlenen idarî yapı vilayet-sancak-kaza-köy şeklinde düzenlenmiştir. Statü olarak kaza ile köy arasında olan nahiyeler bu nizamnamede açıkça belirtilmemiş sadece idari bir birim olarak zikredilmiştir⁵³. 1867 tarihinde ise bu nizamname ülke genelinde uygulanmaya başlanmıştır. Ayrıca, 1871 tarihli "İdare-i Umumiyye-i Vilayet Nizamnamesi" ile idari olarak kaza ve köy arasında olan nahiyeler oluşturulmuş ve bu idari yönetim tüm ayrıntılarıyla nizamnamede belirtilmiştir⁵⁴.

1865 yılı devlet salnamesine göre Kütahya Sancağı'nın 13 kazası bulunmaktayken, 1869 yılına gelindiğinde ise kaza sayısı 16'ya çıkmıştır⁵⁵.

H.1287(1870) tarihli Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde, Kütahya Sancağı'nda Kütahya merkez, Tavşanlı, Uşak, Banaz, Gedus(Gediz), Simav, Eğrigöz(Emet), Dağardı, Eskişehir, Seyitgazi ve İnönü olmak üzere 11 kazası vardır⁵⁶.

⁵² Uzunçarşılı, Bizans ve Selçukilerle..., s. 104.

⁵³ Musa Çadircı, *Tanzimat Sürecinde Türkiye Ülke Yönetimi*, Der. Tülay Ercoşkun, Ankara 2007, s.63-65.

⁵⁴ M. Tayyib Gökbilgin, "Nahiye", *İ.A.*, s. 39.

⁵⁵ Gülin Erdem, *Kastamonu, Aydın, Hüdavendigâr ve Ankara(Bozok) Vilayetlerinin İdari Taksimatı(1272h/1855-6 ile1328h/1910-1)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi SBE, Niğde 2001, s.52-54.

⁵⁶ *1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi*, s. 150. H.1287(1870) tarihli Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde, Kütahya Sancağı'nın mesafe cetveli olarak hazırlanan tabloda kaza ve nahiyeler ayrı ayrı belirtilmesine karşın, kaza ve nahiyelerin hane ve nüfuslarını gösteren tabloda ise nahiye olarak belirtilen yerler kaza olarak kaydedilmiştir. Biz de araştırmamızda, salnamelerde bulunan kaza ve nahiyelerin hane ve nüfus tablolarındaki bilgileri referans olarak kullandık.

H.1289(1872) tarihli Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde de kaza sayısı 11 olarak⁵⁷ gösterilirken 1873'te Kütahya Sancağı Uşak, Gedus, Eskişehir, Simav'dan ibaret 4 kaza ve Etrafşehir, Gümüş, Emrudili, Altuntaş, Gireği, Virancık, Göbek, Şabhane, Banaz, Seyidgazi, İnönü, Eğrigöz, Dağardı ve Tavşanlı olma üzere 14 nahiyeden oluşmaktadır⁵⁸.

1876 yılında Uşak, Eskişehir, Gedus ve Simav kaza olarak ifade edilmiş diğer yerler ise nahiyeye olarak adlandırılmıştır. 1877 yılında da 4 kaza ve 22 nahiyeye⁵⁹ olarak belirtilen Kütahya Sancağı 1877'den 1880'e kadar merkez kazada dahil olarak Kütahya(Tavşanlı, Virancık, Emrudili, Gümüş, Altuntaş, Etrafşehir), Simav(Eğrigöz, Dağardı), Gedus(Şabhane), Uşak(Banaz, Göbek), Eskişehir(Seyidgazi, İnönü) şeklinde idari birimlere ayrılmıştır⁶⁰.

1880 sonrasında Hüdavendigâr Vilayetine bağlı olan Kütahya Sancağı, Kütahya merkez, Eskişehir, Gedus (Gediz), Uşak ve Simav kazalarından meydana gelmektedir.

Kütahya merkezi Etraf-ı şehir, Altuntaş, Giregi, Virancık, Gümüş, Emrudili, Tavşanlı, Eğrigöz nahiyeleriyle birlikte 373 köyden meydana gelmektedir. Eskişehir Kazası, Eskişehir merkez ve Seyitgazi nahiyeleriyle birlikte 169 köyden ibarettir. Gediz Kazası, Gediz merkez ve Şabhane nahiyeleriyle birlikte 87 köyden müteşekkildir. Bununla beraber Uşak Kazası, Uşak merkez, Banaz ve Göbek nahiyeleriyle beraber 153 köyü kapsamaktadır. Son olarak da Simav Kazası'nın, Simav merkez ve Dağardı nahiyeleriyle birlikte 123 köyü bulunmaktadır⁶¹.

⁵⁷ 1289 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 114.

⁵⁸ 1290 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 125

⁵⁹ Erdem, a.g.t., s.59-60

⁶⁰ 1295 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s.138-139

⁶¹ Şemseddin Sami, *Kamûsü'l-A'lâm*, C.III, Ankara 1996, s. 2027 ; Binbaşı M. Nasrullah-Kolağası M. Rüştü-Mülazım M. Eşref, *Osmanlı Atlası*, (Yayına Hazırlayanlar Rahmi Tekin-Yaşar Baş), İstanbul 2003, s.52.

1.1.2. Görevliler ve Sancak İdaresi

Klasik dönemde, Anadolu eyaletinin merkezi olan ve sancak statüsünde bulunan Kütahya’da Anadolu beylerbeyi(vali)⁶² ikamet etmektedir. Eyalet merkezi olan Kütahya’da beylerbeyinin kalabalık olan maiyetinde mütesellim, defter kethüdası, defter muhasibi, tımar defterdarı, çavuşlar kethüdası, çavuşlar emini, alay beyi, kale dizdarı, topçu ve cebeci kethüdarları, zeamet ve tımar subaşlıları, evkaf zabitleri, yeniçeri serdarı gibi kalabalık bir rüesa topluluğu bulunmaktadır. Bu reislerin yanında pek çok kâtip ve yardımcı da yer almaktadır⁶³.

Beylerbeyi kendisine bağlı kazalara kendi mutemetlerinden veya o kasaba hanedanından voyvoda ismi verilen birini tayin eder ve o zat, kazanın mülkî ve askerî işlerine bakmaktadır. Kazada veya sancakta bulunan voyvoda, mütesellim, müdür ve beylerbeyine karşı sorumludur.

Kütahya, 1832 tarihine kadar Anadolu eyaletinin merkeziydi. Son vali Sadrazam Mehmed Emin Rauf Paşa İstanbul’a çağrıldıktan bir süre sonra Kütahya, Mısırlılar’ın işgaline uğramıştır. Bu işgalden sonra valilik kurumu lağvedilmiş ve 1840 tarihinde *muhassıllıkla*⁶⁴ idare olunmaya başlanan Kütahya, mukataat hazinesine bağlanmıştır⁶⁵. Bu tarihten itibaren de Kütahya’ya, merkezden muhassıllar tayin edilmeye başlanmıştır.

Bu muhassıllar, Babîâli tarafından taşraya vali yetkileriyle donatılmış olarak atanmaktaydı. Amaç, vergi toplamak gibi önemli işlerin, valilerin, yerel âyan ve eşrâfın elinden alınması ve kötü uygulamaların ortadan kaldırılmasıydı. Merkezden atanan muhassıllara yardımcı olması için de taşrada muhassıllık meclisleri oluşturuldu⁶⁶.

⁶² Vilayet, Osmanlı Devleti’nde eyaletlerin yerini alınca vali ünvanı beylerbeyi anlamında kullanılmıştır. Beylerbeyi terimi 18. yüzyılda etkisini tamamen kaybetmiştir.

⁶³ Uzunçarşılı, Bizans ve Selçukilerle..., s. 89.

⁶⁴ Muhassıl: Tanzimattan sonra ortaya çıkan yeni vergileri vilayetlerde toplayan görevli. 1842 de bu görev lağvedilerek bunlara ait görevler kaza ve livalara atanan en yüksek askeri rütbeli kişilere verildi. Daha sonra da bu görevler defterdar, muhasebeci ve malmüdürlüklerine devredildi. Pakalın, a.g.e., s.119

⁶⁵ Uzunçarşılı, a.g.e, s. 103.

⁶⁶ İlber Ortaylı, “Osmanlı İmparatorluğu’nda İdari Modernleşme ve Mahalli İdare Alanındaki Gelişmeler”, *Osmanlı İmparatorluğu’nda İktisadi ve Sosyal Değişim Makaleler 1*, Ankara 2000, s. 228-229.

Kütahya'ya ilk tayin edilen muhassıl ulemadan Nafi Molla Efendi'dir. Ayrıca Tanzimat'tan sonra tahrir-i emlak, tahrir-i nüfus ile memleket işlerinin düzenlenmesi için hâkim, müftü, askerî memur ve memleket eşrafından oluşan 13 kişilik bir meclis toplanmıştır⁶⁷.

Daha sonra ise sancakların idarî yönetiminden sorumlu olarak mutasarrıflar tayin edilmeye başlandı⁶⁸. Mutasarrıflar idarî hiyerarşide vilayeti yöneten validen sonra ve kazayı yöneten kaymakamdan önce gelmektedir. Kütahya da, sancak statüsünde olduğu için merkezden tayin edilen mutasarrıflar tarafından idare edilmiştir. Mutasarrıf sancak merkezi olan bir kazada hükümet konağında çalışmakta, kendisine yardımcı olan personel de bu binada görev yapmaktadır.

Sancak idaresinde 1842'lere kadar en büyük mülki amir olarak kaymakamlar görev almaktadır. Kaymakamlar, 1867 tarihinden sonra kazalarda mutasarrıf vekili olarak görev yapmışlardır⁶⁹. Sancak ve kazalarda bulunan diğer bir görevli ise naibtir. Naib; vekil veya yardımcı anlamında sancak ve kazalarda görev alan memurlara denilmektedir. Naib, ayrıca kadı vekili, şeriat hükümlerine göre karar veren hakim anlamında, kadı yerine de kullanılmıştır⁷⁰.

H.1287/1870 tarihli salnameye göre Kütahya'da mutasarrıflık görevinde Hasan Bey bulunmaktadır. Yine mutasarrıfın yardımcısı veya vekili olarak naib Mehmed Reşat Efendi görülür⁷¹. Uşak Kazası'nın kaymakamı Mahmud Bey, naib Muhammed Atullah Efendi, Eskişehir Kazası'nın kaymakamı Hacı Şakir Bey, naib Raşid Efendi, Simav Kazası'nın Kaymakamı Halil Kamil Bey, naib Abdurrahman Efendi'dir⁷².

H.1288/1871 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'ne göre Kütahya mutasarrıfı Edhem Paşa, naib Mehmet Reşad Efendi'dir⁷³. Uşak Kazası'nın kaymakamı

⁶⁷ Uzunçarşılı, Bizans ve Selçukilerle..., s. 105.

⁶⁸ Mutullah Sungur, "XIX. Yüzyıl Osmanlı Devleti'nde Taşra İdaresi ve Vilayet Yönetimi", *Türkler*, C. XIII, Ankara 2002, s. 716.

⁶⁹ Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş*, Ankara 1988, s. 35.

⁷⁰ Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara 2001, s. 799.

⁷¹ *1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi*, s. 82.

⁷² *1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi*, s. 85.

⁷³ *1288 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi*, s. 73.

Mahmud Bey, naib Muhammed Ataullah Efendi, Gedus Kaza'sının kaymakamı İzzet Beğ, naib Abüllatif Efendi, Eskişehir Kazası'nın kaymakamı Tevfik Efendi, naib Raşid Efendi, Simav Kazası'nın Kaymakamı Halil Kamil Bey, naib Abdurrahman Efendi'dir⁷⁴.

H.1289/1872 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'ne göre Kütahya mutasarrıfı Talî' Efendi, naib Mehmet Reşâd Efendi'dir⁷⁵. Uşak Kazası'nın kaymakamı Sâlim Efendi, naib Sa'îd Ferahî Efendi, Gedus Kaza'sının kaymakamı Hüseyin Efendi, naib Abüllatif Efendi, Eskişehir Kazası'nın kaymakamı Eşref Efendi, naib Mehmed Hâmid Efendi, Simav Kazası'nın kaymakamı Ali Fâik Efendi, naib Mehmed Sâdik Efendi'dir⁷⁶.

H.1290/1873 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'ne göre Kütahya mutasarrıfı Râif Beğ Efendi, naib Mehmet Râgıb Efendi'dir⁷⁷. Uşak Kazası'nın kaymakamı Hüseyin Hüsnü Beğ, naib Sa'îd Ferahî Efendi, Gedus Kaza'sının kaymakamı Hüseyin Efendi, naib Hasan Tahsin Efendi, Simav Kazası'nın kaymakamı Ali Rızâ Beğ, naib Mehmed Sâdik Efendi, Eskişehir Kazası'nın kaymakamı Hacı Reşîd Beğ, naib Râşid Hamdi Efendi'dir⁷⁸.

H.1291/1874 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'ne göre Kütahya mutasarrıfı Râif Beğ Efendi, naib Mehmet Râgıb Efendi'dir⁷⁹. Uşak Kazası'nın kaymakamı Hüseyin Hüsnü Beğ, naib Ali Rızâ Efendi, Gedus Kaza'sının kaymakamı İbrahîm Edhem Efendi, naib Hasan Tahsin Efendi, Simav Kazası'nın kaymakamı Ali Rızâ Beğ, naib Süleymân Gâlib Efendi, Eskişehir Kazası'nın kaymakamı Sa'îd Beğ, naib Râşid Hamdi Efendi'dir⁸⁰.

⁷⁴ 1288 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 79.

⁷⁵ 1289 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 72.

⁷⁶ 1289 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 79.

⁷⁷ 1290 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 80.

⁷⁸ 1290 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 89.

⁷⁹ 1291 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 75.

⁸⁰ 1291 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 84.

H.1292/1875 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'ne göre Kütahya mutasarrıfı Ata Beğ Efendi, naib İsmail Râmiz Efendi'dir⁸¹. Uşak Kazası'nın kaymakamı Hüseyin Saîd Beğ, naib Ali Rızâ Efendi, Gedus Kaza'sının kaymakamı Mehmed Sâbit Efendi, naib Mehmet Efendi, Simav Kazası'nın kaymakamı Mehmed Ramazan Efendi, naib Süleymân Gâlib Efendi, Eskişehir Kazası'nın kaymakamı Saîd Efendi, naib Râşid Hamdi Efendi'dir⁸².

H.1293/1876 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'ne göre Kütahya mutasarrıfı Ata Beğ Efendi, naib İsmail Râmiz Efendi'dir⁸³. Uşak Kazası'nın kaymakamı İzzet Beğ, naib Ali Rızâ Efendi, Gedus Kazası'nın kaymakamı Mehmed Sâbit Efendi, naib Mehmet Efendi, Simav Kazası'nın kaymakamı Mehmed Ramazan Efendi, naib Süleymân Gâlib Efendi, Eskişehir Kazası'nın kaymakamı Hasan Efendi, naib Râşid Hamdi Efendi'dir⁸⁴.

H.1294/1877 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'ne göre Kütahya mutasarrıfı Rıza Beğ Efendi, naib İsmail Râmiz Efendi'dir⁸⁵. Uşak Kazası'nın kaymakamı İzzet Beğ, naib Ali Rızâ Efendi, Gedus Kazası'nın kaymakamı Mehmed Sabit Efendi, naib Mehmet Efendi, Simav Kazası'nın kaymakamı Mehmed Ramazan Efendi, naib Süleyman Galib Efendi, Eskişehir Kazası'nın kaymakamı Hasan Efendi, naib Raşid Hamdi Efendi'dir⁸⁶.

H.1295/1878 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'ne göre Kütahya mutasarrıfı Rızâ Beğ Efendi, naib Abdullah Mâdih Efendi'dir⁸⁷. Uşak Kazası'nın kaymakamı Mehmed Rifat Beğ, naib İsmail Zühdü Efendi, Gedus Kazası'nın kaymakamı Osman Sıdkı Efendi, naib Mehmed Emîn Efendi, Simav Kazası'nın

⁸¹ 1292 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 82.

⁸² 1292 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 92.

⁸³ 1293 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 81.

⁸⁴ 1293 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 89.

⁸⁵ 1294 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 80.

⁸⁶ 1294 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 89.

⁸⁷ 1295 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 81.

kaymakamı Sâlim Efendi, naib Ahmed Dürri Efendi, Eskişehir Kazası'nın kaymakamı İbrahim Hakkı Efendi, naib Ahmed Muhtar Efendi'dir⁸⁸.

H.1296/1879 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'ne göre Kütahya mutasarrıfı Mehmed Rıza Beğ⁸⁹, naib Yakub Asım Efendi'dir. Uşak Kazası'nın kaymakamı Midhad Beğ, naib İsmail Zühdü Efendi, Gedus Kazası'nın kaymakamı Osman Sıdkı Efendi, naib Hasan Hüsnü Efendi, Simav Kazası'nın kaymakamı İbrahim Salim Efendi, naib Ahmed Dürri Efendi, Eskişehir Kazası'nın kaymakamı İbrahim Hakkı Efendi, naib Osman Nuri Efendi'dir⁹⁰.

H.1297/1880 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'ne göre Kütahya mutasarrıfı Haydar Beğ Efendi, naib Yakub Asım Efendi'dir⁹¹. Uşak Kazası'nın kaymakamı Midhad Beğ, naib İsmail Zühdü Efendi, Gedus Kazası'nın kaymakamı Osman Sıdkı Efendi, naib Hasan Hüsnü Efendi, Simav Kazası'nın kaymakamı Mehmed Şükrü Efendi, naib İsmail Hakkı Efendi, Eskişehir Kazası'nın kaymakamı Ali Rıza Efendi, naib Osmân Nuri Efendi'dir⁹².

Hüdavendigâr Vilayet Salnamelerinde, Kütahya Sancağı ve kazalarında görev alan mutasarrıf ve kaymakamların sık sık değiştiği anlaşılmaktadır. Bu durum idari yönetimde istikrar olmadığına işaret etmektedir.

Kütahya sancağında mutasarrıfın kadrosunda naibden başka müftü, muhasebeci ve tahrirat müdürü bulunmaktadır. Müftü, karşılaşılan fikhi meselelerde fetvâ vermekle sorumlu, vilayet ve kazalarda din işlerine bakan kimsedir. Devletin merkezinde bulunan ve ulemanın başkanı durumunda olan Şeyhülislamın devlet ve hükümet merkezinde gördüğü işleri, eyalet ve sancak merkezi olan büyük kentlerde müftüler görürlerdi. Yöneticilerin, kadının veya halkın çözemedikleri dini sorunlar ortaya çıktığında, ya da sorunlarına din bakımından destek sağlamak istediklerinde müftülere baş vururlardı⁹³.

⁸⁸ 1295 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 89.

⁸⁹ 1296 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 90.

⁹⁰ 1296 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 152.

⁹¹ 1297 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 116.

⁹² 1297 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 125.

⁹³ Çadırcı, Tanzimat Döneminde..., s. 91.

Tahrirat müdürü, sancaktaki kayıtların toplanması ve korunmasından sorumludur. Tahrirat müdürünün maiyetinde bir de tahrirat kalemi bulunur. Muhasebeci ise bağlı bulunduğu sancağın hesap işlerine bakan, vilayet defterdarlık dairesinin vilayet valisi vasıtasıyla mutasarrıfa tebliğ edeceği tarif namelere vakıf olarak hesap işlerini yerine getiren görevlidir⁹⁴.

Ayrıca sancaktaki muhasebe kaleminde bir başkâtip, üç kâtip, bir evkaf kâtibi, bir sandık emini ve dört nefer de görev yapmaktadır. Tahrirat kaleminde ise bir tahrirat müdürü, bir tahrirat müdür muavini ve sekiz kâtip çalışmaktadır⁹⁵.

H.1287/1870 yılında merkez Kütahya'da müftü Osman Efendi, muhasebeci Mahmud Beğ ve tahrirat müdürü Nafiz Beğ'in görev aldıkları görülmektedir⁹⁶.

H.1292/1875 senesinde sancak merkezinde müftü Mehmed Efendi (müderris), muhasebeci Hüseyin Hüsnü Efendi (Evvelî sınıf-ı sâni) ve tahrirat müdürü Pertev Efendi bulunmaktadır⁹⁷.

H.1297/1880 senesinde ise Kütahya müftüsü Mehmed Efendi (müderris), muhasebeci Ahmed Hilmi Efendi (sâlise) ve tahrirat müdürü Mehmed Efendi (sâlise)'dir⁹⁸.

1.1.3. İdari Kurumlar

1.1.3.1. Meclis, Kalem ve Komisyonlar

Liva (sancak) idare meclisi, sancaktaki en önemli kurumlardan birisidir. Osmanlı taşra yönetiminde vilayetin alt kademesi olan livaların idarî, malî, bayındırlık,

⁹⁴ Sungur, a.g.m., s. 760.

⁹⁵ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 83.

⁹⁶ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 82.

⁹⁷ 1292 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 82.

⁹⁸ 1297 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 116.

eğitim, tarım ve ticarete ait işlerini ve idarî uyuşmazlık sorunlarını görüşüp karara bağlayan organlar liva idare meclisleridir. Meclisin her daim başkanı, tabii üyesi, bu birimde valinin yetki ve görevlerini kullanan mutasarrıftır⁹⁹.

Liva idare meclisinin reisten sonra diğer tabii üyeleri devleti temsilen naib efendi, müftü efendi, muhasebeci efendi ve tahrirat müdürüdür. Bundan başka liva idare meclisinde “A‘zâ-yı Muntehâbe” denilen ve seçim yoluyla meclise gelen, ahaliyi temsilen mecliste bulunan ikisi gayrimüslim, ikisi Müslüman dört üye bulunur. Mesela, H.1287(1870) yılında Liva idare meclisinde görevli olanlar şöyledir¹⁰⁰:

Re’is	Mutasarrıf Beğ
A‘zâ-yı Tabî’iyye	Naiib Efendi Müfti Efendi Muhasebeci Efendi
	Tahrîrât Müdürü Beğ
A‘zâ-yı Muntehâbe	Süleyman Ağa Gerkor Ağa Âgah Efendi
	Gabrail Ağa
Başkâtib	İzzet Efendi

Diğer taraftan liva idare meclisine seçilen üyelerin sayısı zamanla artma veya azalma göstermiştir. Bundan başka mecliste çalışan kâtiplerin sayısında da ihtiyaca göre değişiklikler olmuştur¹⁰¹. Liva idare meclis kaleminde ise bir başkatip ve 3 adet refiki bulunmaktadır.

Liva idare meclisi, kaza idare meclislerinin üst organıdır. Kütahya Sancağı’nın kazalarında birer idare meclisi bulunmaktadır. Bu meclisin başkanı kazanın amiri olan kaymakamdır.

“Tahrir-i Emlak Kalemi” merkezde yeralan diğer bir kalemdir. Burada bir tahrir memuru, bir başkâtib, bir vukuat kâtibi, bir senedat kâtibi, bir tahsilât kâtibi istihdam edilmiştir. Bununla birlikte emlak tahririnin daha hızlı, sorunsuz ve kolay bir şekilde gerçekleşmesi amacıyla bölge ahalisinden bir komisyon teşkil edilmiştir. “Tahrirat

⁹⁹ İlber Ortaylı, *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahallî İdareleri (1840-1880)*, Ankara 2000, s. 80.

¹⁰⁰ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 82.

¹⁰¹ 1292 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 83.

İdaresi Tahrir-i Emlak Komisyonu” denilen bu komisyon bir Müslüman reis, altı Müslim ve altı gayrimüslim üyeden meydana gelmektedir. Örneğin H.1288/M1871 tarihinde tahrirat komisyonu üyeleri şöyledir:

Re’is	Tahrir Memuru	Hacı Raif Efendi
A‘zâ	Ömer Şevki Efendi	Âsım Efendi
	Yorgi Ağa	Asfador Ağa
	Âgah Efendi	İstifan Ağa
	Abdülkadir Efendi	Mehmed Efendi
	İstefan Ağa	Sâdık Efendi
	Gabrail Ağa	Oseb Ağa ¹⁰²

“Menafi-i Umumiye” dairesinde ise bir memur iki vekil ve bir kâtip istihdam edilmiştir. Arazi idaresinde ise bir memur üç kâtip çalışmaktadır¹⁰³.

İleriki yıllarda mutasarrıflık bünyesinde bazı komisyonların ve birimlerin oluşturulduğu görülmektedir. “Defter-i Hakanî Memurluğu” bunlardan birisidir. Bu memurlukta müdür, müdür vekili, kâtip-i evvel, kâtip-i sani ve kâtip-i salis olmak üzere beş personel çalışmaktadır¹⁰⁴.

Yine oluşturulan “Evkâf İdaresi”nde bir muhasebeci, bir başkâtip ve bir de muavin görev yapmaktadır¹⁰⁵.

Kısaca, mutasarrıflık bünyesinde çalışan ve zamanla ihtiyaç üzerine kurulan veya lağvedilen kurumlar görmek mümkündür. Diğer taraftan bizzat mutasarrıflık tarafından idare olunan müdürlükler, nahiyeler ve zabıta memurlukları da vardır. Bunlar; Tavşanlı müdürlüğü, Virancık zabıta memurluğu, Gireği zabıta memurluğu, Gümüş zabıta memurluğu, Altuntaş zabıta memurluğu, Etraf-ı şehir zabıta memurluklarıdır¹⁰⁶.

¹⁰² .1288 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 75.

¹⁰³ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 84.

¹⁰⁴ 1289 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 74.

¹⁰⁵ 1291 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 77.

¹⁰⁶ 1291 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 78.

1.1.3.2. Belediyeler

Belediyelerin kurulması 1864 vilayet nizamnamesinde ön görülmüş ve pilot bölgeler seçilerek uygulamalara başlanmıştır. Daha önce İstanbul Şehremaneti ve Altıncı Daire-i Belediyesi'nin kurulmasıyla belediyeçilik alanında önemli adımlar atılmış, pek çok faydaları görülmüştür. Esas itibarıyla belediyelerin bütün imparatorluk sathında yaygınlaştırılması ise 1864 ve 1871 nizamnameleri ile gerçekleştirilmiştir¹⁰⁷.

Salnamelere göre belediye teşkilatının Kütahya'da da oluşturulduğu görülmektedir. H.1287/M.1870 tarihli Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'ne göre Kütahya'nın belediye reisi Aziz Faik Efendi'dir. Belediye meclisinin üyeleri ise beş kişiden müteşekkildir ve ikisi gayrimüslimdir. Ayrıca belediye meclisinde bir kâtip ile bir de sandık emini yer almaktadır¹⁰⁸.

Belediye meclisi üyelerinden bahsederken; ağa, efendi, hacı, hafız ve bey gibi ifadeler kullanılmaktadır. Ayrıca belediye meclisinde Müslümanların yanı sıra gayrimüslimlerin de görev aldığı görülmektedir.

Hüdavendigâr salnamelerine göre 1870 - 1873 tarihleri arasında Kütahya Belediye Meclisi'ndeki görevliler şöyledir:

Re'is	Aziz Faik Efendi	
A'zâ	Mehmed Efendi	Hüseyin Beğ
	Hacı Yusuf Ağa	Kigorok Ağa
	Oseb Ağa	
Kâtip	Hacı Ziyâ Efendi	
Sandık Emîni	Mehmed Efendi ¹⁰⁹	

H.1290/M.1873 tarihinden sonra ise belediye meclisinde muavin adıyla bir görevli daha yer almaktadır. Bu görevli salnamelere göre 1878 yılına kadar belediye

¹⁰⁷ Bu konuda daha geniş bilgi için bkz. Ortaylı, Tanzimat Devrinde..., s. 171-192.

¹⁰⁸ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 83.

¹⁰⁹ 1289 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 74.

meclisinde bulunmaya devam etmiştir. Örneğin H.1290/M.1873 tarihli salnameye göre belediye meclisi üyeleri:

Re'is	Süleyman Efendi	
Muâvin	Hacı Aziz Faik Efendi	
A'zâ	Muhammed Ağa	Talib Ağa
	Murad Beğ	Karâbet Ağa
	İstefan Ağa	Oseb Ağa

Kâtib ve Sandık Emîni Eşref Efendi'dir¹¹⁰.

Hüdavendigâr Vilayet Salnameleri'ne göre H.1296/M.1879 tarihine gelindiğinde belediye meclis üyeleri arasına kontrato memuru ve kontrato katibi olarak iki yeni görevli daha katılmıştır¹¹¹. 1880 tarihinde Kütahya Belediye Meclisi üyeleri şöyledir:

Re'is	Hacı Ahmed Asım Efendi (Müderris)	
A'zâ	Serandi Efendid (Sâlise)	Mehmed Ağa Süleyman Beğ
	İbrahim Efendi	Hüseyin Beğ Hacı Mustafa Efendi
	Eniştaş Ağa	Artin Ağa

Meslis kâtibi Mehmed Efendi
 Sandık Emîni Ahmed Necib Efendi (Müderris)
 Kontrato Memûru Hacı Mehmed Ağa (Yüzbaşı Müttekâ'idi)
 Kontrato katibi Halîl Efendi¹¹²

Belediyeler sadece sancak merkezlerinde kurulmamış kazalarda da teşkil edilmişlerdir.

1.1.3.3. Mahkemeler

Osmanlı Devleti'nde, Tanzimat dönemime kadar hukuki konulara tek dereceli ve tek hakimli şer'iyye mahkemeleri bakmaktaydı. Tanzimat'tan sonra ise yapılan

¹¹⁰ 1290 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 81.

¹¹¹ 1289 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s.143.

¹¹² 1297 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 118.

düzenlemelerle yeni mahkemeler oluşturulmuştur. 1864 tarihinde çıkartılan vilayet nizamnamesiyle, her kazada bir meclis-i deavi, her sancak merkezinde bir meclis-i temyiz, her vilayet merkezinde de divan-ı temyiz kurulması kararlaştırılmıştır.

Liva idare meclisinin örgütlenmesine benzer bir örgütlenme de liva temyiz meclisinde görülür. Bu meclisin reisi naib efendidir. Ayrıca *mümeyyizan*¹¹³ denilen, sancakla ilgili davalarda ve meselelerde nihâî görüş bildiren bir temyiz heyeti bulunmaktadır. Bu heyette sayıları zamanla değişmekle birlikte genellikle üç gayrimüslim ve üç Müslüman mümeyyiz görev yapmaktadır. Mecliste ayrıca bir cinayet başkatibi ve bir de temyiz başkatibi görevlidir. Örneğin H.1288(1871) tarihinde liva temyiz meclisi üyeleri:

Re'is	Naib Efendi	
Mümeyyizân	Ömer Şevki Efendi	Hacı Osman Ağa
	Eniştaş Ağa	Sadık Efendi
	Karabet Ağa	Bagoz Efendi
Cinayet Başkatibi	Rakım Efendi	
Temyiz Başkatibi	Rıza Efendi'dir. ¹¹⁴	

1870 tarihinde Kütahya merkezde meclis-i temyiz-i liva ile birlikte bir de ticaret mahkemesi bulunmaktadır. Ticaret mahkemesinin başında bir reis, iki sürekli üye, üç geçici üye, bir başkâtip ve bir kâtip görev almaktadır¹¹⁵. Daimi ve geçici üyeler Müslim ve gayrimüslimlerden oluşmakta ve sayıları zaman içinde değişiklik göstermektedir¹¹⁶.

Ticaret mahkemesi H.1296(1879) tarihine kadar sadece sancak merkezinde ve Uşak Kazası'nda bulunmaktaydı. Bu tarihte Eskişehir'de de ticaret mahkemesi kurulduğu görülmektedir¹¹⁷.

¹¹³ Mümeyyiz; temyiz eden, secen, ayıran demektir. Çoğulu Mümeyyizan. Devellioğlu, a.g.e., s.723.

¹¹⁴ 1288 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 73.

¹¹⁵ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 84.

¹¹⁶ 1294 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 82.

¹¹⁷ 1296 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s.163.

Diğer taraftan, salnamelere göre 1870-1880 tarihleri arasında Kütahya Sancağı'nın bütün kazalarında deavi meclisleri bulunmaktadır. 1880 yılında ise Kütahya merkez ve kazalarda bidayet mahkemelerinin kurulduğu görülür. Bidayet mahkemesi, hukuk dairesi ve ceza dairesi olmak üzere iki daireden oluşmaktadır. Bu mahkemede bir müdde-i umumî muavini görev yapmaktadır. Bununla birlikte Hukuk dairesinde bir reis ile altı aza bulunmaktadır. Ceza dairesinde ise reis-i sani ve altı üye çalışmaktadır¹¹⁸.

Ayrıca Mahkeme-i Bidayet, Hukuk ve Ceza Dairesi olarak ikiye ayrılırken, Ahkâmı Adliye de Meclis-Temyiz Hukuk Katipliği ve Meclis-Temyiz Cinayet Kâtipliği olarak ikiye ayrılmaktadır.

1.1.4. Kazalar

Kaza, ticari ve kültürel üstünlüğü ile çevrenin merkezi olmuş bir kasaba veya böyle bir topluluk merkezini çevrelemiş köylerin teşkil ettiği idari bir birliktir¹¹⁹.

Kütahya Sancağı bu dönemde merkez Kütahya, Eskişehir, Simav, Uşak ve Gediz olmak üzere 5 kazadan oluşmaktadır. Kaza yönetimi, 1871 vilayetler nizamnamesiyle mutasarrıfa karşı sorumlu olan ve merkezden atanan kaymakamlara bırakılmıştır¹²⁰. Kaymakamlar, kaza idaresinin en büyük mülkî amiri durumundadır.

Kazalarda genel olarak yer alan personel ve daireler şu şekildedir. Kaymakamın başkanlığında kazalarda genel olarak naib, mal müdürü, tahrirat katibi, müftü, idare katipleri, reji, zabıta, emlak ve nüfus memurları, zabtiye zabiti, muallimler görev yapmaktadır¹²¹.

Kütahya merkez sancağında mutasarrıfın konağında şekillenen daire ve kalemlerin bir benzeri, sanacağa bağlı kazalarda kaymakamın sorumluluğunda

¹¹⁸ 1297 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 116.

¹¹⁹ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta 2002, s. 233.

¹²⁰ Sungur, a.g.m., s. 760.

¹²¹ 1290 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 89-94.

örgütlenmiştir. Ancak kazada bulunan hükümet konağındaki birimler hem personel sayısı itibarıyla hem de daire olarak sanacağa göre daha azdır.

H.1288/M.1871 Hüdavendigâr Salnamesine göre Uşak Kazası'nda müftü Mustafa Asım Efendi, mal müdürü Mehmed Efendi, tahrîrat katibi Rızâ Efendi, Gediz Kazası'nda tahrirat katibi Osman Efendi, Eskişehir Kazası'nda müftü Hacı Süleyman Efendi, mal müdürü Sabit Efendi, tahrirat katibi Osman Efendi ve Simav Kazası'nda müftü Mehmed Efendi, mal müdürü Mehmed Nazif Efendi, tahrirat katibi Hüsnü Efendi bulunmaktadır¹²².

H.1293/M.1876 tarihli Hüdavendigâr Salnamesine göre Uşak Kazası'nda mal müdürü Hasan Efendi, tahrirat katibi Sâdık Efendi, Gediz Kazası'nda mal müdürü Mehmed Efendi, tahrirat katibi Osman Efendi, Eskişehir Kazası'nda müftü Hacı Süleyman Efendi, mal müdürü Rasim Efendi, tahrirat katibi İhsân Efendi ve Simav Kazası'nda müftü Mehmed Vehbi Efendi, mal müdürü Ali Rıza Efendi, tahrirat katibi Mehmed Sadık Efendi görev yapmaktadır¹²³.

H.1296/M.1879 tarihli Hüdavendigâr Salnamesinde ise Uşak Kazası müftüsü Ahmed Nuri Efendi, mal müdürü Mehmed Efendi, tahrirat katibi Mustafa Lütfi Efendi, Gediz Kazası müftüsü Ahmed Fevzi Efendi, mal müdürü Tevfik Efendi, tahrirat katibi Ali Rıza Efendi, Eskişehir Kazası müftüsü Süleyman Hakkı Efendi, mal müdürü Hasan Nuri Efendi, tahrirat katibi Hasîb Efendi ve Simav Kazası müftüsü Mehmed Vehbi Efendi, mal müdürü Ali Rıza Efendi, tahrirat katibi Mehmed Sadık Efendi'dir¹²⁴.

Diğer taraftan, kazalarda birer idare meclisi bulunmaktadır. Kaymakam idare meclisinin reisi konumundadır. Kaymakam olmadığı takdirde naib ona vekâlet etmektedir. Devletin memuru durumunda olan naib efendi, müftü efendi, mal müdürü efendi ve tahrirat kâtibi efendiler idare meclisinin tabii azası durumundadır. Ayrıca mecliste yerel ahali arasından seçilmiş olan temsilciler de bulunur. Yukarıda

¹²² 1288 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 76-80.

¹²³ 1293 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 83-89.

¹²⁴ 1296 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 91-165.

bahsedildiği üzere bunlara “aza-yı müntehabe” denilmektedir. Örneğin 1870 tarihinde Uşak Kazası idare meclisinde bulunan üyeler şöyledir:

Re'is	Kaymakam Beğ	
Azâ-yı Tabi'yye	Müftü Efendi	Mal Müdürü Efendi
	Tahrirat Katibi Efendi	
Azâ-yı Müntehabe	İsmail Ağa	Hacı Hüseyin Beğ
Kâtib	Andon Beğ ¹²⁵	

Bu seçilmiş olan idare meclisi üyeleri, kazanın sorunlarını devleti temsil eden tabii üyelerle tartışıp, çözüm bulunması için öneriler getirirlerdi. Kaza idare meclisinde alınan kararlar yürürlükte olan kanunlara ve nizamlara aykırı olmadığı sürece yürürlüğe girerdi. Ancak kaza idare meclislerinde karara varılamayan durumlarda, konunun görüşülmesi sancak idare meclisine havale olunup, oranın kararı beklenirdi.

Ayrıca kaza meclisleri idarî davalar, kaza gelir giderlerinin incelenmesi, yerel sağlık tedbirlerinin alınması, tesislerin yapım ve onarımı, köy yollarının yapım ve bakımı gibi konuları görüşüp karara bağlamakta, vergi itirazlarını da görüşmekte, kaymakamın yetkisi dâhilindeki mukaveleler ve alım satım işlemlerinin usule uygunluğunu inceleyerek, denetim görevini de yerine getirmektedir¹²⁶.

Kazalarda bulunan diğer kurumlardan biriside deavî meclisidir. Bu meclis Kütahya sancağında yer alan liva temyiz meclisinin işlevini görmektedir. Kazada meydana gelen anlaşmazlıklar ve davalarda bu meclis devreye girer, sorunları ele alır, halletmeye çalışırdı. Halledemediği davalar liva temyiz meclisine havale olunur ve oranın kararı beklenirdi. Deavî meclisinde reis olarak genellikle naib efendi bulunmaktadır. Ayrıca sayılara yere ve zamana göre değişmekle birlikte belli bir sayıda mümeyyiz mecliste görev yapmaktadır. Örneğin H.1288(1871) tarihinde Eskişehir Kazası'nda deavi meclisi üyeleri şu şekildedir:

¹²⁵ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 86.

¹²⁶ Ortaylı, Tanzimat Devrinde..., s. 82.

Re'is	Naib Efendi	
Mümeyyizân	Arif Efendi	Hacı Hasan Efendi
	Halil İbrahim Efendi	
Kâtib	Edhem Efendi'dir ¹²⁷ .	

Belediye teşkilatı, liva merkezinde olduğu gibi kazalarda da kurulmuştur. Bilindiği üzere kazalarda belediyelerin kurulması, görev ve yetkileri 1864 ve 1871 Vilayetler Nizamnamesi'nde belirlenmiştir. Dolayısıyla bu tarihten sonra sürekli gelişme ve ilerleme gösteren belediyeler 1873 tarihinden itibaren Kütahya Sancağı'nın bütün kazalarında da teşkil edilmiştir. Hüdavendigâr salnamelerine göre bu tarihe kadar yalnız merkez Kütahya, Uşak Kazası ve Eskişehir Kazası'nda belediye bulunmaktadır.

Kaza belediyeleri, bir reis ve sayıları, kazalara göre değişmekle birlikte, üç ila beş arasında olan üyelerden oluşurdu. Yine bu üyeler arasında gayrimüslim üyeler de yer almaktaydı. Şöyleki, 1877 tarihinde Eskişehir Kazası belediye meclisinde reis Hacı Ali Efendi, azâlar Hacı Ahmed Ağa, Ahmed Ağa, İbrahim Ağa, Hüseyin Ağa, Hacı Ağa, Artin Ağa, katib Gâlib Efendi bulunmaktaydı¹²⁸.

Salnamelere göre 1879 tarihe kadar belediye meclisleri yalnız kaza merkezlerinde bulunurken bu yıl Simav Kazası'nın nahiyesi olan Eğrigöz(Emed)'de de belediye meclisi kurulduğu görülür. Şöyleki, H.1296 salnamesinde Eğrigöz belediye meclisi reisi Ahmed Hamdi Efendi, azâlar; Mustafa Ağa, AliAğa, Süleyman Efendi, Mehmed İzzet Efendi , Yunus Efendi'dir¹²⁹. Yalnız, H.1297/M.1880 tarihli salnamede ise Eğrigöz belediye meclisi ile ilgili bir kayıt bulunmamaktadır.

Bu önemli kurumlardan başka, kazalarda çeşitli görevleri yürüten ve genellikle bir kişinin görevli olduğu memuriyetler de vardır. Bunlar mal müdürlüğü yardımcılığı, tahrirat kâtibi yardımcılığı, arazi kâtipliği, sandık eminliği, vukuat kâtipliği, eytam memurluklarıdır. İhtiyaca göre bu memurların sayısı artmıştır¹³⁰.

¹²⁷ 1295 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 87.

¹²⁸ 1294 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 90.

¹²⁹ 1296 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 141.

¹³⁰ 1297 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 124.

1.1.5. Nahiyeler

Osmanlı Devleti'nde coğrafi ve idari anlamda küçük veya büyük bir çevreyi, bölgeyi bazen de çok geniş bir mntıkayı ifade eden nahiye kelimesi, XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren de idari teşkilatta mülki taksimatın en küçük parçasını bildiren bir tabir olarak kullanılır¹³¹.

1864 Vilayet Nizamnamesi, köy ile kaza arasında bir büyüklük ve nüfusa sahip yerlerin nahiye olacağından söz etmekle birlikte; kuruluşu organları ve yönetim usulü hakkında hiçbir hüküm içermemektedir. Nahiye yönetiminin statüsünü belirleyerek daha etraflı bir biçimde düzenleyen ve taşra yönetiminin bir kademesi haline getiren ise 1871 tarihli nizamnamedir. Bu nizamnameye göre, nahiye dairesine girecek köy ve çiftliklerde en az 500 erkek nüfus olması gerekmektedir¹³². 1876 Yılında ise sadece nahiyeler için, “İdare-i Nevahi Nizamnamesi” çıkarılmıştır. Buna göre nahiye meclisleri, bir müdür ve seçilmiş dört âzadan oluşacaktı. Bu âzalardan birinin müdür muavini, birinin katip olacağı, müdür ve meclisin seçim şekli ile bunların vazifelerinin neler olacağı da nizamnamede belirtilmişti¹³³.

Hüdavendigâr salnamelerinde Kütahya Sancağında da nahiyelerin oluşturulduğu görülür. Buna göre Kütahya sancak merkezindeki kazaya bağlı olan nahiyeler Etraf-ı şehir, Altuntaş, Gireği, Virancık, Emrudili, Tavşanlı nahiyeleridir¹³⁴.

Eskişehir Kazası ise Eskişehir merkez ile Seyidgazi nahiyesinden oluşmaktadır. Gedus (Gediz) Kazası'na bağlı nahiyeler Gediz merkez ve Şabhane nahiyesi, Uşak Kazası'na bağlı olanlar Uşak merkez, Banaz ve Göbek nahiyeleridir. Simav Kazası'na bağlı olanlar ise Simav merkez, Eğrigöz ve Dağardı nahiyeleridir¹³⁵.

1871 Vilayet Nizamnamesi ile nahiyelere müdür tayini ve bir nahiye meclisinin oluşturulması kararlaştırılmıştı. Müdür seçilecek kişinin, o yerin halkından 25 yaş

¹³¹ Gökbilgin, “Nahiye”, s.37.

¹³² Ortaylı, Tanzimat Devrinde..., s. 99.

¹³³ Gökbilgin, “Nahiye”, s.39.

¹³⁴ 1288 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 76

¹³⁵ 1288 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 81.

geçmiş, okur-yazar ve Osmanlı uyruğundan olması gibi şartların yanında mahkûmiyetinin de bulunmaması gerekirdi. Müdürün başlıca görevi, vergi salınması ve toplanması gibi işlemlerde hükümetin tahsildarlarına yardımcı olmak ve gerektiğinde o yerin güvenliği için zabıta makamlarına başvurmak ve onlara yardımcı olmaktı¹³⁶.

Nahiyelerin diğer taşra kademeleri kadar hızlı örgütlenememiştir. Buna sebep olarak devletin kurulacak olan nahiye ve nahiye meclislerinde, gayrimüslim unsurların hâkim olacağına dair bir kanaate sahip olması, ihtimal dahilindedir. Bu sebeple olsa gerek kimi nahiyeler doğrudan nahiye müdürü tarafından idare edilirken kimi nahiyeler de zabıta memuru tarafından idare olunmaktadır. Nitekim Simav Kazası'na bağlı Dağardı ve Eğrigöz nahiyeleri, Eskişehir Kazası'na bağlı Seyidgazi gibi nahiyeler müdürlükle idare edilirken; Virancık, Gümüş, Gireği, Göbek Şabhane gibi nahiyeler zabıta müdürlüğü şeklinde idare olunmaktadır¹³⁷. Bu durumun ortaya çıkmasında ve bir ayrıma gidilmesinde esas etkenin nüfus dağılımı ve yoğunluğu olduğu da düşünülebilir.

1.1.6. Köy ve Mahalleler

Köy, Osmanlı Devleti'nde klasik dönemden beri mevcut olan en alt yerleşim birimidir. Mahalle ise XVI. yüzyıldan itibaren zamanla şehir surlarının etrafına genelde bitişik şekilde yeni yerleşim alanlarının oluşturulmasıyla ortaya çıkmıştır. Bu yerleşim alanı sınıfsal değil toplumdaki dini ve etnik guruplara göre oluşmuştur¹³⁸. İdari yönden tanınmaları ise 1864'te yapılan reformlarla olmuştur. Kapalı birer topluluk olan köyler kırsal kesimde bulunmakta, mahalleler ise şehrin bir parçasını oluşturmaktadırlar¹³⁹.

XIX. yüzyılın ilk yarısına kadar üst yöneticilere karşı mahallenin sorumlu yöneticisi imam, haham veya papazdı. İmam, padişah beratıyla tayin edilen ve beldenin mülkî amiri olan Kadı'nın temsilciliğini üstlenmekteydi. Tanzimat sonrası reformlarla

¹³⁶ Ortaylı, a.g.e., s. 100.

¹³⁷ 1296 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 94.

¹³⁸ Mehmet Bayartan, "Osmanlı Şehrinde Bir İdari Birim: Mahalle", *İ.Ü.E.F. Coğ. Böl. Coğrafya Dergisi*, S. 13, İstanbul 2005, s. 97.

¹³⁹ Ortaylı, Tanzimat Devrinde..., s. 106.

mahalle ve köylerde muhtarlık kurulmaya başlayınca, muhtar imama göre daha yetkili bir yönetici olmuştur¹⁴⁰.

1864 ve 1871 nizamnamelerinde köy, idarî hiyerarşi içinde en küçük birim olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca köy idaresinin seçimle iş başına gelecek olan muhtar tarafından gerçekleştirileceği, köy ihtiyar meclisinin kurulacağı ve muhtarla birlikte köy sorunlarıyla ilgileneceğini belirtilmektedir¹⁴¹. H.1287/M.1870 tarihli Hüdavendigâr Salnamesine göre Kütahya Sancağı'nın mahalle, köy ve çiftlik sayıları şu şekildedir: (Tablo 1.1)

Tablo 1.1. 1870 Mahalle, Köy ve Çiftlik Sayıları

Yer adı	Mahalle	Köy ve Çiftlik
Kütahya Kazası ve Nahiyeleri	83	28
Tavşanlı Nahiyesi	20	-
Uşak Kazası ve Göbek Nahiyesi	9	134
Banaz Nahiyesi	-	39
Gediz Kazası ve Şabhane Nahiyesi	15	94
Simav Kazası	-	82
Eğrigöz Nahiyesi	-	48
Dağardı Nahiyesi	-	48
Eskişehir Kazası	5	35
Seyidgazi Nahiyesi	5	35
İnönü Nahiyesi	-	15
Toplam ¹⁴²	137	558

H.1292(1875), H.1294(1877) ve H.1295(1878) tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamelerine göre kaza ve nahiyelerin, köy ve mahalle sayılarında bir değişiklik olmamıştır. Üç yıl içerisindeki kayıtlarda dikkati çeken husus ise Kütahya merkez kazanın nahiyelerindeki köy ve mahalle sayıları ayrı ayrı belirtilmiştir. H.1295(1878) tarihinde Kütahya Sancağı'nın mahalle ve köy sayıları şu şekildedir: (Tablo 1.2)

¹⁴⁰ Ortaylı, Tanzimat Devrinde..., s. 107-108.

¹⁴¹ Ortaylı, a.g.e., s. 112.

¹⁴² 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 150.

Tablo 1.2. 1878 Mahalle ve Köy Sayıları

Yer adı	Mahalle	Köy
Kütahya Kazası	53	-
Etrafşehir	-	63
Virancık	-	38
Gireği	39	39
Altuntaş	-	38
Gümüş	-	52
Emrudili	-	21
Tavşanlı	7	26
Uşak Kazası	9	112
Göbek	5	3
Banaz	-	34
Gedus Kazası	7	64
Şabhane	8	3
Simav Kazası	4	62
Eğrigöz	4	54
Dağardı	-	44
Eskişehir Kazası	5	39
Seyidgazi	4	35
İnönü	4	19
Toplam ¹⁴³	149	746

Kütahya Sancağı'nda 1870'den 1878 tarihine kadar geçen 8 yıl içerisinde köy ve mahalle sayılarında bir artış olduğu görülmektedir. Özellikle köy sayısındaki artış dikkat çekicidir. Sancaktaki bu değişim, Tanzimat sonrasında başlatılan idari bölünmenin bu tarihlerde de devam ettiğini göstermektedir.

¹⁴³ 1295 Tarihli Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi, s. 138-139.

1.2. İKTİSADİ YAPI

1.2.1. Ziraat

Toplumların ekonomik yapısını etkileyen üç ana unsur olarak tarım, sanayi ve ticaret, her zaman olduğu gibi XIX. yüzyılda da geçerliliğini sürdürmektedir. Anadolu'nun diğer kentlerinde olduğu gibi Kütahya Sancağı ekonomisinde de tarım büyük yer tutmaktadır. Kütahya merkezde afyon, anason, boya ve asel (bal) üretimi yapılmaktadır. Eskişehir ve buraya bağlı nahiye ve köylerinde 4-5 yüz kıyye¹⁴⁴ miktarı afyon üretilmektedir. Bu afyonun tamamı harice çıkartılıp, ihraç malı olarak satılmaktadır¹⁴⁵.

Eskişehir'de her sene 25.000 kıyye miktarında üzüm mahsul olup, bunun bir kısmı yaş iken tüketilmekte, diğer bir kısmı da kurutularak değerlendirilmektedir. Ayrıca, senelik olarak 40.000 kıyye miktarı tiftik üretilmekte ve bu tiftiğin tamamı kaza dışına nakledilmektedir.¹⁴⁶

Uşak kazasında bol surette palamut ve haşhaş üretilmektedir. Bunun yanı sıra zerdali, kayısı ve pembenin(pamuk) üretimi de yapılmaktadır. Simav kazasında çok fazla miktarda afyon ve kök boya mahsulâtı elde edilmekte ve bu ürünler İzmir'e sevk olunmaktadır¹⁴⁷. Simav kazasında ayrıca keten, kendir, tütün üretilmekte, üçte biri kazada tüketilmekte geri kalan ise çevre bölgelere satılmaktadır¹⁴⁸.

Kütahya Sancağı dâhilinde çiftlikler de bulunmaktadır. Bu çiftliklikler ziraatın gerçekleştirildiği yerler olması itibarıyla son derece önemlidir.

¹⁴⁴ Kıyye: okka, dört yüz dirhem. Osmanlı Devleti döneminde kullanılan bir ağırlık ölçüsü birimi.

¹⁴⁵ 1294 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 123.

¹⁴⁶ 1294 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 124.

¹⁴⁷ 1294 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 124.

¹⁴⁸ 1290 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 137.

1.2.2. Hayvancılık

Hüdavendigâr Vilayet Salnamelerinin incelediğimiz dönemi içerisinde Kütahya Sancağı ile ilgili kısımlarda sancakta bulunan hayvan sayıları hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak, sancakta toplanan vergiler içerisinde olan ağnam rüsumu miktarının yüksek olması sancak genelinde oldukça fazla miktarda küçükbaş hayvan yetiştirildiğine işaret etmektedir. Ayrıca sancak genelinde oldukça fazla miktarda çiftlik bulunması, hayvancılığın bölge halkının geçim kaynaklarından biri olduğunu gösterir.

Şöyleki, Gedus 19 çiftlikle en fazla çiftliğe sahip olan bölgedir. Onu 15 çiftlikle Etrafışehr izlemektedir. Bununla birlikte Eskişehir’de 10, Seyitgazi’de 8, Gümüş’te 7, Altuntaş’ta 6, Virancık, Emrudili, Eğrigöz’de 5’er, İnönü, Dağardı, Simav ve Gireği’de 4’er, Tavşanlı’da 3 tane çiftlik bulunmaktadır¹⁴⁹.

Bazı kaynaklarda 1870 yılında Kütahya Sancağı’nda yetiştirilen büyük ve küçükbaş hayvan miktarları şu şekildedir: (Tablo 1.3.)

Tablo 1.3. 1870 Hayvan Miktarı

Hayvan Türü	Sayısı
Kıl Keçisi	366.497
Tiftik Keçisi	66.978
Koyun	39.303
İnek ve Öküz	34.365
At	3.668
Eşek	9.942
Katır ¹⁵⁰	990

Bu tabloda da görüldüğü gibi sancak genelinde önemli miktarda küçük baş hayvancılığı yapılmaktadır.

¹⁴⁹ 1295 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 138-139.

¹⁵⁰ Bakan, a.g.t., s. 80.

1.2.3. Sanayi

Kütahya, üretilen tarım ve hayvan ürünlerinden ve sanayi mallarından çeşitli ürünler imal ederek ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır. Kütahya merkezde birkaç tane çini imalathanesi vardır. Burada her türlü fincan, tabak, sahan, testi vs. pek çok eşya imal olunmaktadır. Üretilen bu sanayi malları sancak içerisinde satıldığı gibi sancak dışı diğer mahallere de satılarak kazanç elde edilmektedir¹⁵¹.

Sancağa bağlı Eskişehir kazasında şilte, keçe, zincir, ata mahsus kuşak, yünden ala çorap ve aba imal olunmaktadır. Uşak kazasında şöhreti herkes tarafından bilinen halılar ve kilimler dokunup her yöreye satılmaktadır. Uşak'ta dokunan halıların önemli bir kısmı dünyaca bilindiğinden yurt dışına ihraç için İzmir limanına sevk edilir¹⁵². Ayrıca bez, harar ve heybe gibi eşyalar da bölgede üretilen diğer dokuma ürünleridir.

Simav kasabasında ise kaba hasır ve oraya mahsus kaba ağda tabir olunan bir urgan imal olunmaktadır. Yine pamuk bezi üreticiliği de bu kasabadaki diğer bir sektördür. Simav da dericilik bir hayli gelişmiştir. Debbâğhanelerin burada bulunuyor olması buna işarettir. Bölgede gön ve *sahtiyan*¹⁵³ imal eden debbâğhaneler, ürettikleri malları komşu bölgelere satmaktadırlar¹⁵⁴.

Bütün bunlarla birlikte Kütahya merkezinde her çeşit hayvan kılından dokumalar yapılmakta ve pek çok ürün elde edilmektedir. Ayrıca saraçhanelerde çeşitli imalatlar yapılmaktadır. Kütahya kasabasında bunlara mahsus çarşılar vardır ve ahali ihtiyaçlarını bu çarşılardan tedarik etmektedir¹⁵⁵.

Yine Kütahya merkezde yaşayan Hıristiyan ahali genellikle hanelerinde pamuk bezi dokurlar ve sancak içerisinde pazarlayarak geçimlerini sağlarlar. Diğer taraftan âdi topraktan testi, ibrik, su küngü, tuğla, kiremit imalathaneleri de mevcut olup yörede

¹⁵¹ 1290 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 129.

¹⁵² Şemsettin Sami, a.g.e., s. 2026.

¹⁵³ Sahtiyan: Sepilenerek boyanmış, cilalanmış deri. Devellioğlu, a.g.e., s.913.

¹⁵⁴ 1290 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 129.

¹⁵⁵ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 159.

ahalinin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik üretim yapılmaktadır¹⁵⁶. Elde edilen bu ürünlerin ticaretinin büyük bir bölümü doğal olarak dükkanlarda yapılmaktadır. Ticaretin merkezi olarak Kütahya görülmektedir. Şöyleki, Kütahya merkezde 1377 dükkan ve 8 han bulunur. H.1292(1875) tarihli Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'ne göre sancak genelinde bulunan dükkan ve hanların sayıları şöyledir: (Tablo 1.4)

Tablo 1.4. Dükkan ve Han Sayısı

Yer adı	Dükkan	Han
Kütahya	1377	8
Etrafşehir	2	-
Virancık	37	-
Gireği	9	-
Altuntaş	4	-
Gümüş	12	1
Emrudili	10	1
Tavşanlı	494	2
Uşak	620	8
Göbek	110	1
Banaz	3	-
Gedus	212	4
Şabhane	35	1
Simav	385	4
Eğrigöz	255	1
Dağardı	10	-
Eskişehir	40	10
Seyidgazi	47	3
İnönü ¹⁵⁷	39	4

Diğer taraftan, sancak halkı ürünlerini sancak dâhilinde pazarlamak için haftanın belirli günlerinde belirli yerlerde kurulan pazarlarda alışveriş yaparlardı. Bunun için belirli günler ve yerler *pazar günü* ve *pazar yeri* haline getirilmişti. Buna göre Kütahya sancağı içerisindeki kazaların ve kasabaların pazar günleri ve pazar yerleri şu şekilde belirlenmiştir. Kütahya kasabasının merkezinde pazar yerleri Salı ve Çarşamba günleri düzenlenmektedir. Çarşamba günleri aynı zamanda Eskişehir ve Simav'ın da pazar

¹⁵⁶ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 159.

¹⁵⁷ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 150.

günleridir. Cumartesi Tavşanlı kasabasının pazar günüdür. Cuma günü Simav'a bağlı Şabhane nahiyesi ile Eskişehir'e bağlı Yenidamar tabir olunan Taşocağı'nın pazar günleridir. Yine Eskişehir'e bağlı İnönü nahiyesinde de Cuma günü pazar kurulmaktadır. Salı günü Simav'a bağlı Emed kasabasının, Pazartesi ise Kütahya merkez kazaya bağlı Virancık kasabasının pazar günüdür¹⁵⁸. 1871 tarihli salnameye göre Kütahya Sancağı'nda kurulan Pazar yerleri ve günleri için şu şekilde bir tablo oluşturabiliriz: (Tablo 1.5)

Tablo 1.5. Pazar Yerleri ve Günleri

Günler	Pazar yerleri
Pazartesi	Virancık
Salı	Nefs-i Kütahya, Emed
Çarşamba	Nefs-i Kütahya, Simav, Eskişehir
Cuma	İnönü, Şabhane, Taşocağı
Cumartesi	Tavşanlı

1.2.4. Madenler

Kütahya sancağı madenler bakımından oldukça zengindir. Kütahya kasabası civarında *billur* ve *vapur kömürü* madeni bulunur. Bu maden, bulunduğu yerlerden çıkartılır ve ahalinin ihtiyaçları için kullanılırdı. Ayrıca, halkın fakir olan kısmının temizlik için hamamda kullandıkları, sabun görevini gören ve “*baş-kili*” tabir edilen bir maden daha vardır. Bu maden sancak içerisinde tüketildiği gibi fazla üretim olduğunda yakın merkez Bursa'ya da gönderilmektedir¹⁵⁹.

Eskişehir Kazası Sepetçi köyünde Yenidamar, Karayük, Göl ve Temelli tabir olunan mahallerde lüle taşı diğer adıyla *istefa* madeni bulunmaktadır. Ayrıca, İnönü nahiyesinde de lüle taşı çıkmaktadır Bu maden halk tarafından yerlere kuyu gibi kazılıp

¹⁵⁸ 1288 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 110.

¹⁵⁹ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 161.

20-30 kulaç yerin altında damarı bulunarak çıkartılmaktadır. Taşçılar açtıkları kuyulardan lületaşını çıkartırlar, bunları lüleci esnafına satarlar ve sattıkları lüle taşlarının kıymetinden 1 kuruşta 5 para öşür alınırdı. Lüleci esnafı da malını tüccara sattığında 1 kuruşta 5 para resm memurları aracılığıyla tahsil olunurdu¹⁶⁰.

Lüleci esnafı, madenin çıkarıldığı mahallere gidip, ham taşı satın alarak hanelerine götürürlerdi. Esnaf, hanesine götürdüğü ham lüle taşı buradaki imalathanesinde eşyaya dönüştürür ve tüccara satardı. Lüle taşının en büyüğüne “taban”, ikinci derecede olana “yamak”, üçüncüsüne “budama”, dördüncüsüne “beremberli”, beşincisine “pembeli”, altıncısına “dökme”, yedincisine “çizme dökme” adı verilmekteydi¹⁶¹.

Tüccarlar, lületaşı esnafından satın aldıkları lüle taşı katırcı ve deveci ile Karamürsel yoluyla İstanbul’a gönderirlerdi. Lüle taşları oradan da Viyana’ya sevk olunmaktaydı¹⁶².

Lüle taşı senelik tahmini olarak 12.000 sandık yurt dışına ihraç edilmektedir. Ülke ekonomisine çok önemli bir getirisi olan lüle taşı senede Eskişehir’e 84.000 lira kazandırmaktadır. Ancak bu paranın beşte biri sancak dâhilindeki ahalinin eline geçer, kalanı ise madenin çıkarılmasında ve işlenmesindeki masraflar ile komşu bölgelerden lüle taşı işinde çalışmak için gelen işçilere sarf edilirdi. Ayrıca lüle taşının alım satımında devlet, çok fazla miktarda vergi de almaktadır¹⁶³.

Lüle taşı madenin bu kadar önemli olması ve devlete çok önemli bir kazanç sağlamasından ötürü konuyla ilgili daha ciddi çalışmaların yapıldığı görülür. Nitekim devlet Eskişehir Lüle Taşı Madeni İdaresi’ni kurarak bu madenle alakalı işleri kurumsallaştırma yoluna gitmiştir. Bu tarihlerde Kütahya’da ayrıca gümüş, krom ve manganez madenleri çıkartılmaktadır.

¹⁶⁰ 1296 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 191.

¹⁶¹ 1296 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 191.

¹⁶² 1294 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 126.

¹⁶³ 1294 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 126.

1.2.5. Ormanlar

Kütahya sancağındaki ormanlar ancak mahalli ihtiyaçları karşılamaktadır. Kütahya dâhilinde Somdöken, Döşecik, Sincan ve Eğrigöz ormanlarında sarıçam, akçam ve gürgen ağaçları bulunmaktadır. Sayıları 1.982.500 civarındadır.

Eskişehir Kazası dâhilinde Gölcek, Akdağ ve Kestenedağ tabir olunan ormanlarda akçam ve ufak meşe bulunmaktadır. Sayıları 894.250 civarındadır.

Simav Kazası dâhilinde Murad Dağı ormanında sarıçam ağaçları vardır ve sayıları 673.000 civarındadır.

Gedus Kazası dâhilinde Kızıl Dağ, Ahur ve Burgaz Dağı ormanlarında yalnız meşe ağaçları bulunmaktadır. Sayı itibarıyla yaklaşık 997.460 civarındadır.

Uşak Kazası dâhilinde Yaverdi, Emirdağı, Kadıderesi ve Şahinkaya ormanlarında akçam, karaçam, ardıç ve meşe ağaçları bulunmaktadır. Sayıları 896.450 civarındadır.

Sancak genelindeki bu ormanlardan kereste, yakacak ve diğer ihtiyaçlar karşılanmakta ve sancağın içerisinde tüketilmektedir¹⁶⁴.

1.2.6. Sancak Gelirleri

Osmanlı Devleti'nde, Tanzimat Dönemine kadar halktan alınan vergiler genel adıyla şer'i ve örfi vergiler olarak iki kısma ayrılmaktadır. Tanzimattan sonra birçok alanda olduğu gibi mali konularda da yeni düzenlemeler yapılmış ve yeni vergiler alınmaya başlanmıştır.

¹⁶⁴ 1296 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 190.

Sancak dâhilinde en önemli vergi kalemi âşar bedelidir. *Âşar*(öşür), Müslüman ahalinin araziden elde ettiği ürünün onda biri şeklinde alınmaktaydı¹⁶⁵. Bu vergi devletin en önemli gelir kalemlerinden birisidir. Yine *ağnam rüsumu* adıyla hayvan sahiplerinden de vergi alınmaktadır¹⁶⁶.

Gayrimüslimler 1856 Islahat Fermanına kadar devlete *cizye* adıyla vergi verirlerdi. Ancak, Islahat Fermanıyla cizye kaldırılmış ve onlardan alınan vergi, bedel-i askeriye dönüştürülmüştür. Bu tarihten itibaren devlet gayrimüslim unsurlardan *bedel-i askeri* adı altında vergi alımı yoluna gitmiştir¹⁶⁷. Kütahya sancağında özellikle merkezde yaşayan gayrimüslimlerden bedel-i askeri vergisi devlete önemli bir getiri sağlamaktadır.

Kütahya merkez kazasının 1873 yılında en yüklü gelir kalemi 367.737 kuruş ile âşardır. Kütahya Sancağı'nın en yüksek âşarı sırasıyla Uşak Kazası (2.496.965 kuruş), Gediz Kazası (869.450 kuruş) ile Simav Kazası'ndan(700.325 kuruş) toplanmıştır. Sancağın toplam âşar geliri 8.995.766 kuruştur.

Bu dönemdeki diğer bir gelir kalemi, toplam değeri 6.270.955 kuruş olan vergi emvalidir. Kütahya merkez kazada 604.430 kuruş toplanmıştır. 1.221.927 kuruş ile Uşak Kazası ilk sırada yer almaktadır. Ayrıca, başka bir gelir kalemi olan ağnam rüsumu en yüksek 278.950 kuruş ile merkez kazadan, bedel-i askeriye ise 68.083 kuruş ile yine merkez kazadan alınmıştır. H.1290/M.1873 tarihli Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'ne göre Kütahya Sancağı gelir kalemleri şu şekildedir: (Tablo 1.6)

¹⁶⁵ Ömer Lütfi Barkan, "Öşür", *İ.A.*, C. IX, s. 485.

¹⁶⁶ Ünal, a.g.e., s. 155.

¹⁶⁷ Ufuk Gülsoy, *Gayr-i Müslimlerin Askerlik Serüveni*, İstanbul 2002.

Tablo 1.6. 1873 Kütahya Sancağı Gelir Kalemleri¹⁶⁸

Kazâ ve Nâhiye	Vergi Emvali (kuruş)	Bedel-i Âşar (kuruş)	Bedel-i Askerî (kuruş)	Ağnâm Rûsûmu (kuruş)	Toplam
Kütahya Kazası	604.430	367.737	68.083	278.950	1.319.200
Tavşanlı Nahiyesi	277.917	266.720	2.041	67.284	613.962
Altuntaş Nahiyesi	256.110	391.960	-	128.551	776.621
Gireği Nahiyesi	194.766	307.272	-	117.774	619.822
Virancık Nahiyesi	269.019	377.851	-	122.315	769.185
Gümüş Nahiyesi	245.407	367.731	-	161.229	774.367
Emrudili Nahiyesi	115.522	30.000	-	102.488	248.010
Uşak Kazası	1.221.927	2.496.965	17.541	-	3.736.433
Banaz Nahiyesi	317.220	671.975	-	-	989.195
Göbek Nahiyesi	157.730	182.000	-	-	339.730
Gedus Kazası	585.831	869.450	-	-	1.455.281
Simav Kazası	618.348	700.325	-	142.000	1.460.673
Eğrigöz Nahiyesi	456.161	583.425	-	141.140	1.180.726
Dağardı Nahiyesi	112.000	146.000	-	75.000	333.000
Eskişehir Kazası	512.117	568.220	-	1.000.107	2.080.444
Seyidgazi Nahiyesi	137.735	377.820	-	280.810	796.365
İnönü Nahiyesi	180.705	290.315	-	148.291	619.314
Toplam ¹⁶⁹	6.262.945	8.995.766	87.665	2.765.939	18.112.328

1877 yılında ise Kütahya merkez kazanın âşar geliri 839.895 kuruştur. Kütahya Sancağı genelinde ise Uşak Kaza'sından 2.930.762 kuruş, Gediz Kaza'sından 1.285.990 kuruş ve Simav Kaza'sından 1.237.700 kuruş olarak toplanmıştır. Sancağın toplam âşar geliri ise 13.913.609 kuruştur.

Vergi emvali ise bu dönemde toplam 5.778.940 kuruştur ve en çok Uşak Kazası'nda 1.290.441 kuruş olarak toplanmıştır. Kütahya merkez kazada toplanan vergi emvali ise 654.411 kuruştur. Sancaktaki en yüksek ağnâm rûsumu 313.596 kuruş ile

¹⁶⁸ Araştırmamızın konusunu teşkil eden 1870-1880 arasındaki döneme ait 11 adet Hüdavendigâr Vilayet Salnamesinin transkripsiyonlarını yaptıktan sonra bu çevirilerdeki tablolar incelendi. Bu inceleme sonucunda bazı tabloların yekün yani toplam kısımlarının, tablo içerisinde verilen rakamların toplamını vermediğini görüldü. Bu sebeple sadece tablonun toplam kısımlarını, tablo içindeki bilgilere göre düzeltildi. Orijinal çeviriler araştırmamızın ikinci bölümünü oluşturan kısımda hiçbir düzeltme yapılmadan salnamelerde yazıldığı şekilde verilmiştir. Ayrıca tablonun orjinal halini görmek için bkz. Ekler kısmı, H.1290 Hüdavendigâr Salnamesi, s. 125.

¹⁶⁹ 1290Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 125.

Uşak Kazası'dan, bedel-i askeriye ise 90.777 kuruş ile merkez kazadan alınmıştır. H.1294/M.1877 Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'ne göre, Kütahya Sancağı'nın gelir kalemleri şöyledir: (Tablo 1.7)

Tablo 1.7. 1877 Kütahya Sancağı Gelir Kalemleri

Kaza ve Nahiye	Vergi Emvali (Kuruş)	Âşar Vergisi (Kuruş)	Bedel-i Askeri (Kuruş)	Ağnam Rüsümü (Kuruş)
Kütahya Etrafşehir	654.411	839.895	90.777	266.404
Gümüş	227.601	873.505	-	120.284
Emrudili	94.375	90.000	-	99.628
Altuntaş	226.598	867.275	-	119.864
Virancık	264.578	985.560	-	122.844
Gireği	180.275	709.450	-	109.304
Tavşanlı	275.260	564.110	-	55.884
Uşak Kazası	1.290.441	2.930.762	17.541	313.596
Banaz	317.220	982.967	-	97.980
Göbek	155.519	226.500	-	14.996
Gedus Kazası	544.934	1.285.990	-	23.544
Şabhane	34.081	74.000	-	26.380
Simav Kazası	62.378	1.237.700	-	153.387
Dağardı	201.509	215.140	-	79.866
Eğrigöz	446.087	1.004.170	-	128.928
Eskişehir Kazası	516.008	180.350	-	125.555
İnönü	169.834	354.200	-	103.754
Seyidgazi ¹⁷⁰	117.831	492.035	-	251.522
Toplam	5.778.940	13.913.609	108.318	2.213.720

1873'den 1877 tarihine kadar sancak genelinde âşar vergisindeki artış dikkat çekmektedir. Ağnam rüsümü ve vergi emvalinde de bir miktar düşüş gözlenmekle birlikte bedel-i askeri vergisinde ise artış olduğu görülür. Tavşanlı nahiyesinde daha önceki yıllarda bedeli askeri vergisi alınmasına karşın bu tarihteki salnamede görünmemektedir.

1879 senesine geldiğimizde ise Hüdavendigâr salnamesinde âşar vergisi ve ağnam rüsümü yazılmazken sadece mali vergi ve bedel-i askeri vergileri kaydedilmiştir.

¹⁷⁰ 1294 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 141.

1877 senesi gelirleri ile karşılaştırdığımızda bu yılki mali vergide çok az bir artış olmuştur. Bedel-i askeri vergisi ise Tavşanlı nahiyesinden tekrar alındığı ve Uşak Kazası'nda bu verginin yükseldiği görülür. Uşak Kazası'ndaki bu artış iki yıl içinde kazada gayrimüslim nüfusunda artış olduğunu göstermektedir. H.1296/M.1879 Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'ne göre, Kütahya Sancağı'nın gelir kalemleri şöyledir: (Tablo 1.8)

Tablo 1.8. 1879 Kütahya Sancağı Gelir Kalemleri

Kaza ve Nahiyeye	Mali Vergi (Kuruş)	Bedel-i Askeri (Kuruş)
Kütahya Kazâsı	300.783	90.777
Etrafşehir Nahiyesi	253.970	-
Virancık Nahiyesi	259.824	-
Gireği Nahiyesi	173.600	-
Gümüş Nahiyesi	223.165	-
Altuntaş Nahiyesi	226.051	-
Tavşanlı Nahiyesi	253.237	2.722
Emrudili Nahiyesi	95.260	-
Uşak Kazası	1.304.309	21.444
Banaz Nahiyesi	297.788	-
Göbek Nahiyesi	150.860	-
Gedus Kazası	491.223	-
Şabhane Nahiyesi	32.437	-
Eskişehir kazası	448.128	-
Seyidgazi Nahiyesi	123.599	-
İnönü Nahiyesi	146.118	-
Simav Kazası	517.857	-
Eğrigöz Nahiyesi	422.127	-
Dağardı Nahiyesi	84.413	-
Toplam ¹⁷¹	5.804.749	114.943

¹⁷¹ 1297 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 179.

1.3. DEMOGRAFİK YAPI

1.3.1. Sancağın Genel Nüfusu ve Özellikleri

Osmanlı Devleti'nde ilk nüfus sayımı XIX. yüzyılın başlarında yapılmıştır. Bundan dolayı, bu tarihe kadar devletin genel nüfusunun tespit edilmesi çok güçtür. Ancak, nüfusun aşağı yukarı, tahmini bir değer olarak tespit edilmesi yoluna gidilmiştir. Bunun için de kullanılan kaynak "Tahrir Defterleri" olmuştur. Tahrir defterlerinin tutuluş amacı, genel olarak Osmanlı Devleti'nde veya sancak dahilinde yaşayan toplam nüfusu ortaya çıkarmak değildir. Zaten defterlere kadınların ve çocukların dâhil edilmemesi ve devletin topraklarının tamamında tutulmamış olması bunun en büyük kanıtıdır. Yani bunlar nüfus sayımı defterleri değil, vergi veya vergilendirilebilir nüfus sayımlarıdır. Tahrir defterlerinden yararlanılarak, tahmini nüfusun bulunmasında belirli bir kural yoktur. Genel olarak araştırmacılar tahrir defterlerindeki hane sayısını üç, beş veya yedi ile çarparak nüfus tahmininde bulunmaktadırlar¹⁷². Biz de araştırmamızda hane sayılarını 5(beş) ile çarparak sancağın tahmini nüfusunu hesaplamaya çalıştık.

Kütahya Sancağı ile ilgili olarak, 1520, 1534 ve 1581 yıllarına ait üç tahrir defterine göre sancağın tahmini nüfusları : 1520' de 215.410 , 1534'de 276.053 ve 1581'de 356.971 kişidir¹⁷³.

Osmanlı Devleti'nde ilk resmi nüfus sayımı 1831 tarihinde yapılmıştır. Bu nüfus sayımı vergi almak ve asker sayısını belirlemek amacıyla taşımaktadır. Nüfus sayımlarının yetersiz yapılması ve vilayetlerin idari bakımdan bir çok değişikliklere uğraması, nüfus gelişimlerinin sistemli bir şekilde anlaşılmasına engel olmuştur. 1831 nüfus sayımına göre Kütahya Sancağı toplam nüfusu 148.846'dır¹⁷⁴.

Yukarıda, Kütahya Sancağının 1831'e kadar olan zaman dilimindeki genel nüfus durumundan bahsetmeye çalıştık. Şimdi ise 1870'ten sonra kazalardaki nüfusla birlikte sancağın genel nüfus durumunu inceleyeceğiz. Bununla birlikte, salnamelerde yer alan

¹⁷² Mustafa Çetin Varlık, "XVI. Yüzyılda Kütahya Sancağı'nda Yerleşme ve Vergi Nüfusu", *Bellekten*, C. LII, S.202, (Nisan 1988), Ankara 1988, s. 116.

¹⁷³ Varlık, a.g.m., s. 164.

¹⁷⁴ Kemal H. Karpat, *Osmanlı Nüfusu (1830-1914)*, Çev. Bahar Tırnakçı, İstanbul 2003, s.150

erkek nüfus bilgisinin yanında hane sayısının da verilmiş olmasından yararlanarak sancağın hane sayısına dayalı tahmini toplam nüfus bilgisini de ortaya çıkarmaya çalışacağız.

Bilindiği üzere Kütahya sancağı, merkez kazayla birlikte Eskişehir, Uşak, Gediz ve Simav kazalarından meydana gelmektedir. Salnamelerde kaza nüfusunun ve hane sayılarının ayrı ayrı kaydedilmiş olması kazaların demografik durumunu görmemiz açısından oldukça önemlidir.

H.1287(1870) tarihli Hüdavendigâr Vilayet Salnamesi'nde kazaların nüfus durumları, Müslüman ve gayrimüslim nüfusu ve hane sayılarını belirtilmiştir. Ancak üzerinde durulması gereken husus, incelediğimiz ilk salnamemizde nüfus ile ilgili kayıtlarında sadece erkek nüfus miktarı verilmiş, kadın nüfus miktarı ise kaydedilmemiştir. Örneğin, 1870 yılında Kütahya merkez kazanın nüfusu 33.366'dır. Bunlardan 3224 kişi ise gayrimüslimdir. Bu yıl sancakta gayrimüslim nüfusun sadece merkez kazada kaydedilmiştir. Ayrıca, 27.325 kişilik nüfusuyla Uşak Kazası, sancağın önemli merkezlerinden biridir. Sancağın toplam erkek nüfusu 127.645 iken sancaktaki toplam hane sayısı da 39.858'dir. Hane sayısına dayalı olarak sancağın tahmini toplam nüfusu ise yaklaşık 199.290'dır. 1870 yılına ait aşağıdaki tablo Kütahya merkez kazasıyla diğer kazaların erkek nüfuslarını, hane sayılarını ve hane sayısına dayalı tahmini nüfuslarını göstermektedir. (Tablo 1.9)

Tablo 1.9. 1870 Kütahya Sancağı Nüfusu

Yer Adı	Erkek Nüfus		Hane	Hane Sayısına Dayalı Tahmini Nüfus
	Müslim	Gayrimüslim		
Kütahya Kazası	30.142	3.224	14.297	71.485
Tavşanlı Nahiyesi	8.197	-	1.780	8.900
Uşak Kazası ve Göbek Nahiyesi	27.325	-	6.817	34.085
Banaz Nahiyesi	5.115	-	1.260 ¹⁷⁵	6.300
Gedus Kazası ve Şabhane Nahiyesi	15.916	-	3.581	17.905
Simav Kazası	11.127	-	3.359	16.795
Eğrigöz Nahiyesi	7.868	-	2.054	10.270
Dağardı Nahiyesi	2.213	-	866	4.330
Eskişehir Kazası	7.931	-	3.239	16.195
Seyidgazi Nahiyesi	4.688	-	1.425	7.125
İnönü Nahiyesi	3.899	-	1.180	5.900
Toplam ¹⁷⁶	124.421	3.224	39.858	199.290

1873 yılına kadar incelediğimiz salnamelerde Kütanya Sancağı nüfusunda bir değişiklik olmadığı görülür. H.1290(1873) tarihinde ise sancak nüfusunda bir artış yaşanmıştır. Sancağı'nın toplam erkek nüfusu bu yıl 140.359'dur. Sancak merkezi Kütahya'nın nüfusunda bir değişiklik olmazken Eskişehir Kazası'nda çok büyük nüfus artışı olmuştur. Kayıtlara göre kaza merkezinin nüfusu % 100'ün üzerinde bir artışla 19.239 kişiye ulaşmıştır. Bu sonuçlara göre, Eskişehir'in nüfusundaki artış, üç sene zarfında bölgeye yoğun bir göç olduğu anlamına gelebilir. Ayrıca daha önce Kütahya merkezden başka herhangi bir yerde gayrimüslim nüfus kaydedilmemişken sözkonusu olan yılda Uşak'ta 842 ve Eskişehir'de de 71 gayrimüslim bulunmaktadır. Bununla birlikte aynı yıl sancakta bulunan hane sayısı 47.685'dir. Hane sayısına dayalı olarak sancağın tahmini toplam nüfusu ise yaklaşık 238.675'dir. 1873 yılına ait aşağıdaki tablo

¹⁷⁵ Banaz nahiyesi hane sayısı H.1287 Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesinde 126 olarak görülmektedir. Fakat, nahiyenin erkek nüfusuyla karşılaştırıldığında hane sayısının çok yetersiz olmasından ve tablodaki toplam hane sayısı ile içerik toplamları arasında 1000(bin)'in üzerinde fark bulunmasından dolayı bu rakamın 1260 olduğu varsayılmıştır.

¹⁷⁶ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 150.

Kütahya merkez kazasıyla diğer kazaların erkek nüfuslarını, hane sayılarını ve hane sayısına dayalı tahmini nüfuslarını göstermektedir. (Tablo 1.10)

Tablo 1.10. 1873 Kütahya Sancağı Nüfusu

Yer adı	Erkek Nüfusu		Hane Sayısı	Hane Sayısına Dayalı Tahmini Nüfus
	Müslim	Gayrimüslim		
Kütahya Kazası	38.339	3.224	16.077	80.385
Uşak Kazası	23.325	842	12.250	61.250
Banaz Nahiyesi	5.115	-	1.400	7.000
Göbek Nahiyesi ¹⁷⁷	4.000	-	750	4.000
Gedus Kazası ve Şabhane Nahiyesi	15.916	-	3.581	17.905
Simav Kazası	11.315	-	3.587	17.935
Eğrigöz Nahiyesi	8.200	-	2.500	12.500
Dağardı Nahiyesi	2.213	-	866	4.330
Eskişehir Kazası	19.168	71	4.069	20.345
Seyidgazi Nahiyesi	4.721	-	1.425	7.125
İnönü Nahiyesi	3.910	-	1.180	5.900
Toplam ¹⁷⁸	136.222	4.137	47.685	238.675

1875 tarihinde Kütahya Sancağı erkek nüfusunda bir miktar azalma yaşanmıştır. Yalnız, bu yıl içerisinde dikkati çeken asıl husus Eskişehir Kazası'ndaki erkek nüfusunda yaşanan azalmadır. 1873'te 19.239 olan erkek nüfusu bu yıl neredeyse % 40 azalmış ve 11.370'e düşmüştür. Bu durum bizlere bölgedeki göç olaylarının devam ettiğini göstermektedir. Sancağın toplam erkek nüfusu bu sene 137.074 olarak kaydedilmiştir. Diğer taraftan, Kütahya merkez kaza nahiyeleriyle birlikte toplam 42.874 erkek nüfusa sahiptir. Uşak Kazası, nahiyeleriyle birlikte 37.178 kişiyle erkek nüfusu bakımından ikinci sıradadır. Sancakta toplam 3.903 gayrimüslim yaşamakta ve bunlardan 3268 tanesi Kütahya merkezinde, 98 tanesi merkez kazaya bağlı Tavşanlı

¹⁷⁷ H.1290(1873) tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesindeki Göbek nahiyesi hane sayısı bilgisinden yola çıkılarak tahmin edilen nüfus (750 x 5=3.750) sözkonusu nahiyedeki toplam erkek nüfusundan daha az olduğu için, tablodaki *Hane Sayısına Dayalı Tahmini Nüfus* değeri değiştirilmemiştir.

¹⁷⁸ 1290 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 121.

nahiyesinde, 537 tanesi de Uşak kaza merkezinde bulunmaktadır¹⁷⁹. Bununla birlikte aynı yıl sancakta bulunan hane sayısı 54.378'dir. Hane sayısına dayalı olarak sancağın tahmini toplam nüfusu ise yaklaşık 271.890'dır.

1875 tarihinden önceki salnamelerde, Kütahya merkez kazasının nahiyelerinden sadece Tavşanlı nahiyesinin erkek nüfusu ayrı olarak gösterilmekte ve diğer nahiyeler hakkında bir detay verilmeden merkez kazanın toplam nüfusu yazılmaktaydı. Bu yılki salnamede ise Kütahya Kazası nahiyelerinin erkek nüfusları ayrı ayrı kaydedilmiştir. 1875 yılına ait aşağıdaki tablo Kütahya merkez kazasıyla diğer kazaların erkek nüfuslarını, hane sayılarını ve hane sayısına dayalı tahmini nüfuslarını göstermektedir. (Tablo 1.11)

Tablo 1.11. 1875 Kütahya Sancağı Nüfusu

Kaza ve Nahiye	Erkek Nüfus		Hane Sayısı	Hane Sayısına Dayalı Tahmini Nüfus
	Müslüman	Gayrimüslim		
Kütahya	7.091	3.268	4.975	24.875
Etrafşehir	4.892	-	2.500	12.500
Virancık	5.040	-	2.233	11.165
Gireği	4.001	-	1.802	9.010
Altuntaş	4.528	-	2.030	10.150
Gümüş	5.170	-	2.120	10.600
Emrudili	2.439	-	1.241	6.205
Tavşanlı	6.347	98	2.877	14.385
Uşak	25.878	537	12.860	64.300
Göbek	4.891	-	680	4.891
Banaz	5.872	-	1.386	6.930
Gedus	13.039	-	3.973	19.865
Şabhane	1.831	-	450	2.250
Simav	11.028	-	3331	16.655
Eğrigöz	8.111	-	3.720	18.600
Dağardı	2.700	-	879	4.395
Eskişehir	11.370	-	4.500	22.500
Seyidgazi	4.688	-	1.424	7.120
İnönü	4.255	-	1.397	6.985
Toplam ¹⁸⁰	133.171	3903	54.378	271.890

¹⁷⁹ 1292 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 151.

¹⁸⁰ 1292 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 151.

1878 tarihinde Kütahya Sancağı'ndaki erkek nüfus, bazı kaynaklarda merkez Kütahya, Uşak, Gediz, Eskişehir ve Simav Kazaları ile toplam 139.574 kişidir. Ayrıca, sancakta 54.292 hane bulunmaktadır¹⁸¹. Öte yandan, H.1295(1878) tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'nde sancağın toplam erkek nüfusu 137.669 ve hane sayısı 51.047'dir¹⁸². Buna göre 1878 yılı Kütahya Sancağı hane sayısına dayalı tahmini toplam nüfusu $51.047 \times 5 = 255.235$ kişidir.

H.1297(1880) tarihli salnamede, sancak dâhilindeki bütün nahiyelerin nüfus ve hane sayılarının yanında hangi kazaya bağlı oldukları da kaydedilmiştir. Bu durum, tutulan kayıtların istatistikî açıdan iyiye doğru bir gelişim içinde olduğunu göstermektedir. Şöyleki, eski salnamelerde sancakta yaşayan gayrimüslim unsurların içeriği belirtilmezken, burada gayrimüslimler için ayrıma gidilmiş; Rum ve Ermeni olarak nüfusları gösterilmiştir¹⁸³. 1880 yılında Kütahya Sancağı'nın toplam erkek nüfusu 115.417'dir. Bu erkek nüfusun 2.377'si Rum, 1.765'i Ermeni'dir. Rum ve Ermenilerin çoğu merkez Kütahya'da bulunmaktadır. Şöyleki, Kütahya merkezinde 7.279 Müsüman, 1.811 Rum, 1.457 Ermeni erkek nüfusu yaşamaktadır. 1878 yılındaki erkek nüfusuyla karşılaştırıldığında sancağın toplam erkek nüfusunda büyük bir düşüş olduğu görülür. Ayrıca dikkat çeken diğer bir nokta da, Uşak Kazasının'daki erkek nüfusun yaklaşık %50 azalarak 13.190'a düşmüş olmasıdır. Bununla birlikte aynı yıl sancakta bulunan hane sayısı 56.392'dir. Hane sayısına dayalı olarak sancağın tahmini toplam nüfusu ise yaklaşık 281.960'dir. 1880 yılına ait aşağıdaki tablo Kütahya merkez kazasıyla diğer kazaların erkek nüfuslarını, hane sayılarını ve hane sayısına dayalı tahmini nüfuslarını göstermektedir. (Tablo 1.12)

¹⁸¹ Karpat, a.g.e., 159.

¹⁸² 1297 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 138-139.

¹⁸³ 1297 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 175.

Tablo 1.12. 1880 Kütahya Sancağı Nüfusu¹⁸⁴

Kaza İsimleri	Erkek Nüfusu			Hane	Hane Sayısına Dayalı Tahmini Nüfus
	İslam	Rum	Ermeni		
Nefs-i Kütahya	7.279	1.811	1.457	4.276	21.380
Etrafşehir Nahiyesi	4.913	-	-	1.958	9.790
Virancık Kazası	5.117	-	-	1.557	7.785
Gireği Nahiyesi	4.015	-	-	3.579	17.895
Gümüş Nahiyesi	5.158	-	-	1.776	8.880
Altuntaş Nahiyesi	4.652	-	-	4.034	20.170
Tavşanlı Nâhiyesi	6.150	-	98	2.220	11.100
Emrudili Nâhiyesi	2.213	-	-	958	4.790
Uşak Kazası	12.416	566	210	9659	48.295
Göbek Nahiyesi	1.905	-	-	884	4.420
Banaz Nâhiyesi	5.135	-	-	1.894	9.470
Gedus Kazası	12.350	-	-	4.715	23.575
Şabhane Nahiyesi	1.380	-	-	589	2.945
Eskişehir Kazası	10.157	-	-	4.271	21.355
Seyidgazi Nahiyesi	3.642	-	-	1.588	7.940
İnönü Nahiyesi	4.415	-	-	1.408	7.040
Simav Kazası	12.365	-	-	4.745	23.725
Eğrigöz Nahiyesi	6.765	-	-	3.955	19.775
Dağardı Nahiyesi	1.248	-	-	2.326	11.630
Toplam ¹⁸⁵	111.275	2.377	1.765	56.392	281.960

¹⁸⁴ H.1297(1880) Hüdavendigâr Vilayet Salnamesinde bulunan tablonun orjinalinde, yekün yani toplam kısmının tablo içindeki rakamların toplamı vermemesi sebebiyle tablo içindeki sayılara dokunulmadan genel toplam düzeltilmiştir. İkinci bölümümüzde bulunan tablonun transkripsiyonu hiçbir değişiklik yapılmadan orjinalindeki olduğu gibi aktarılmıştır. Tablonun salnamede bulunan orjinal resmi için bkz. Ekler kısmı, H.1297 Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'nde Kütahya Sancağı nüfus tablosu, s.175.

¹⁸⁵ 1297 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 175.

1.4. ASKERİ YAPI

1.4.1. Tanzimat Öncesi Askeri Yapı

Osmanlı Devleti'nde ilk düzenli birlikler Orhan Bey zamanında kurulmuştur. Orhan Bey döneminden sonra devletin daha da güçlenip sınırlarının genişlemesi yeni asker ihtiyacını da ortaya çıkarmıştır. Bu sebeple askeri alanda yenilikler yapılma yoluna gidilmiştir. Özellikle Ankara Savaşı'ndan sonra askere duyulan ihtiyaç sebebiyle ilerde Osmanlı ordusunun çekirdeğini oluşturan “Hassa Ordusunun” temeli Çelebi Mehmet zamanında atılmış oğlu II. Murad zamanında kanunlaştırılmıştır¹⁸⁶.

Kapıkulu olarak bilinen Hassa ordusu devlet hazinesinden ulufe ve günlük tayinat ile muvazzaftı. Diğer bir ordu ise “Eyalet Askeri” hükmünde olan zeamet ve tımar erbabıdır. III. Selim döneminde ise “Nizam-ı Cedit” adında yeni bir ordu kurulmuş ancak kısa zamanda içinde bu teşkilat da son bulmuştur¹⁸⁷. 1826'da Yeniçeri Ocağı kaldırılmış ve yerine “Asakir-i Mansure-i Muhammediye” adıyla yeni bir ordu kurulmuştur¹⁸⁸.

1.4.2. Tanzimat Sonrası Askeri Yapı

Birçok alanda olduğu gibi Tanzimat'tan sonra askeri alanda da yeni düzenlemeler yapılmıştır. Öncelikle askerlik hizmetinin vatani bir görev olduğu prensibi getirilmiş ve askere alma işleminde kura yöntemi uygulanmaya başlanmıştır¹⁸⁹.

1843'te yapılan düzenleme ile Osmanlı toprakları İstanbul, Makedonya, Bosna olmak üzere Rumeli'de üç ve Doğu Anadolu, Suriye ve Irak'ta olmak üzere altı ordu mıntikasına ayrılmıştır. 1848'de de Bağdat'ta bir tane daha kurulmuş ve böylece sayı yediye çıkmıştır¹⁹⁰.

¹⁸⁶ Abdülkadir Özcan, “Devşirme”, *DİY.İA.*, C. IX, s. 254.

¹⁸⁷ Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi (Nizam-ı Cedit ve Tanzimat Devirleri 1789-1856)*, C. I, İstanbul 2001, s. 150.

¹⁸⁸ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti Teşkilatından Kapıkulu Ocakları I*, Ankara 1988, s.558.

¹⁸⁹ Musa Çadırcı, “Yenileşme Sürecinde Osmanlı Ordusu” *Türkler*, C. XIII, Ankara 2002, s. 806

¹⁹⁰ Ortaylı, İmparatorluğun En Uzun..., s.135.

1869 yapılan yeni düzenlemeler ile birinci ordu İstanbul'dadır ve ismi "Hassa Ordusu"dur. İkinci ordu "Tuna Ordusu", üçüncü ordu "Rumeli Ordusu", dördüncü ordu "Anadolu Ordusu", beşinci ordu "Suriye Ordusu", altıncı ordu "Arabistan Ordusu" ve yedinci ordu "Yemen Ordusu" dur¹⁹¹.

Bu dönemde, Osmanlı ordusunun çekirdeğini Nizamiye kuvvetleri oluşturmaktadır. Bu kuvvetler, faal ve yedek kuvvetler olmak üzere iki kısma ayrılırlar. Orduda faal hizmet süresi dört yıl olup bu hizmeti bitirenler bir yıl süre ile yedek sınıfta bulunmaktaydı. Redif kuvvetleri, ordunun yedek gücü olarak teşkil edilmiş ve hizmet süresi altı yıl olup üçer yıllık iki bölüme ayrılmıştı. Nizamiye ordusunda görevini bitirenler ve kura isabet etmemiş olanlar redif kuvvetlerinde her yıl bir ay, çağrıldıkları yerlerde askerlik yapmak zorundaydılar¹⁹².

1.4.2.1. Kütahya Sancağı'nda Askeri Durum

H.1287/M.1870 Hüdavendigâr Vilayet Salnamesine göre Kütahya'da Hassa Birinci Redif Alayının Kütahya'dan Müretteb Dördüncü Taburu bulunmaktadır. Bu taburda bir binbaşı, bir sağ kolağası, bir sol kolağası, bir tabur kâtibi ile sekiz yüzbaşı görev yapmaktadır¹⁹³.

Eskişehir'de Birinci Redif Alayının Eskişehir'den Müretteb Üçüncü Taburu bulunmaktadır. Bu taburda bir binbaşı, bir sağ kolağası, bir sol kolağası, bir tabur kâtibi ile sekiz yüzbaşı görev yapmaktadır.

Simav'da ise Hassa İkinci Redif Alayının Müretteb Dördüncü Taburu konuşlandırılmıştır. Bu taburda bir binbaşı, bir sağ kolağası, bir sol kolağası, bir tabur kâtibi ile sekiz yüzbaşı görev yapmaktadır.

¹⁹¹ Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi (Islahat Fermanı Devri 1861-1876)*, C.III, İstanbul 2001, s.188.

¹⁹² Karal, a.g.e., s.188.

¹⁹³ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s.112.

Uşak'ta Hassa Beşinci Redif Alayının Müretteb Dördüncü Taburu bulunmaktadır. Bu taburda da bir binbaşı, bir kolağası, bir tabur kâtibi ve sekiz yüzbaşı istihdam edilmiştir¹⁹⁴.

Diğer taraftan Kütahya Sancağı'nda ordu birliklerinden başka zabtiye birlikleri de bulunmaktadır. Zaptiye Teşkilatı 1844 yılında iç güvenliğin sağlanması amacıyla kurulmuştur. Görevleri, suçluları mahkemeye götürüp getirme, vergi memurlarını koruma ve posta tatarlarının güvenliğini sağlamaktır. 1864'ten sonra yeni düzenlemelerle zaptiye birliklerine vilayet ve sancak merkezlerinde, zaptiye teşkilatı dışında, gerekli bilgilerin toplanması, suçluların saptanıp yakalanması, yasa dışı olayların saptanarak ilgililere haber verilmesi gibi görevler de verilmiştir. Bu yeni görevler içinde "Teftiş Memurları" görevlendirilmeye başlanmıştır¹⁹⁵.

1870 yılında Kütahya'da, Dördüncü Kütahya Taburu Zaptiye Birlikleri süvari ve piyade olarak iki gruba taksim edilmiştir. Tabur Ağası Hacı Halil Ağa'dır. Hem süvari gurubunda hem de piyade grubunda bölük ağaları, bölük muavinleri ve jurnal eminleri görev yapmaktadır. Kütahya'daki süvari zaptiyesi 14 kolvekili, 14 kolvekili muavini ve 56 neferden meydana gelmektedir. Piyade sınıfı ise 14 kolağası, 14 kolağası muavini ve 112 neferden ibarettir¹⁹⁶.

1880 yılına gelindiğinde ise Kütahya'da Üçüncü Kütahya Taburu Zaptiye Birliklerinin başında Tabur Ağası Mehmed Avni Efendi bulunmaktadır. Süvari zaptiyesinde 1 tabur ağası, 1 hesap emini, 1 bölük ağası ve muavini, 1 jurnal emini, 4 kol vekili ve 8 muavini, 88 neferle birlikte toplam 105 kişi görevlidir. Piyade sınıfında da 2 bölük ağası ve 2 muavini, 2 jurnal emini, 8 kol vekili ve 16 muavini, 120 neferle birlikte toplam 150 mevcudun bulunduğu görülmektedir¹⁹⁷.

¹⁹⁴ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 95.

¹⁹⁵ Çadırcı, Tanzimat Döneminde..., s. 316-317.

¹⁹⁶ 1290 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 106.

¹⁹⁷ 1297 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 143.

1871-1880 tarihleri arasında Hüdavendigâr Vilayeti Salnameleri'ne göre Kütahya Sancağı zabitanı askeriye süvari bölüğünün asker sayıları şu şekildedir: (Tablo 1.13)

Tablo 1.13. 1871-1880 Zabitanı Askeriye Süvari Bölüğü

Kütahya 3. Tabur Zabitanı Askeriye Süvari Bölüğü									
Yıl	Tabur Ağası	Hesap Emini	Bölük Ağası	Muavini	Jurnal Emini	Kol vekili	Muavini	Er	Toplam
1871	1	1	2	2	2	14	14	56	92
1873	1	1	1	1	1	3	6	54	68
1875	1	1	1	1	1	5	10	90	110
1876	1	1	1	1	1	5	10	90	110
1877	1	1	1	1	1	4	8	88	105
1878	1	1	1	1	1	4	8	88	105
1879	1	1	1	1	1	4	8	88	105
1880	1	1	1	1	1	4	8	88	105

Tabloya genel olarak baktığımızda sancaktaki zabitanı askeriye süvari bölüğü asker sayısının 1875'ten itibaren artmış olduğunu görmekteyiz. Piyade bölümünde de 1874'ten itibaren bir artış olmuş ancak 1876'dan sonra tekrar azalmıştır. 1870-1880 tarihleri arasındaki salnamelere göre hazırladığımız tabloda Kütahya Sancağı'ndaki zaptiye birlikleri piyade bölümü asker miktarı ise şu şekildedir: (Tablo 1. 14)

Tablo 1.14. 1870-1880 Zabitanı Askeriye Piyade Bölüğü

Kütahya 3. Tabur Zabitanı Askeriye Piyade Bölüğü							
Sene	Bölük Ağası	Mu'avini	Jurnal Emini	Kol vekili	Muavini	Er	Toplam
1870	2	2	2	14	14	112	146
1871	2	2	2	14	14	112	146
1874	2	2	2	10	20	180	216
1875	2	2	2	10	20	180	216
1876	2	2	2	10	20	180	216
1877	2	2	2	8	16	120	150
1878	2	2	2	8	16	120	150
1879	2	2	2	8	16	120	150
1880	2	2	2	8	16	120	150

1.5. SOSYAL VE KÜLTÜREL YAPI

1.5.1. Eğitim

Osmanlı Devleti'nin duraklama dönemine kadar en önemli geleneksel eğitim kurumları olarak medreseler görülmektedir¹⁹⁸. Medreseler, devletin hemen hemen her şehrinde bulunmaktadır. Bürokratik kadroların ihtiyaç duyduğu elemanlar yetiştirildiği gibi, medreselerin ihtiyaç duyduğu hoca ve personel de buralarda yetişmektedir. XV. yüzyılda Fatih Sultan Mehmet'in kurduğu Sahn-ı Semân Medreseleri'yle, daha sonra Kanuni Sultan Süleyman'ın kurduğu Süleymaniye Medreseleri devletin eğitime verdiği önemi açıkça göstermektedir¹⁹⁹.

Diğer taraftan, ülkede ilköğretim düzeyinde eğitim veren mekteplerde bulunmaktadır. Halk tarafından "Sıbyan Mektebi" olarak adlandırılan bu kurumlar her mahallede ve hemen hemen her köyde mevcuttur²⁰⁰.

Klasik dönemde pek çok fonksiyonu olan medreseler, modernleşme çağında kendisini modern döneme uyduramamıştır. Uyum sorunlarının ortaya çıkması ve medreselerin bekleneni verememesi, yavaş yavaş bir kenara itilmesine yol açmış ve yerlerine modern mektepler kurulmaya başlanmıştır.

II. Mahmut döneminde eğitim alanında yapılmaya başlanan reformlar halefleri tarafından da devam ettirilmiştir. İbtidai mekteplerin yanı sıra rüştiye mektepleri de modern dönemde oluşturulan mekteplerdir. Rüştiyeler, dört yıllık sıbyan mekteplerinden mezun çocuklara, orta öğretim vermek için kurulmuş, tahsil süresi ilk önce 2 yıl sonra 4 yıla çıkartılmış olan okullardır²⁰¹.

1869 tarihli Maarif Nizamnamesi, eğitim işlerini daha düzenli bir hale getirdiği gibi eğitimle ilgili ilkelerin ve uygulamadaki esasların belirlendiği bir süreci

¹⁹⁸ Fahri Unan , "Medrese-Yönetim İlişkileri ve Osmanlı Medreselerinin İlmî Performansı Meselesi", *VII. Osmanlı Sempozyumu*, (Eylül 1992, Söğüt), Ankara 1993, s. 19.

¹⁹⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmîye Teşkilatı*, Ankara 1988, s. 7 vd.

²⁰⁰ Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 2001'e)*, İstanbul 2001, s. 72.

²⁰¹ Karal, a.g.e., C. III, s.193.

başlatmıştır²⁰². Nizamnamenin yayınlanmasından sonra eğitim işleri daha da bir ilerleme göstermiş, taşradaki rüştiyelerin daha iyi bir noktaya getirilmesi için çalışmalar başlatılmıştır.

1870-1880 tarihleri arasındaki Hüdavendigâr Vilayeti Sâlnâmeleri'nde Kütahya Sancağı'ndaki eğitim kurumları ile ilgili ayrıntılı bilgi yoktur. Sadece rüştiye mektebi hocalarının ismi ve öğrenci sayıları verilmiştir.

H.1287(1870) yılında Kütahya Merkez Kaza'da bulunan rüştiye mektebinde Muallim-i Evvel Mustafa Efendi, Muallim-i Sâni Halil Efendi, Muallim-i Hatt-ı Sülüs Mehmed Efendi, Muallim-i Rik'a Haydar Efendi görev almaktadır. Eskişehir Rüştiye Mektebinde ise Muallim-i Evvel Hâfız Hasan Efendi, Muallim-i Sâni Fâtiş Mehmed Efendi bulunmaktadır. Simav'da ise Osman Sâmi Efendi'nin mekteb muallimi olduğu görülmektedir²⁰³.

H.1292(1875) tarihinde Kütahya Rüştiye Mektebinde Muallim-i evvel Abbâs Efendi, Muallim-i sâni Halil Efendi, Eskişehir Mektebinde Muallim Mehmed Nazif Efendi, Uşak Mektebinde Mu'allim Hüseyin Efendi, Gediz Mektebinde Muallim Hacı Sâdık Efendi, Bevvâb Hacıİsmâ'il Efendi, Simav Mektebinde ise Muallim Mustafa Efendi görev yapmaktadır²⁰⁴.

H.1297(1880) tarihinde ise Birinci Sınıf Rüşdiye Mektebinde, Kütahya'da Muallim-i evveli Abbas Efendi, Muallim-i Sâni Hâlil Efendi, Yazı Hocası Abbas Efendi, Gediz'de Muallim-i Evveli Sadık Efendi, Yazı Hocası Sadık Efendi, Uşak'da Muallim-i Evveli Hasan Efendi, Muallim-i sâni Hüseyin Efendi, Yazı Hocası Abdurrahman Efendi, Eskişehir'de Muallim-i Evveli Mehmed Nazif Efendi, Muallim-i Sâni Hüseyin Efendi, Yazı Hocası Hasib Efendi bulunmaktadır²⁰⁵.

²⁰² Akyüz, a.g.e., s. 144.

²⁰³ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 139.

²⁰⁴ 1292 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 123.

²⁰⁵ 1297 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 138-139.

Musa Çadırcı'nın 1869-70 tarihli devlet salnamesinden aktardığına göre, Kütahya'daki Rüştîye mektebinde 70, Eskişehir'de 63 öğrenci eğitim görmektedir²⁰⁶. Ancak, H.1287(1870) tarihli Hüdavendigâr salnamesinde Kütahya merkez kazada, Eskişehir ve Simav kazalarında birer Rüştîye mektebi bulunduğu ifade edilmekte ve Kütahya'daki rüştîye mektebinde 143 öğrenci ile 4 muallim bulunduğu kaydedilmektedir. Eskişehir'deki mektepte 61 talebe ile 2 muallim, Simav'da ise 26 öğrenci ile 1 muallim eğitim ve öğretim yapmaktadır²⁰⁷.

Uşak ve Gediz'de Rüştîye mekteplerinin daha geç açıldığı salnamelerden takip edilerek anlaşılmaktadır. İlk olarak H.1292(1875) tarihli salnamede rastladığımız Uşak rüştîyesinde 48 öğrenci ve Gediz Rüştîye Mektebi'nde de 62 öğrenci öğrenimini sürdürmektedir²⁰⁸.

Bununla birlikte salnamelredekilerde bilgileri göre Kütahya merkezde, rüştîye mektebindeki öğrenci sayısında büyük bir azalma yaşandığını belirtmemiz gerekmektedir. H.1287(1870) - H.1295(1878) yılları arasında Kütahya Sancağı'ndaki rüştîye mekteplerinde eğitim gören öğrenci sayıları şu şekildedir: (Tablo 1.15)

Tablo 1.15. 1870-1878 Rüştîye Mektebi Öğrenci Sayıları

Yıl	Kütahya Sancağı Rüştîye Mektepleri				
	Kütahya Mektebi	Uşak Mektebi	Simav Mektebi	Gediz Mektebi	Eskişehir Mektebi
H.1287(1870)	143	-	26	-	61
H.1288(1871)	143	-	26	-	61
H.1289(1872)	143	-	36		61
H.1290(1873)	75	-	36	-	40
H.1291(1874)	80	-	?	46	?
H.1292(1875)	85	48	26	62	64
H.1293(1876)	85	48	26	62	64
H.1294(1877)	85	45	26	62	64
H.1295(1878)	85	45	26	62	64

²⁰⁶ Çadırcı, Tanzimat Döneminde..., s. 286.

²⁰⁷ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 139.

²⁰⁸ 1292 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 123.

Bu tablodaki bazı hususlar dikkati çekmektedir. H.1291(1874) senesine kadar Simav ve Eskişehir rüştiye mekteplerindeki öğrenci sayıları belirtilmesine karşın H.1291 tarihli salnamede böyle bir bilgi bulunmamaktadır. Ayrıca, aynı yıl Gediz’de bir rüştiye mektebi açıldığı anlaşılmaktadır.

H.1292-1293-1294-1295 yıllarına ait salnamelerde sancağın genel profilini belirten bir tabloda kaza ve nahiyelerindeki mektep sayıları gösterilmiştir. Bu mektepler, muhtemelen ibtidai ve rüştiye mekteplerinin toplam sayıları olmalıdır. Buna göre, sancaktaki mekteplerin sayısı şu şekildedir:

Kütahya 22, Etraf-1 şehir 7, Virancık 10, Gireği 16, Altuntaş 18, Gümüş 19, Armudeli 16, Tavşanlı 24, Uşak 100, Göbek 2, Banaz 2, Gediz 12, Şabhane 5, Simav 68, Eğrigöz 57, Dağardı 25, Eskişehir 7, Seyitgazi 27, İnönü 25²⁰⁹.

1.5.2. Dini Müesseseler

1.5.2.1. Cami ve Mescitler

Camiler, halkın ibadetlerini yaptıkları ve eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü yerdir. Mescit ise secde edilerek namaz kılınan yer, küçük cami anlamına gelmektedir. Camiler şehirlerde, mescidlerde köylerde sosyal hayatın şekillenmesinde etkili olmuşlardır.

Sancak dâhilindeki kaza ve nahiyelerdeki cami sayısı salname istatistiklerinde şu şekilde verilmektedir. Kütahya merkezinde 27, Etrafşehir’de 58, Virancık’ta 36, Gireği’de 30, Altuntaş’ta 40, Gümüş’te 46, Emrudili’nde 19, Tavşanlı’da 45, Uşak’ta 100²¹⁰, Göbek’te 5, Banaz’da 4, Gediz’de 10, Şabhane’de 1, Simav’da 43, Eğrigöz’de 22, Dağardı’da 8, Eskişehir’de 9, Seyitgazi’de 17, İnönü’de 6 cami mevcuttur²¹¹.

²⁰⁹ 1295 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 138-139

²¹⁰ H.1292-1293-1294-1295 tarihli Hüdavendigâr Salnamelerinde, Uşak merkezinde cami sayısı 100 olarak gösterilmiştir. Dönemin şartları göz önüne alındığında bu rakam oldukça fazla görünmektedir.

²¹¹ 1295 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 138-139.

Mescit sayıları ise; Kütahya merkezinde 37, Etrafşehir'de 10, Virancık'ta 3, Gireği'de 8, Altuntaş'ta 8, Gümüş'te 5, Emrudili'nde 3, Tavşanlı'da 4, Uşak'ta 15, Göbek'te 2, Banaz'da 5, Gediz'de 6, Şabhane'de 5, Simav'da 50, Eğrigöz'de 47, Dağardı'da 15, Eskişehir'de 6, Seyitgazi'de 11, İnönü'de 9 mescit bulunmaktadır²¹². H.1292(1875)-H.1295(1878) yılları arasındaki Hüdavendigâr Vilayeti Salnamelerine göre Kütahya Sancağında bulunan cami ve mescitlerin dağılımı şu şekildedir: (Tablo 1.16)

Tablo 1.16. Cami ve Mescit Sayıları

Yer	Cami	Mescid
Kütahya	27	37
Etrafşehir	58	10
Virancık	36	3
Gireği	30	8
Altuntaş	40	8
Gümüş	46	5
Emrudili	19	3
Tavşanlı	45	4
Uşak	100	15
Göbek	5	2
Banaz	4	5
Gedus	10	6
Şabhane	1	5
Simav	43	50
Eğrigöz	22	47
Dağardı	8	15
Eskişehir	9	6
Seyidgazi	17	11
İNönü	6	9

1.5.2.2. Tekkeler

Toplum hayatında önemli bir işlevi olan tekkeler de Kütahya'da mevcuttur. Özellikle Kütahya şehri, Gedus kazası ile Seyitgazi nahiyesiyle İnönü nahiyelerinde

²¹² 1295 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 138-139.

sayıları fazladır. Belli başlı tekkelerin var olduğu yerler ve miktarları şöyledir: Kütahya merkez 12, Etrafşehir'de 4, Virancık'ta 2, Gireği'de 1, Altuntaş'ta 4, Gümüş'te 4, Emrudili'nde 5, Tavşanlı'da 3, Gediz'de 9, Simav'da 1, Eskişehir'de 5, Seyitgazi'de 12, İnönü'de 16 tekke bulunmaktadır²¹³. H.1292(1875)-H.1295(1878) yılları arasındaki Hüdavendigâr Vilayeti Salnamelerine göre Kütahya Sancağında bulunan tekkelerin dağılımı şu şekildedir: (Tablo 1.17)

Tablo 1.17. Tekke Sayıları

Yer	Tekke
Kütahya	12
Etrafşehir	4
Virancık	2
Gireği	1
Altuntaş	4
Gümüş	2
Emrudili	5
Tavşanlı	3
Uşak	-
Göbek	-
Banaz	-
Gedus	9
Şabhane	-
Simav	1
Eğrigöz	-
Dağardı	-
Eskişehir	5
Seyidgazi	12
İNönü	16

1.5.2.3. Kiliseler

Daha önce belirttiğimiz üzere Kütahya Sancağı'nda Müslüman nüfusun yanısıra Rum ve Ermeni milletleride yaşamaktadır. Doğal olarak bu milletlerinde kendi dinî vecibelerini yerine getirmek için bir takım kurumları ve mabetleri sancakta bulunmaktadır.

²¹³ 1295 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 138-139.

İncelediğimiz dönemdeki salnamelerde gayrimüslimlerin ibadethanelerinden kiliselerin sancak içerisindeki durumlarını gösteren istatistikler bulunmaktadır. Özellikle Kütahya merkezde 5, Tavşanlı'da 1, Uşak'ta 2, Simav'da 1 tane kilise bulunmaktadır²¹⁴.

1.5.3. Kahvehane ve Meyhane

Cami, kilise, mektep ve mescit birer sosyal kurumdurlar. Bu kurumlar toplumun inanç ve eğitim ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Bunun yanı sıra keyif/eğlence amaçlı sosyal oluşumlar da toplumlarda görülmektedir.

Kütahya sancağında sosyal bir olgu olan kahvehaneler yaygın bir şekilde bulunmaktadır. Buna göre sancaktaki kahvehanelerin dağılımına baktığımızda Kütahya merkez kazasının 98 kahvehane ile önde olduğu görülmektedir. Bunu 30 kahvehane ile Eskişehir izlemektedir. Tavşanlı'da ise 27 kahvehane bulunmaktadır. Simav'da, Seyitgazi'de ve Uşak'ta 10'ar, Gediz'de 11, İnönü, Eğrigöz, Göbek ve Virancık'ta 5'er, Banaz'da 3, Şabane, Etrafişehir ve Emrudili'nde 2'şer ve Gümüş'te 1 tane kahvehane bulunmaktadır²¹⁵.

Diğer bir sosyal mekân da meyhanelerdir. Gayrimüslimlere ait olduğu anlaşılan meyhanelerin Kütahya merkezde yoğunlaştığını görmekteyiz. Kütahya merkezde 13 meyhane bulunurken, Eskişehir'de 2 meyhane bulunmaktadır. Sancağın diğer kaza ve nahiyelerinde ise meyhane mevcut değildir²¹⁶. H.1295/M.1878 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamelerine göre Kütahya Sancağı'ndaki kahvehane ve meyhanelerin dağılımı şu şekildedir: (Tablo 1.18)

²¹⁴ 1292 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 150

²¹⁵ 1295 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 138-139.

²¹⁶ 1295 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 138-139.

Tablo 1.18. Kahvehane ve Meyhaneler

Yer adı	Kahvehane	Meyhane
Kütahya	98	13
Etrafşehir	2	-
Virancık	5	-
Gireği	-	-
Altuntaş	-	-
Gümüş	1	-
Emrudili	2	-
Tavşanlı	27	-
Uşak	10	-
Göbek	5	-
Banaz	3	-
Gedus	11	-
Şabhane	2	-
Simav	10	-
Eğrigöz	5	-
Dağardı	-	-
Eskişehir	30	2
Seyidgazi	6	-
İnönü	10	-

1.5.4. Kaplıca ve Hamamlar

Kütahya Sancağı'nda kaplıcalar ve ılıcalar fazlaca bulunmaktadır. Kütahya kasabasının merkezinde bulunan Yoncalı Ilıcası hastalıklara şifa olduğundan çevre bölgelerden insanlar buraya tedavi amaçlı gelmektedirler. Bu ılıcanın yanında At Hamamı denilen mevkide de faydalı sular mevcuttur. Yine Kütahya kasabasına beş saat mesafede bulunan Ilıca Hamamı denilen kaplıca iki kapılı olup, bir kapısı erkeklere diğer kapısı da kadınlara mahsustur²¹⁷.

Sancağın Tavşanlı kasabasına bir saat mesafede Kum Hamamı denilen hamamın bir kısmı harap olsa da cilt hastalıklarına diğer hastalıklara iyi gelmektedir. Eskişehir kasabasında çarşı içerisinde Yenice, Erler, Kıymet ve Elçik tabir olunan 4 adet ılıca bulunmaktadır. Eskişehir'de adî hamam olmadığından halk tamamen bu hamamları

²¹⁷ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 166.

kullanmaktadır. Simav kazasında, kasabaya bir saat uzaklıkta 6 adet ılıca bulunmaktadır. Yöre halkı buraları genellikle çamaşır yıkamak için kullanmaktadır²¹⁸.

Bunlardan başka Uşak, Gediz ve Emed kasabalarında da kaplıca ve ılıca bulunmaktadır. H.1293/M.1876 tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi'ne göre Kütahya Sancağında bulunan kaplıca ve hamamların dağılımı şu şekildedir: (Tablo 1.19)

Tablo 1.19. Kaplıca ve Hamamlar

Yer adı	Kaplıca ve Hamam
Kütahya	11
Etrafşehir	2
Virancık	-
Gireği	-
Altuntaş	8
Gümüş	6
Emrudili	2
Tavşanlı	8
Uşak	2
Göbek	-
Banaz	-
Gedus	2
Şabhane	1
Simav	2
Eğrigöz	1
Dağardı	-
Eskişehir	4
Seyidgazi	5
İnönü ²¹⁹	5

²¹⁸ 1287 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 167.

²¹⁹ 1293 Tarihli Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi, s. 141-142.

İKİNCİ BÖLÜM
H.1287(M.1870) – H.1297(M.1880) TARİHLERİ ARASINDA
HÜDAVENDİGÂR VİLAYETİ SALNAMELERİNDE
KÜTAHYA SANCAĞI'NIN TRANSKRİPSİYONLARI

2.1. H.1287 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU

Da'ire-i Mecâlis ve Me'mûrîn-i Vilâyet

[52]

Vilayet Muhâsebe Kalemî

Kütahya Mukayyidi Hâcî Hamdi Efendi

Diğeri Sabri Efendi

Refiki Nûri Efendi

[53]

Evrâk Odası

Kütahya Mukayyidi Vâsıf Efendi

[82]

KÜTAHYA SANCAĞI

Me'mûrîn-i Livâ

Mutasarrıf	Hasan Beğ	(Evvelî Sınıf-ı Ūlâ)
Nâ'ib	Muhammed Reşâd Efendi	(Kibâr-ı Mûderrisînden)
Müftî	Osmân Efendi	
Muhâsebeci	Mahmûd Beğ	(Sâlise)
Tahrîrât Müdürü	Nâfiz Beğ	(Râbia)

Meclis-i İdâre-i Livâ

Re'is	Mutasarrıf Beğ	
<u>A'zâ-yı Tabî'iyye</u>	Nâ'ib Efendi	Müftî Efendi
Muhâsebeci Efendi	Tahrîrât Müdürü Beğ	
<u>A'zâ-yı Muntehâbe</u>	Süleymân Ağa	Gerkor Ağa
	Âgâh Efendi	Gabrâ'il Ağa
Başkâtib	İzzet Efendi	

* [] Bu işaret içerisindeki sayılar transkripsiyonu yapılmış olan orijinal metnin, Hüdavendigâr Vilayeti Salnamelerinde bulunduğu sayfayı göstermektedir.

Meclis-i Temyiz-i Liva

Re'is	Nâ'ib Efendi	
<u>Mümeyyizân</u>	Ömer Şevki Efendi (Sâlise)	Hacı Osman Ağa
	Hacı Eniştaş Ağa	Sadık Efendi
	Kigorok Ağa	Bagoz Efendi
Cinâyet Başkâtibi	Râkım Efendi (Râbi'a)	
Temyiz Başkâtibi	Rızâ Efendi	

[83]

Meclis-i İdâre-i Livâ Kalemi

Başkâtib	İzzet Efendi
Refiki	Hakkı Efendi

Liva Tahrîrât Kalemi

Cinâyet Kâtibi	Refiki Ahmed Efendi
Temyiz Kâtibi	Refiki Feyzi Efendi
Cinâyet Mukayyidi	Nûri Efendi
Temyiz Mukayyidi	Murâd Efendi

Muhâsebe-i Liva Kalemi

Başkâtib	Süleymân Efendi
Refiki	Ahmed Vasfi Efendi
Diğeri	Ahmed Efendi
Diğeri	İbrahim Efendi
Evkâf Kâtibi	Muhammed Efendi
Sandık Emîni	Artın Efendi
Dört nefer mülâzım bulunduğu.	

Tahrîrât-ı Liva Kalemi

Müdür Mu'âvini	Ahmed Efendi		
<u>Küttâb</u>	Nûri Efendi	Mehmed Efendi	Süleyman Efendi
	Hakkı Efendi	Mehmed Efendi	Eşref Efendi
	Rif'at Efendi	Hâfız Mehmed Efendi	

Ticâret Mahkemesi

Re'is	Abdullah Efendi		
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Eyyûb Ağa	Yavan Ağa	Altun Ağa
<u>A'zâ-yı Dâ'imî</u>	Mehmed Efendi	Hacı Kigorok Ağa	
Başkâtib	Haydar Efendi		
Refiki	Mustafa Reşîd Efendi		

Belediye Meclisi

Re'is	Aziz Fâ'ik Efendi		
<u>A'zâ</u>	Şemseddin-zâde Mehmed Efendi	Hüseyin Beğ	
	Hacı Yusuf Ağa	Kigorok Ağa	
	Oseb Ağa		
Kâtib	Hacı Ziyâ Efendi		
Sandık Emîni	Mehmed Efendi		

[84]

Tahrîrât İdâresi

Tahrîr-i Emlâk Komisyonu

Re'is	Tahrîr Me'mûru Hacı Ra'if Efendi		
<u>A'zâ</u>	Ömer Şevki Efendi (Sâlise)	Âsım Efendi	(Müderris)
	Yorgi Ağa	Asfador Ağa	
	Âgâh Efendi	İstifan Ağa	
	Abdülkadir Efendi (Râbi'a)	Muhammed Efendi	
	İstefan Ağa	Sâdık Efendi	
	Gabrâ'il Ağa	Oseb Ağa	

Tahrîr-i Emlâk Kalemi

Tahrîr Me'mûru	Hacı Râ'if Efendi
Başkâtib	Ârif Efendi
Vuku'at Kâtibi	Hüseyin Efendi
Senedât Kâtibi	Necîb Efendi
Tahsîlât Kâtibi	Muhtâr Efendi

Menâfi'-i Umûmiye

Me'mûr	Yusuf Ağa	
<u>Vekilleri</u>	Ömer Efendi	Artin Ağa
Kâtib	Cemâl Efendi	

Arazi İdâresi

Me'mûr	Aziz Fâ'ik Efendi	
<u>Kâtib</u>	Mehmed Efendi	Hakkı Efendi
	Mehmed Ali Efendi	

[85]

Bizzât Mutasarrıflıktan İdâre Olunan Müdürlük ve Ba'zı Nevâhî Zâbita Me'mûrlukları

Tavşanlı Müdürlüğü

Müdür	Kâmil Efendi
Nâ'ib	Osman Efendi
Kâtib	Muhammed Efendi
Tapu Kâtibi	Muhammed Ali Efendi

Nevâhî Zabıta Me'mûrluğu

Virancık Zabıta Me'mûru	Necîb Ağa
Gireği Zabıta Me'mûru	Abdullâh Ağa
Gümüş Zâbita Me'mûru	Rüstem Ağa
Altuntaş Zâbita Me'mûru	Hüseyin Efendi
Etrafşehir Zâbita Me'mûru	Mehmed Hamdi Efendi

Me'mûrîn-i Müteferrika

Posta Müdürü	Mazhar Efendi
Memleket Tabibi	Ertesid Efendi

Uşak Kâ'im-makâmlığı

Me'mûrîn-i Kazâ

Kâ'im-makâm	Mahmûd Beğ	Rikâb Kapucibaşlarından
Nâ'ib	Atâullâh Efendi	Mahreç Mevâlisinden
Müfti	Mustafa Âsım Efendi	Bu dahi Müderris
Mal Müdürü	İbrâhim Edhem Efendi	

[86]

Meclis-i İdâre-i Kazâ

Re'is	Kâ'im-makâm Beğ	
<u>A'zâ-yı Tabi'yye</u>	Müfti Efendi	Mâl Müdürü Efendi
Tahrîrât Kâtibi Efendi		
<u>A'zâ-yı Müntehabe</u>	İsmâ'il Ağa	Hacı Hüseyin Beğ
Kâtib	Andon Beğ	

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi	
<u>Mümeyyizân</u>	Mehmed Atâ Efendi	Ahmed Efendi
	Hacı Artin Efendi	
Kâtib	İsmâ'il Efendi	

Refâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refîki	Hüseyin Efendi
Tahrîrât Kâtibi Refîki	Ali Efendi
Memleket Tabibi	Necîb Efendi
Sanduk Emîni	Mûsâ Ağa

Ticâret Mahkemesi

Re'is	Hacı Mustafa Efendi
<u>A'zâ-yı Dâ'ime</u>	Hasan Beğ Mahlaki Efendi İbrahim Efendi
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Bahamus Efendi Artin Ağa
Kâtib	Hacı Ahmed Efendi

Belediye Meclisi

Re'is	Hacı İzzet Efendi		
<u>A'zâ</u>	Hacı Osmân Ağa	Hacı Hâfız Ömer Efendi	Panayot Ağa
	Hacı Hasan Ağa	Mihâ'il Ağa	
Kâtib	Ahmed Efendi		

[87]

Menâfi'-i Umûmiye

Me'mûr	Hacı Ahmed Efendi		
<u>Vekilleri</u>	Mustafa Efendi	Yorgi Ağa	Molodrus Ağa

Gedus Müdürlüğü

İşbu müdürlük bu kere kâ'im-makâmlığa tahvîl olunmuş ise de mecâlisi henüz teşkil olunmadığı gibi me'mûrları dahi ta'yîn olunmadığından sene-i âtiyeye terk olunmuştur.

Banaz Müdürlüğü

Müdür	Mehmed Mecdi Efendi
Nâ'ib	Halîl Efendi
Kâtib	Abdullah Efendi
Tapu Kâtibi	Süleymân Efendi

Ba'zı Nevâhî Zâbita Me'mûrları

Göbek Zâbita Me'mûru Ağa

Eskişehir Kâ'im-makâmlığı

Me'mûrîn-i Kazâ

Kâ'im-makâm	Hacı Şâkir Beğ (Sâlise)
Nâ'ib	Râşid Efendi (Kibâr-ı müderrisinden)
Müfti	Hacı Süleyman Efendi (Bu dahi)
Mal Müdürü	Sâbit Efendi
Tahrîrât Kâtibi	İsâ Efendi

İnönü Müdürlüğü

Müdür	Osman Melek Beğ
Nâ'ib	Efendi
Kâtib	Hüseyin Efendi

Simav Kâ'im-makâmlığı

Me'mûrîn-i Kazâ

Kâ'im-makâm	Halil Kâmil Beğ (Kapucıbaşı)
Nâ'ib	Abdurrahmân Efendi
Müfti	Muhammed Efendi
Mal Müdürü	Mehmed Nâzîf Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Hüsnü Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Efendi	
<u>A'zâ-yı Tabî'yye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi
	Mal Müdürü Efendi	Tahrîrât Kâtibi Efendi
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	Hacı Hasan Ağa	Hacı Abbas Efendi

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi	
<u>Mümeyyizân</u>	Ömer Lütfî Efendi	Hacı İsmâ'il Ağa
	Hacı Muhammed Ağa	Sâlih Efendi

[90]

Refâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki Efendi	Tahrîrât Kâtibi Refiki Efendi
Memleket Tabibi Ahmed Sûdî Efendi	Arazi Kâtibi Hakkı Efendi
Sanduk Emîni Tâhir Efendi	

Menâfi'-i Umûmiye

Me'mûr	Hacı Hüseyin Ağa		
<u>Vekilleri</u>	Hasan Ağa	Ali Ağa	Hacı İbrahim Ağa

Eğrigöz Müdürlüğü

Müdürü	Süleyman Efendi
Nâ'ib	Mehmed Emin Efendi
Kâtib	Sâlih Efendi
Tapu Kâtibi	Osman Efendi

Dağardı Müdürlüğü

Müdür	Hüseyin Ağa
Nâ'ib	Ahmed Efendi
Kâtib	Muhammed Efendi
Tapu Kâtibi	Ali Efendi

Eğrigöz Menâfi'-i Umûmiyesi

Me'mûr	Selîm Ağa	
<u>Vekilleri</u>	Hacı İsmâ'il Ağa	Muhammed Efendi

Dağardı Menâfi'-i Umûmiyesi

Me'mûr	Hacı Ahmed Efendi	
<u>Vekilleri</u>	Hasan Efendi	Hüseyin Ağa

Şabhâne Müdürlüğü

İşbu kazâ bu kere zâbıta Me'mûrluğu olmuş ise de umûru henüz ta'yîn olunmadığından sene-i âtiyeye terk.

Menâfi'-i Umûmiyesi

Hacı Hasan Ağa	Hacı Mustafa Ağa
----------------	------------------

[109]

Hassa Birinci Redîf Alayının Eskişehir'den Müretteb Üçüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı		Hassa Birinci Redîf Alayının Kütahya'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Hasan Efendi	Binbaşı	Mehmed Süreyya Beğ	Binbaşı
Recep Ağa	Sağ Kolağası	Hacı Rıza Efendi	Sağ Kolağası
Muhammed Ağa	Sol Kolağası	Ali Efendi	Sol Kolağası
Hakkı Efendi	Tabur Kâtibi	İbrahim Efendi	Tabur Kâtibi
Ali Ağa	Yüzbaşıyân	Mehmed Efendi	Yüzbaşıyân
İbrahim Ağa		Halil Efendi	
Âsım Efendi		Abdullah Ağa	
Mustafa Ağa		Ali Efendi	
Hüseyin Ağa		Yusuf Efendi	
Süleyman Ağa		Bekir Ağa	
İbrahim Ağa		Hacı Hasan Ağa	
Halil İbrahim Ağa		Hüseyin Ağa	

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Rü'esâ-yı Rûhâniye

Kütahya ve Tevâbi'i Ermeni Murahhasası Oseb Efendi

[112]

Ümerâ ve Zâbitân-ı Askeriye

[122]

Hassa İkinci Redîf Alayının Simav'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Mehmed Ağa	Binbaşı
Mustafa Ağa	Sağ Kolağası
Ahmed Şevki Efendi	Sol Kolağası
Hüsnü Efendi	Tabur Kâtibi
Hasan Ağa	Yüzbaşıyân
Hüsnü Efendi	
Şerif Efendi	
Yusuf Ağa	
Yusuf Ağa	
Süleyman Ağa	
Salih Ağa	
Ahmed Ağa	

[124]

Hassa Beşinci Redif Alayının Uşak'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Mehmed Ağa	Binbaşı
Ahmed Ağa	Kolağası
Yusuf Efendi	Tabur Kâtibi
Veli Ağa	Yüzbaşıyân
Muhammed Ağa	
Mehmed Beğ	
Mehmed Ağa	
Mustafa Ağa	
Veli Ağa	
Mehmed Ağa	
Ahmed Ağa	

[125]

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Tarîk Me'mûrlarıyla Mühendisler

Kütahya'da Bulunan Mühendis Ârif Efendi

[128]

Vilâyetin Asâkir-i Zabtiye Alayı ve Zâbitânı

Alay-ı Mezkûrun Dördüncü Kütahya Taburu Zâbitânı	
Hacı Halil Ağa	Tabur Ağası
Osman Efendi	İhtisâb Emîni
Ali Ağa Abdullah Ağa	Süvârî Bölük Ağası
Memiş Ağa Mehmed Ali Ağa	Piyâde Bölük Ağası
Şevki Ağa Mustafa Ağa	Süvârî Bölük Ağası Mu'âvinleri
Mehmed Ağa Hacı İbrahim Ağa	Piyâde Bölük Ağası Mu'âvinleri
Henüz Ta'yîn Olunmadığı	Süvârî Jurnal Emînleri
Henüz Ta'yîn Olunmadığı	Piyâde Jurnal Emînleri

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Asâkir-i Zabtiye ile Tahsildâr-ı Zâbitân ve Neferâtın Mikdârını Mübeyyen Cedveldir											
İcmâl	Alay	İdare Emîni	Tabur Ağası	Hesab Emîni	Bölük Ağası	Mu'âvini	Jurnal Emîni	Kolağası	Mu'âvini	Neferât	Esâmi-i Elviye
1044	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	Alay Zabiti
	-	-	1	1	5	5	5	37	37	296	Burûsa Sancağı
	-	-	1	1	2	2	2	14	14	112	Kocaeli Sancağı
	-	-	1	1	3	3	3	22	22	176	Karesi Sancağı
	-	-	1	1	2	2	2	14	14	112	Kütahya Sancağı
	-	-	1	1	2	2	2	12	12	96	Karahisar Sancağı
	1	1	5	5	14	14	14	99	99	792	Yekûn

[129]

Sımf-ı Suvârî						
Bölük Ağası	Mu'âvini	Jurnal Emîni	Kol Vekili	Mu'âvini	neferât	Esâmi-i Elviye
4	4	4	30	30	120	Burûsa Sancağı
3	3	3	21	21	84	Kocaeli Sancağı
3	3	3	19	19	76	Karesi Sancağı
2	2	2	14	14	56	Kütahya Sancağı
2	2	2	12	12	48	Karahisar Sancağı
14	14	14	69	69	384	618 Yekûn

[130]

Zabtiye Tahsîsâtı Dâhilinde Olarak İstihdâm Olunan Tahsildâr Sınıfı				
Esâmi-i Elviye	Tahsildar	Tahsildar-ı Süvârî	Tahsildâr-ı Piyâde	İcmâl
Burûsa Sancağı	1	13	13	87/1749
Kocaeli Sancağı	1	7	7	
Karesi Sancağı	1	9	9	
Kütahya Sancağı	1	9	9	
Karahisar Sancağı	1	6	6	
Yekûn	5	41	41	

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Telgraf Me'mûrları

[132]

Vilâyet Dâhilinde Olup İdâresi Konya Ciheti Müfettişliğinde Bulunan Telgraf Me'mûrları

Eskişehir Telgraf-hânesi Müdürü Şevket Efendi	(Üçüncü Sınıfdan)
Muhâbere Me'mûru Hasan Efendi	(")
Kütahya Telgraf-hânesi Müdürü Halîm Efendi	(")
Muhâbere Me'mûru Mehmed Efendi	(")

[133]

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Rûsûmât Me'mûrları

[138]

Ma'a Mülhakât Kütahya Rûsûmât Müdürü

Kütahya Rûsûmât Müdürü Abdi Efendi	Başkâtib Hacı Nûri Efendi
Simav Me'mûru Mehmed Efendi	Taşluca Me'mûru Hacı Mustafa Efendi
Uşak Me'mûru İbrahim Efendi	Eğrigöz Me'mûru Osman Efendi
Gedus Me'mûru Ali Beğ	Göbek Me'mûru İsmâ'il Ağa
Virancık Me'mûru Mehmed Efendi	Çay Me'mûru İsmâ'il Ağa
Dere Karesi Me'mûru Hasan Efendi	

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Rüşdiye Mektepleri

[139]

Kütahya Sancağında Bulunan Mektebler

Kütahya Mektebi

Mu'allim-i Evvel Mustafa Efendi

Mu'allim-i Sâni Halil Efendi

Mu'allim-i Hatt-ı Sülüs Mehmed Efendi

Mu'allim-i Rik'a Haydar Efendi

Aded-i şâkird: 143

Eskişehir ve Simav Mektepleri

Mu'allim-i Evvel Hâfız Hasan Efendi

Mu'allim-i Sâni Fâtih Mehmed Efendi

Şakirdân: 61

Simav Mektebi Mu'allimi Osman Sâmi Efendi

Şakirdân: 26

[142]

Bazâr Mahalleri

Kütahya Sancağında Kâ'in Bazâr Mahalleri

Eyyâm-ı Mahsûsa

Çehârşenbe ve Salı	Nefs-i Kütahya Kasabası
Cum'a irtesi	Kütahya'ya Mülhak Tavşanlı
Cum'a	Eskişehir'e Mülhak Yenidamar ta'bir olunur Taşocağı
Salı	Simav'a mülhak Emed Kasabası
Bazar irtesi	Kütahya'ya Mülhak Virancık
Çehârşenbe	Kütahya'ya mülhak Eskişehir
Çehârşenbe	Kütahya'ya mülhak nefis-i Simav
Cum'a	Simav'a mülhak Şabhâna

Nevâhî ve Kazâlar ile Elviyenin Mesâfe Cedvelidir

[147]

Kütahya Sancağı

Merkez-i Vilâyete Olan Ba'îdi	Merkez-i Livâyâ Olan Ba'îdi	Merkez-i Kazâyâ Olan Ba'îdi	Esâmi-i Kazâ ve Nâhiye
Sa'at	Sa'at	Sa'at	
32	-	-	Nefs-i Kütahya
33	1	-	Etrafşehir Nahiyesi Merkezi Zağra Karyesi
39	7	-	Altuntaş Nahiyesi Merkezi Emîri Karyesi
37	6	-	Gümüş Nahiyesi Merkezi Yenice Karyesi
40	8	-	Gireği Nahiyesi Merkezi Çamrızık Karyesi
-	23	-	Uşak Kazası
45	13	9	Gedus Nahiyesi
50	18	6	Banaz Nahiyesi
62	30	30	Göbek nahiyesi
27	13	-	Eskişehir Nahiyesi
44	17	-	Seyidgazi Nahiyesi
22	12	-	İnönü Nahiyesi
56	24	-	Simav Kazası
46	14	8	Eğrigöz Nahiyesi
-	16	14	Dağardı Nahiyesi
50	18	4	Şabhana Nahiyesi

[150]

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Zîrde Muharrer Sancaklarda Kâ'in Elviye ve Kazâ ve Nâhiye ve Karyelerde Bulunan Müslim ve Gayr-i Müslim Nüfûs-ı Zükûr ile Hâne ve Karâ ve Mahâlâtın Mikdârını Mübeyyen Cedveldir

Kütahya Sancağı

Yekûn Nüfus	Nüfus-ı Zükûr		Hâne	Ve Mahâlât	Karâ ve Çiftlikât	Esâmî-i Kazâ
	Müslim	Gayr-ı Müslim				
33 366	30142	3224	14297	83	28	Ma'a Nevâhî Kütahya Kazâsı
8197	8197	-	1780	20	-	Tavşanlı Kazâsı
27325	27325	-	6817	9	134	Ma'a Göbek Uşak Kazâsı
5115	5115	-	126	-	39	Banaz Kazâsı
15916	15916	-	3581	15	94	Ma'a Şabhâne Gedus Kazâsı
11127	11127	-	3359	-	82	Simav Kazâsı
7968	7868	-	2054	-	48	Eğrigöz Kazâsı
2213	2213	-	866	-	48	Dağardı Kazâsı
7931	7931	-	3239	5	35	Eskişehir Kazâsı
4688	4688	-	1425	5	35	Seyidgazi Kazâsı
3899	3899	-	1180	-	15	İnönü Kazâsı
127 755	124 531	3224	39889	137	545	

[155]

Hülâsası

Yekûn Nüfus	Nüfus-ı Zükûr		Hâne	Ve Mahâlât	Karâ ve Çiftlikât	Kütahya Sancağı
	Müslim	Gayr-ı Müslim				
127 755	124 531	3224	39889	137	545	

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Mahallerde Nesc ve İ'mâl Olunan Eşyâ Zîrde Sancak-be-Sancak Beyân Olunur:

[159]

Kütahya Sancağı

Nefs-i Kütahyada birkaç bâb çini dest-gâhı olup burada oldukça zarîf her nev'i fincan ve tabak ve sahan ve desti ve sâ'ire i'mâl olup dâhil-i livâda satıldığı gibi mahâl-i sâ'ireye dahî nakl ve fûruht olunmaktadır.

Yine nefis-i Kütahya'da her nev'i mûy-tâbiye ve sarrâciye i'mâl olup bunlara mahsûs başkaca çârşûsı dahî vardır.

Ve yine nefis-i Kütahya'da Hristiyân hânelerinden pamuk bezi nesc ve i'mâl olup dâhil-i kasabada fûruht olunmaktadır.

Ve yine nefsi-i Kütahya'da 'âdî toprak desti ve ıbrık ve su küngü ve tuğla ve kiremit dest-gâhları olup bunlar bil-i'mâl fûruht olunmaktadır.

Livâ-i mezkûre dâhilinde nefsi-i Uşak'da a'lâ vü ra'nâ meşru kaliçe i'mâl olunup her bir diyâra nakl olunmaktadır.

[161]

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Ma'âdîn

Kütahya Sancağı

Kütahya ve civârlarında billûr ve vapur kömürü ma'deni olup bunlar çıkarıldığı gibi fukârâ takımının sabun makâmında hamamlarda isti'mâl etdikleri baş kili ta'bir olunur bir nev'i ma'den dahî bulunup dâhil-i livâda satılır ve Burûsa'ya dahî nakl olur.

Eskişehir Kazasında meşhûr lüle taşı ma'deni çıkar. İşbu ma'den ahâli tarafından Eskişehir'e karîb mahal-i mahsûsda yerler kuyu gibi kazılıp 20-30 kulaç yerin altında damarı bulunarak çıkarılıp Eskişehir'e nakl ile üstünün kabası alındıktan ve bal mumu ile cilası virildikten sonra Viyana'ya nakl ve fûruht olunur. Ve ma'denin kilitlü rûsûmâtı olup be-her sene taraf-ı mîrîden bil-müzâyede tâliblisine ihâle kılınur. Mezkûr ma'den İönü Kazâsı'nda dahî çıkmaktadır.

Dâhil-i Vilâyetde Bulunan Kaplucalar

[166]

Kütahya Sancağı

Nefsi-i Kütahya Kasabasına iki saat mesâfede kârgir kayd ve râbitalu ebniyeli Yoncalı Ilıcası ta'bir olunur bir ılıca olup alev ve maraza pek nâfi' olduğundan Kütahya ve civâr mahaller ahalisi ekseriyâ gitmektedirler. Ve bu ılıcanın civarında üzerleri açık at hamamı ta'bir olunur birkaç mahallerden dahî mâ'-i hârâ cereyân ider.

Yine kasaba-i mezkure 5 saat mesâfede Ilıca Hamamı ta'bir olunur kapluca iki bâb olup bunun biri zükûra ve biri enâsa mahsûsdur. Erkekler ılıcasının mazûğ hüdâ'î on arşun tûl ve onbeş arşun arzında kebîr ve mefîn bir aded-i kıyâ ile mastah olarak müberni'ü's-şekil bir havz-ı kebîri vardır. Bundan başka su ile memlû ba'zı garâ'ib mahalleri dahî vardır. Ve her bir 'ilel ve marâza nâfi'dir.

[167]

Tavşanlı Kasabasına bir sa‘ât mesâfede vâki‘ Kum Hamamı ta‘bir olunur ılıcanın binâsı bir parça harâb ise de suyu emrâz-ı cildiyeye ve batniyeye nâfi‘dir.

Uşak Kâ'im-makâmlığının merkezi olan nefsi-i Uşak Kasabasına 12 ve Gedus Kasabasına 5 sa‘at mesâfede vâki‘ olup ‘ilel ve maraza nâfi‘ bulunduğundan mezkûr Uşak ve Gedus ve sâ‘ir civâr mahaller ahâlîsinden senede bir def‘a giderler.

Eskişehir Kâ'im-makâmlığının merkezi bulunan nefsi-i Eskişehir Kasabasında âdi hamam olmayup Yenice ve Erler ve Kıymet ve Elçik ta‘bir olunur 4 aded ılıca olup bunlar kasaba-i mezkûre çarşûsı derûnundadır. Ve ahâlînin kâfesi bunlarda yıkanurlar. Fakat mâ’-i bârid karışmadığından bir parça sıcaktır.

Simav Kâ'im-makâmlığının merkezi bulunan nefsi-i Simav Kasabasının cihet-i şimâlîsinde ve kasaba-i mezkûra bir sa‘at mesâfede vâki‘ olup ve be-heri yek-diğerine birer ikişer çârik ba‘dinde 6 aded ılıca olup bunlar ‘ilel-i erâha ve emrâz-ı batniyeye pek nâfi‘dir. Mezkur ılıcalardan Eğnal ta‘bir olunur ılıcanın civârında beheri bir buçuk, ikişer arşun kutrunda mâ’-i óâra cereyân ider. Yirmiden mütecâviz ‘uyûn olup bunların suyunun harâreti temür taşı tunc eder derecede ‘uyûn-ı mezkûre kasaba-i mezbûre ve civâr kara ahâlîsinden ekserîsinin çamaşur-hânesi makâmındadır.

Emed Kasabası derûnunda iki ve civârında bir ve kasaba-i mezkûra mülhak Yenice Karyesinde bir ki, cem‘an 4 aded ılıca olup bunlar ‘ilel-i mütemevvi‘aya nâfi‘dir.

[169]

Tashih ve ‘Îlâve

Kütahya Sancağı Mutasarrıfı Edhem Paşa (Mîr-i mîrân)

2.2. H.1288 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU

Erkân-ı Mecâlis ve Me'mûrîn-i Vilâyet

[45]

Vilayet Muhâsebe Kalemî

Kütahya Mukayyidi Lütfî Efendi Diğerî Vahyî Efendi

[46]

Evrâk Odası

Kütahya Mukayyidi Vâsîf Efendi

[73]

KÜTAHYA SANCAĞI

Me'mûrîn-i Livâ

Mutasarrıf	Edhem Paşa	(Mîr-i mîrân)
Nâ'ib	Muhammed Reşâd Efendi	(Kibâr-ı Müderrisînden)
Muhâsebeci	- Efendi	
Tahrîrât Müdürî	Nâfiz Beğ	(Râbia)

Meclis-i İdâre-i Livâ

Re'is	Mutasarrıf Paşa	
<u>A'zâ-yı Tabî'îyye</u>	Nâ'ib Efendi	Müftî Efendi
	Muhâsebeci Efendi	Tahrîrât Müdürî Beğ
<u>A'zâ-yı Müntehâbe</u>	Süleymân Ağa	Gerkor Ağa
	Âgâh Efendi	Gabrâ'il Ağa
Ser-kâtib	İzzet Efendi	

Meclis-i Temyiz-i Liva

Re'is	Nâ'ib Efendi	
<u>Mümeyyizân</u>	Ömer Şevki Efendi (Sâlise)	Hacı Osman Ağa

	Eniştaş Ağa	Sadık Efendi
	Karabet Ağa	Bagoz Efendi
Cinâyet Başkâtibi	Râkım Efendi (Râbi'a)	
Temyiz Başkâtibi	Rızâ Efendi	

[74]

Meclis-i İdâre-i Livâ Kalemî

Başkâtib	İzzet Efendi		
<u>Refiki</u>	Hakkı Efendi	Muhammed Efendi	Rıza Efendi

Meclis-i Temyiz ve Cinâyet Liva Kalemî

Temyiz Refiki Feyzi Efendi	Mukayyid Veycân Efendi
Refiki Servet Efendi	Diğeri Ali Efendi
Diğeri Rif'at Efendi	Cinâyet Kâtibi Refiki Hacı Nûri Efendi
Mukayyid Murâd Efendi	

Muhâsebe-i Liva Kalemî

Başkâtib	Süleymân Efendi
Refiki	Ahmed Vasfi Efendi
<u>Diğeri</u>	İbrahim Efendi İsmâ'il Efendi
	Ahmed Efendi Oseb Efendi
	Âsaf Efendi
Evkâf Kâtibi	Muhammed Efendi
Sandık Emîni	Artın Efendi

Tahrîrât-ı Liva Kalemî

Müdür Mu'âvini	Ahmed Efendi
<u>Küttâb</u>	Nûri Efendi Süleyman Efendi
	Mehmed Efendi Şefik Efendi
	Ziyâ Efendi

[75]

Ticâret Mahkemesi

Re'is	Abdullah Efendi		
<u>A'zâ-yı Dâ'imî</u>	Eyyûb Ağa	Yovan Ağa	Altun Ağa
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Mehmed Efendi	Kigorok Ağa	
Serkâtib	Haydar Efendi		
Mukayyid	Mustafa Reşîd Efendi		

Belediye Meclisi

Re'is	Aziz Fâ'ik Efendi		
<u>A'zâ</u>	Mehmed Efendi	Hüseyin Beğ	
	Hacı Yusuf Ağa	Kigorok Ağa	
	Oseb Ağa		
Kâtib	Hacı Ziyâ Efendi		
Sandık Emîni	Mehmed Efendi		

Tahrîr İdâresi**Tahrîr-i Emlâk Komisyonu**

Re'is	Tahrîr Me'mûru Hacı Ra'if Efendi	
<u>A'zâ</u>	Ömer Şevki Efendi (Sâlise)	Âsım Efendi
	Yorgi Ağa	Asfador Ağa
	Âgâh Efendi	İstifan Ağa
	Abdülkadir Efendi	Mehmed Efendi
	İstefan Ağa	Sâdık Efendi
	Gabrâ'il Ağa	Oseb Ağa

Tahrîr-i Emlâk Kalemî

Tahrîr Me'mûru	Hacı Râ'if Efendi
Başkâtib	Ârif Efendi
Vuku'ât Kâtibi	Hüseyin Efendi
Senedât Kâtibi	Necîb Efendi
Tahsîlât Kâtibi	Muhtâr Efendi

[76]

Menâfi'-i Umûmiye

Me'mûr	Yusuf Ağa	
<u>Vekilleri</u>	Ömer Efendi	Artin Ağa
Kâtib	Cemâl Efendi	

Arazi İdâresi

Me'mûr	Aziz Fâ'ik Efendi		
<u>Kâtib</u>	Mehmed Efendi	İbrahim Efendi	Mehmed Ali Efendi

Bizzât Mutasarrıflıktan İdâre Olunan Müdürlük ve Ba'zı Nevâhî Zâbita Me'mûrlukları**Tavşanlı Müdürlüğü**

Müdür	Hacı Hurşîd Efendi
Nâ'ib	Osman Efendi
Kâtib	Mehmed Ali Efendi
Tapu Kâtibi	Mehmed Ali Efendi

Nevâhî Zabıta Me'mûrluğu

Virancık Zabıta Me'mûru	İbrahim Efendi
Gireği Zabıta Me'mûru	Ömer Ağa
Gümüş Zâbita Me'mûru	İsmâ'il Ağa
Altuntaş Zâbita Me'mûru	Hüseyin Efendi
Etrafşehir Zâbita Me'mûru	Mustafa Ağa

Uşak Kâ'im-makâmlığı**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm	Mahmûd Beğ	
Nâ'ib	Mehmed Atâullâh Efendi	(Mahreç Mevâlisinden)
Müfti	Mustafa Âsım Efendi	(Bu dahi)

Mal Müdürü	Mehmed Efendi	(Müderriş)
Tahrîrât Kâtibi	Rızâ Efendi	

[77]

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Beğ	
<u>A'zâ-yı Tabi'yye</u>	Müfti Efendi	Mâl Müdürü Efendi
	Tahrîrât Kâtibi Efendi	
<u>A'zâ-yı Müntehabe</u>	İsmâ'il Ağa	Hacı Hüseyin Beğ
Kâtib	Andon Beğ	

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi	
<u>Mümeyyizân</u>	Ahmed Efendi	Mahmûd Efendi
	Hacı Artin Efendi	
Kâtib	İsmâ'il Efendi	

Rekâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki	Hasan Efendi
Tahrîrât Kâtibi Refiki	Mehmed Efendi
Memleket Tabibi	Necîb Efendi
Sanduk Emîni	Mûsâ Ağa

Mahkeme-i Ticâret

Re'is	Hacı Mustafa Efendi	
<u>A'zâ-yı Dâ'ime</u>	Hasan Beğ	Mahlâki Efendi
		İbrahim Efendi
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Bahamus Efendi	Artin Ağa
Kâtib	Hacı Ahmed Efendi	

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı İzzet Efendi		
<u>A'zâ</u>	Hacı Osmân Ağa	Hacı Ömer Efendi	Hacı Hasan Ağa
	Mihâ'il Ağa	Panayot Ağa	
Kâtib	Ahmed Efendi		

[78]

Menâfi'-i Umûmiye

Me'mûr	Hacı Ahmed Efendi		
<u>Vekilleri</u>	Mustafa Efendi	Yorgi Ağa	Molodrus Ağa

Banaz Müdürlüğü

Müdür	Mehmed Mecdi Efendi
Nâ'ib	Halîl Efendi
Kâtib	Abdullah Efendi
Tapu Kâtibi	Süleymân Efendi

Gedus Kâ'im-makâmlığı

Me'mûrîn-i Kazâ

Kâ'im-makâm	İzzet Beğ
Nâ'ib	Abüllatif Efendi
Müfti	Efendi
Tahrîrât Katibi	Osmân Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Beğ		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyye</u>	Nâ'ib Beğ	Müfti Efendi	
	Mal Müdürü Efendi	Tahrîrât Kâtibi Efendi	
<u>A'zâ-yı Münthabe</u>	A'zâ	A'zâ	A'zâ

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi		
Mümeyyizân	Hacı Ahmed Ağa	Ali Ağa	Eyyûb Ağa

[79]

Eskişehir Kâ'im-makâmlığı**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm	Tevfik Efendi
Nâ'ib	Râşid Efendi (Kibâr-ı müderrisinden)
Müfti	Hacı Süleyman Efendi (Bu dahi)
Mal Müdürü	Sâbit Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Osmân Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Beğ		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi	
	Mal Müdürü Efendi	Tahrîrât Kâtibi Efendi	
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	İzzet Efendi	Mustafa Ağa	Yusuf Efendi

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi	
Mümeyyizân	Ârif Efendi	Hacı Hasan Efendi
	Halil İbrahim Efendi	
Kâtib	Edhem Efendi	

Ba'zı Me'mûrîn İle Refâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki Abdullah Efendi	Tahrîrât Kâtibi Refiki Efendi
Arazi Me'mûru Mustafa Efendi	Memleket Tabibi Osmân Efendi
Sanduk Emîni Hâfız Ali Efendi	Posta Müdürü Hüseyin Efendi

[80]

Meclis-i Belediye

Re'is	Sâbit Efendi		
<u>A'zâ</u>	Veli Ağa	İsmâ'il Beğ	Hacı Câ'fer Ağa
	Ali Ağa	İsterati Ağa	Agob Ağa

Menâfi'-i Umûmiye

Me'mûr	Yusuf Efendi	
<u>Vekilleri</u>	Mestan Ağa	Hacı Hâfız Efendi

Seyidgazi Müdürlüğü

Müdür	Muhyiddîn Efendi
Nâ'ibi	Ali Osmân Efendi
Kâtib	Osmân Efendi

İnönü Müdürlüğü

Müdür	Osman Melek Beğ
Nâ'ib	Efendi
Kâtib	Hüseyin Efendi

Simav Kâ'im-makâmlığı**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm	Halil Kâmil Beğ
Nâ'ib	Abdurrahmân Efendi
Müfti	Mehmed Efendi
Mal Müdürü	Mehmed Nâzîf Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Hüsnü Efendi

[81]

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Beğ		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi	Mal Müdürü Efendi
	Tahrîrât Kâtibi Efendi		
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	Hacı Hasan Ağa	Hacı Abbas Efendi	

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi		
<u>Mümeyyizân</u>	Ömer Lütfî Efendi	Hacı İsmâ'il Ağa	Hacı Mehmed Ağa
Kâtib	Ahmed Efendi		

Refâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki Ahmed Tevfik Efendi	Tahrîrât Kâtibi Refiki Sâdık Efendi
Memleket Tabibi Ahmed Efendi	Arazi Kâtibi Hakkı Efendi
Sanduk Emîni Tâhir Efendi	

Menâfi'-i Umûmiye

Me'mûr	Hacı Hüseyin Ağa		
<u>Vekilleri</u>	Hasan Ağa	Ali Ağa	Hacı İbrahim Efendi

Eğrigöz Müdürlüğü

Müdürü	Süleyman Efendi
Nâ'ib	Mehmed Emin Efendi
Kâtib	Gâlib Efendi
Tapu Kâtibi	Osman Efendi

Dağardı Müdürlüğü

Müdür	Ali Rızâ Efendi
Nâ'ib	Ahmed Efendi
Kâtib	Mehmed Efendi
Tapu Kâtibi	Ali Efendi

Eğrigöz Menâfi'-i Umûmiyesi

Me'mûr Selîm Ağa
Vekilleri Hacı İsmâ'il Ağa Muhammed Efendi

Dağardı Menâfi'-i Umûmiyesi

Me'mûr Hacı Ahmed Efendi
Vekilleri Hasan Efendi Hüseyin Ağa

[91]

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Rü'esâ-yı Rûhâniye

Kütahya ve Tevâbi'i Ermeni Murahhasası Oseb Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Ümerâ ve Zâbitân-ı Askeriye

[93]

Asâkir-i Redîfiye Zâbitânı

Hassa Birinci Redîf Alayının Eskişehir'den Müretteb Üçüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
İbrahim Ağa	Binbaşı
Recep Ağa	Sağ Kolağası
Mehmed Ağa	Sol Kolağası
Hakkı Efendi	Tabur Kâtibi
Ali Ağa	Yüzbaşıyân
İbrahim Ağa	
Âsım Efendi	
Mustafa Ağa	
Hüseyin Ağa	
Süleyman Ağa	
İbrahim Ağa	
Halil Ağa	

[94]

Hassa Birinci Redîf Alayının Kütahya'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Hüseyin Ağa	Binbaşı
Ali Efendi	Sol Kolağası
İbrahim Efendi	Tabur Kâtibi
Mehmed Efendi	Yüzbaşıyân
Halil Efendi	
Abdullah Ağa	
Ali Efendi	
Yusuf Efendi	
Bekir Ağa	
Hacı Hüseyin Ağa	
Hüseyin Ağa	

[95]

Hassa İkinci Redîf Alayının Simav'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Muhammed Ağa	Binbaşı
Mustafa Ağa	Sağ Kolağası
Ali Ağa	Sol Kolağası
Hüsnü Efendi	Tabur Kâtibi
Hasan Ağa	Yüzbaşıyân
Hüsnü Efendi	
Şerif Efendi	
Yusuf Ağa	
Yusuf Ağa	
Süleyman Ağa	
Salih Ağa	
Ahmed Ağa	

Hassa Beşinci Redîf Alayının Uşak'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Mehmed Ağa	Binbaşı
Ahmed Ağa	Kolağası
Yusuf Efendi	Tabur Kâtibi
Veli Ağa	Yüzbaşıyân
Mehmed Ağa	
Mehmed Beğ	
Mehmed Ağa	
Mustafa Ağa	
Veli Ağa	
Mehmed Ağa	
Ahmed Ağa	

[96]

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Mühendisler
Kütahya'da Bulunan Mühendis Ârif Efendi

Vilâyetin Asâkir-i Zabtiye Alay ve Zâbitânı

[98]

Alay-ı Mezkûrun Dördüncü Kütahya Taburu Zâbitânı	
Hacı Halil Ağa	Tabur Ağası
Osman Efendi	İhtisâb Emîni
Ali Ağa Abdullah Ağa	Süvârî Bölük Ağaları
Memiş Ağa Mehmed Ali Ağa	Piyâde Bölük Ağaları
Şevki Ağa Mustafa Ağa	Süvârî Bölük Ağası Mu'âvînleri
Mehmed Ağa Hacı İbrahim Ağa	Piyâde Bölük Ağası Mu'âvînleri
Abdullah Efendi Rıza Efendi	Süvârî Jurnal Emînleri
Mehmed Efendi Mustafa Efendi	Piyâde Jurnal Emînleri

[99]

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Asâkir-i Zabtiye ile Tahsildârân ve Zâbitân ve Neferâtın Mikdârını Mübeyyen Cedveldir											
Sınıf-ı Sûvârî											
İcmâl	Alay Beği	İdare emini	Tabur Ağası	Hesab Emîni	Bölük Ağası	Mu'âvini	Jurnal Emîni	Kol Vekili	Mu'âvini	Neferât	Esâmi-i Elviye
493	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	Alay Zabiti
	-	-	1	1	4	4	4	3	3	120	Burûsa Sancağı
	-	-	1	1	3	3	3	19	19	76	Karesi Sancağı
	-	-	1	1	2	2	2	14	14	56	Kütahya Sancağı
	-	-	1	1	2	2	2	12	12	48	Karahisar Sancağı
	1	1	4	4	11	11	11	75	75	300	Yekûn
Sınıf-ı Piyâde											
	Bölük Ağası	Mu'âvini	Jurnal Emîni	Kol Vekili	Muâvini	Neferât	Esâmi-i Elviye				
	5	5	5	37	37	296	Burûsa Sancağı				
	2	2	2	22	22	176	Karesi Sancağı				
	2	2	2	14	14	112	Kütahya Sancağı				
	2	2	2	12	12	96	Karahisar Sancağı				
886/ 1379	12	12	12	85	85	680	Yekûn				

[100]

Zabtiye Tahsîsâtı Dâhilinde Olarak İstihdâm Olunan Tahsildâr Sınıfı				
Esâmi-i Elviye	Tahsildar	Tahsildar-ı Sûvârî	Tahsildâr-ı Piyâde	İcmâl
Burûsa Sancağı	1	13	13	72
Karesi Sancağı	1	9	9	
Kütahya Sancağı	1	6	6	
Karahisar Sancağı	1	6	6	
Yekûn	4	34	34	

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Rûsûmât Me'mûrları

[106]

Ma'a Mülhakât Kütahya Rûsûmât Müdüriyeti

Müdür Osman Efendi

Başkâtib Hacı Nûri Efendi

Sandık Emîni ve Kâtib-i Sâni Sâ'ib Efendi

Simav Me'mûru Mehmed Efendi

Tavşanlı Me'mûru Hacı Mustafa Efendi

Uşak Me'mûru İbrahim Efendi

Eğrigöz Me'mûru Osman Efendi

Gedus Me'mûru Hacı Mustafa Efendi

Göbek Me'mûru İbrahim Efendi

Virancık Me'mûru Mehmed Efendi

Çay Me'mûru İsmâ'il Efendi

Dereköy Me'mûru Hasan Efendi

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Rüşdiye Mektepleri

[108]

Kütahya Sancağında Kâ'in Mektebler

Kütahya Mektebi

Mu'allim-i Evvel Mustafa Efendi

Mu'allim-i Sâni Halil Efendi

Mu'allim-i Hatt-ı Sülüs Mehmed Efendi

Mu'allim-i Rik'a Haydar Efendi

Aded-i şâkird: 143

Eskişehir ve Simav Mektepleri

Mu'allim-i Evvel Hâfız Hasan Efendi

Mu'allim-i Sâni Mehmed Efendi

Şakirdân: 61

Simav Mektebi Mu'allimi Osman Sâmi Efendi

Aded-i Şâkirdân: 26

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Bazâr Mahalleri

[110]

Kütahya Sancağında Kâ'in Bazâr Mahalleri

Eyyâm-ı Mahsûsa

Çehârşenbe ve Salı

Nefs-i Kütahya Kasabası

Cum'a irtesi

Kütahya'ya Mülhak Tavşanlı

Cum'a

Eskişehir'e Mülhak İnönü

Cum‘a	Eskişehir’e mülhak Yenidamar ta‘bir olunur Taşocağı
Cum‘a	Simav’a mülhak Şabhane
Bazar irtesi	Kütahya’ya Mülhak Virancık
Çehârşenbe	Kütahya’ya mülhak Eskişehir
Çehârşenbe	Kütahya’ya mülhak Simav
Salı	Simav’a Mülhak Emed

Nevâhî ve Kazâlar ile Elviyenin Mesâfe Cedvelidir

[115]

Kütahya Sancağı

Merkez-i Vilâyete Olan Ba‘dı	Merkez-i Livâyâ Olan Ba‘dı	Merkez-i Kazâyâ Olan Ba‘dı	Esâmi-i Kazâ ve Nâhiye
Sa‘at	Sa‘at	Sa‘at	
32	-	-	Nefs-i Kütahya
33	1	-	Etrafşehir Nahiyesi Merkezi Zağra Karyesi
39	7	-	Altuntaş Nahiyesi Merkezi Emîri Karyesi
39	7	-	Virancık Nahiyesi Merkezi Kökler Karyesi
37	6	-	Gümüş Nahiyesi Merkezi Yenice Karyesi
40	8	-	Gireği Nahiyesi Merkezi Çamrızık Karyesi
-	23	-	Uşak Kazası
45	13	9	Gedus Nahiyesi
50	18	6	Banaz Nahiyesi
62	30	30	Göbek nahiyesi
27	12	-	Eskişehir Nahiyesi
44	17	-	Seyidgazi Nahiyesi
22	12	-	İnönü Nahiyesi
56	24	-	Simav Kazası
46	14	8	Eğrigöz Nahiyesi
-	16	14	Dağardı Nahiyesi
50	18	4	Şabhana Nahiyesi

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Zîrde Muharrer Sancaklarda Kâ’in Elviye ve Kazâ ve Nâhiye ve Karyelerde Bulunan Nüfûs-ı Zükûr-ı Müslim ve Gayr-i Müslim ile Hâne ve Karâ ve Mahâlâtın Mikdârını Mübeyyen Cedveldir

[119]

Kütahya Sancağı

Yekûn Nüfus	Nüfus-ı Zükûr		Hâne	Ve Mahâlât	Karâ ve Çiftlikât	Esâmî-i Kazâ
	Müslim	Gayr-ı Müslim				
33 366	30142	3224	14297	83	28	Ma'a Nevâhî Kütahya Kazâsı
8197	8197	-	1780	20	-	Tavşanlı Kazâsı
27325	27325	-	6837	9	124	Ma'a Göbek Uşak Kazâsı
5115	5115	-	126	-	39	Banaz Kazâsı
15916	15916	-	3581	15	94	Ma'a Şabhâne Gedus Kazâsı
11137	11137	-	3359	-	82	Simav Kazâsı
7968	7868	-	2504	-	48	Eğrigöz Kazâsı
2213	2213	-	866	-	48	Dağardı Kazâsı
7931	7931	-	3239	5	35	Eskişehir Kazâsı
4688	4688	-	1425	5	35	Seyidgazi Kazâsı
3899	3899	-	1180	-	15	İnönü Kazâsı
127 755	124 531	3224	39889	137	545	

[121]

Hülâsası

Yekûn Nüfus	Nüfus-ı Zükûr		Hâne	Ve Mahâlât	Karâ ve Çiftlikât	Kütahya Sancağı
	Müslim	Gayr-ı Müslim				
127 755	124 531	3224	39889	137	545	

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Mahallerde Nesc ve İ'mâl Olunan Eşyâ Zırde Sancak-be-Sancak Beyân Olunur:

[124]

Kütahya Sancağı

Nefs-i Kütahyada birkaç bâb çini dest-gâhı olup burada oldukça zarîf her nev'î fincan ve tabak ve sahan ve desti ve sâ'ire i'mâl olup dâhil-i livâda satıldığı gibi mahâl-i sâ'ireye dahî nakl ve fûruht olunmaktadır.

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Ma'âdîn

[125]

Kütahya Sancağı

Kütahya ve civârlarında billûr ve vapur kömürü ma'deni olup bunlar çıkarıldığı gibi fukârâ takımının sabun makâmında hamamlarda isti'mâl etdikleri baş kili ta'bir olunur bir nev'i ma'den dahî bulunup dâhil-i livâda satılır ve Burûsa'ya dahî nakl olur.

[126] Eskişehir Kazasında meşhûr lüle taşı ma'deni çıkar. İşbu ma'den ahâli tarafından Eskişehir'e karîb mahal-i mahsûsda yerler kuyu gibi kazılıp 20-30 kulaç yerin altında damarı bulunarak çıkarılıp Eskişehir'e nakl ile üstünün kabası alındıktan ve bal mumu ile cilası virildikten sonra Viyana'ya nakl ve fûruht olunur. Ve ma'denin kilitli rûsûmâtı olup be-her sene taraf-ı mîrîden bil-müzâyede tâliblisine ihâle kılınur. Mezkûr ma'den İnönü Kazâsı'nda dahî çıkmaktadır.

Dâhil-i Vilâyetde Kâ'in Kaplucalar

[131]

Kütahya Sancağı

Nefs-i Kütahya Kasabasına iki saat mesâfede kârgir kapı ve râbitalu ebniyeli Yoncalı Ilıcası ta'bir olunur bir ılıca olup alel ve maraza pek nâfi' olduğundan Kütahya ve civâr mahaller ahâlisi ekseriyâ gitmektedirler. Ve bu ılıcanın civarında üzerleri açık at hamamı ta'bir olunur birkaç mahallerden dahî mâ'-i hârâ cereyân ider.

[132] Yine kasaba-i mezkûre 5 saat mesâfede Ilıca Hamamı ta'bir olunur kapluca iki bâb olup bunun biri zükûra ve biri enâsa mahsûsdur. Erkekler ılıcasının mazuğ hüdâ'î on arşun tûl ve on beş arşun arzında kebîr ve metîn bir aded-i kıyâ ile mastah olarak müberni'ü'ş-şekil bir havz-ı kebîri vardır. Bundan başka su ile memlû ba'zı garâ'ib mahalleri dahî vardır. Ve her bir 'ilel ve marâza nâfi'dir.

Tavşanlı Kasabasına bir sa'ât mesâfede vâki' Kum Hamamı ta'bir olunur ılıcanın binâsı bir parça harâb ise de suyu emrâz-ı cildiyeye ve batniyeye nâfi'dir.

Uşak Kâ'im-makâmılgının merkezi olan nefsi Uşak Kasabasına 12 ve Gedus Kasabasına 5 sa'at mesâfede vâki' olup 'ilel ve maraza nâfi' bulunduğu mezkûr Uşak ve Gedus ve sâ'ir civâr mahaller ahâlîsinden senede bir def'a giderler.

Eskişehir Kâ'im-makâmılgının merkezi bulunan nefsi Eskişehir Kasabasında âdi hamam olmayup Yenice ve Erler ve Kıymet ve Elçik ta'bir olunur 4 aded ılıca olup

bunlar kasaba-i mezkure çarşûsı derûnundadır. Ve ahâlînin kâfesi bunlarda yıkanurlar. Fakat mâ' -i bârid karışmadığından bir parça sıcaktır.

Simav Kâ'im-makâmlığının merkezi bulunan nefsi-i Simav Kasabasının cihet-i şimâlîsinde ve kasaba-i mezkûra bir sa'at mesâfede vâki' olup ve be-heri yek-diğerine birer ikişer çârik ba'dinde 6 aded ılıca olup [133]bunlar 'ilel-i erâha ve emrâz-ı batniyeye pek nâfi'dir. Mezkur ılıcalardan Eğnal ta'bîr olunur ılıcanın civârında beheri bir buçuk, ikişer arşun kutruna mâ'-i óâra cereyân ider. Yirmiden mütecâviz 'uyûn olup bunların suyunun harâreti temür taşı tunc eder derecede 'uyûn-ı mezkûre kasaba-i mezbûre ve civâr kara ahâlîsinden ekserîsinin çamaşur-hânesi makâmındadır.

Emed Kasabası derûnunda iki ve civârında bir ve kasaba-i mezkûra mülhak Yenice Karyesinde bir ki, cem'an 4 aded ılıca olup bunlar 'ilel-i mütemevvi'aya nâfi'dir.

2.3. H.1289 HÜDAVENDİGÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU

Dâ'ire-i Mecâlisve Me'mûrîn-i Vilâyet

[45]

Vilayet Muhâsebe Kalemi

Kütahya Sancağı Kâtibi Lütfi Efendi Refiki Hacı Zeki Beğ

Diğeri Nûrî Efendi Diğeri Cemâl Efendi

[46]

Evrâk Odası

Kütahya Mukayyidi Vâsıf Efendi

[72]

KÜTAHYA SANCAĞI

Me'mûrîn-i Livâ

Mutasarrıf	Talî' Efendi	(Sâniye)
Nâ'ib	Muhammed Reşâd Efendi	(Kibâr-ı Müderrisinden)
Muhâsebeci	Mehmed Efendi	(Müderris)
Muhâsebeci	Şeref Efendi	(Sâlise)
Tahrîrât Müdürü	Nâfiz Beğ	(Râbia)

Meclis-i İdâre-i Livâ

Re'is	Mutasarrıf Paşa		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyeye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi	
	Muhâsebeci Efendi	Tahrîrât Müdürü Beğ	
<u>A'zâ-yı Muntehâbe</u>	Süleymân Ağa	Gerkor Ağa	Âgâh Efendi
	Gabrâ'il Ağa		
Kâtib	Osmân Nûrî Efendi		

Meclis-i Temyîz-i Liva

Re'is	Nâ'ib Efendi	
<u>Mümeyyizân</u>	İsmâ'il Hakkı Efendi	Mehmed Efendi
	Eniştaş Ağa	Sadık Efendi
	Artin Ağa	Bagos Efendi
Cinâyet Başkâtibi	Râkım Efendi	
Temyiz Başkâtibi	Rızâ Efendi	

[73]

Meclis-i İdâre-i Livâ Kalemi

Başkâtib	Osmân Nûri Efendi		
<u>Refiki</u>	Hakkı Efendi	Eşref Efendi	Rıza Efendi

Meclis-i Temyiz ve Cinâyet Liva Kalemi

Temyiz Refiki Feyzi Efendi	Mukayyid Veycân Efendi
Refiki Servet Efendi	Diğeri Agop Efendi
Cinâyet Kâtibi Refiki Hacı Nûri Efendi	Mukayyid Murâd Efendi
Refiki Rif'at Efendi	

Muhâsebe-i Liva Kalemi

Başkâtib	Süleymân Efendi		
Refiki	Ahmed Vasfi Efendi		
<u>Diğeri</u>	İbrahim Efendi	Osmân Efendi	Ahmed Efendi
	Oseb Efendi	Süleymân Efendi	
Evkâf Kâtibi	Mehmed Efendi		
Sandık Emîni	Kigorof Efendi		

Tahrîrât-ı Liva Kalemi

Müdür Mu'âvini	Ahmed Efendi		
<u>Küttâb</u>	Süleyman Efendi	Mehmed Efendi	
	Mustafa Efendi	Şefik Efendi	
	Rif'at Efendi		

[74]

Ticâret Mahkemesi

Re'is	Abdullah Efendi
<u>A'zâ-yı Dâ'imî</u>	Eyyûb Ağa Yovan Ağa Altun Ağa
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Mehmed Efendi Kigorok Ağa
Serkâtib	Haydar Efendi
Mukayyid	Mustafa Reşîd Efendi

Belediye Meclisi

Re'is	Aziz Fâ'ik Efendi
<u>A'zâ</u>	Mehmed Efendi Hüseyin Beğ
	Hacı Yusuf Ağa Kigorok Ağa
	Oseb Ağa
Kâtib	Hacı Ziyâ Efendi
Sandık Emîni	Mehmed Efendi

Tahrîr İdâresi**Tahrîr-i Emlâk Komisyonu**

<u>A'zâ</u>	Ömer Şevki Efendi	Âsım Efendi
	Yorgi Ağa	Asfador Ağa
	Âgâh Efendi	İstifan Ağa
	Abdülkadir Efendi	Mehmed Efendi
	İstefan Ağa	Sâdık Efendi
	Gabrâ'il Ağa	Oseb Ağa

Tahrîr-i Emlâk Kalemî

Başkâtib	Ârif Efendi
Vuku'ât Kâtibi	Hüseyin Hüsnu Efendi
Senedât Kâtibi	Necîb Efendi
Tahsîlât Kâtibi	Ahmed Efendi
Defterci	Mehmed Efendi

[75]

Menâfi'-i Umûmiye

Me'mûr	Yusuf Ağa	
<u>Vekilleri</u>	Ömer Efendi	Artin Ağa
Kâtib	Cemâl Efendi	

Defter-i Hâkânî Me'mûru

Müdür Vekili	Sâlim Efendi		
Kâtib-i evvel	Fevzi Efendi	Kâtib-i Sâni	Hakkı Efendi
Sâlis	Ali Efendi		

Bizzât Mutasarrıflıktan İdâre Olunan Müdürlük ve Ba'zı Nevâhî Zâbita**Me'mûrlukları****Tavşanlı Müdürlüğü**

Müdür	Ali Rıza Efendi
Nâ'ib	Osman Efendi
Kâtib	Mehmed Efendi
Vukû'at Kâtibi	Abdullah Efendi
Tapu Kâtibi	Mehmed Ali Efendi

Nevâhî Zabıta Me'mûrluğu

Virancık Zabıta Me'mûru	Abdurrahman Efendi
Vukû'at Kâtibi	Osmân Efendi
Gireği Zabıta	Me'mûru Mehmed Ağa
Vukû'at Kâtibi	Ömer Efendi
Gümüş Zâbita	Me'mûru Ali Ağa
Vukû'at Kâtibi	Hüseyin Efendi
Altuntaş Zâbita	Me'mûru İsmâ'il Ağa
Vukû'at Kâtibi	Ali Efendi
Etrafşehir Zâbita	Me'mûru İbrahim Ağa

Uşak Kâ'im-makâmlığı

Me'mûrîn-i Kazâ

Kâ'im-makâm	Sâlim Efendi
Nâ'ib	Sa'îd Feras Efendi
Müfti	Mustafa Âsım Efendi
Mal Müdürü	Osmân Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Rızâ Efendi

[76]

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Efendi	
<u>A'zâ-yı Tabi'iyye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi
	Mâl Müdürü Efendi	Tahrîrât Kâtibi Efendi
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	İsmâ'il Ağa	Hacı Hüseyin Beğ
Kâtib	Andon Beğ	

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi	
<u>Mümeyyizân</u>	Mehmed Efendi	Hacı Ömer Efendi
	Loga Efendi	
Kâtib	Osmân Efendi	

Rekâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki	Hasan Efendi
Tahrîrât Kâtibi Refiki	Hâfız Ahmed Efendi
Vukû'at Kâtibi	Ahmed Zühdü Efendi
Memleket Tabibi	Necîb Efendi
Sanduk Emîni	Bahomyos Efendi

Mahkeme-i Ticâret

Re'is	Hacı Mustafa Efendi	
<u>A'zâ-yı Dâ'ime</u>	Hasan Beğ	Mahlâki Efendi
	İbrahim Efendi	
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Bahamus Efendi	Artin Ağa
Kâtib	Hacı Ahmed Efendi	

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı İzzet Efendi		
<u>A'zâ</u>	Hacı Osmân Ağa	Hacı Ömer Efendi	Hacı Hasan Ağa
	Mihâ'il Ağa	Panayot Ağa	
Kâtib	Ahmed Efendi		

[77]

Menâfi'-i Umûmiye

Me'mûr	Hacı Ahmed Efendi		
<u>Vekilleri</u>	Mustafa Efendi	Yorgi Ağa	Mardoros Ağa

Banaz Müdürlüğü

Müdür	Ali Ağa
Nâ'ib	Halîl Efendi
Kâtib	Abdullah Efendi
Vukû'at Kâtibi	Mustafa Efendi

Gedus Kâ'im-makâmlığı**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm	Hüseyin Efendi
Nâ'ib	Abüllatif Efendi
Müfti	Efendi
Mal Müdürü	Ahmed Muhtâr Efendi
Tahrîrât Katibi	Osmân Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Beğ		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyye</u>	Nâ'ib Beğ	Müfti Efendi	
	Mal Müdürü Efendi	Tahrîrât Kâtibi Efendi	
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	A'zâ	A'zâ	A'zâ

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi		
Mümeyyizân	Hacı Ahmed Ağa	Ali Ağa	Eyyûb Ağa
Kâtib	Mehmed Efendi		

Şabhâne Nâhiyesi Zâbita Me'mûru

Hacı Ahmed Ağa

Refâkât Me'mûrları

Mal Müdürü Refîki İzzet Efendi
 Tahrîrât Kâtibi Refîki Rızâ Efendi
 Vukû'at Kâtibi Ömer Efendi

[78]

Eskişehir Kâ'im-makâmlığı

Me'mûrîn-i Kazâ

Kâ'im-makâm	Eşref Efendi (Sâniye)
Nâ'ib	Mehmed Hâmid Efendi
Müfti	Hacı Süleyman Efendi
Mal Müdürü	Sâbit Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Osmân Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Beğ		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi	
	Mal Müdürü Efendi	Tahrîrât Kâtibi Efendi	
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	İzzet Efendi	Mustafa Ağa	Yusuf Efendi

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi	
Mümeyyizân	Mehmed Efendi	Hacı Hasan Efendi
	Halil İbrahim Efendi	
Kâtib	Sâdık Efendi	

Ba'zı Me'mûrîn İle Refâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki Abdullah Efendi	Tahrîrât Kâtibi Refiki Gâlib Efendi
Vukû'at Kâtibi İbrahim Efendi	Memleket Tabibi Osmân Efendi
Arazi Me'mûru Mustafa Efendi	Posta Müdürü Hüseyin Efendi
Sandık Emîni Hüseyin Efendi	

[79]

Meclis-i Belediye

Re'is	Sâbit Efendi		
<u>A'zâ</u>	Veli Ağa	İsmâ'il Beğ	Hacı Câ'fer Ağa
	İsterati Ağa	Ali Ağa	Agob Ağa

Menâfi'-i Umûmiye

Me'mûr	Yusuf Efendi	
<u>Vekilleri</u>	Mestan Ağa	Hacı Hâfız Efendi

Seyidgazi Müdürlüğü

Müdür	Muhyiddîn Efendi
Nâ'ib	Ali Osmân Efendi
Kâtib	Osmân Efendi
Vukû'at Kâtibi	Süleymân Efendi

İnönü Müdürlüğü

Müdür	Şâkir Efendi
Nâ'ib	Efendi
Kâtib	Hüseyin Efendi
Vukû'at Kâtibi	Hamdi Efendi

Simav Kâ'im-makâmlığı

Me'mûrîn-i Kazâ

Kâ'im-makâm	Ali Fâ'ik Efendi
Nâ'ib	Mehmed Sâdık Efendi
Müfti	Mehmed Efendi
Mal Müdürü	Ahmed Şükrü Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Hüsnü Efendi

[80]

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Beğ	
<u>A'zâ-yı Tabî'iyye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi
	Mal Müdürü Efendi	Tahrîrât Kâtibi Efendi
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	Hacı Hasan Ağa	Hacı Abbas Efendi

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi	
<u>Mümeyyizân</u>	Ömer Lütfî Efendi	Hacı İsmâ'il Ağa
	Hacı Mehmed Ağa	
Kâtib	Sâlih Efendi	

Refâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki	Ahmed Tevfik Efendi	Tahrîrât Kâtibi Refiki	Sâdık Efendi
Vukû'at Katibi	Hakkı Efendi	Memleket Tabibi	Ahmed Efendi
Sanduk Emîni	Mehmed Emîn Efendi		

Menâfi'-i Umûmiye

Me'mûr	Hacı Hüseyin Ağa		
<u>Vekilleri</u>	Hasan Ağa	Ali Ağa	Hacı İbrahim Efendi

Eğrigöz Müdürlüğü

Müdürü	Osmân Efendi
Nâ'ib	Mehmed Emin Efendi
Kâtib	Halil Efendi
Vukû'ât Kâtibi	İbrâhîm Efendi
Tapu Kâtibi	Osman Efendi

Dağardı Müdürlüğü

Müdür	Süleymân Efendi
Nâ'ib	Ahmed Efendi
Kâtib	Mehmed Efendi
Vukû'ât Kâtibi	Sâlih Efendi
Tapu Kâtibi	Ali Efendi

Eğrigöz Menâfi'-i Umûmiyesi

Me'mûr	Selîm Ağa	
<u>Vekilleri</u>	Hacı İsmâ'il Ağa	Mehmed Efendi

Dağardı Menâfi'-i Umûmiyesi

Me'mûr	Hacı Ahmed Efendi	
<u>Vekilleri</u>	Hasan Efendi	Hüseyin Efendi

[90]

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Rü'esâ-yı Rûhâniye
Kütahya ve Tevâbi'i Ermeni Murahhasası Oseb Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Ümerâ ve Zâbitân-ı Askeriye

[92]

Asâkir-i Redîfiye Zâbitânı

Hassa Birinci Redîf Alayının Eskişehir'den Müretteb Üçüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
İbrahim Ağa	Binbaşı
Recep Ağa	Sağ Kolağası
Hasan Beğ	Sol Kolağası
Hakkı Efendi	Tabur Kâtibi
Ali Ağa	Yüzbaşıyân
İbrahim Ağa	
Âsım Efendi	
Mustafa Ağa	
Hüseyin Ağa	
Süleyman Ağa	
İbrahim Ağa	
Halil Ağa	

[93]

Hassa Birinci Redîf Alayının Kütahya'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Hüseyin Ağa	Binbaşı
Ali Efendi	Sol Kolağası
Ali Efendi	Tabur Kâtibi
Mehmed Efendi	Yüzbaşıyân
Halil Efendi	
Abdullah Ağa	
Ali Efendi	
Yusuf Efendi	
Bekir Ağa	
Hacı Hüseyin Ağa	
Hüseyin Ağa	

[94]

Hassa İkinci Redif Alayının Simav'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Muhammed Ağa	Binbaşı
Mustafa Ağa	Sağ Kolağası
Ali Ağa	Sol Kolağası
Hüsnü Efendi	Tabur Kâtibi
Hasan Ağa	Yüzbaşıyân
Hüsnü Efendi	
Şerif Efendi	
Yusuf Ağa	
Süleyman Ağa	
Salih Ağa	

Hassa Beşinci Redif Alayının Uşak'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Mehmed Ağa	Binbaşı
Ahmed Ağa	Kolağası
Yusuf Efendi	Tabur Kâtibi
Veli Ağa	Yüzbaşıyân
Mehmed Ağa	
Muhammed Beğ	
Muhammed Ağa	
Mustafa Ağa	
Veli Ağa	
Muhammed Ağa	
Ahmed Ağa	

[95]

Hüdâvendigâr Vilâyet-i Celîlesi Asâkir-i Zabtiye Alayı Taburlarının Tertîb-i Cedîd Vechile Mevcûdlarının Mikdârını Mübeyyen Cedveldir											
Zâbitân				Sınıf-ı Sûvârî							
Binbaşî	Alay Emîni	Tabur Katîbi	Yekûn	Yüzbaşî	Mülâzım-1 evvel	Mülâzım-1 sâni	Çavuş	Onbaşî	Neferât	Yekûn	
1	1	1	3	1	1	1	9	18	162	192	Tabur-1 Burûsa Sancağı
1	-	1	2	1	1	1	4	8	72	87	Tabur-2 Karesi Sancağı
1	-	1	2	1	1	1	4	8	72	87	Tabur-3 Kütahya Sancağı
1	-	1	2	1	1	1	3	6	54	66	Tabur-4 Karahisar Sancağı
4	1	4	9	4	4	4	20	40	360	432	Yekûn
Sınıf-ı Piyâdegân											
Yüzbaşî	Mülâzım-1 evvel	Mülâzım-1 sâni	Çavuş	Onbaşî	Neferât	Yekûn	Kâffe-i Yekûn				
4	4	4	18	36	324	390	585	Tabur-1 Burûsa Sancağı			
2	2	2	11	22	198	237	326	Tabur-2 Karesi Sancağı			
1	1	1	6	12	108	129	218	Tabur-3 Kütahya Sancağı			
1	1	1	5	10	90	108	176	Tabur-4 Karahisar Sancağı			
8	8	8	40	80	720	864	1305	Mecmû'ü- Umum Alay			

[96]

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Telgraf Me'mûrları

Kütahya Telgraf ve Posta Müdürü Mehmed Ali Efendi

Muhâbere Me'mûru Şemsi Efendi

[97]

Eskişehir Telgraf ve Posta Müdürü Şevket Efendi

Muhâbere Me'mûru Ahmed Efendi

Gedus Telgraf ve Posta Müdürü Mustafa Efendi

Uşak Telgraf ve Posta Müdürü Tevfik Efendi

Simav Telgraf ve Posta Müdürü Ali Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Rûsûmât Me'mûrları

[102]

Ma'a Mülhakât-ı Kütahya Rûsûmât Müdüriyeti

Müdür Osmân Efendi	Başkâtib Hacı Nûri Efendi
Sandık Emîni ve Kâtib-i Sâni Sâ'ib Efendi	Simav Me'mûru Muhammed Efendi
Tavşanlı Me'mûru Hacı Mustafa Efendi	Uşak Me'mûru İbrahim Efendi
Eğrigöz Me'mûru Osman Efendi	Gedus Me'mûru Hacı Mustafa Efendi
Göbek Me'mûru İbrahim Efendi	Virancık Me'mûru Mehmed Efendi
Çay Me'mûru İsmâ'il Efendi	Dereköy Me'mûru Hasan Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Rüşdiye Mektepleri

[103]

Kütahya Sancağında Kâ'in Mektepler

Kütahya Mektebi

Mu'allim-i Evvel Mustafa Efendi

Mu'allim-i Sâni Halil Efendi

Mu'allim-i Hatt-ı Sülüs Mehmed Efendi

Mu'allim-i Rik'a Haydar Efendi

Aded-i şâkird: 143

Eskişehir ve Simav Mektepleri

Mu'allim-i Evvel Hâfız Hasan Efendi

Mu'allim-i Sâni Mehmed Efendi

Şakirdân: 61

Simav Mektebi Mu'allimi Osman Sâmi Efendi

Aded-i Şakirdân: 36

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Bazâr Mahalleri

[105]

Kütahya Sancağında Kâ'in Bazâr Mahalleri

Eyyâm-ı Mahsûsa

Çehârşenbe ve Salı	Nefs-i Kütahya Kasabası
Cum'a irtesi	Kütahya'ya Mülhak Şeyhlü
Cum'a	Eskişehir'e Mülhak İnönü
Cum'a	Eskişehir'e mülhak Yenidamar ta'bir olunur Taşocağı
Cum'a	Simav'a mülhak Şabhane
Bazar irtesi	Kütahya'ya Mülhak Virancık
Çehârşenbe	Kütahya'ya mülhak Eskişehir
Çehârşenbe	Kütahya'ya mülhak Simav
Salı	Simav'a Mülhak Emed

Nevâhî ve Kazâlar ile Elviyenin Mesâfe Cedvelidir

[110]

Kütahya Sancağı

Merkez-i Vilâyete Olan Ba'dı Sa'at	Merkez-i Livâyaya Olan Ba'dı Sa'at	Merkez-i Kazâyaya Olan Ba'dı Sa'at	Esâmi-i Kazâ ve Nâhiye
32	-	-	Nefs-i Kütahya
33	1	-	Etrafşehir Nahiyesi Merkezi Zağra Karyesi
39	7	-	Altuntaş Nahiyesi Merkezi Emîri Karyesi
39	7	-	Virancık Nahiyesi Merkezi Kökler Karyesi
37	6	-	Gümüş Nahiyesi Merkezi Yenice Karyesi
40	8	-	Gireği Nahiyesi Merkezi Çamrızık Karyesi
-	23	-	Uşak Kazası
45	13	9	Gedus Nahiyesi
50	18	6	Banaz Nahiyesi
25	30	30	Göbek nahiyesi
27	12	-	Eskişehir Kazası
44	17	-	Seyidgazi Nahiyesi
22	12	-	İnönü Nahiyesi
56	24	-	Simav Nahiyesi
46	14	8	Eğrigöz Nahiyesi
-	16	14	Dağardı Nahiyesi
50	18	4	Şabhana Nahiyesi

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Zîrde Muharrer Sancaklarda Kâ'in Elviye ve Kazâ ve Nâhiye ve Karyelerde Bulunan Nüfus-ı Zükûr-ı Müslim ve Gayr-i Müslim ile Hâne ve Karâ ve Mahâlâtın Mikdârını Mübeyyen Cedveldir

[114]

Kütahya Sancağı

Yekûn Nüfus	Nüfus-ı Zükûr		Hâne	Ve Mahâlât	Karâ ve Çiftlikât	Esâmî-i Kazâ
	Müslim	Gayr-ı Müslim				
33 366	30142	3224	14297	87	28	Ma'a Nevâhî Kütahya Kazâsı
8197	8197	-	1780	20	-	Tavşanlı Kazâsı
27325	27325	-	6847	9	134	Ma'a Göbek Uşak Kazâsı
5115	5115	-	126	-	39	Banaz Kazâsı
15916	15916	-	3581	15	94	Ma'a Şabhâne Gedus Kazâsı
11137	11137	-	3359	-	82	Simav Kazâsı
7968	7968	-	2504	-	48	Eğrigöz Kazâsı
2213	2213	-	866	-	48	Dağardı Kazâsı
7931	7931	-	3239	5	35	Eskişehir Kazâsı
4688	4688	-	1425	5	35	Seyidgazi Kazâsı
3899	3899	-	1180	-	15	İnönü Kazâsı
127 755	124 531	3224	39889	137	545	

[116]

Hülâsası

Yekûn Nüfus	Nüfus-ı Zükûr		Hâne	Ve Mahâlât	Karâ ve Çiftlikât	Kütahya Sancağı
	Müslim	Gayr-ı Müslim				
127 755	124 531	3224	39889	137	545	

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Mahallerde Nesc ve İ'mâl Olunan Eşyâ Zîrde Sancak-be-Sancak Beyân Olunur:

[118]

Kütahya Sancağı

Nefs-i Kütahyada birkaç bâb çini dest-gâhı olup burada oldukça zarîf her nev'î fincan ve tabak ve sahan ve desti ve sâ'ire i'mâl olup dâhil-i livâda fûrûht olunduğu gibi mahâl-i sâ'ireye dahî nakl ve fûruht olunmaktadır.

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Ma'âdîn

[120]

Kütahya Sancağı

Kütahya ve civârlarında billûr ve vapur kömürü ma'deni olup bunlar çıkarıldığı gibi fukârâ takımının sabun makâmında hamamlarda isti'mâl etdikleri baş kili ta'bir olunur bir nev'i ma'den dahî bulunup dâhil-i livâda satılır ve Burûsa'ya dahî nakl olur.

Eskişehir Kazasında meşhûr lüle taşı ma'deni çıkup işbu ma'den ahâli tarafından şehre karîb mahal-i mahsûsda yerler kuyu gibi kazılıp 20 ve 30 kulaç yerin altında damarı bulunarak çıkarılıp Eskişehir'e nakl ile üstünün kabası alındıktan ve bal mumu ile cilası virildikten sonra Viyana'ya nakl ve fûruht olunur. Ve ma'denin kilitlü rûsûmâtı olup beher sene taraf-ı mîrîden bil-müzâyede tâliblisine ihâle kılınur. Mezkûr ma'den İnönü Kazâsı'nda da çıkmaktadır.

Dâhil-i Vilâyetde Kâ'in Kaplucalar

[125]

Kütahya Sancağı

Nefs-i Kütahya Kasabasına iki saat mesâfede kârgir kaba ve râbitalu ebniyeli Yoncalı Ilıcası ta'bir olunur bir ılıca olup ilel ve maraza pek nâfi' olduğundan Kütahya ve civâr mahaller ahâlisi ekseriyâ gitmektedirler. Ve bu ılıcanın civarında üzerleri açık at hamamı ta'bir olunur birkaç mahallerden dahî mâ'-i hârâ cereyân ider.

[126] Yine kasaba-i mezkûre 5 saat mesâfede Ilıca Hamamı ta'bir olunur iki bâb kapluca olup biri zükûra ve biri enâsa mahsûsdur. Erkekler ılıcasının mazû' hadâ'î on arşun tûl on beş arşun arzında kebîr ve metîn bir aded-i kıyâ ile mastah olarak merebi'ü's-şekil bir havz-ı kebîri vardır. Bundan başka su ile memlû ba'zı garâ'ib mahalleri dahî vardır. Ve her bir 'ilel ve marâza nâfi' dir.

Tavşanlı Kasabasına bir sa'ât mesâfede vâki' Kum Hamamı ta'bir olunur ılıcanın binâsı bir parça harâb ise de suyu emrâz-ı cildiyeye ve batniyeye nâfi' dir.

Uşak Kâ'im-makâmılgının merkezi olan Uşak Kasabasına 12 ve Gedus Kasabasına 5 sa'at mesâfede vâki' olup 'ilel ve maraza nâfi' bulunduğundan mezkûr Uşak ve Gedus ve sâ'ir civâr mahallerden senede bir def'a giderler.

Eskişehir Kâ'im-makâmılgının merkezi bulunan nefsi Eskişehir Kasabasında âdi hamam olmayup Yenice ve Erler ve Kıymet ve Elçik ta'bir olunur 4 aded ılıca olup

bunlar kasaba-i mezkure çarşûsı derûnundadır. Ve ahâlînin kâfesi bunda yıkanurlar. Fakat mâ' -i bârid karışmadığından bir parça sıcaktır.

Simav Kâ'im-makâmılgının merkezi bulunan nefsi Simav Kasabasının cihet-i şimâlîsinde ve kasaba-i mezkûra bir sa'at mesâfede vâki' olup ve be-heri yek-diğeri birer ikişer çârik ba'dinde 6 aded ılıca olup bunlar [127] 'ilel-i erâha ve emrâz-ı batniyeye pek nâfi'dir. Mezkur ılıcalardan Eğnal ta'bîr olunur ılıcanın civârında beheri bir buçuk, ikişer arşun kutruna mâ'-i ôâra cereyân ider. Yirmiden mütecâviz 'uyûn olup bunların suyunun harâreti yumurtayı tabh eder derecede 'uyûn-ı mezkûreye kasaba-i mezbûre ve civâr kara ahâlîsinden ekserîsinin çamaşur-hânesi makâmındadır.

Emed Kasabası derûnunda iki ve civârında bir ve kasaba-i mezkûra mülhak Yenice Karyesinde bir ki, cem'an 4 aded ılıca olup bunlar 'ilel-i mütenevvi'aya nâfi'dir.

2.4. H.1290 HÜDAVENDİGÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU

Dâ'ire-i Mecâlis ve Me'mûrîn-i Vilâyet

[45]

Vilayet Muhâsebe Kalemî

Kütahya Sancağı Kâtibi Reşîd Efendi Refîki Nûri Efendi
Diğeri Cemâl Efendi

[46]

Evrâk Odası

Kütahya Mukayyidi Vâsîf Efendi

[79]

KÜTAHYA SANCAĞI

Me'mûrîn-i Livâ

Mutasarrıf Râ'if Beğ Efendi (Mütemâyiz)
Nâ'ib Mîr Mehmed Râgıb Efendi (Mekke-i Mükerrerme Pâyelülerinden- Üçüncü
Mecîdî Nişânı)
Müfti Muhammed Efendi (Müderris)
Muhâsebeci Mehmed Efendi (Müderris)
Muhâsebeci Şeref Efendi (Sâlise)
Tahrîrât Müdürü Pertev Efendi

Meclis-i İdâre-i Livâ

Re'is Mutasarrıf Beğ
A'zâ-yı Tabî'iyye Nâ'ib Efendi Müfti Efendi Muhâsebeci Efendi
Tahrîrât Müdürü Beğ
A'zâ-yı Muntehâbe Derviş Ağa Mehmed Vehbi Efendi Gerkor Ağa
Hacı Eniştaş Ağa
Kâtib İzzet Efendi

Meclis-i Temyîz-i Liva

Re'is	Nâ'ib Efendi	
<u>Mümeyyizân</u>	İsmâ'il Hakkı Efendi	Eyüb Ağa
	Hüseyin Beğ	Eniştaş Ağa
	Artin Ağa	Bagoz Efendi
Cinâyet Başkâtibi	Nûrî Efendi	
Temyiz Kâtibi	Rızâ Efendi	

Meclis-i İdâre-i Livâ Kalemi

Kâtib-i Sâni	Hakkı Efendi
Refiki	Mestan Efendi

[80]

Meclis-i Temyiz ve Cinâyet Liva Kalemi

Temyiz Başkâtibi Refiki Feyzi Efendi	Temyîz Mukayyidi Feyzi Efendi
Cinâyet Kâtibi Refik-i evveli Murâd Efendi	Cinâyet Mukayyidi Derviş Efendi
Cinâyet Mübeyyizi Sâlih Efendi	
Cinâyet Mukayyidi Mu'âvini A'tâ Efendi	

Muhâsebe-i Liva Kalemi

Başkâtib	Süleymân Efendi
Refiki	Ahmed Vasfi Efendi
Yevmiye Kâtibi	İbrahim Efendi
Ma'âşât Kâtibi	Osmân Efendi
Mukayyid	Hakkı Efendi
Refiki	Halil Efendi
Diğeri	Süleyman Efendi
Diğeri	Oseb Efendi
Sandık Emîni	Kigorok Efendi

Liva Tahrîrât Kalemi

Müdür Mu'âvini	Ahmed Hamdi Efendi
Müsevvid-i Evvel	Mehmed Şükrü Efendi

Müsevvid-i sâni	Rif'at Efendi
Mübeyyiz-i evvel	Tevfik Efendi
Mübeyyiz	Şefik Efendi
Mübeyyiz	Rıza Efendi

[81]

Ticâret Mahkemesi

Re'is	Abdullah Efendi		
<u>A'zâ-yı Dâ'imî</u>	Kâmil Efendi	Hacı Yovan Ağa	Mehmed Efendi
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Hacı Hasan Ağa	Oseb Efendi	İstefan Ağa
Kâtib	Ahmed Efendi		
Mukayyid	Artin Efendi		

Meclis-i Belediye

Re'is	Süleymân Efendi		
Mu'âvin	Hacı Aziz Fâ'ik Efendi		
<u>A'zâ</u>	Muhammed Ağa	Tâlib Ağa	
	Murâd Beğ	Karâbet Ağa	
	İstefan Ağa	Oseb Ağa	
	Kâtib ve Sandık Emîni Eşref Efendi		

Tahrîr-i Emlâk Komisyonu

<u>A'zâ</u>	Emin Beğ	Hacı Muhammed Ağa	Hacı Bekir Efendi
	İbrahim Efendi	Karamani Ağa	Artin Ağa
Diğeri	Artin Ağa		

Tahrîr-i Emlâk Kalemî

Başkâtib	Ârif Efendi
Vuku'ât Kâtibi	Hüseyin Hüsnu Efendi
Senedât Kâtibi	Necîb Efendi
Tahsîlât Kâtibi	İbrahim Edhem Efendi
Defterci Mehmed Efendi	

[82]

Menâfi' Sandığı

Me'mûr	Hacı Osmân Efendi
<u>Vekilleri</u>	Agop Ağa
Kâtib	Haydar Efendi
Mukayyid	Ali Efendi

Defter-i Hâkânî Kalemî

Müdür Vekili	Sâlim Efendi
Kâtib-i evvel	Ahmed Beğ
Kâtib-i Sâni	Fevzi Efendi
Tapu Kâtibi	Ali Efendi

Bizzât Mutasarrıflıktan İdâre Olunan Müdürlük ve Ba'zı Nevâhî Zâbıtâ**Me'mûrlukları****Tavşanlı Müdürlüğü**

Müdür	Ali Efendi
Nâ'ib	Besîm Efendi
Kâtib	Mehmed Efendi
Vukû'at Kâtibi	Abdullah Efendi
Tapu Kâtibi	Mehmed Ali Efendi

Nevâhî Zabıtâ Me'mûrluğu

Virancık Zabıtâ Me'mûru	Ömer Ağa
Vukû'at Kâtibi	Gâlib Efendi
Gireği Zabıtâ Me'mûru	Süleymân Ağa
Vukû'at Kâtibi	Mehmed Efendi
Gümüş Zabıtâ Me'mûru	Ali Ağa
Vukû'at Kâtibi	Osmân Efendi
Altuntaş Zabıtâ Me'mûru	Hacı Ziyâ Efendi
Vukû'at Kâtibi	Ali Efendi
Etrafşehir Zabıtâ Me'mûru	Hüseyin Ağa

Kütahya Rüşdiye Mektebi

Mu'allim-i evvel Abbâs Efendi
 Mu'allim-i sâni Hâlil Efendi
 Rik'a Mu'allimi Vasfî Efendi
 Aded-i Şâkirdân: 75

[83]

Kazâ'-i Uşak**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm Hüseyin Hüsnü Beğ (Mütemâyiz)
 Nâ'ib Sa'îd Ferahî Efendi
 Müfti Veliyüddîn Efendi
 Mal Müdürü Osmân Efendi
 Tahrîrât Kâtibi Ali Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is Kâ'im-makâm Beğ
A'zâ-yı Tabi'yye Nâ'ib Efendi Müfti Efendi
 Mâl Müdürü Efendi Tahrîrât Kâtibi Efendi
A'zâ-yı Müntehabe İsmâ'il Ağa Hacı Halil Ağa
 Kostanti Efendi

Meclis-i Da'âvî

Re'is Nâ'ib Efendi
Mümeyyizân Hacı Ömer Efendi Ali Efendi
 Hacı Yanako Ağa Zehâriye Efendi
 Kâtib İsmâ'il Efendi

Rekâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki Ali Efendi
 Tahrîrât Kâtibi Refiki Hâfız Ahmed Efendi
 Vukû'at Kâtibi Ahmed Zühdü Efendi

Memleket Tabibi
 Sanduk Emîni Yanako Efendi
 Göbek Nâhiyesi Zâbita Me'mûru Mehmed Tevfik Efendi

[84]

Mahkeme-i Ticâret

Re'is	Hüseyin Beğ		
<u>A'zâ-yı Dâ'ime</u>	Hacı Halil Efendi	Dimit Efendi	
	Hacı Muhammed Efendi		
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Mustafa Efendi	Oraham Ağa	Artin Ağa
Kâtib	Karabet Efendi		

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı Hasan Ağa		
Mu'âvin	Hüseyin Battâl Efendi		
<u>A'zâ</u>	Mustafa Ağa	Mehmed Efendi	Mustafa Ağa
	Yorgi Ağa	Yorgi Ağa	Kigorok Ağa
Kâtib	Ahmed Efendi		

Menâfi' Sanduğı

Me'mûr	Hacı Veli Ağa		
<u>Vekilleri</u>	Hacı Mustafa Ağa	Ohannas Ağa	Oraham Ağa
Kâtib	İbrahim Efendi		

Banaz Müdürlüğü

Müdür	İsmâ'il Ağa
Nâ'ib	Mustafa Efendi
Kâtib	Abdullah Efendi
Vukû'at Kâtibi	Mustafa Efendi

[85]

Kazâ'-i Gedus**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm	Hüseyin Efendi
Nâ'ib	Hasan Tahsin Efendi
Müfti	Muhammed Efendi
Mal Müdürü	Ahmed Mehmed Efendi
Tahrîrât Katibi	Osmân Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Efendi		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyeye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi	
	Mal Müdürü Efendi	Tahrîrât Kâtibi Efendi	
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	Hacı İsmâ'il Ağa	Ali Ağa	Ahmed Ağa

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi		
Mümeyyizân	Mustafa Efendi	Mehmed Efendi	Ömer Efendi
Kâtib	Mehmed Efendi		

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı Ali Ağa		
<u>A'zâ</u>	Hacı Mustafa Ağa	Süleymân Ağa	Ahmed Efendi

Şabhâne Nâhiyesi

Zâbita Me'mûru	Hacı Ahmed Ağa		
Nâ'ib Vekîli	Hasan Efendi		
<u>A'zâ</u>	Reşîd Ağa	Sâlih Ağa	Süleymân
Ağa			

Refâkât Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki İzzet Efendi
 Tahrîrât Kâtibi Refiki Ahmed Efendi
 Vukû'at Kâtibi Rif'at Efendi
 Arazî Kâtibi Ali Rızâ Efendi
 Menâfi' Sanduğı Kâtibi Edhem Efendi

[86]

Kazâ'-i Simav

Me'mûrîn-i Kazâ

Kâ'im-makâm	Ali Rızâ Beğ (Sâlise)
Nâ'ib	Mehmed Sâdık Efendi
Müfti	Muhammed Efendi
Mal Müdürü	Ahmed Tevfik Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Sâdık Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Efendi	
<u>A'zâ-yı Tabî'iyye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi
	Mal Müdürü Efendi	Tahrîrât Kâtibi Efendi
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	Hacı Hasan Ağa	Hacı Mustafa Efendi

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi		
<u>Mümeyyizân</u>	Hacı Ali Ağa	Hacı İsmâ'il Ağa	Hasan Efendi
Kâtib	Sâlih Efendi		

Refâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki Metin Efendi	Tahrîrât Kâtibi Refiki Abdülfettâh Efendi
Vukû'at Katibi Ömer Efendi	Arazi Kâtibi Süleymân Efendi
Memleket Tabibi Hacı Mustafa Efendi	Sanduk Emîni Mehmed Emîn Efendi

[87]

Menâfi'-i Umûmiyye

Vekilleri Ömer Ağa Sâlih Efendi Mehmed Efendi Halil Ağa

Meclis-i Belediye

Me'mûr Hacı Ali Efendi
A'zâ Hüseyin Ağa Hüseyin Efendi

Eğrigöz Müdürlüğü

Müdür Osmân Efendi
Nâ'ib Nâfi'Efendi
Kâtib Halil Efendi
Vukû'ât Kâtibi Mustafa Efendi
Tapu Kâtibi Mustafa Efendi
Eğrigöz Nâhiyesinin menâfi' sandığı Simav'a ilâve olunmuştur.

Dağardı Müdürlüğü

Müdür Süleymân Efendi
Nâ'ib Ahmed Efendi
Kâtib Muhammed Efendi
Vukû'ât Kâtibi Sâlih Efendi
Tapu Kâtibi Ali Efendi

Menâfi' Sandığı

Me'mûr Hacı Ahmed Efendi
Vekilleri Hasan Efendi Hüseyin Efendi

[88]

Kazâ'-i Eskişehir**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm Hacı Reşid Beğ (Sâlise)
Nâ'ib Râşid Hamdi Efendi
Müfti Hacı Süleyman Efendi

Mal Müdürü Râsim Efendi
Tahrîrât Kâtibi İhsân Beğ

Meclis-i İdâre

Re'is Kâ'im-makâm Beğ
A'zâ-yı Tabî'iyye Nâ'ib Efendi Müfti Efendi
Mal Müdürü Efendi Tahrîrât Kâtibi Efendi
A'zâ-yı Muntehabe Abdülkâdir Beğ Hacı İbrahim Ağa
Hacı Ali Efendi

Meclis-i Da'âvî

Re'is Nâ'ib Efendi
Mümeyyizân Hacı Ali Ağa Ali Osman Ağa Hüseyin Beğ
Kâtib Sâdık Efendi

Refâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refîki Osmân Efendi Tahrîrât Kâtibi Refîki Ali Efendi

[89]

Ba'zı Me'mûrîn

Vukû'at Kâtibi İbrahim Efendi Memleket Tabibi İstanalidi Efendi
Arazi Me'mûru Mustafa Efendi Sandık Emîni Eniştaş Ağa

Meclis-i Belediye

Re'is Hacı Ali Efendi
A'zâ Hacı Ahmed Ağa İsmâ'il Beğ Ahmed Ağa
İbrahim Ağa Hüseyin Ağa Hacı Ağa Artin Ağa
Kâtib Gâlib Efendi

Menâfi' Sandığı

Me'mûr Hüseyin Efendi
Vekilleri Mestan Ağa Hacı Hâfız Efendi

Kazâ'-i mezkûra mülhak Seyidgazi Müdürlüğü

Müdür Hacı Hurşîd Ağa

Nâ'ib Hâşim Efendi

Kâtib Osmân Efendi

Vukû'at Kâtibi Süleymân Efendi

İnönü Nâhiyesi Müdürlüğü

Müdür Şâkir Efendi

Nâ'ib Ali Rızâ Efendi

Kâtib Hüseyin Efendi

Vukû'at Kâtibi Ahmed Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Ümerâ ve Zâbitân-ı Askeriye

[101]

Asâkir-i Redifiye Zâbitânı

Hassa Birinci Redîf Alayının Eskişehir'den Müretteb Üçüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
İbrahim Ağa	Binbaşı
Recep Ağa	Sağ Kolağası
Zihni Beğ	Sol Kolağası
Hakkı Efendi	Tabur Kâtibi
Şakir Beğ	Yüzbaşıyân
İbrahim Ağa	
Âsım Efendi	
Nazif Efendi	
Na'im Efendi	
Mehmed Ağa	
Süleyman Ağa	
İbrahim Ağa	
Hacı Mehmed Ağa	

[102]

Hassa Birinci Redif Alayının Kütahya'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Hüseyin Ağa	Binbaşı
Ali Efendi	Sol Kolağası
Ali Efendi	Tabur Kâtibi
Mehmed Efendi	Yüzbaşıyân
Halil Efendi	
Abdullah Ağa	
Ali Efendi	
Yusuf Efendi	
Bekir Ağa	
Hacı Hüseyin Ağa	
Hüseyin Ağa	

[103]

Hassa İkinci Redif Alayının Simav'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Hacı Mehmed Efendi	Binbaşı
Mustafa Ağa	Sağ Kolağası
Ali Ağa	Sol Kolağası
Hüsnü Efendi	Tabur Kâtibi
Hasan Ağa	Yüzbaşıyân
Hüsnü Efendi	
Şerif Efendi	
Yusuf Ağa	
Salih Ağa	
Mustafa Efendi	

[104]

Hassa Beşinci Redif Alayının Uşak'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitâmı	
Mehmed Ağa	Binbaşı
Ahmed Ağa	Kolağası
Yusuf Efendi	Tabur Kâtibi
Mehmed Ağa	Yüzbaşıyan
Mehmed Beğ	
Mehmed Ağa	
Mustafa Ağa	
Veli Ağa	
Mehmed Ağa	
Ahmed Ağa	

[105]

Kütahya Sancağı Asâkir-i Zâbtiyesi	
Tabur Ağası Hacı Halil Ağa(Beşinci Mecidi Nişânı)	Hesâb Emîni Osmân Efendi
Sınıf-ı Süvârî	Sınıf-ı Piyâdegân
Bölük Ağası Ali Ağa Mu'âvini Şevki Ağa Jurnal Emîni Mustafa Ağa	Bölük Ağası Memiş Ağa Mu'âvini Abdullah Ağa Jurnal Emîni Abdullah Efendi

Bâlâdâ Muharrer Taburlarda Çavuş ve Onbaşı ve Neferât									
Sınıf-ı Süvâriyân				Sınıf-ı Piyâdegân				Kâffe-i Yekûn	
Kol Vekili	Kol vekili Mu'âvini	Nefer	Yekûn	Kol vekili	Kol vekili mu'âvini	Nefer	Yekûn		
12	21	189	222	18	32	324	378	600	Burûsa Sancağı-Tabur-1
4	9	81	94	11	22	198	231	325	Karesi Sancağı- tabur-2
4	9	81	94	6	12	108	126	220	Kütahya Sancağı- Tabur-3
3	7	63	73	5	10	90	105	178	Karahisar Sancağı-Tabur-4
23	46	414	483	40	80	720	840	1323	Umum Alay

[106]

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Telgraf Me'mûrları

Kütahya Telgraf ve Posta Müdürü Mehmed Ali Efendi

Muhâbere Me'mûru Mes'ûd Efendi

Diğeri Şemsi Efendi

Eskişehir Telgraf ve Posta Müdürü Rızâ Efendi

Muhâbere Me'mûru Ahmed Efendi

Gedus Telgraf ve Posta Müdürü Hamîd Efendi

Uşak Telgraf ve Posta Müdürü Mustafa Efendi

Simav Telgraf ve Posta Müdürü Ali Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Rûsûmât Me'mûrları

[111]

Ma'a Mülhakât-ı Kütahya Rûsûmât Müdüriyeti

Müdür Osmân Efendi

Başkâtib Hacı Nûri Efendi

Sandık Emîni ve Kâtib-i Sâni Sâ'ib Efendi

Simav Me'mûru Mehmed Efendi

Tavşanlı Me'mûru Hacı Mustafa Efendi

Uşak Me'mûru İbrahim Efendi

Eğrigöz Me'mûru Osman Efendi

Gedus Me'mûru Hacı Mustafa Efendi

Göbek Me'mûru İbrahim Efendi

Virancık Me'mûru Mehmed Efendi

Çay Me'mûru İsmâ'il Efendi

Dereköy Me'mûru Hasan Efendi

[112]

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Rü'esâ-yı Rûhâniyye

Kütahya ve Tevâbi'i Ermeni Murahhasası Oseb Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Mekteb-i Rüşdiye

[115]

Kütahya Dâhilinde Vâki'Mektebler**Eskişehir Mektebi**

Mu'allim-i Sâni Mehmed Efendi

Aded-i Şakirdân-ı Nefer: 40

Simav Mektebi

Mu'allim Mustafa Efendi

Aded-i Şâkirdân: 36

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Bazâr Mahalleri

[117]

Kütahya Sancağında Kâ'in Bazâr MahalleriEyyâm-ı Mahsûsa

Çehârşenbe ve Salı	Nefs-i Kütahya Kasabası
Cum'a irtesi	Kütahya'ya Mülhak Şeyhlü
Cum'a	Eskişehir'e Mülhak İnönü
Cum'a	Eskişehir'e mülhak Yenidamar ta'bir olunur Taşocağı
Cum'a	Simav'a mülhak Şabhane
Bazar irtesi	Kütahya'ya Mülhak Virancık
Çehârşenbe	Kütahya'ya mülhak Eskişehir
Çehârşenbe	Kütahya'ya mülhak Simav
Salı	Simav'a Mülhak Emed

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Elviye ve Kazâ ve Nevâhî ve Karâmın Nüfus-ı Zükûr-ı Müslim ve Gayr-i Müslim ile Hâne ve Karâ ve Mahâlât ve Çiftlikâtın Mikdârını Mübeyyen Cedveldir

[121]

Kütahya Sancağı

Yekûn Nüfus	Nüfus-ı Zükûr		Hâne	Mahâlât	Karâ ve Çiftlikât	Esâmî-i Kazâ
	Müslim	Gayr-ı Müslim				
41563	38339	3224	16077	13	28	Ma'a Nevâhî Kütahya Sancağı
24167	23325	842	12250	9	-	Ma'a Vakf-ı Uşak Kazası
5115	5115	-	1400	-	-	Banaz Nahiyesi
4000	4000	-	750	6	-	Göbek Nahiyesi
15916	15916	-	3581	15	79	Ma'a Şabhâne Gedus Kazası
11315	11315	-	3587	4	82	Simav Kazâsı
8200	8200	-	2500	-	48	Eğrigöz Nahiyesi
2213	2213	-	866	-	48	Dağardı Nahiyesi
19239	19168	71	4069	5	35	Eskişehir Kazâsı
4721	4721	-	1425	5	35	Seyidgazi Nahiyesi
3910	3910	-	1180	-	15	İnönü Nahiyesi
140259	135222	4137	47685	59	350	Yekûn

[125]

Kütahya Sancağının Virgü ve Bedel-i Askerî ve Vâridât-ı ‘Öşriye ve Rüsûmiyesinin Mikdârını Mübeyyen Cedveldir.

İcmal	Virgü	Bedel-i A‘şâr	Bedel-i Askerî	Ağnâm Rüsûmu	Esâmi-i Kazâ ve Nâhiye
1319210	604430	367737	68082	278950	Ma‘a Etrafşehir Kütahya
3829432	1221927	2496965	17541	-	Ma‘a Vakf-ı Uşak Kazası
989195	317220	671975	-	-	Banaz Nahiyesi
339730	157730	182000	-	-	Göbek Nahiyesi
1455281	585831	869450	-	-	Ma‘a Sincan Gedus Kazası
1450673	618348	700325	-	142000	Simav Kazası
1180746	456161	583425	-	141140	Eğrigöz Nahiyesi
333000	112000	146000	-	75000	Dağardı Nahiyesi
2080444	512117	568220	-	1000107	Eskişehir Kazası
796365	137735	377820	-	280810	Seyidgazi Nahiyesi
619314	180705	290315	-	148291	İnönü Nahiyesi
613962	277917	266720	2041	67284	Tavşanlı Nahiyesi
776522	25611	391960	-	128551	Altuntaş Nahiyesi
619872	194766	307272	-	117774	Gireği Nahiyesi
769182	269019	377851	-	122315	Virancık Nahiyesi
773397	245407	367731	-	161229	Gümüş Nahiyesi
248010	115522	30000	-	102488	Emrudili Nahiyesi
1819836	6270955	8995892	87665	2866013	Yekûn

Mensûcât ve Ma‘mûlât

[129]

Nefs-i Kütahyada birkaç bâb çini dest-gâhı olup burada oldukça zarîf her nev‘i fincan ve tabak ve sahan ve desti ve sâ‘ire i‘mâl olunup dâhil-i livâda fûrûht olunduğu gibi mahâl-i sâ‘ireye dahî nakl ve fûruht olunmaktadır.

Kütahya Sancağına tâbi‘ Eskişehir’de yapağıdan şilte ve keçe ve zincir, ata mahsus kuşak ve yünden a‘lâ çorap ve şilte ve yatak ve keçe ve ‘abâ nesc ve i‘mâl olunur.

Uşak Kazasında dahi nefâset ve şöreti âfâk-gîr olan kaliçeler ve kilimler ile bez ve harar ve heğbe i‘mâl olunup her tarafta kemâl-i rağbetle satılır.

[130] Kütahya’ya tâbi‘ Simav Kazasında kaba hasır ve oraya mahsus olarak ağda ta‘bir olunur bir nev‘i tatlı ve urgan ve pamuk bezi i‘mâl olunur.

Eşyâ-yı Debbâğiye

[132] Kütahya Sancağına tâbi‘ Simav Kazasında dahi gön ve sahtiyan i‘mâl olunarak sâ’ir yerlerde fûrûht edilür.

Mahsûlât-ı Arâziye

[136]

Nefs-i Kütahya’da afyon, anason, boyâ, duhân ve asel husûle gelür.

Eskişehir ve mülhekâtında dört beşyüz kıyye miktarı afyon hâsıl olup kâffesi hârice nakl ve fûrûht edilür. Ve senevî 400 kile kadar haşhaş husûle gelüp cümlesi mahallinde sarf olunur.

Kazâ’-i Mezkûra tâbi‘ Sakarya Karâsında tahmînen senevî 60 000 kıyye penbe hâsıl olup bez ve iplik i‘mâl olunmak üzere nısfî mahallinde sarf olunur. Ve kûsûru hârice nakl ve fûrûht edilür.

Yine karâ-i mezkûrede be-her sene 25 000 kıyye mikdarı rezzâk-ı vesâ’ire üzere mahsûlü olup bundan birazı yaş iken sarf olunur. Ve bir mikdarı kurudılır.

[137] Eskişehir’de senevî 40 000 kıyye mikdarı tiftik husûle gelüp kâffesi hârice nakl ve fûrûht olunur.

Uşak Kazasında kesret üzere palamud ve haşhaş hâsıl olup zerdâli ve kayısı ve penbe mahsûlâtı dahî olur.

Simav Kazâsında senevî kilitlü afyon ve kök boya ve mazı husûle gelüp kâffesi İzmir’e nakl ve fûrûht olunur. Ve keten ve kendir ve duhan hâsıl olup sülûsânı mahallinde kûsûrü mahal-i sâ’irede satılır.

Vilâyet Dâhilinde Zuhûr Eden Ma‘âdîn

[138]

Kütahya Sancağı

Kütahya ve civârlarında billûr ve vapur kömürü ma‘deni olup bunların çıkarıldığı gibi fukârâ takımının sabun makâmında hamamlarda isti‘mâl etdikleri baş kili ta‘bir olunur bir nev‘i ma‘den dahî bulunup dâhil-i livâda satılır ve Burûsa’ya dahî nakl olunur.

[139] Eskişehir Kazasında Sebetci Karyesinde Yenidamar ve Karayük ve Göl ve Temelli ta‘bir olunan mahallerde meşhûr lüle taşı nam diğer istefa ma‘deni çıkup işbu ma‘den ahâli tarafından yerler kuyu gibi kazılıp 20 ve 30 kulaç yerin altında damarı bulunarak çıkarılır. Ve Lüleci esnafı mahal-i merkûmeye gidüp ibtidâ ham taş mübâya‘a iederek hânlerine nakl ve i‘mâl ile tüccâra fûrûht iderler. Ve tüccâr tarafından dahî terbiye ve bal mumu ile cilası virildikten sonra hey‘et ve cesâmeti sıra malı; bir minberlik, penbeli, dökme namlarıyla 3 nev‘i ve envâ‘-ı mezkûre dahî a‘lâ ve evâsıt i‘tibâriyle 11 cinse taksim olunarak sandıklar vaz‘ ile Viyana‘ya nakl ve fûruht olunur. Ve bunların bir sandığı bir bir üzerine yedişer Osmanlı lirasına Viyana‘ya götüren tüccârı tarafından satılır. İşte orada nev‘i ve cinsi tefrîk olunup bir sandığı 30 liraya kadar fûruht olunur. Ma‘den-i mezkûrdan senevî alet-tahmîn 12 000 sandık mal ihraç olunarak bundan dolayı be-her sene Eskişehir’e 84 000 lira dühûl edüp fakat bundan hamsi mahalline ve kusûru masârifıyla mahal-i sâ‘ireden gelen işçilere ‘â‘id olur. Ve bunun kilitlü rûsûmâtı olup be-her sene taraf-ı mîrîden bil-müzâyede tâliblisine ihâle kılınur. Mezkûr ma‘den İnönü Kazâsı’nda dahî çıkmaktadır.

Cenâb-ı Hakkın işbu vilâyete ihsân buyurduğu feyz ve kemâl-i âsârından olarak her cihetinde envâ‘-ı ma‘âdîn zuhûr etmekte bulunduğundan ebu’l-ma‘âdîn denilmeğe sezâdır. Dâhil-i vilâyetde zuhûr eden altun ve gümüş ve krom ve kurşun ve manganes ve kömür ve sâ‘ir ma‘denlerin taharrîsi zımnında bir sene zarfında 50-60 kadar ruhsat-nâme verilmiştir.

Vilâyet Dâhilinde Kâ’in Kaplucalar

[146]

Kütahya Sancağı

Nefs-i Kütahya Kasabasına iki saat mesâfede kârgir kaba ve râbitalu ebniyeli Yoncalı Ilıcası ta‘bir olunur bir ılıca olup ilel ve emrâza pek nâfi‘ olduğundan Kütahya ve civâr mahaller ahalisi ekseriyâ gitmektedirler. Ve bu ılıcanın civarında üzerleri açık at hamamı ta‘bir olunur birkaç mahallerden dahî mâ‘-i hârâ cereyân ider.

Yine kasaba-i mezkure 5 saat mesâfede Ilıca Hamamı ta‘bir olunur iki bâb kapluca olup biri zükûra ve biri enâsa mahsûsdur. Erkekler ılıcasının mazu‘ hadâ‘î on arşun tûl on beş arşun arzında kebîr ve metîn bir aded-i kıyâ ile mastah olarak mürebbi‘ü’ş-şekil bir

havz-ı kebîri vardır. Bundan başka su ile memlû ba‘zı garâ’ib mahalleri dahî vardır. Her bir ‘ilel ve emrâza nâfi‘dir.

Tavşanlı Kasabasına bir sa‘ât mesâfede vâki‘ Kum Hamamı ta‘bir olunur ılıcanın binâsı bir parça harâb ise de emrâz-ı zâhireye nâfi‘dir.

Uşak Kâ‘im-makâmınlığının merkezi olan Uşak Kasabasına 12 ve Gedus Kasabasına 5 sa‘at mesâfede vâki‘ olup ‘ilel ve maraza nâfi‘ bulunduğundan mezkûr Uşak ve Gedus ve sâ‘ir civâr mahallerden senede bir def‘a giderler.

Eskişehir Kâ‘im-makâmınlığının merkezi bulunan nefsi Eskişehir Kasabasında âdi hamam olmayup Yenice ve Erler ve Kıymet ve Elçik ta‘bir olunur 4 adet ılıca olup bunlar kasaba-i mezkure çarşûsı derûnundadır. Ve ahâlînin kâfesi bunda yıkanurlar. Fakat mâ’-i bârid karışmadığından bir parça sıcacıdır.

[137] Simav Kâ‘im-makâmınlığının merkezi bulunan nefsi Simav Kasabasının cihet-i şimâlîsinde ve kasaba-i mezkûra bir sa‘at mesâfede vâki‘ olup ve be-heri yek-diğerine birer ikişer çârik ba‘dinde 6 adet ılıca olup bunlar ‘ilel-i erâha ve emrâz-ı batniyeye pek nâfi‘dir. Mezkur ılıcalardan Eknal(Eğnal) ta‘bir olunur ılıcanın civârında beheri bir buçuk, ikişer arşun kutrunda mâ’-i óâra cereyân iden yirmiden mütecâviz ‘uyûn olup bunların suyunun harâreti yumurtayı tabh eder derecededirç ‘Uyûn-ı mezkûre kasaba-i mezbûre ve civâr kara ahâlîsinden ekserîsinin çamaşur-hânesi makâmındadır.

Emed Kasabası derûnunda iki ve civârında bir ve kasaba-i mezkûra mülhak Yenice Karyesinde bir ki, cem‘an 4 adet ılıca olup bunlar ‘ilel-i mütenevvi‘aya nâfi‘dir.

Nevâhî ve Kazâlar ile Elviyenin Mesâfe Cedvelidir

[150]

Kütahya Sancağı

Merkez-i Vilâyete Olan Ba'dı	Merkez-i Livâyâ Olan Ba'dı	Merkez-i Kazâyâ Olan Ba'dı	Esâmi-i Kazâ ve Nâhiye
Sa'at	Sa'at	Sa'at	
32	-	-	Nefs-i Kütahya
37	1	-	Etrafşehir Nahiyesi Merkezi Zağra Nahiyesi
39	7	-	Altuntaş Nahiyesi Merkezi Emîri Karyesi
39	7	-	Virancık Nahiyesi Merkezi Kökler Karyesi
37	6	-	Gümüş Nahiyesi Merkezi Yenice Karyesi
40	8	-	Gireği Nahiyesi Merkezi Çamrızık Karyesi
-	23	-	Uşak Kazası
45	13	9	Gedus Nahiyesi
50	18	6	Banaz Nahiyesi
55	30	30	Göbek nahiyesi
30	14	-	Eskişehir Kazası
39	17	-	Seyidgazi Nahiyesi
22	12	-	İnönü Nahiyesi
59	24	-	Simav Nahiyesi
46	14	18	Eğrigöz Nahiyesi
-	16	14	Dağardı Nahiyesi
50	18	4	Şabhana Nahiyesi

Meclis-i Temyîz-i Liva

Re'is	Nâ'ib Efendi		
<u>Mümeyyizân</u>	Eyüb Ağa	Bagos Ağa	Yorgi Ağa
	Hüseyin Beğ		
Ser-kâtib-i Cinâyet	Nûrî Efendi		
Ser-kâtib-i Temyiz	Rızâ Efendi		

Meclis-i Temyiz ve Cinâyet Kalemî

Temyiz Başkâtibi Refîki Sâlih Efendi
 Cinâyet Kâtibi Refik-i evveli Sabri Efendi
 Mübeyyiz İdris Hamdi Efendi
 Mukayyid Abdurrahmân Atâ Atâ Efendi
 Diğeri Ömer Hulûsî Efendi
 Temyîz Mukayyidi Halil Efendi
 Diğeri Ali Rızâ Efendi
 Diğeri Ahmed Vasfî Efendi
 Mukayyid Mehmed Rûşen Efendi

[76]

Livâ Muhâsebe Kalemî

Refik-i evvel	Vasfî Efendi	
Refik-i sâni	‘Osmân Efendi	
Yevmiye Kâtibi	İbrahim Efendi	
Masârifât Kâtibi	Süleymân Efendi	
Hakkı Efendi	Halil Efendi	Oseb Ağa
Sandık Emîni	Artin Efendi	

Liva Tahrîrât Kalemî

Müdür Mu‘âvini	Ahmed Hamdi Efendi
Müsevvid-i Evvel	Mehmed Şükrü Efendi
Müsevvid-i sâni	Rif‘at Efendi
Mübeyyiz	Mustafa Efendi
Mübeyyiz	Rıza Efendi
Mukayyid	Hasan Efendi

Mahkeme-i Ticâret

Re'is	Abdullah Efendi	
<u>A'zâ-yı Dâ'imî</u>	Kâmil Efendi	Hacı Yovan Ağa
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Mehmed Efendi	Hacı Hasan Ağa
	Oseb Ağa	Hacı Ohanas Ağa
Ser-kâtib	Ahmed Hilmi Efendi	
Mukayyid	Artin Efendi	

Meclis-i Belediye

Re'is	Asâkir-i Zabtiye Binbaşısı Halîl Ağa	
Mu'âvin	Hacı Muhammed Efendi	
<u>A'zâ</u>	Tâlib Ağa	İbrahim Efendi
	Karâbet Ağa	İstofi Ağa
Kâtib ve Sandık Emîni	Eşref Efendi	Oseb Ağa

[77]

Emlâk Komisyonu

<u>A'zâ</u>	Hacı Mehmed Efendi	Sadık Efendi	Süleyman Beğ
	Şeyh Kandaharî Efendi	Hacı Bekir Efendi	Hacı Mehmed Ağa
	Hacı 'Alâ'addîn Ağa	İstefan Ağa	Askaltor Ağa

Emlâk Kalemi

Başkâtib	Ârif Efendi
Vuku'ât Kâtibi	Hüseyin Hüsnu Efendi
Senedât Kâtibi	Necîb Efendi
Tahsîlât Kâtibi	İbrahim Edhem Efendi

Menâfi' Sandığı

Re'is	Mehmed Efendi
<u>Vekilleri</u>	Kerkor Ağa
	İstefan Ağa
Kâtib	Mehmed Hamdi Efendi
Mukayyid	Ali Efendi

Defter-i Hâkânî Kalemî

Me'mûr	Sâlim Efendi
Kâtib-i evvel	Ahmed Beğ
Kâtib-i Sâni	Fevzi Efendi
Tapu Kâtibi	Mehmed Ali Efendi

Evkâf İdâresi

Muhâsebeci Mehmed Mazhar Beğ
Başkâtib Mehmed Cevdet Efendi
Mu'âvin Abdullâh Efendi

[78]

Bizzât Mutasarrıflıktan İdâre Olunan Müdürlük ve Nevâhî Zâbita Me'mûrluğu

Tavşanlı Müdürlüğü

Müdür	Ali Rızâ Efendi
Nâ'ib	Hacı Besîm Efendi
Kâtib	Veliyüddîn Efendi
Vukû'at Kâtibi	Abdullah Efendi
Tapu Kâtibi	Mehmed Ali Efendi

Nevâhî Zabıta Me'mûrluğu

Virancık Zabıta Me'mûru	İbrâhîm Ağa
Vukû'at Kâtibi	Ali Efendi
Gireği Zabıta Me'mûru	Süleymân Ağa
Vukû'at Kâtibi	Mehmed Efendi
Gümüş Zâbita Me'mûru	Ali Ağa
Vukû'at Kâtibi	Osmân Efendi
Altuntaş Zâbita Me'mûru	Rüstem Ağa
Vukû'at Kâtibi	Hamdi Efendi
Etrafşehir Zâbita Me'mûru	İbrahim Ağa

Telgraf ve Posta

Müdür Ali Efendi
 Muhâbere Me'mûru Mes'ûd Efendi
 Diğeri Şemseddîn Efendi

Mekteb-i Rüşdiye

Mu'allim-i evvel Abbâs Efendi
 Mu'allim-i sâni Hâlil Efendi
 Aded-i Şâkirdân: 80

Uşak Kâ'im-makâmlığı

Me'mûrîn-i Kazâ

Kâ'im-makâm Hüseyin Hüsnü Beğ (Mütemâyiz)
 Nâ'ib Ali Rızâ Efendi (Devriye)
 Müfti Veli Efendi
 Tahrîrât Kâtibi Ali Rızâ Efendi

[79]

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Beğ	
<u>A'zâ-yı Tabi'iyeye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi
	Mâl Müdürü Efendi	Tahrîrât Kâtibi Efendi
<u>A'zâ-yı Müntehave</u>	Hacı Ali	Hacı Mustafa Ağa
	Kostanti Efendi	

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi		
<u>Mümeyyizân</u>	Ali Efendi	Mehmed Efendi	Zehâriye Efendi
Kâtib	Sâdık Efendi		

Rekâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki Ali Efendi

Vukû'at Kâtibi	Ahmed Efendi
Sanduk Emîni	Haralambo Efendi
Tahrîrât refiki	Ahmed Efendi
Memleket Tabibi	Tuharis Efendi
Zâbıta Me'mûru	Hüseyin Ağa

Mahkeme-i Ticâret

Re'is	Hüseyin Beğ
<u>A'zâ-yı Dâ'ime</u>	Hacı Halil Efendi Dimit Efendi
	Hacı Mehmed Efendi
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Mustafa Efendi Oraham Ağa Artin Ağa
Kâtib	İsmâ'il Efendi

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı Mahmûd Ağa
<u>A'zâ</u>	İbrâhim Beğ Hacı Mustafa Ağa Ahmed Efendi
Kâtib	Osman Efendi Kigorak Ağa Yani Ağa
	Yorgi Ağa
Sandık Emîni	İbrahim Efendi

[80]

Menâfi' Sanduğı

Me'mûr	Hacı Veli Ağa
<u>Vekilleri</u>	Hacı Mustafa Ağa Ohannas Ağa Oraham Ağa
Kâtib	İbrahim Efendi
Telgraf ve Posta Müdürü	Mustafa Efendi
Mekteb-i Rüşdiye Mu'allimi	Hasan Efendi

Banaz Kazâsı

Müdür	Mustafa Ağa
Kâtib	Abdullah Efendi
Vukû'at Kâtibi	Mestan Efendi

Göbek Nahiyesi

Zâbıta Me'mûru Rif'at Efendi

Vukû'at Kâtibi Şefik Efendi

Gedus Kâ'im-makâmlığı**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm İbrahim Edhem Efendi

Nâ'ib Hasan Tahsin Efendi

Mal Müdürü Mehmed Efendi

Tahrîrât Katibi Osmân Efendi

[81]

Meclis-i İdâre

Re'is Kâ'im-makâm Efendi

A'zâ-yı Tabî'iyeye

Nâ'ib Efendi

Müfti Efendi

Tahrîrât Kâtibi Efendi

Mal Müdürü Efendi

A'zâ-yı Muntehabe

Hacı İsmâ'il Ağa

Ali Ağa

Ahmed Efendi

Meclis-i Da'âvî

Re'is

Nâ'ib Efendi

Mümeyyizân

Mustafa Efendi

Ahmed Efendi

Hacı Hüseyin Efendi

Kâtib

İzzet Efendi

Meclis-i Belediye

Re'is

Hacı Ali Ağa

A'zâ

Süleymân Ağa

Hacı Mustafa Efendi

Emlâk Komisyonu

Hacı Abdülkâdir Ağa

Hacı Süleyman Efendi

Abdullah Ağa

Hâfız Halil Efendi

Vukû'at Kâtibi

Sâlih Efendi

Tapu Kâtibi

Ali Efendi

Menâfi‘ Sanduğı

Vekilleri Süleyman Efendi Hacı Osman Ağa Mustafa Ağa
Katib Edhem Efendi

Refâkat Me‘mûrları

Mal müdürü refiki Edhem Efendi
Tahrîrât Kâtibi refiki Ahmed Efendi
Nüfus Me‘mûru Hüseyin Efendi
Rüsûmât Me‘mûru Hacı Mustafa Efendi
Mekteb-i Rüşdiye Mu‘âvini Hacı Sadık Efendi
Aded-i şâkirdân: 46

Şabhâne Nâhiyesi

Zâbita Me‘mûru Ömer Ağa
Nâ‘ib Vekîli Hasan Efendi
A‘zâ İsmâ‘il Efendi Ahmed Şükrü Efendi
Mehmed Emin Efendi Halil Ağa

[82]

Kazâ‘-i Simav

Me‘mûrîn-i Kazâ

Kâ‘im-makâm Ali Rızâ Beğ (Sâlise)
Nâ‘ib Süleymân Gâlib Efendi
Müfti Mehmed Vehbi Efendi
Mal Müdürü Ahmed Tevfik Efendi
Tahrîrât Kâtibi Sâdık Efendi

Meclis-i İdâre

Re‘is Kâ‘im-makâm Beğ
A‘zâ-yı Tabî‘iyye Nâ‘ib Efendi Müfti Efendi
Mal Müdürü Efendi Tahrîrât Kâtibi Efendi

A'zâ-yı Muntehabe Hacı Ömer Efendi Halil Efendi Hacı Mustafa Ağa

Meclis-i Da'âvî

Re'is Nâ'ib Efendi
Mümeyyizân Hacı İsmâ'il Ağa Hasan Efendi Ali Beğ
 Kâtib Sâlih Efendi

Refâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki Metin Efendi Tahrîrât Kâtibi Refiki Abdülfettâh Efendi
 Vukû'at Katibi Ömer Efendi Arazi Kâtibi Hasan Efendi
 Memleket Tabibi Hacı Mustafa Efendi Sanduk Emîni Süleyman Efendi
 (Beşinci Mecîdî Nişânı)

[83]

Meclis-i Belediye

Me'mûr Hasan Efendi
 A'zâ Süleymân Necâti Efendi Hacı Süleyman Efendi
 Hacı Süleyman Ağa
 Kâtib Mehmed Efendi

Menâfi'-i Umûmiyye

Vekilleri Ömer Ağa Hacı Mustafa Ağa Mehmed Efendi
 Mustafa Efendi

Eğrigöz Müdürlüğü

Müdür Osmân Efendi
 Nâ'ib Halil Efendi
 Kâtib Halil Efendi
 Vukû'ât Kâtibi Mustafa Efendi
 Tapu Kâtibi İbrahim Efendi

Eğrigöz Nâhiyesinin menâfi' sandığı Simav'a ilâve olunmuştur.

Dağardı Müdürlüğü

Müdür	Ali Kemal Efendi
Nâ'ib	Mustafa Efendi
Kâtib	Mehmed Efendi
Vukû'ât Kâtibi	Hafız Mehmed Efendi
Tapu Kâtibi	Ali Efendi

Menâfi' Sandığı

Me'mûr	Hacı Ahmed Efendi
<u>Vekilleri</u>	Hasan Efendi Hüseyin Efendi

[84]

Kazâ'-i Eskişehir**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm	Sa'îd Beğ (Sâlise)
Nâ'ib	Râşid Hamdi Efendi
Müfti	Hacı Süleyman Efendi
Mal Müdürü	Râsim Efendi
Tahrîrât Kâtibi	İhsân Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Beğ		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi	Mal Müdürü Efendi
	Tahrîrât Kâtibi Efendi		
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	Beğ	Hacı İbrahim Ağa	Hacı Ali Efendi

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi		
Mümeyyizân	Hacı Ali Ağa	Ali Osman Ağa	Hüseyin Beğ
Kâtib	Sâdık Efendi		

Refâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki Osmân Efendi

Tahrîrât Kâtibi Refiki Ali Efendi

[85]

Ba'zı Me'mûrîn

Vukû'at Kâtibi İbrahim Efendi

Memleket Tabibi İstanalidi Efendi

Arazi Me'mûru Mustafa Efendi

Sandık Emîni Eniştaş Ağa

Meclis-i Belediye

Re'is Hacı Ali Efendi

A'zâ

Hacı Ahmed Ağa

Ahmed Ağa

İbrahim Ağa

Hüseyin Ağa

Hacı Ağa

Artin Ağa

Kâtib

Gâlib Efendi

Menâfi' Sandığı

Me'mûr Hüseyin Efendi

Vekilleri

Mestan Ağa

Hacı Hâfız Efendi

Kazâ'-i mezkûra mülhak Seyidgazi Müdürlüğü

Müdür Hacı Hurşîd Ağa

Nâ'ib Hâşim Efendi

Kâtib Osmân Efendi

Vukû'at Kâtibi Süleymân Efendi

İnönü Nâhiyesi

Müdür Şâkir Efendi

Nâ'ib Ali Rızâ Efendi

Kâtib Hüseyin Efendi

Vukû'at Kâtibi Ahmed Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Ümerâ ve Zâbitân-ı Askeriye

[96]

Asâkir-i Redîfiye Zâbitânı

Hassa Birinci Redîf Alayının Eskişehir'den Müretteb Üçüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
İbrahim Efendi	Binbaşı
Recep Ağa	Sağ Kolağası
Zihni Beğ	Sol Kolağası
Hakkı Efendi	Tabur Kâtibi
Şakir Beğ	Yüzbaşıyân
İbrahim Ağa	
Âsım Efendi	
Nazif Efendi	
Na'im Efendi	
Mehmed Ağa	
Süleyman Ağa	
İbrahim Ağa	
Hacı Mehmed Ağa	

[97]

Hassa Birinci Redîf Alayının Kütahya'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Hüseyin Ağa	Binbaşı
Ali Efendi	Sol Kolağası
Ali Efendi	Tabur Kâtibi
Mehmed Efendi	Yüzbaşıyân
Halil Efendi	
Abdullah Ağa	
Ali Efendi	
Yusuf Efendi	
Bekir Ağa	
Hacı Hüseyin Ağa	
Hüseyin Ağa	

[198]

Hassa İkinci Redîf Alayının Simav'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Hacı Mehmed Efendi	Binbaşı
Mustafa Ağa	Sağ Kolağası
Ali Ağa	Sol Kolağası
Hüsnü Efendi	Tabur Kâtibi
Hasan Ağa	Yüzbaşıyân
Hüsnü Efendi	
Şerif Efendi	
Yusuf Ağa	
Süleyman Ağa	
Salih Ağa	
Mustafa Efendi	

[99]

Hassa Beşinci Redîf Alayının Uşak'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Mehmed Ağa	Binbaşı
Ahmed Ağa	Kolağası
Yusuf Efendi	Tabur Kâtibi
Mustafa Ağa	Yüzbaşıyân
Mehmed Ağa	
Mehmed Beğ	
Mehmed Ağa	
Veli Ağa	
Mehmed Ağa	
Ahmed Ağa	

[100]

Kütahya Sancağı Asâkir-i Zâbtiyesi	
Tabur Ağası Hacı Halil Ağa (Beşinci Mecidi Nişânı)	Hesâb Emîni Osmân Efendi
Sınıf-ı Süvârî	Sınıf-ı Piyâdegân
Bölük Ağası Ali Ağa Mu'âvini Şevki Efendi Jurnal Emîni Mustafa Efendi	Bölük Ağası Memiş Ağa Bölük Ağası Mustafa Ağa Mu'âvini Abdullah Ağa Diğeri Mehmed Efendi Jurnal Emîni Abdullah Efendi

Vilâyet Asâkir-i Zabtiye Alay Zâbitân ve Efrâdının Mikdârını Mübeyyen Cedveldir											
Sınıf-ı Süvâriyân											
Alay beyi	İdâre emini	Tabur Ağası	Hesap Emini	Bölük Ağası	Mu'avini	Jurnal Emini	Kol vekili	Mu'avini	Neferât	Yekûn	
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	Alay Zabitanı
-	-	1	1	3	3	3	15	30	270	326	Tabur-1 Burûsa Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	5	10	90	110	Tabur-2 Karesi Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	3	6	54	68	Tabur-3 Kütahya Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	3	6	54	68	Tabur-4 Karahisar Sancağı
1	1	4	4	6	6	6	28	56	504	616	Yekûn
Sınıf-ı Piyâdegân											
Bölük Ağası	Mu'avini	Jurnal Emini	Kol vekili	Muavini	Neferât	Yekûn					
4	4	4	20	40	360	432					Tabur-1 Burûsa Sancağı
2	2	2	10	20	180	216					Tabur-2 Karesi Sancağı
2	2	2	10	20	180	216					Tabur-3 Kütahya Sancağı
1	1	1	5	10	90	108					Tabur-4 Karahisar Sancağı
9	9	9	45	90	810	972					Yekûn
Nefer: 1588											

[101]

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Telgraf Me'mûrları

[103]

Kütahya Telgraf ve Posta Müdürü Mehmed Ali Efendi

Muhâbere Me'mûru Mes'ûd Efendi

Diğeri Şemsi Efendi

Eskişehir Telgraf ve Posta Müdürü Rızâ Efendi

Muhâbere Me'mûru Ahmed Efendi

Gedus Telgraf ve Posta Müdürü Âdil Efendi

Uşak Telgraf ve Posta Müdürü Mustafa Efendi

Simav Telgraf ve Posta Müdürü Ali Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Rüsûmât Me'mûrları

[106]	Ma'a Mülhakât-ı Kütahya Rüsûmât Müdüriyeti	
	Müdür Osmân Efendi	Başkâtib Hacı Nûri Efendi
	Kâtib-i Sâni ve Sandık Emîni Sâ'ib Efendi	Simav Me'mûru Mehmed Efendi
	Tavşanlı Me'mûru Hacı Mustafa Efendi	Uşak Me'mûru İbrahim Efendi
	Eğrigöz Me'mûru Osman Efendi	Gedus Me'mûru Hacı Mustafa Efendi
	Göbek Me'mûru İbrahim Efendi	Virancık Me'mûru Mehmed Efendi
	Çay Me'mûru İsmâ'il Efendi	Dereköy Me'mûru Hasan Efendi

[108]

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Rü'esâ-yı Rûhâniyye
Kütahya ve Tevâbi'i Ermeni Murahhasası Oseb Efendi

[110]

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Bazâr Mahalleri

Kütahya Sancağında Kâ'in Bazâr Mahalleri

Eyyâm-ı Mahsûsa

Çehârşenbe ve Salı	Nefs-i Kütahya Kasabası
Cum'a irtesi	Kütahya'ya Mülhak Şeyhlü
Cum'a	Eskişehir'e Mülhak İnönü
Cum'a	Eskişehir'e mülhak Yenidamar ta'bir olunur Taşocağı
Cum'a	Simav'a mülhak Şabhane
Bazar irtesi	Kütahya'ya Mülhak Virancık
Çehârşenbe	Eskişehir
Çehârşenbe	Simav
Salı	Simav'a Mülhak Emed

Vilâyet Dâhilinde Bulunan Elviye ve Kazâ ve Nevâhî ve Karânın Nüfûs-ı Zükûr-ı Müslim ve Gayr-i Müslim ile Hâne ve Karâ ve Mahâlât ve Çiftlikâtın Mikdârını Mübeyyen Cedveldir

[114] **Kütahya Sancağı**

Yekûn Nüfus	Nüfus-ı Zükûr		Hâne	Mahâlât	Karâ ve Çiftlikât	Esâmî-i Kazâ
	Müslim	Gayr-ı Müslim				
41563	38339	3224	16077	13	28	Ma'a Nevâhî Kütahya Sancağı
24167	23325	842	12250	9	-	Ma'a Vakf-ı Uşak Kazası
5115	5115	-	1400	-	-	Banaz Nahiyesi
4000	4000	-	750	6	-	Göbek Nahiyesi
15916	15916	-	3581	15	79	Ma'a Şabhâne Gedus Kazâsı
11315	11315	-	3587	4	82	Simav Kazâsı
8200	8200	-	2500	-	48	Eğrigöz Nahiyesi
2213	2213	-	866	-	48	Dağardı Nahiyesi
19239	19168	71	4069	5	35	Eskişehir Kazâsı
4721	4721	-	1425	5	35	Seyidgazi Nahiyesi
3910	3910	-	1180	-	15	İnönü Nahiyesi
140259	135222	4137	47685	59	350	Yekûn

[118]

Kütahya Sancağının Virgü ve Bedel-i Askerî ve Vâridât-ı 'Öşriye ve Rüsûmiyesinin Mikdârını Mübeyyen Cedveldir.

İcmal	Virgü	Bedel-i A'sâr	Bedel-i Askerî	Ağnâm Rüsûmu	Esâmî-i Kazâ ve Nâhiye
1319210	604430	367737	68082	278950	Ma'a Etrafşehir Kütahya
3829432	1221927	2496965	17541	-	Ma'a Vakf-ı Uşak Kazası
989195	317220	671975	-	-	Banaz Nahiyesi
239720	157730	182000	-	-	Göbek Nahiyesi
1455281	585821	869450	-	-	Ma'a Sincan Gedus Kazası
1450673	618348	700325	-	142000	Simav Kazası
1180746	456161	582425	-	141140	Eğrigöz Nahiyesi
333000	112000	146000	-	75000	Dağardı Nahiyesi
2800444	512117	568220	-	1000107	Eskişehir Kazası
796365	137735	277820	-	280810	Seyidgazi Nahiyesi
619214	180705	290315	-	148291	İnönü Nahiyesi
612962	277917	266720	2041	67284	Tavşanlı Nahiyesi
776522	25611	391960	-	128551	Altuntaş Nahiyesi
619872	194766	307372	-	117774	Gireği Nahiyesi
769182	269019	377851	-	122315	Virancık Nahiyesi
773397	245407	367731	-	161229	Gümüş Nahiyesi
248010	115522	30000	-	102488	Emrudili Nahiyesi
1819836	6270955	8995892	86665	2866013	Yekûn

Nevâhî ve Kazâlar ile Elviyenin Mesâfe Cedvelidir

[122]

Kütahya Sancağı

Merkez-i Vilâyete Olan Ba'dı	Merkez-i Livâyaya Olan Ba'dı	Merkez-i Kazâyaya Olan Ba'dı	Esâmi-i Kazâ ve Nâhiye
Sa'at	Sa'at	Sa'at	
32	-	-	Nefs-i Kütahya
37	1	-	Etrafşehir Nahiyesi Merkezi Zağra Nahiyesi
39	7	-	Altuntaş Nahiyesi Merkezi Emîri Karyesi
39	7	-	Virancık Nahiyesi Merkezi Kökler Karyesi
37	6	-	Gümüş Nahiyesi Merkezi Yenice Karyesi
40	8	-	Gireği Nahiyesi Merkezi Çamrızık Karyesi
-	23	-	Uşak Kazası
45	13	9	Gedus Nahiyesi
50	18	6	Banaz Nahiyesi
55	30	30	Göbek nahiyesi
30	14	-	Eskişehir Kazası
39	17	-	Seyidgazi Nahiyesi
22	12	-	İnönü Nahiyesi
59	24	-	Simav Nahiyesi
46	14	18	Eğrigöz Nahiyesi
-	16	14	Dağardı Nahiyesi
50	18	4	Şabhana Nahiyesi

Mensûcât ve Ma'mûlât

[125]

Nefs-i Kütahyada birkaç bâb çini dest-gâhı olarak her nev'i fincan ve tabak ve sahan ve desti i'mâl edilüp dâhil-i livâda sarf olunduğu gibi mahâl-i sâ'ireye dahî nakl ve fûruht olunur.

Kütahya Sancağına tâbi' Eskişehir'de yapağıdan şilte ve keçe ve zincir, ata mahsus kuşak ve yünden a'lâ çorap ve şilte ve yatak ve keçe ve 'abâ nesc ve i'mâl olunur.

Uşak Kazasında dahi nefâset ve şöreti âfâk-gîr olan kaliçeler ve kilimler ile bez ve harar ve heğbe i'mâl olup her tarafta kemâl-i rağbetle satılır.

Kütahya'ya mahsûs Simav Kazasında kaba hasır ve oraya mahsus olarak ağda ta'bir olunur bir nev'i tatlı ve urgan ve pamuk bezi i'mâl olunur.

Eşyâ-yı Debbâgiye

[127] Kütahya Sancağına tâbi' Simav Kazasında dahi gön ve sahtiyan i'mâl olunarak sâ'ir yerlerde fûrûht edilür.

Mahsûlât-ı Arâziye

[131]

Nefs-i Kütahya'da afyon, anason, boya, duhân ve asel husûle gelür.

Eskişehir ve mülhekâtında dört beşyüz kıyye miktarı afyon hâsıl olup kâffesi hârice nakl ve fûrûht edilür. Ve senevî 400 kile kadar haşhaş husûle gelüp cümlesi mahallinde sarf olunur.

Kazâ'-i Mezkûra tâbi' Sakarya Karâsında tahmînen senevî 60 000 kıyye penbe hâsıl olup bez ve iplik i'mâl olunmak üzere nısfı mahallinde sarf olunur. Ve kûsûru hârice nakl ve fûrûht edilür.

Yine karâ-i mezkûrede be-her sene 25 000 kıyye mikdarı rezzâk-ı vesâ'ire üzüm mahsûlü olup bundan birazı yaş iken sarf olunur. Ve bir mikdarı kurudılır.

[132] Eskişehir'de senevî 40 000 kıyye mikdarı tiftik husûle gelüp kâffesi hârice nakl ve fûrûht olunur.

Uşak Kazasında kesret üzere palamud ve haşhaş hâsıl olup zerdâli ve kayısı ve pamuk mahsûlâtı dahî olur.

Simav Kazâsında senevî kilitlü afyon ve kök boya ve mazı husûle gelüp kâffesi İzmir'e nakl ve fûrûht olunur. Ve keten ve kendir ve duhan hâsıl olup sülüsânı mahallinde kûsürü hârice nakl olunur.

Vilâyet Dâhilinde Zuhûr Eden Ma'âdîn

[133]

Kütahya Sancağı

Kütahya ve civârlarında billûr ve vapur kömürü ma'deni olup bunların çıkarıldığı gibi fukârâ takımının sabun makâmında hamamlarda isti'mâl etdikleri baş kili ta'bir olunur bir nev'i ma'den dahî bulunup dâhil-i livâda satılır ve Burûsa'ya dahî nakl olunur.

[134] Eskişehir Kazasında Sebetci Karyesinde Yenidamar ve Karayük ve Göl ve Temelli ta‘bir olunan mahallerde meşhûr lüle taşı nam diğer istefa ma‘deni çıkup işbu ma‘den ahâli tarafından yerler kuyu gibi kazılıp 20 ve 30 kulaç yerin altında damarı bulunarak çıkarılır. Ve Lüleci esnafı mahal-i merkûmeye gidüp ibtidâ ham taş mübâya‘a iederek hânelerine nakl ve i‘mâl ile tüccâra fûrûht iderler. Ve tüccâr tarafından bal mumu ile cilası virildikten sonra hey‘et ve cesâmeti sırmalı bir mirlik, penbeli, dökme namlarıyla 3 nev‘e ve envâ‘-ı mezkûre dahî a‘lâ ve evâsıt i‘tibâriyle 11 cinse taksim olunarak sandıklara vaz‘ ile Viyana‘ya nakl ve fûruht olunur. Ve bunların bir sandığı bir bir üzerine yedişer Osmanlı lirasına Viyana‘ya götüren tüccârı tarafından satılır ise de orada nev‘i ve cinsi tefrîk olunup bir sandığı 30 liraya kadar fûruht olunur. Ma‘den-i mezkûrun senevî alet-tahmîn 12 000 sandık mal ihraç olunarak bundan dolayı be-her sene Eskişehir’e 84 000 lira dühûl edüp fakat bundan hamsi mahalline ve kusûru masârifıyla mahal-i sâ‘ireden gelen işçilere ‘â‘id olur. Ve bunun kilitlü rüsûmâtı olup be-her sene taraf-ı mîrîden bil-müzâyede tâliblisine ihâle kılınur. Mezkûr ma‘den İnönü Kazâsı’nda dahî çıkmaktadır.

Cenâb-ı Hakkın işbu vilâyete ihsân buyurduğu feyz ve kemâl-i âsârından olarak her cihetinde envâ‘-ı ma‘âdîn zuhûr etmekte bulunduğundan ebu’l-ma‘âdîn denilmeğe sezâdır. Dâhil-i vilâyetde zuhûr eden altun ve gümüş ve krom ve kurşun ve manganes ve kömür ve sâ‘ir ma‘denlerin taharrîsi zımnında bir sene zarfında 50-60 kadar ruhsat-nâme verilmişdür.

Vilâyet Dâhilinde Kâ’in Kaplucalar

[141]

Kütahya Sancağı

Nefs-i Kütahya Kasabasına iki saat mesâfede kârgir kaba ve râbitalu ebniyeli Yoncalı Ilıcası ta‘bir olunur bir ılıca olup ilel ve emrâza pek nâfi‘ olduğundan Kütahya ve civâr mahaller ahâlisi ekseriyâ gitmektedirler. Ve bu ılıcanın civarında üzerleri açık at hamamı ta‘bir olunur birkaç mahallerden dahî mâ‘-i hârâ cereyân ider.

Yine kasaba-i mezkure 5 saat mesâfede Ilıca Hamamı ta‘bir olunur iki bâb kapluca olup biri zükûra ve biri enâsa mahsûsdur. Erkekler ılıcasının mazu‘ hadâ‘î on arşun tûl on beş arşun arzında kebîr ve metîn bir aded-i kıyâ ile mastah olarak merbi‘ü’ş-şekil bir havz-ı

kebîri vardır. Bundan başka su ile memlû ba‘zı garâ’ib mahalleri dahî vardır. Her ‘ilel ve emrâza nâfi‘dir.

Tavşanlı Kasabasına bir sa‘ât mesâfede vâki‘ Kum Hamamı ta‘bir olunur ılıcanın binâsı bir parça harâb ise de emrâz-ı zâhireye nâfi‘dir.

Uşak Kâ‘im-makâmlığının merkezi olan Uşak Kasabasına 12 ve Gedus Kasabasına 5 sa‘at mesâfede vâki‘ olup ‘ilel ve emrâza nâfi‘ bulunduğundan mezkûr Uşak ve Gedus ve sâ‘ir civâr mahallerden senede bir def‘a giderler.

Eskişehir Kâ‘im-makâmlığının merkezi bulunan nefis-i Eskişehir Kasabasında âdi hamam olmayup Yenice ve Erler ve Kıymet ve Elçik ta‘bir olunur 4 adet ılıca olup bunlar kasaba-i mezkûre çarşûsı derûnundadır. Ve ahâlînin kâfesi bunda yıkanurlar. Fakat mâ’-i bârid karışmadığından bir parça sıcacıdır.

[142] Simav Kâ‘im-makâmlığının merkezi bulunan nefis-i Simav Kasabasının cihet-i şimâlîsinde ve kasaba-i mezkûra bir sa‘at mesâfede vâki‘ olup ve be-heri yek-diğerine birer ikişer çârik ba‘dinde 6 adet ılıca olup bunlar ‘ilel-i erâha ve emrâz-ı bâtiniyeye pek nâfi‘dir. Mezkur ılıcalardan Eğnal ta‘bir olunur ılıcanın civârında beheri bir buçuk, ikişer arşun kutrunda mâ’-i óâra cereyân ider yirmiden mütecâviz ‘uyûn olup bunların suyunun harâreti yumurtayı tabh eder derecededir. ‘Uyûn-ı mezkûre kasaba-i mezbûre ve civâr kara ahâlîsinden ekserîsinin çame-şûy-hânesi makâmındadır.

Emed Kasabası derûnunda iki ve civârında bir ve kasaba-i mezkûra mülhak Yenice Karyesinde bir ki, cem‘an 4 adet ılıca olup bunlar ‘ilel-i mütenevvi‘aya nâfi‘dir.

2.6. H.1292 HÜDAVENDİGÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU

Dâ'ire-i Mecâlis ve Me'mûrîn-i Vilâyet

[47]

Vilayet Muhâsebe Kalemî

Kütahya Kâtibi Rızâ Efendi Mu'âvini Nûri Efendi

Refîki Cemâl Efendi

[48]

Vilâyet Mektubî Kalemî

Karahisar ve Kütahya Mes'ûd Efendi

Evrâk Odası

Kütahya ve Kazâlar Mukayyidi Agob Efendi

Kütahya Refîki Ali Efendi

Diğeri Kirkos Efendi

[82]

KÜTAHYA SANCAĞI

Me'mûrîn-i Livâ

Mutasarrıf Atâ Beğ Efendi (ûlâ sınıf-ı evveli)

Nâ'ib İsmâ'il Râmiz Efendi (Mekke-i Mükerreme Pâyelü-Üçüncü Mecîdî)

Müfti Mehmed Efendi (Müderris)

Muhâsebeci Hüseyin Hüsnü Efendi (Evvelî sınıf-ı sâni)

Tahrîrât Müdürü Pertev Efendi

Meclis-i İdâre-i Livâ

Re'is Mutasarrıf Beğ

A'zâ-yı Tabî'iyye Nâ'ib Efendi Müfti Efendi Muhâsebeci Efendi

Tahrîrât Müdürü Efendi

<u>A'zâ-yı Muntehâbe</u>	Hacı Ömer Şevki Efendi	Derviş Ağa	Hacı Eniştaş Ağa
	Hacı Artin Ağa		
Ser-kâtib	Haydar Efendi	Refîki Hakkı Efendi	
	Diğeri Mustafa Efendi		

Meclis-i Temyîz-i Liva

Re'is	Nâ'ib Efendi			
<u>Mümeyyizân</u>	Şeyhül-mevlevî Hacı İsmâ'il Hakkı Efendi		Kâmil Efendi	
	İbrahim Efendi	Artin Ağa	Yorgi Ağa	Astan Ağa
Ser-kâtib-i Cinâyet	Nûrî Efendi			
Ser-kâtib-i Temyiz	Rızâ Efendi			

Meclis-i Temyiz ve Cinâyet Kalemî

Temyiz Başkâtibi Refîki Sâlih Efendi
Temyîz Mukayyidi Halil Efendi
Cinâyet Kâtibi Refik-i evveli Sabri Efendi
Diğeri Ali Rızâ Efendi
Mübeyyiz İdris Hamdi Efendi
Diğeri Ahmed Vasfî Efendi
Mukayyid Abdurrahmân Atâ Efendi
Diğeri Ömer Hulûsî Efendi
Mukayyid Mehmed Rûşen Efendi

[83]

Livâ Muhâsebe Kalemî

Refik-i evvel Vasfî Efendi
Refik-i sâni 'Osmân Efendi
Yevmiye Mukayyidi İbrahim Efendi
Masârifât Mukayyidi Süleymân Efendi
Hakkı Efendi Halil Efendi Oseb Efendi
Sandık Emîni Artin Ağa

Liva Tahrîrât Kalemi

Müdür Mu'âvini	Ahmed Hamdi Efendi
Müsevvid-i Evvel	Mehmed Şükrü Efendi
Müsevvid-i sâni	Rif'at Efendi
Mübeyyiz	Şefik Efendi
Mübeyyiz	Rıza Efendi
Mukayyid	Hasan Efendi

Mahkeme-i Ticâret

Re'is	Abdullah Efendi
<u>A'zâ-yı Dâ'imî</u>	Hacı Hasan Ağa Hacı Osmân Ağa
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	Hacı Yovan Ağa Oseb Ağa Hacı Ohanas Ağa
Ser-kâtib	Ahmed Hilmi Efendi
Mukayyid	Artin Efendi

Meclis-i Belediye

Re'is	Eyyüb Efendi
Mu'âvin	Hacı Ahmed Efendi
<u>A'zâ</u>	Tâlib Ağa Hüseyin Beğ Diğer Hüseyin Beğ
Sandık Emîni	Ahmed Efendi
Kâtib	Mehmed Necib Efendi
<u>A'zâ</u>	Oseb Ağa Hacı Karabet Ağa Nikola Ağa

[84]

Emlâk Komisyonu

<u>A'zâ</u>	Mehmed Efendi Sadık Efendi Şeyh Kandaharî Efendi
	Mehmed Efendi Agob Ağa Hacı Eniştaş Ağa
	Asfador Ağa

Emlâk Kalemi

Başkâtib	Ârif Efendi
Vuku'ât Kâtibi	Hüsnü Efendi
Senedât Kâtibi	Necîb Efendi

Tahsîlât Kâtibi Edhem Efendi

Menâfi' Sandığı

Re'is Hacı Mustafa Efendi
Vekilleri Kerkor Ağa İstefan Ağa
 Kâtib Mehmed Efendi
 Mukayyid Ali Efendi

Defter-i Hâkânî Kalemi

Me'mûr Sâlim Efendi
 Kâtib-i evvel Ahmed Beğ
 Kâtib-i Sâni Fevzi Efendi
 Tapu Kâtibi Mehmed Ali Efendi

Evkâf İdâresi

Muhâsebe ci Hasan Şevki Efendi
 Başkâtib Mehmed Cevdet Efendi
 Mu'âvin Abdullâh Efendi

[85]

Bizzât Mutasarrıflıktan İdâre Olunan Müdürlük ve Nevâhî Zâbita Me'mûrluğu

Tavşanlı Müdürlüğü

Müdür Ali Rızâ Efendi
 Nâ'ib Ahmed Efendi
 Kâtib Veliyüddîn Efendi
 Vukû'at Kâtibi Ahmed Efendi
 Tapu Kâtibi Mehmed Ali Efendi

Nevâhî Zabıta Me'mûrluğu

Virancık Zabıta Me'mûru İbrâhîm Ağa
 Vukû'at Kâtibi Ali Efendi
 Gireği Zabıta Me'mûru Hacı Ziya Ağa

Vukû‘at Kâtibi Mehmed Efendi
 Gümüş Zâbıta Me‘mûru Ya‘kûb Ağa
 Vukû‘at Kâtibi Ali Efendi
 Altuntaş Zâbıta Me‘mûru Tevfik Ağa
 Vukû‘at Kâtibi Hamdi Efendi
 Etrafşehir Zâbıta Me‘mûru Bekir Efendi

[86]

Uşak Kâ‘im-makâmlığı

Me‘mûrîn-i Kazâ

Kâ‘im-makâm Sa‘îd Beğ (Sâlise)
 Nâ‘ib Ali Rızâ Efendi (Devriye- Dördüncü Mecidi)
 Mal Müdürü Hasan Efendi
 Tahrîrât Kâtibi Sâdık Efendi

Meclis-i İdâre

Re‘is	Kâ‘im-makâm Beğ	
<u>A‘zâ-yı Tabi‘iyye</u>	Nâ‘ib Efendi	Mâl Müdürü Efendi
	Tahrîrât Kâtibi Efendi	
<u>A‘zâ-yı Müntehabe</u>	Hacı Ali Ağa	Hacı Veli Ağa
	Hacı Karayanako Ağa	

Meclis-i Da‘âvî

Re‘is	Nâ‘ib Efendi	
<u>Mümeyyizân</u>	Mehmed Ağa	Mustafa Beğ
	Zehâriye Ağa	Yanaki Ağa
Kâtib	Hasan Efendi	

Rekâkat Me‘mûrları

Mal Müdürü Refiki	Ali Efendi
Tahrîrât Refiki	Hüsnü Efendi
Vukû‘at Kâtibi	Ahmed Efendi

Sanduk Emîni	Haralambo Efendi
Tapu Kâtibi	Hacı Mustafa Efendi
Zâbıta Me'mûru	Bölük Ağası Ali Ağa

[87]

Mahkeme-i Ticâret

Re'is	Hüseyin Beğ		
<u>A'zâ-yı Dâ'ime</u>	Dimit Efendi	Hacı Mehmed Efendi	
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Mustafa Efendi	Oraham Ağa	Artin Ağa
Kâtib	İsmâ'il Efendi		

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı Mehmed Ağa		
Mu'âvini	Osman Ağa		
<u>A'zâ</u>	Mehmed Ağa	Kigorok Ağa	Yani Ağa
Kâtib ve Sandık Emîni Osman Efendi			

Tahrîr-i Emlâk-i Cedîd

Kâtib-i evvel Ahmed Efendi
 Mu'âvini Ali Efendi
 Tahsildâr-ı Diğer Ali Efendi

Menâfi' Sanduğı

Me'mûr	Derdest-i intihâb	
<u>Vekilleri</u>	Hacı Mustafa Ağa	Oraham Ağa
Kâtib	İbrahim Efendi	
Telgraf ve Posta Müdürü Mustafa Efendi		

Banaz Kazâsı

Müdür	Ali Efendi
Kâtib	Abdullah Efendi
Vukû'at Kâtibi Mestan Efendi	

Göbek Nahiyesi

Zâbıta Me'mûru İsmâ'il Ağa

Vukû'at Kâtibi Şefik Efendi

[88]

Gedus Kâ'im-makâmlığı**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm Mehmed Sâbit Efendi

Nâ'ib vekili Mehmed Efendi

Mal Müdürü Mehmed Efendi

Tahrîrât Katibi Osmân Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is

Kâ'im-makâm Beğ

A'zâ-yı Tabî'iyye

Nâ'ib Vekili Efendi

Mal Müdürü Efendi

Tahrîrât Kâtibi Efendi

A'zâ-yı Muntehabe

Hacı İsmâ'il Ağa

Ali Ağa

Meclis-i Da'avî

Re'is

Nâ'ib Vekili Efendi

Mümeyyizân

Mustafa Efendi

Ahmed Efendi

Hacı Hüseyin Efendi

Kâtib

İzzet Efendi

Emlâk Komisyonu

Hacı Abdülkâdir Ağa

Hacı Süleyman Efendi

Abdullah Ağa

Hâfız Halil Efendi

Vukû'at Kâtibi Sâlih Efendi

[89]

Meclis-i Belediye

Re'is

Hacı Ali Ağa

A'zâ

Süleymân Ağa

Hacı Mustafa Efendi

Kâtib

Hacı Ahmed Efendi

Menâfi' Sanduğı

<u>Vekilleri</u>	Süleyman Efendi	Mustafa Ağa
Katib	Edhem Efendi	

Me'mûrîn-i Müteferrika

Telgraf Müdürü	Ömer Efendi
Tapu ve Emlâk-ı Cedîd Kâtibi	Ali Efendi
Nüfus Me'mûru	Hüseyin Efendi
Rüsûmât Me'mûru	Hacı Mustafa Efendi
Eytâm Müdürü	Süleyman Efendi

Refâkat Me'mûrları

Mal müdürü	Refiki Mehmed Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Refiki Mahmûd Efendi
Sandık Emîni	İstefan Efendi

Şabhâne Nâhiyesi

Zâbıta Me'mûru	Ömer Ağa	
Nâ'ib Vekîli	Hasan Efendi	
<u>A'zâ</u>	Hacı es'ad Ağa	Hacı Mustafa Ağa
	Süleyman Ağa	

[90]

Kazâ'-i Simav

Me'mûrîn-i Kazâ

Kâ'im-makâm	Mehmed Ramazan Efendi
Nâ'ib	Süleymân Gâlib Efendi
Müfti	Mehmed Vehbi Efendi
Mal Müdürü	Ali Rıza Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Mehmed Sâdık Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Efendi		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyeye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi	Mal Müdürü Efendi
	Tahrîrât Kâtibi Efendi		
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	Hacı Ömer Efendi	Hacı Mustafa Ağa	Halil Efendi

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi	
<u>Mümeyyizân</u>	İsmâ'il Ağa	Mehmed Emin Efendi
	İbrahim Halil Efendi	
Kâtib	Derviş Mehmed Efendi	

Me'mûrîn-i Müteferrika

Mal Müdürü Refiki Mehmed Efendi	Tahrîrât Kâtibi Refiki Hâfız Sâlih Efendi
Vukû'at Katibi Ömer Efendi	Arazi Kâtibi Hasan Zühdü Efendi
Sanduk Emîni Süleyman Efendi	Memleket Tabibi Ömer Hulûsî Efendi
Eytâm Me'mûru Ömer Ağa	Sandık Emîni Hakkı Efendi

[91]

Meclis-i Belediye

Me'mûr	Hasan Efendi	
A'zâ	Süleymân Necâti Efendi	Hacı Süleyman Efendi
	Hacı Mustafa Efendi(İkinci Nişan-ı Mecidi)	
	Hacı Süleyman Ağa	
Kâtib	Mehmed Efendi	

Menâfi'-i Umûmiyye

<u>Vekilleri</u>	Ömer Ağa	Hacı Mustafa Ağa	Mehmed Efendi
Kâtib	Mustafa Efendi		

Eğrigöz Müdürlüğü

Müdür Osmân Efendi
 Nâ'ib Halil Efendi
 Kâtib Halil Efendi
 Vukû'ât Kâtibi Mehmed Ali Efendi
 Tapu Kâtibi Mustafa Efendi

Menâfi' Sandığı

Simav'a ilâve olunmuştur.

Dağardı Müdürlüğü

Müdür Hüseyin Ağa
 Nâ'ib Mustafa Efendi
 Kâtib Mehmed Niyâzi Efendi
 Vukû'ât Kâtibi Hafız Mehmed Efendi
 Tapu Kâtibi Ali Efendi

Menâfi' Sandığı

Vekilleri Hacı Ahmed Efendi Hasan Efendi Hüseyin Efendi
 [92]

Kazâ'-i Eskişehir**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm Sa'ib Efendi
 Nâ'ib Râşid Hamdi Efendi
 Müfti Hacı Süleyman Efendi
 Mal Müdürü Râsim Efendi
 Tahrîrât Kâtibi İhsân Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is Kâ'im-makâm Efendi
A'zâ-yı Tabî'iyye Nâ'ib Efendi Müfti Efendi

	Tahrîrât Kâtibi Efendi	Mal Müdürü Efendi
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	Abdülkâdir Beğ	Hacı İbrahim Ağa
	Hacı Ali Efendi	

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi		
Mümeyyizân	Hacı Ali Ağa	Ali Osman Ağa	Hüseyin Beğ
Kâtib	Sâdık Efendi		

Refâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki Osmân Efendi	Tahrîrât Kâtibi Refiki Ali Efendi
--------------------------------	-----------------------------------

[93]

Ba'zı Me'mûrîn

Vukû'at Kâtibi İbrahim Efendi	Memleket Tabibi İstanalidi Efendi
Arazi Me'mûru Mustafa Efendi	Sandık Emîni Eniştaş Ağa

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı Ali Efendi		
<u>A'zâ</u>	Hacı Ahmed Ağa	Ahmed Ağa	İbrahim Ağa
	Hüseyin Ağa	Hacı Ağa	Artin Ağa
Kâtib	Gâlib Efendi		

Menâfi' Sandığı

Me'mûr	Hüseyin Efendi
<u>Vekilleri</u>	Mestan Ağa
	Hacı Hâfız Efendi

Kazâ'-i mezkûra mülhak Seyidgazi Müdürlüğü

Müdür	Hacı Hurşîd Ağa
Nâ'ib	Hâşim Efendi
Kâtib	Osmân Efendi
Vukû'at Kâtibi Süleymân Efendi	

İnönü Nâhiyesi

Müdür	Şâkir Efendi
Nâ'ib	Ali Rızâ Efendi
Kâtib	Hüseyin Efendi
Vukû'at Kâtibi	Ahmed Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Ümerâ ve Zâbitân-ı Askeriye

[104]

Asâkir-i Redîfiye Zâbitânı

Hassa Birinci Redîf Alayının Eskişehir'den Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Efendi	Binbaşı
Recep Ağa	Sağ Kolağası
Zihni Beğ	Sol Kolağası
Nureddin Efendi	Tabur Kâtibi
Şakir Beğ	Yüzbaşıyân
İbrahim Ağa	
Âsım Efendi	
Nazif Efendi	
Na'im Efendi	
Mehmed Ağa	
İbrahim Ağa	
Hacı Mehmed Ağa	

[105]

Hassa Birinci Redif Alayının Kütahya'dan Müretteb Üçüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Hüseyin Ağa	Binbaşı
Rıza Beğ	Sağ Kolağası
Haşim Beğ	Sol Kolağası
Ali Efendi	Tabur Kâtibi
Mehmed Ağa	Yüzbaşıyân
Ahmed Efendi	
Hasan Efendi	
Mehmed Ali Efendi	
Ali Efendi	
Süleyman Efendi	
Hacı Hüseyin Ağa	
Hüseyin Ağa	

[106]

Hassa İkinci Redif Alayının Simav'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Hacı Mehmed Efendi	Binbaşı
Mustafa Ağa	Sağ Kolağası
Ali Ağa	Sol Kolağası
Hüsnü Efendi	Tabur Kâtibi
Hasan Ağa	Yüzbaşıyân
Hüsnü Efendi	
Şerif Efendi	
Mustafa Ağa	
Yusuf Ağa	
Süleyman Ağa	
Salih Ağa	
İsmâ'il Efendi	

[107]

Hassa Beşinci Redif Alayının Uşak'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Mehmed Ağa	Binbaşı
Ali Efendi	Sağ Kolağası
Abdullah Ağa	Sol kolağası
Ali Efendi	Tabur Kâtibi
Tevfik Efendi	Yüzbaşıyân
Hâzım Efendi	
Emrullâh Ağa	
Mehmed Ağa	
Osman Ağa	
Veli Ağa	
Mehmed Ağa	
Ahmed Ağa	

[108]

Kütahya Sancağı Asâkir-i Zâbtiyesi	
Tabur Ağası Hacı Halil Ağa (Beşinci Mecidi Nişâmı)	Hesâb Emîni Osmân Efendi
Sımf-ı Sûvârî	Sımf-ı Piyâdegân
Bölük Ağası Ali Ağa Mu'âvini Şevki Efendi Jurnal Emîni	Bölük Ağası Hacı Hasan Ağa Mu'âvini Abdullah Ağa Jurnal Emîni Abdullah Efendi

[109]

Vilâyet Asâkir-i Zabtiye Alay Zâbitân ve Efrâdının Mikdârını Mübeyyen Cedveldir											
Sımf-ı Sûvârîyân											
Alay Beği	İdâre emîni	Tabur Ağası	Hesap Emîni	Bölük Ağası	Mu'âvini	Jurnal Emîni	Kol vekîli	Mu'âvini	Neferât	Yekûn	
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	Alay Zabitanı
-	-	1	1	3	3	3	15	30	270	326	Tabur-1 Burûsa Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	5	10	90	110	Tabur-2 Karesi Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	5	10	90	110	Tabur-3 Kütahya Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	3	6	54	68	Tabur-4 Karahisar Sancağı
1	1	4	4	6	6	6	28	56	504	616	Yekûn

Sımf-ı Piyâdegân							
Bölük Ağası	Mu'avini	Jurnal Emîni	Kol vekili	Muavini	Neferât	Yekûn	
4	4	4	20	40	360	432	Tabur-1 Burûsa Sancağı
2	2	2	10	20	180	216	Tabur-2 Karesi Sancağı
2	2	2	10	20	180	216	Tabur-3 Kütahya Sancağı
1	1	1	5	10	90	108	Tabur-4 Karahisar Sancağı
9	9	9	45	90	810	972	Yekûn
Nefer: 1588							

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Telgraf Me'mûrları

[110]

Kütahya Telgraf ve Posta Müdürü Mehmed Ali Efendi
 Muhâbere Me'mûru Mes'ûd Efendi
 Diğer Şemsi Efendi
 Eskişehir Telgraf ve Posta Müdürü Rızâ Efendi
 Muhâbere Me'mûru Ahmed Efendi
 Gedus Telgraf ve Posta Müdürü Âdil Efendi
 Uşak Telgraf ve Posta Müdürü Mustafa Efendi
 Simav Telgraf ve Posta Müdürü Ali Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Rüsûmât Me'mûrları

[115]

Ma'a Mülhakât-ı Kütahya Rüsûmât Müdüriyeti

Müdür Mehmed Sâ'ib Efendi
 Başkâtib Sâlih Efendi
 Kâtib-i Sâni ve Sandık Emîni Süleyman Efendi
 Birinci Fabrika Me'mûru Mehmed Efendi
 Refiki Galib Efendi
 İkinci Fabrika Me'mûru Mehmed Efendi
 Refiki Nâfi'Efendi
 Tavşanlı Me'mûru Hüseyin Efendi

Duha Fabrika Me'mûru Süleyman Efendi
 Refiki Mustafa Efendi
 Eğrigöz Me'mûru Osman Efendi
 Göbek Me'mûru İbrahim Efendi
 Refiki Ömer Efendi
 Çay Me'mûru İsmâ'il Efendi
 Dereköy Me'mûru Mustafa Efendi
 Simav Rüsûmât Me'mûru Mustafa Efendi
 Duhan Fabrika Me'mûru Ali Efendi
 Uşak Me'mûru İbrahim Efendi
 Birinci Fabrika Me'mûru Hasan Battal Efendi
 Refiki Osman Efendi
 İkinci Fabrika Me'mûru Osman Efendi
 Refiki Eliya Efendi
 Duhan Fabrika Me'mûru Sa'id Efendi
 Refiki Mustafa Efendi
 Virancık Me'mûru Mehmed Efendi
 Karahallu Rüsûmât Me'mûru
 Duhan Fabrika Me'mûru Refiki

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Mekâtib-i Rüşdiye

[123]

Kütahya Sancağında Kâ'in Mektebler

Kütahya Mektebi

Mu'allim-i evvel Abbâs Efendi

Mu'allim-i sâni Halil Efendi

Bevvâb

Aded-i Şâkirdân: 85

Eskişehir Mektebi

Mu'allim Mehmed Nazif Efendi

Bevvâb

Aded-i Şâkirdân: 64

Uşak Mektebi

Mu'allim Hüseyin Efendi

Bevvâb

Aded-i Şâkirdân: 48

Gedus Mektebi

Mu'allim Hacı Sâdık Efendi

Bevvâb Hacı İsmâ'il Efendi

Şâkirdân: 62

Simav Mektebi

Mu'allim Mustafa Efendi

Bevvâb

Aded-i Şâkirdân: 26

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Bazâr Mahalleri

[125]

Kütahya Sancağında Kâ'in Bazâr MahalleriEyyâm-ı Mahsûsa

Çehârşenbe ve Salı

Nefs-i Kütahya Kasabası

Cum'a irtesi

Kütahya'ya Mülhak Şeyhlü

Cum'a

Eskişehir'e Mülhak İnönü

Cum'a

Eskişehir'e mülhak Yenidamar ta'bir olunur Taşocağı

Bazar irtesi

Kütahya'ya Mülhak Virancık

Çehârşenbe

Kütahya'ya mülhak Eskişehir

Çehârşenbe	Kütahya'ya mülhak Simav
Cum'a	Simav'a mülhak Şabhane
Salı	Simav'a Mülhak Emed

Mensûcât ve Ma'mûlât

[129]

Nefs-i Kütahyada birkaç bâb çini dest-gâhı olup her nev'î fincan ve tabak ve sahan ve desti i'mâl edilüp dâhil-i livâda sarf olunduğu gibi mahâl-i sâ'ireye dahî nakl ve fûruht olunur.

Kütahya Sancağına tâbi' Eskişehir'de yapağıdan şilte ve keçe ve zincir, ata mahsus kuşak ve yünden a'lâ çorap ve şilte ve yatak ve keçe ve 'abâ nesc ve i'mâl olunur.

[130] Uşak Kazasında dahi nefâset ve şöreti âfâk-gîr olan kaliçeler ve kilimler ile bez ve harar ve heğbe i'mâl olunup her tarafta kemâl-i rağbetle satılır.

Kütahya Sancağında Simav Kazasında kaba hasır ve oraya mahsus olarak ağda ta'bir olunur bir nev'î tatlı ve urgan ve pamuk bezi i'mâl olunur.

Eşyâ-yı Debbâğiye

[133] Kütahya Sancağına tâbi' Simav Kazasında dahi gön ve sahtiyan i'mâl olunarak sâ'ir yerlerde satılır.

Mahsûlât-ı Arâziye

[136]

Nefs-i Kütahya'da afyon, anason, boya, duhân ve asel husûle gelir.

Eskişehir ve mülhekâtında dört beşyüz kıyye miktarı afyon hâsıl olup kâffesi hârice nakl ve fûruht edilür. Ve senevî 400 kile kadar haşhaş husûle gelüp cümlesi mahallinde sarf edilür.

Kazâ'-i Mezkûra tâbi' Sakarya Karâsında tahmînen senevî 60 000 kıyye penbe hâsıl olup bez ve iplik i'mâl olunmak üzere nısfı mahallinde sarf olunur. Ve kûsûru hârice nakl olunur.

Yine kazâ-i mezkûrede be-her sene 25 000 kıyye mikdarı rezzâk-ı vesâ'ir üzüm mahsûlü olup bundan birazı yaş iken sarf olunur. Ve bir mikdarı kurudılır.

Eskişehir’de senevî 40 000 kıyye mîkdarı tiftik husûle gelüp kâffesi hârice nakl ve fûrûht olunur.

[137]Uşak Kazasında kesret üzere palamud ve haşhaş hâsıl olup zerdâli ve kayısı ve pamuk mahsûlâtı dahî olur.

Simav Kazâsında senevî kilitlü afyon ve kök boya ve mazı husûle gelüp kâffesi İzmir’e nakl ve fûruht olunur. Ve keten ve kendir ve duhan hâsıl olup sülüsânı mahallinde kûsürü mahal-i sâ’ireye satılır.

Vilâyet Dâhilinde Zuhûr Eden Ma’âdîn

[138]

Kütahya Sancağı

Kütahya ve civârlarında billûr ve vapur kömürü ma’deni olup bunların çıkarıldığı gibi fukârâ takımının sabun makâmında hamamlarda isti’mâl etdikleri baş kili ta’bir olunur bir nev’i ma’den dahî bulunup dâhil-i livâda satılır ve Burûsa’ya dahî nakl olunur.

[139] Eskişehir Kazasında Sebetci Karyesinde Yenidamar ve Karayük ve Göl ve Temelli ta’bir olunan mahallerde meşhûr lüle taşı nam diğêr istefa ma’deni çıkup işbu ma’den ahâli tarafından yerler kuyu gibi kazılıp 20 ve 30 kulaç yerin altında damarı bulunarak çıkarılır. Ve Lüleci esnafı mahal-i merkûmeye gidüp ibtidâ ham taş mübâya’a iederek hânelerine nakl ve i’mâl ile tüccâra fûrûht iderler. Ve tüccâr tarafından bal mumu ile cilası virildikten sonra hey’et ve cesâmeti sırmalı bir metrelik, penbeli, dökme namlarıyla 3 nev’e ve envâ’-ı mezkûre dahî a’lâ ve evâsıt i’tibâriyle 11 cinse taksim olunarak sandıklara vaz’ ile Viyana’ya nakl ve fûruht olunur.

Ve bunların bir sandığı bir bir üzerine yedişer Osmanlı lirasına Viyana’ya götüren tüccârı tarafından satılır ise de orada nev’i ve cinsi tefrîk olup bir sandığı 30 liraya kadar satılır.

Ma’den-i mezkûrun senevî alet-tahmîn 12 000 sandık mal ihraç olunarak bundan dolayı be-her sene Eskişehir’e 84 000 lira dühûl edüp fakat bundan hamsi mahalline ve kusûru masârifıyla mahal-i sâ’ireden gelen işçilere ‘â’id olur. Ve bunun kilitlü rûsûmâtı olup be-her sene taraf-ı mîrîden idâre kılınur. Ma’den-i mezkur İnönü Kazâsı’nda dahî çıkmaktadır.

Cenâb-ı Hakkın işbu vilâyete ihsân buyurduğu feyz ve kemâl-i âsârından olarak her cihetinde envâ’-ı ma’âdîn zuhûr etmekte bulunduğundan ebu’l-ma’âdîn denilmeğe

sezâdır. Dâhil-i vilâyetde zuhûr eden altun ve gümüş ve krom ve kurşun ve manganes ve kömür ve sâ'ir ma'denlerin taharrîsi zımnında bir sene zarfında 200'ü mütecâviz ruhsat-nâme verilmişdür.

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Kaplucalar

[146]

Kütahya Sancağı

Nefs-i Kütahya Kasabasına iki saat mesâfede kârgir kaba ve râbitalu ebniyeli Yoncalı Ilıcası ta'bir olunur bir ılıca olup 'ilel ve emrâza pek nâfi' olduğundan Kütahya ve civâr mahaller ahalsi ekseriyâ gitmektedirler. Ve bu ılıcanın civarında üzerleri açık at hamamı ta'bir olunur birkaç mahallerden dahî mâ'-i hârâ cereyân ider.

Yine kasaba-i mezkure 5 saat mesâfede Ilıca Hamamı ta'bir olunur iki bâb kapluca olup biri zükûra ve biri enâsa mahsûsdur. Erkekler ılıcasının mauzu' hadâ'î on arşun tûl on beş arşun arzında kebîr ve metîn bir aded-i kıyâ ile mastah olarak merbi'ü'ş-şekil bir havz-ı kebîri vardır. Bundan başka su ile memlû ba'zı garâ'ib mahalleri dahî vardır. Her 'ilel ve emrâza nâfi'dir.

Tavşanlı Kasabasına bir sa'ât mesâfede vâki' Kum Hamamı ta'bir olunur ılıcanın binâsı bir parça harâb ise de emrâz-ı zâhireye nâfi'dir.

Uşak Kâ'im-makâmılgının merkezi olan Uşak Kasabasına 12 ve Gedus Kasabasına 5 sa'at mesâfede vâki' olup 'ilel ve emrâza nâfi' bulunduğundan mezkûr Uşak ve Gedus ve sâ'ir civâr mahallerden senede bir def'a giderler.

Eskişehir Kâ'im-makâmılgının merkezi bulunan nefsi Eskişehir Kasabasında âdi hamam olmayup Yenice ve Erler ve Kıymet ve Elçik ta'bîr olunur 4 aded ılıca olup bunlar kasaba-i mezkure çarşûsı derûnundadır. Ve ahâlînin kâfesi bunda yıkanurlar. Fakat mâ'-i bârid karışmadığından bir parça sıcacıkdır.

[147] Simav Kâ'im-makâmılgının merkezi bulunan nefsi Simav Kasabasının cihet-i şimâlîsinde ve kasaba-i mezkûra bir sa'at mesâfede vâki' olup ve be-heri yek-diğerine birer ikişer çârik ba'dinde 6 aded ılıca olup bunlar 'ilel-i erâha ve emrâz-ı bâtiniyeye pek nâfi'dir. Mezkur ılıcalardan Eğnal ta'bîr olunur ılıcanın civârında beheri bir buçuk, ikişer arşun kutrunda mâ'-i ôâra cereyân ider. Yirmiden mütecâviz 'uyûn olup bunların suyunun harâreti yumurtayı tabh eder derecededir. 'Uyûn-ı mezkûre kasaba-i mezkûre ve civâr kara ahâlîsinden ekserîsinin çame-şûr-hânesi makâmındadır.

Emed Kasabası derûnunda iki ve civârında bir ve kasaba-i mezkûra mülhak Yenice Karyesinde bir ki, cem'an 4 aded İlca olup bunlar 'ilel-i mütenevvi'aya nâfi'dir.

Vilâyetin Nüfûs-ı Müslim ve Gayr-i Müslime ile Ebniye ve Sâ'iresini Mübeyyen Cedveldir

[150]

KÛTAHYA SANCAĞI

Nüfûs-ıZukûr		Cami	Mescid	Mekteb	Takye	Kilise	Hane	Mahalle	Karye	Çiftlik	Han	Hamm Kapluca	Değirmen	Meykede	Kahve	Dükkan	Esami-i Karza
Müslim	Gayr-i Müslim																
7091	3268	27	37	22	12	5	4975	53	-	-	8	11	-	13	98	1377	Kütahya
4892	-	58	10	7	4	-	2500	-	63	15	-	2	-	-	2	2	Etrafşehir
5040	-	36	3	10	2	-	2233	-	38	5	-	-	-	-	5	37	Virancık
4001	-	30	8	16	1	-	1802	39	39	4	-	-	-	-	-	9	Gireği
4528	-	40	8	18	4	-	2030	-	38	6	-	8	-	-	-	4	Altuntaş
5170	-	46	5	19	2	-	2120	-	52	7	1	6	-	-	1	12	Gümüş
2439	-	19	3	16	5	-	1241	-	21	5	1	2	-	-	2	10	Emrudili
6347	98	45	4	24	3	1	2877	7	26	3	2	8	-	-	27	494	Tavşanlı
25878	537	100	15	100	-	2	12860	9	112	-	8	2	-	-	10	620	Uşak
4891	-	5	2	2	-	-	680	5	3	-	1	-	-	-	5	110	Göbek
5872	-	4	5	2	-	-	1386	-	34	-	-	-	-	-	3	3	Banaz
13039	-	10	6	12	9	-	3973	7	64	19	4	2	-	-	11	212	Geduz
1831	-	1	5	5	-	-	450	8	3	-	1	1	-	-	2	35	Şabhane
11028	-	43	50	68	1	1	3331	4	62	4	4	2	-	-	10	385	Simav
8111	-	22	47	57	-	-	3720	4	54	5	1	1	-	-	5	255	Eğrigöz
2700	-	8	15	25	-	-	879	-	44	4	-	-	-	-	-	10	Dağardı
11370	-	9	6	7	5	-	4500	5	39	10	10	4	-	2	30	40	Eskişehir
4688	-	17	11	27	12	-	1424	4	35	8	3	5	-	-	10	47	Seyidgazi
4255	-	6	9	25	16	-	1397	4	19	4	4	5	-	-	5	39	İnönü

Vilâyetün Varidât-ı Mütenevvi'asını Mübeyyen Cedveldir.

[153]

Virgü	Bedel-i A'sâr	Bedel-i Askerî	Ağnâm Rüsûmu	Evkâf-ı Karâ	Afyon 'Öşrü	Göğeri	Esâmi-i Kazâ
654411	839895	90777	266404	309830	-	-	Ma'a Etrafşehir Kütahya
227601	873505	-	120284	105760	-	-	Gümüş
94375	90000	-	99628	-	-	-	Emrudili
226598	867275	-	119864	50780	-	-	Altuntaş
264578	985560	-	122844	30130	-	-	Virancık
180275	709450	-	109304	86270	-	-	Gireği
275260	564110	-	55884	145100	-	-	Tavşanlı
129441	2930762	17541	313596	230000	-	-	Uşak
317220	982967	-	97980	164200	-	-	Banaz
155519	226500	-	14996	-	-	-	Göbek
544934	1285990	-	23544	27790	-	-	Gedus
34081	74000	-	26380	-	-	-	Şabhane
62378	1237700	-	153387	68275	-	-	Simav
201509	215140	-	79866	-	-	-	Dağardı
446087	1004170	-	128928	100350	-	-	Eğrigöz
516008	180350	-	125555	44975	-	-	Eskişehir
169834	354200	-	103754	250000	-	-	İnönü
117831	492035	-	251522	119000	-	-	Seyidgazi

[156]

Sâlnâmenin Tertibinden Sonra Vukû' Bulan Tevcihât ve Sâ'ir Tashihât

Sayfa

86

Uşak Kâ'im-makâmılığına İzzet Efendi ta'yîn

buyrulmuştur.

2.7. H.1293 HÜDAVENDİGÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU

Dâ'ire-i Mecâlis ve Me'mûrîn-i Vilâyet

[44]

Vilayet Muhâsebe Kalemî

Kütahya Kâtibi Rızâ Efendi

Mu'âvini Nûri Efendi

Refîki Cemâl Efendi

[45]

Evrâk Odası

Kütahya ve Kazâlar Mukayyidi Agob Efendi

Kütahya Refîki Ali Efendi

Diğeri Kirkos Efendi

[50]

Orman Sûvâri Koricıları

Mehmed Efendi Kütahya

Sâlih Efendi Eskişehir

Orman Muhâfazasında Bulunan Piyâde Nefer:

Kütahya 1

Eskişehir 2

[80]

KÜTAHYA SANCAĞI

Me'mûrîn-i Livâ

Mutasarrıf Atâ Beğ Efendi (ûlâ sınıf-ı evveli)

Nâ'ib İsmâ'il Râmiz Efendi (Mekke-i Mükerrreme Pâyelü-Üçüncü Mecîdî)

Müfti Mehmed Efendi (Müderris)

Muhâsebeci Hüseyin Hüsnü Efendi (Evvelî sınıf-ı sâni)

Tahrîrât Müdürü Pertev Efendi

Meclis-i İdâre-i Livâ

Re'is	Mutasarrıf Beğ Efendi
<u>A'zâ-yı Tabî'yye</u>	Nâ'ib Efendi Müfti Efendi Muhâsebeci Efendi Tahrîrât Müdürü Efendi
<u>A'zâ-yı Müntehâbe</u>	Hacı Ömer Şevki Efendi Derviş Ağa Hacı Eniştaş Ağa Hacı Artin Ağa
Ser-kâtib	Haydar Efendi Refiki Hakkı Efendi Diğeri Mustafa Efendi

Meclis-i Temyîz-i Liva

Re'is	Nâ'ib Efendi
<u>Mümeyyizân</u>	Şeyhül-mevlevî Hacı İsmâ'il Hakkı Efendi Kâmil Efendi İbrahim Efendi Artin Ağa Yorgi Ağa Astan Ağa
Ser-kâtib-i Cinâyet	Nûrî Efendi
Ser-kâtib-i Temyiz	Rızâ Efendi

Meclis-i Temyiz ve Cinâyet Kalemî

Temyiz Başkâtibi Refiki Sâlih Efendi
Temyîz Mukayyidi Halil Efendi
Cinâyet Kâtibi Refik-i evveli Sabri Efendi
Diğeri Ali Rızâ Efendi
Mübeyyiz İdris Efendi
Diğeri Ahmed Vasfi Efendi
Mukayyid Abdurrahmân Efendi
Diğeri Ömer Hulûsî Efendi
Mukayyid Mehmed Rûşen Efendi

[81]

Livâ Muhâsebe Kalemî

Refik-i evvel Vasfi Efendi
Refik-i sâni 'Osmân Efendi
Yevmiye Mukayyidi İbrahim Efendi
Masârifât Mukayyidi Süleymân Efendi

Hakkı Efendi	Halil Efendi	Oseb Efendi
Sandık Emîni	Artin Ağa	

Liva Tahrîrât Kalemî

Müdür Mu'âvini	Ahmed Hamdi Efendi
Müsevvid-i Evvel	Mehmed Şükrü Efendi
Müsevvid-i sâni	Rif'at Efendi
Mübeyyiz	Şefik Efendi
Mübeyyiz	Rıza Efendi
Mukayyid	Hasan Efendi

Mahkeme-i Ticâret

Re'is	Abdullah Efendi		
<u>A'zâ-yı Dâ'imî</u>	Hacı Hasan Ağa	Hacı Osmân Ağa	
	Hacı Mustafa Efendi		
<u>A'zâ-yı Müntehabe</u>	Hacı Yovan Ağa	Oseb Ağa	Hacı Ohanas Ağa
Ser-kâtib	Ahmed Hilmi Efendi		
Mukayyid	Artin Efendi		

Meclis-i Belediye

Re'is	Eyyüb Efendi		
Mu'âvin	Hacı Ahmed Efendi		
<u>A'zâ</u>	Tâlib Ağa	Hüseyin Beğ	Diğer Hüseyin Beğ
Sandık Emîni	Ahmed Efendi		
Kâtib	Necib Efendi		
<u>A'zâ</u>	Oseb Ağa	Hacı Karabet Ağa	Nikola Ağa

[82]

Emlâk Komisyonu

<u>A'zâ</u>	Mehmed Efendi	Sadık Efendi	Şeyh Kandaharî Efendi
	Mehmed Efendi	Agob Ağa	Hacı Eniştaş Ağa
	Asvador Ağa		

Emlâk Kalemi

Başkâtib	Ârif Efendi
Vuku'ât Kâtibi	Hüsnü Efendi
Senedât Kâtibi	Necîb Efendi
Tahsîlât Kâtibi	Edhem Efendi

Menâfi' Sandığı

Re'is	Hacı Mustafa Efendi
<u>Vekilleri</u>	Kerkor Ağa İstefan Ağa
Kâtib	Mehmed Efendi
Mukayyid	Ali Efendi

Defter-i Hâkânî Kalemi

Me'mûr	Sâlim Efendi
Kâtib-i evvel	Ahmed Beğ
Kâtib-i Sâni	Fevzi Efendi
Tapu Kâtibi	Mehmed Ali Efendi

Evkâf İdâresi

Muhâsebeci	Hasan Şevki Efendi
Başkâtib	Mehmed Cevdet Efendi
Mu'âvin	Abdullâh Efendi

Bizzât Mutasarrıflıktan İdâre Olunan Müdürlük ve Nevâhî Zâbita Me'mûrluğu

Tavşanlı Müdürlüğü

Müdür	Ali Rızâ Efendi
Nâ'ib	Ahmed Efendi
Kâtib	Veliyüddîn Efendi
Vukû'at Kâtibi	Ahmed Efendi
Tapu Kâtibi	Mehmed Ali Efendi

Nevâhî Zabıta Me'mûrluğu

Virancık Zabıta Me'mûru İbrâhîm Ağa

Vukû'at Kâtibi Ali Efendi

Gireği Zabıta Me'mûru Hacı Ziya Ağa

Vukû'at Kâtibi Mehmed Efendi

Gümüş Zâbıta Me'mûru Ya'kûb Ağa

Vukû'at Kâtibi Ali Efendi

Altuntaş Zâbıta Me'mûru Tevfik Ağa

Etrafşehir Zâbıta Me'mûru Bekir Efendi

[83]

Kazâ-i Uşak

Me'mûrîn-i Kazâ

Kâ'im-makâm	İzzet Beğ (Sâlise)
Nâ'ib	Ali Rızâ Efendi (Devriye- Dördüncü Mecidî)
Mal Müdürü	Hasan Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Sâdık Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Beğ	
<u>A'zâ-yı Tabi'yye</u>	Nâ'ib Efendi	Mâl Müdürü Efendi
	Tahrîrât Kâtibi Efendi	
<u>A'zâ-yı Müntehabe</u>	Hacı Ali Ağa	Hacı Veli Ağa
	Hacı Karayanako Ağa	

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi		
<u>Mümeyyizân</u>	Mehmed Ağa	Mustafa Beğ	Yanaki Ağa
	Zehâriye Ağa		
Kâtib	Hasan Efendi		

Rekâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refîki	Ali Efendi
Tahrîrât Refîki	Hüsnü Efendi
Vukû'at Kâtibi	Ahmed Efendi
Memleket Tabibi	Turharis Efendi
Sanduk Emîni	Haralambo Efendi
Tapu Kâtibi	Hacı Mustafa Efendi
Zâbıta Me'mûru	Bölük Ağası Ali Ağa

[84]

Mahkeme-i Ticâret

Re'is	Hüseyin Beğ		
<u>A'zâ-yı Dâ'ime</u>	Dimit Efendi	Hacı Mehmed Efendi	
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Mustafa Efendi	Oraham Ağa	Artin Ağa
Kâtib	İsmâ'il Efendi		

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı Mehmed Ağa		
Mu'âvini	Osman Ağa		
Kâtib ve Sandık Emîni	Osman Efendi		
<u>A'zâ</u>	Mehmed Ağa	Kigorok Ağa	Yani Ağa

Tahrîr-i Emlâk

Kâtib-i evvel	Ahmed Efendi
Mu'âvini	Ali Efendi
Tahsildâr-ı Diğeri	Ali Efendi

Menâfi' Sanduğı

<u>Vekilleri</u>	Hacı Mustafa Ağa	Ohanas Ağa	Oraham Ağa
Kâtib	İbrahim Efendi		

Banaz Kazâsı

Müdür Ali Efendi
 Kâtib Abdullah Efendi
 Vukû'at Kâtibi Mestan Efendi

Göbek Nahiyesi

Zâbita Me'mûru İsmâ'il Ağa
 Vukû'at Kâtibi Şefik Efendi

[85]

Kazâ-i Gedus**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm Mehmed Sâbit Efendi
 Nâ'ib vekili Mehmed Efendi
 Mal Müdürü Mehmed Efendi
 Tahrîrât Katibi Osmân Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is Kâ'im-makâm Efendi
A'zâ-yı Tabî'iyye Nâ'ib Vekili Efendi Mal Müdürü Efendi
 Tahrîrât Kâtibi Efendi
A'zâ-yı Müntehabe Hacı İsmâ'il Ağa Ali Ağa

Meclis-i Da'âvî

Re'is Nâ'ib Vekili Efendi
Mümeyyizân Mustafa Efendi Hacı Hüseyin Efendi
 Ahmed Efendi
 Kâtib İzzet Efendi

Emlâk Komisyonu

A'zâ Hacı Abdülkâdir Ağa Hacı Süleyman Efendi
 Abdullah Ağa Hâfız Halil Efendi
 Vukû'at Kâtibi Sâlih Efendi

[86]

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı Ali Ağa	
<u>A'zâ</u>	Süleymân Ağa	Hacı Mustafa Efendi
Kâtib	Hacı Ahmed Efendi	

Menâfi' Sanduğı

<u>Vekilleri</u>	Süleyman Efendi	Mustafa Ağa
Katib	Edhem Efendi	

Me'mûrîn-i Müteferrika

Tapu ve Emlâk-ı Cedîd Kâtibi Ali Efendi
 Nüfus Me'mûru Hüseyin Efendi
 Eytâm Müdürü Süleyman Efendi

Refâkat Me'mûrları

Mal Refiki Mehmed Efendi
 Tahrîrât Refiki Mahmûd Efendi
 Sandık Emîni İstefan Efendi

Şabhâne Nâhiyesi

Zâbita Me'mûru	Ömer Ağa	
Nâ'ib Vekîli	Hasan Efendi	
<u>A'zâ</u>	Muhammed Ali Efendi	Hacı Mustafa Ağa
	Süleyman Ağa	

[87]

Kazâ'-i Simav**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm	Mehmed Ramazan Efendi
Nâ'ib	Süleymân Gâlib Efendi

Müfti	Mehmed Vehbi Efendi
Mal Müdürü	Ali Rıza Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Mehmed Sâdık Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Efendi		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi	Mal Müdürü Efendi
	Tahrîrât Kâtibi Efendi		
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	Hacı Ömer Efendi	Hacı Mustafa Ağa	Halil Efendi

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi	
<u>Mümeyyizân</u>	İsmâ'il Ağa	Mehmed Emin Efendi
	İbrahim Halil Efendi	
Kâtib	Derviş Mehmed Emin Efendi	

Me'mûrîn-i Müteferrika

Mal Müdürü Refiki Mehmed Efendi	Tahrîrât Kâtibi Refiki Hâfız Sâlih Efendi
Vukû'at Katibi Ömer Efendi	Arazi Kâtibi Hasan Zühdü Efendi
Sanduk Emîni Süleyman Efendi	Memleket Tabibi Ömer Hulûsî Efendi
Eytâm Me'mûru Ömer Ağa	Sandık Emîni Hakkı Efendi

[88]

Meclis-i Belediye

Re'is	Hasan Efendi	
<u>A'zâ</u>	Süleymân Necâti Efendi	Hacı Süleyman Efendi
	Hacı Mustafa Efendi(İkinci Nişan-ı Mecidi)	
	Hacı Süleyman Ağa	
Kâtib	Mehmed Efendi	

Menâfi'-i Umûmiyye

<u>Vekilleri</u>	Ömer Ağa	Hacı Mustafa Ağa	Mehmed Efendi
Kâtib	Mustafa Efendi		

Eğrigöz Müdürlüğü

Müdür	Osmân Efendi
Nâ'ib	Halil Efendi
Kâtib	Halil Efendi
Vukû'ât Kâtibi	Mehmed Ali Efendi
Tapu Kâtibi	Mustafa Efendi

Menâfi' Sandığı

Simav'a ilâve olunmuştur.

Dağardı Müdürlüğü

Müdür	Hüseyin Ağa
Nâ'ib	Osmân Efendi
Kâtib	Mehmed Niyâzi Efendi
Vukû'ât Kâtibi	Hafız Mehmed Efendi
Tapu Kâtibi	Ali Efendi

Menâfi' Sandığı

Vekilleri

Hacı Ahmed Efendi	Hüseyin Efendi	Hüseyin Efendi
-------------------	----------------	----------------

[89]

Kazâ'-i Eskişehir**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm	Hasan Efendi
Nâ'ib	Ahmed Râşid Efendi
Müfti	Hacı Süleyman Efendi
Mal Müdürü	Râsim Efendi
Tahrîrât Kâtibi	İhsân Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Efendi		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi	Mal Müdürü Efendi
	Tahrîrât Kâtibi Efendi		
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	Abdülkâdir Beğ	Hacı İbrahim Ağa	Hacı Ali Efendi

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi		
Mümeyyizân	Hacı Ali Ağa	Ali Osman Ağa	Hüseyin Beğ
Kâtib	Sâdık Efendi		

Refâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki	Osmân Efendi	Tahrîrât Kâtibi Refiki	Ali Efendi
-------------------	--------------	------------------------	------------

[90]

Ba'zı Me'mûrîn

Vukû'at Kâtibi İbrahim Efendi	Memleket Tabibi İstanalidi Efendi
Arazi Me'mûru Mustafa Efendi	Sandık Emini Eniştaş Ağa

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı Ali Efendi		
<u>A'zâ</u>	Hacı Ahmed Ağa	Ahmed Ağa	İbrahim Ağa
	Hüseyin Ağa	Hacı Ağa	Artin Ağa
Kâtib	Gâlib Efendi		

Menâfi' Sandığı

<u>Vekilleri</u>	Hüseyin Efendi	Mestan Ağa	Hacı Hâfız Efendi
------------------	----------------	------------	-------------------

Kazâ'-i mezkûra mülhak Seyidgazi Müdürlüğü

Müdür	Hacı Hurşîd Ağa
Nâ'ib	Hâşim Efendi
Kâtib	Osmân Efendi
Vukû'at Kâtibi	Süleymân Efendi

İnönü Nâhiyesi

Müdür	Şâkir Efendi
Nâ'ib	Ali Rızâ Efendi
Kâtib	Hüseyin Efendi
Vukû'at Kâtibi	Ahmed Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Ümerâ ve Zâbitân-ı Askeriye

[101]

Asâkir-i Redîfiye Zâbitânı

Hassa Birinci Redîf Alayının Eskişehir'den Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Efendi	Binbaşı
Recep Ağa	Sağ Kolağası
Zihni Beğ	Sol Kolağası
Nureddin Efendi	Tabur Kâtibi
Şakir Beğ	Yüzbaşıyân
İbrahim Ağa	
Âsım Efendi	
Nazif Efendi	
Na'im Efendi	
Mehmed Ağa	
İbrahim Ağa	
Hacı Mehmed Ağa	

[102]

Hassa İkinci Alayının Kütahya'dan Müretteb Üçüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Hüseyin Ağa	Binbaşı
Rıza Beğ	Sağ Kolağası
Haşim Beğ	Sol Kolağası
Ali Efendi	Tabur Kâtibi
Mehmed Ağa	Yüzbaşıyân
Ahmed Efendi	
Hasan Efendi	
Mehmed Ali Efendi	
Ali Efendi	
Süleyman Efendi	
Hacı Hüseyin Ağa	
Hüseyin Ağa	

[103]

Hassa İkinci Redif Alayının Simav'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Hacı Mehmed Efendi	Binbaşı
Mustafa Ağa	Sağ Kolağası
Ali Ağa	Sol Kolağası
Hüsnü Efendi	Tabur Kâtibi
Hasan Efendi	Yüzbaşıyân
Hüsnü Efendi	
Şerif Efendi	
Mustafa Ağa	
Yusuf Ağa	
Süleyman Ağa	
Salih Ağa	
İsmâ'il Efendi	

[104]

Hassa Beşinci Redif Alayının Uşak'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Mehmed Ağa	Binbaşı
Ali Efendi	Sağ Kolağası
Abdullah Ağa	Sol kolağası
Ali Efendi	Tabur Kâtibi
Tevfik Efendi	Yüzbaşıyân
Hâzım Efendi	
Emrullâh Ağa	
Mehmed Ağa	
Osman Ağa	
Veli Ağa	
Mehmed Ağa	
Ahmed Ağa	

[105]

Kütahya Sancağı Asâkir-i Zâbtiyesi	
Tabur Ağası Hacı Halil Ağa (Beşinci Mecidi Nişânı)	Hesâb Emîni Osmân Efendi
Sınıf-ı Süvârî	Sınıf-ı Piyâdegân
Bölük Ağası Ali Ağa Mu'âvini Şevki Efendi Jurnal Emîni	Bölük Ağası Hacı Hasan Ağa Mu'âvini Abdullah Ağa Jurnal Emîni Abdullah Efendi

[106]

Vilâyet Asâkir-i Zabtiye Alay Zâbitân ve Efrâdının Mikdârını Mübeyyen Cedveldir											
Sımf-ı Sûvâriyân											
Alay Beği	İdâre emini	Tabur Ağası	Hesap Emini	Bölük Ağası	Mu'avini	Jurnal Emini	Kol vekili	Mu'avini	Neferât	Yekûn	
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	Alay Zabitanı
-	-	1	1	3	3	3	15	30	270	326	Tabur-1 Burûsa Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	5	10	90	110	Tabur-2 Karesi Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	5	10	90	110	Tabur-3 Kütahya Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	3	6	54	68	Tabur-4 Karahisar Sancağı
1	1	4	4	6	6	6	28	56	504	616	Yekûn
Sımf-ı Piyâdegân											
Bölük Ağası	Mu'avini	Jurnal Emini	Kol vekili	Muavini	Neferât	Yekûn					
4	4	4	20	40	360	432	Tabur-1 Burûsa Sancağı				
2	2	2	10	20	180	216	Tabur-2 Karesi Sancağı				
2	2	2	10	20	180	216	Tabur-3 Kütahya Sancağı				
1	1	1	5	10	90	108	Tabur-4 Karahisar Sancağı				
9	9	9	45	90	810	972	Yekûn				
Nefer: 1588											

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Telgraf Me'mûrları

[107]

Kütahya Telgraf ve Posta Müdürü Mehmed Ali Efendi

Muhâbere Me'mûru Mes'ûd Efendi

Diğeri Şemsi Efendi

Eskişehir Telgraf ve Posta Müdürü Rızâ Efendi

Muhâbere Me'mûru Sabri Efendi

[108]

Gedus Telgraf ve Posta Müdürü Âdil Efendi

Uşak Telgraf ve Posta Müdürü Mustafa Efendi

Simav Telgraf ve Posta Müdürü Ali Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Rûsûmât Me'mûrları

[113]

Ma'a Mülhakât-ı Kütahya Rûsûmât Müdüriyeti

Müdür Mehmed Sâ'ib Efendi

Başkâtib Sâlih Efendi

Kâtib-i Sâni ve Sandık Emîni Süleyman Efendi

Birinci Fabrika Me'mûru Mehmed Efendi

Refiki Galib Efendi

İkinci Fabrika Me'mûru Mehmed Efendi

Refiki Nâfi'Efendi

Tavşanlı Me'mûru Hüseyin Efendi

Fabrika Me'mûru Süleyman Efendi

Refiki Mustafa Efendi

Eğrigöz Me'mûru Osman Efendi

Göbek Me'mûru İbrahim Efendi

Fabrika Me'mûru Receb Efendi

Refiki Ömer Efendi

Çay Me'mûru İsmâ'il Efendi

Dereköy Me'mûru Mustafa Efendi

Simav Rûsûmât Me'mûru Mustafa Efendi

Fabrika Me'mûru Ali Efendi

Refiki Rıza Efendi

Uşak Me'mûru Mehmed Efendi

Birinci Fabrika Me'mûru Hasan Battal Efendi

Refiki Osman Efendi

İkinci Fabrika Me'mûru Osman Efendi

Refiki Eliya Efendi

Gedus Me'mûru Mustafa Efendi

Fabrika Me'mûru Sa'id Efendi

Refiki Mustafa Efendi

Virancık Me'mûru Mehmed Efendi

Karahallu Me'mûru

Fabrika Me'mûru

[118]

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Rü'esâ-yı Rûhânîye

Kütahya ve Tevâbi'i Rum Metropolitidi Yovakiyos Efendi

Kütahya Sancağında Kâ'in Mektebler

[121]

Kütahya Mektebi

Mu'allim-i evvel Abbâs Efendi

Mu'allim-i sâni Halil Efendi

Bevvâb

Aded-i Şâkirdân: 85

Eskişehir Mektebi

Mu'allim Mehmed Nazif Efendi

Bevvâb Efendi

Aded-i Şâkirdân: 64

Uşak Mektebi

Mu'allim Hüseyin Efendi

Bevvâb

Aded-i Şâkirdân: 48

Gedus Mektebi

Mu'allim Hacı Sâdık Efendi

Bevvâb Hacı İsmâ'il Efendi

Şâkirdân: 62

Simav Mektebi

Mu'allim Mustafa Efendi

Bevvâb

Aded-i Şâkirdân: 26

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Bazâr Mahalleri

[123]

Kütahya Sancağında Kâ'in Bazâr Mahalleri

Eyyâm-ı Mahsûsa

Çehârşenbe ve Salı	Nefs-i Kütahya Kasabası
Cum'a irtesi	Kütahya'ya Mülhak Şeyhlü
Cum'a	Eskişehir'e Mülhak İnönü
Cum'a	Eskişehir'e mülhak Yenidamar ta'bir olunur Taşocağı
Bazar irtesi	Virancık
Çehârşenbe	Eskişehir
Çehârşenbe	Simav
Cum'a	Şabhane
Salı	Emed

Mahsûlât-ı Arâziye

[126]

Nefs-i Kütahya'da afyon, anason, boya ve asel husûle gelür.

Eskişehir ve mülhekâtında dört beşyüz kıyye miktarı afyon hâsıl olup kâffesi hârice nakl ve fûrûht edilür.

Kazâ'-i mezbûra tâbi' Sakarya Karâsında tahmînen senevî 60 000 kıyye mikdarı pamuk hâsıl olup bez ve iplik i'mâl olunmak üzere nısfı mahallinde sarf olunur. Ve kûsûru hârice nakl olunur.

Yine kazâ-i mezbûrde be-her sene 25 000 kıyye mikdarı rezzâk-ı vesâ'ir üzüm mahsûlü olup bundan birazı yaş iken sarf olunur. Ve bir mikdarı kurudılır.

Eskişehir'de senevî 40 000 kıyye mikdarı tiftik husûle gelüp kâffesi hârice nakl ve fûrûht olunur.

[127]Uşak Kazasında kesret üzere palamut ve haşhaş hâsıl olup zerdâli ve kayısı ve penbe mahsûlâtı dahî olur.

Simav Kazâsında senevî kilitlü afyon ve kök boya ve mazı husûle gelüp kâffesi İzmir'e nakl olunur.

Vilâyet Dâhilinde Zuhûr Eden Ma'âdîn

[128]

Kütahya Sancağı

Kütahya ve civârlarında billûr ve vapur kömürü ma'deni olup bunların çıkarıldığı gibi fukârâ takımının sabun makâmında hamamlarda isti'mâl etdikleri baş kili ta'bir olunur bir nev'i ma'den dahî bulunup dâhil-i livâda satılır ve Burûsa'ya dahî nakl olunur.

[129] Eskişehir Kazasında Sebetci Karyesinde Yenidamar ve Karayük ve Göl ve Temelli ta'bir olunan mahallerde lüle taşı nâm-ı diğêr istefa ma'deni çıkup işbu ma'den ahâli tarafından yerler kuyu gibi kazılıp 20 ve 30 kulaç yerin altında damarı bulunarak çıkarılır. Ve Lüleci esnafi mahal-i merkûmeye gidüp evvelâ ham taş mübâya'a iderek hânelerine nakl ve i'mâl ile tüccâra fûrûht iderler. Ve tüccâr taraflarından dahi bal mumu ile cilası virildikten sonra hey'et ve cesâmeti sırmalı bir minberlik, penbeli, dökme namlarıyla 3 nev'e ve envâ'-ı mezkûre dahî a'lâ ve evsat i'tibâriyle 11 cinse taksim olunarak sandıklara vaz' ile Viyana'ya nakl ve fûruht olunur.

Ve bunların bir sandığı bir bir üzerine yedişer Osmanlı lirasına Viyana'ya götüren tüccârı tarafından satılır ise de orada nev'i ve cinsi tefrik olunup bir sandığı 30 liraya kadar satılır.

Ma'den-i mezkûrdan senevî alet-tahmîn 12 000 sandık mal ihraç olunarak bundan dolayı be-her sene Eskişehir'e 84 000 lira dühûl edüp fakat bunun hamsi mahalline ve kusûru masârifıyla mahal-i sâ'ireden gelen işçilere 'â'id olur. Ve bunun kilitlü rûsûmâtı olup taraf-ı mîrîden idâre kılınur. Ma'den-i mezkur İnönü Kazâsı'nda dahî çıkmaktadır. Cenâb-ı Hakkın işbu vilâyete ihsân buyurduğu feyz ve kemâl-i âsârından olarak her cihetinde envâ'-ı ma'âdîn zuhûr etmekte bulunduğundan ebu'l-ma'âdîn denilmeğe sezâdır. Dâhil-i vilâyetde zuhûr eden altun ve gümüş ve krom ve kurşun ve manganes ve kömür ve sâ'ir ma'denlerin taharrîsi zımnında birkaç sene zarfında 200'ü mütecâviz ruhsat-nâme verilmişdür.

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Ilıcalar

[137]

Kütahya Sancağı

Nefs-i Kütahya Kasabasına iki saat mesâfede kârgir kaba ve râbitalu ebniyeli Yoncalı Ilıcası ta'bir olunur bir ılıca olup 'ilel ve emrâza pek nâfi' olduğundan Kütahya ve civâr mahaller ahalişi ekseriyâ gitmektedirler. Ve bu ılıcanın civarında üzerleri açık at hamamı ta'bir olunur birkaç mahallerden dahî mâ'-i hârâ cereyân ider.

Yine kasaba-i mezkure 5 saat mesâfede Ilıca Hamamı ta'bir olunur iki bâb kapluca olup biri zükûra ve biri enâsa mahsûsdur. Erkekler ılıcasının mazu' hadâ'î on arşun tûl on beş arşun arzında kebîr ve metîn bir aded-i kıyâ ile mastah olarak merbi'ü'ş-şekil bir havz-ı kebîri vardır. Bundan başka su ile memlû ba'zı garâ'ib mahalleri dahî vardır. Bu 'ilel-i mütenevvi'âyî dâfi'dir.

Tavşanlı Kasabasına bir sa'ât mesâfede vâki' Kum Hamamı ta'bir olunur ılıcanın binâsı bir parça harâb ise de emrâz-ı zâhireye nâfi'dir.

Uşak Kâ'im-makâmınlığının merkezi olan Uşak Kasabasına 12 ve Gedus Kasabasına 5 sa'at mesâfede vâki' olup 'ilel ve emrâza nâfi'dir.

Eskişehir Kâ'im-makâmınlığının merkezi bulunan nefsi Eskişehir Kasabasında âdi hamam olmayup Yenice ve Erler ve Kıymet ve Elçik ta'bîr olunur 4 aded ılıca olup bunlar kasaba-i mezkure çarşûsı derûnundadır. Ve ahâlînin kâfesi bunda yıkanurlar. Fakat mâ'-i bârid karışmadığından bir parça sıcacıkdır.

[138] Simav Kâ'im-makâmınlığının merkezi bulunan nefsi Simav Kasabasının cihet-i şimâlîsinde ve kasaba-i mezkûra bir sa'at mesâfede vâki' olup ve be-heri yek-diğerine birer ikişer çârik ba'dinde 6 aded ılıca olup bunlar 'ilel-i erâha ve emrâz-ı bâtiniyeye pek nâfi'dir. Mezkur ılıcalardan Eğnal ta'bîr olunur ılıcanın civârında beheri bir buçuk, iki arşun kutrunda mâ'-i óâra cereyân ider yirmiden mütécâviz 'uyûn olup bunların suyunun harâreti yumurtayı tabh eder derecededir.

Emed Kasabası derûnunda iki ve civârında bir ve kasaba-i mezkûra mülhak Yenice Karyesinde bir ki, cem'an 4 aded ılıca olup bunlar 'ilel-i mütenevvi'aya nâfi'dir.

**Viâyetin Nüfus-ı Müslim ve Gayr-i Müslime ile Ebnîye ve Sâ'iresini Mübeyyen
Cedveldir**
[141-142]

Kütahya Sancığı

Nüfus-ı Zükûr		Cami	Mescid	Mekteb	Takye	Kilise	Hane	Mahalle	Karye	Çiftlik	Han	Hamam Kaplucu	Değirmen	Meykede	Kahve	Dükkan	Esami-i Kaza
Müslim	Gayr-i Müslim																
7091	3268	27	37	22	12	5	4975	53	-	-	8	11	-	13	98	1377	Kütahya
4892	-	58	10	7	4	-	2500	-	63	15	-	2	-	-	2	2	Etrafşehir
5040	-	36	3	10	2	-	2233	-	38	5	-	-	-	-	5	37	Virancık
4001	-	30	8	16	1	-	1802	39	39	4	-	-	-	-	-	9	Gireği
4528	-	40	8	18	4	-	2030	-	38	6	-	8	-	-	-	4	Altuntaş
5170	-	46	5	19	2	-	2120	-	52	7	1	6	-	-	1	12	Gümüş
2439	-	19	3	16	5	-	1241	-	21	5	1	2	-	-	2	10	Emrudili
6347	98	45	4	24	3	1	2877	7	26	3	2	8	-	-	27	494	Tavşanlı
25878	537	100	15	100	-	2	12860	9	112	-	8	2	-	-	10	620	Uşak
4891	-	5	2	2	-	-	680	5	3	-	1	-	-	-	5	110	Göbek
5872	-	4	5	2	-	-	1386	-	34	-	-	-	-	-	3	3	Banaz
13039	-	10	6	12	9	-	3973	7	64	19	4	2	-	-	11	212	Geduz
1831	-	1	5	5	-	-	450	8	3	-	1	1	-	-	2	35	Şabhane
11028	-	43	50	68	1	1	3331	4	62	4	4	2	-	-	10	385	Simav
8111	-	22	47	57	-	-	3720	4	54	5	1	1	-	-	5	255	Eğrigöz
2300	-	8	15	25	-	-	879	-	44	4	-	-	-	-	-	10	Dağardı
11320	-	9	6	7	5	-	4500	5	39	10	10	4	-	2	30	40	Eskişehir
4688	-	17	11	27	12	-	1424	4	35	8	3	5	-	-	10	47	Seyidgazi
4255	-	6	9	25	16	-	1397	4	19	4	4	5	-	-	5	39	İnönü

Vilâyetün Varidât-ı Mütenevvi'asını Mübeyyen Cedveldir.

[144]

Virgü	Bedel-i A'şâr	Bedel-i Askerî	Ağnâm Rüsûmu	Evkâf-ı Karâ	Esâmi-i Kazâ
654411	839895	90777	266404	309830	Ma'a Etrafşehir Kütahya
227601	873505	-	120284	105760	Gümüş
94375	90000	-	99628	-	Emrudili
226598	867275	-	119864	50780	Altuntaş
264578	985560	-	122844	30130	Virancık
180275	709450	-	109304	86270	Gireği
275260	564110	-	55884	145100	Tavşanlı
1290441	2930762	17541	313596	230000	Uşak
317220	982967	-	97980	164200	Banaz
155519	226500	-	14996	-	Göbek
544934	1285990	-	23544	27790	Gedus
34081	74000	-	26380	-	Şabhane
62378	1237700	-	153387	68275	Simav
201509	215140	-	79866	-	Dağardı
446087	1004170	-	128928	100350	Eğrigöz
516008	180350	-	125555	44975	Eskişehir
169834	354200	-	103754	250000	İnönü
117831	492035	-	251522	119000	Seyidgazi

[1]

Tashih ve İlave

Sayfa

80

Kütahya Mutasarrıfı Atâ Beğ(Ulâ Sınıf-ı ulâ Üçüncü Mecidî Nişânı)

85

Gedus Kâ'im-makâmı Bekir Sıdkı Efendi (Sâlise)

2.8. H.1294 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU

Dâ'ire-i Mecâlis ve Me'mûrîn-i Vilâyet

[44]

Vilayet Muhâsebe Kalemi

Kütahya Kâtibi Rızâ Efendi

Mu'âvini Nûri Efendi

Refiki Cemâl Efendi

[45]

Evrâk Odası

Kütahya ve Kazâlar Mukayyidi Agob Efendi

Arzuhal Mukayyidi ve Muz'î Hristo Efendi

[50]

Orman Sûvâri Koricıları

Sâlih Efendi

Eskişehir

Orman Muhâfazasında Bulunan Piyâde Nefer:

Eskişehir 2

[80]

KÜTAHYA SANCAĞI

Me'mûrîn-i Livâ

Mutasarrıf Rızâ Beğ Efendi (Mütemâyiz)

Nâ'ib İsmâ'il Râmiz Efendi (Mekke-i Mükerrreme Pâyelü-Üçüncü Mecîdî)

Müfti Mehmed Efendi (Müderris)

Muhâsebeci Hüseyin Hüsnü Efendi (Evvelî sınıf-ı sâni)

Tahrîrât Müdürü Reşîd Efendi

Meclis-i İdâre-i Livâ

Re'is

Mutasarrıf Beğ Efendi

A'zâ-yı Tabî'yye

Nâ'ib Efendi

Müfti Efendi

Muhâsebeci Efendi

Tahrîrât Müdiri Efendi

<u>A'zâ-yı Muntehâbe</u>	Hacı Ömer Şevki Efendi	Derviş Ağa
	Hacı Eniştaş Ağa	Hacı Artin Ağa
Ser-kâtib	Haydar Efendi	Refîki Hakkı Efendi
Diğeri	Mustafa Efendi	

Meclis-i Temyîz-i Liva

Re'is	Nâ'ib Efendi		
<u>Mümeyyizân</u>	Şeyhül-mevlevî Hacı İsmâ'il Hakkı Efendi		
	Kâmil Efendi	İbrahim Efendi	Artin Ağa
	Yorgi Ağa	Astan Ağa	
Ser-kâtib-i Cinâyet	Nûrî Efendi		
Ser-kâtib-i Temyiz	Rızâ Efendi		

Meclis-i Temyiz ve Cinâyet Kalemi

Temyiz Başkâtibi Refîki Sâlih Efendi
Temyîz Mukayyidi Halil Efendi
Cinâyet Kâtibi Refîk-i evveli Sabri Efendi
Diğeri Ali Rızâ Efendi
Mübeyyiz İdris Efendi
Diğeri Ahmed Vasfî Efendi
Mukayyid Abdurrahmân Efendi
Diğeri Ömer Efendi
Mukayyid Mehmed Rûşen Efendi

[81]

Livâ Muhâsebe Kalemi

Refîk-i evvel	Vasfî Efendi
Refîk-i sâni	'Osmân Efendi
Yevmiye Mukayyidi	İbrahim Efendi
Masârifât Mukayyidi	Süleymân Efendi
Hakkı Efendi	Halil Efendi Oseb Efendi
Sandık Emîni	Artin Ağa

Liva Tahrîrât Kalemi

Müdür Mu'âvini	Ahmed Hamdi Efendi
Müsevvid-i Evvel	Mehmed Şükrü Efendi
Müsevvid-i sâni	Rif'at Efendi
Mübeyyiz	Şefik Efendi
Mübeyyiz	Rıza Efendi
Mübeyyiz	Hasan Efendi

Mahkeme-i Ticâret

Re'is	Abdullah Efendi
<u>A'zâ-yı Dâ'imî</u>	Hacı Hasan Ağa Hacı Osmân Ağa Hacı Mustafa Efendi
<u>A'zâ-yı Müntehabe</u>	Hacı Yovan Ağa Oseb Ağa Hacı Ohanas Ağa
Ser-kâtib	Ahmed Hilmi Efendi
Mukayyid	Artin Efendi

Meclis-i Belediye

Re'is	Eyyüb Efendi
Mu'âvin	Hacı Ahmed Efendi
<u>A'zâ</u>	Tâlib Ağa Hüseyin Beğ Diğer Hüseyin Beğ
Sandık Emîni	Ahmed Efendi
Kâtib	Necib Efendi
<u>A'zâ</u>	Oseb Ağa Hacı Karabet Ağa Nikola Ağa

[82]

Emlâk Komisyonu

<u>A'zâ</u>	Mehmed Efendi Sadık Efendi Şeyh Kandaharî Efendi
	Mehmed Efendi Agob Ağa Hacı Eniştaş Ağa
	Asvador Ağa

Emlâk Kalemi

Başkâtib	Ârif Efendi
Vuku'ât Kâtibi	Hüsnü Efendi
Senedât Kâtibi	Necîb Efendi
Tahsîlât Kâtibi	Edhem Efendi

Menâfi' Sandığı

Re'is	Hacı Mustafa Efendi
<u>Vekilleri</u>	Kerkor Ağa İstefan Ağa
Kâtib	Mehmed Efendi
Mukayyid	Ali Efendi

Defter-i Hâkânî Kalemi

Me'mûr	Sâlim Efendi
Kâtib-i evvel	Ahmed Efendi
Kâtib-i Sâni	Fevzi Efendi
Tapu Kâtibi	Mehmed Hilmi Efendi

Evkâf İdâresi

Muhâsebeci	Hasan Şevki Efendi
Başkâtib	Mehmed Cevdet Efendi
Mu'âvin	Abdullâh Efendi

Bizzât Mutasarrıflıktan İdâre Olunan Müdürlük ve Nevâhî Zâbita Me'mûrluğu

Tavşanlı Müdürlüğü

Müdür	İbrahim Ağa
Nâ'ib	Ahmed Efendi
Kâtib	Veliyüddîn Efendi
Vukû'at Kâtibi	Ahmed Efendi
Tapu Kâtibi	Mehmed Ali Efendi

Nevâhî Zabıta Me'mûrluğu

Virancık Zabıta Me'mûru İsmâ'il Efendi

Vukû'at Kâtibi Ali Efendi

Gireği Zabıta Me'mûru Hüseyin Efendi

Vukû'at Kâtibi Mehmed Efendi

Gümüş Zâbita Me'mûru Ali Efendi

Vukû'at Kâtibi Ali Efendi

Altuntaş Zâbita Me'mûru Atâullâh Efendi

Etrafşehir Zâbita Me'mûru Bekir Efendi

[83]

Kazâ-i Uşak

Me'mûrîn-i Kazâ

Kâ'im-makâm

Mehmed Rif'at Beğ

Nâ'ib

Ali Rızâ Efendi (Devriye Mollası- Dördüncü Mecidî)

Mal Müdürü

Hasan Efendi

Tahrîrât Kâtibi

Sâdık Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is

Kâ'im-makâm Beğ

A'zâ-yı Tabi'iyye

Nâ'ib Efendi

Mâl Müdürü Efendi

Tahrîrât Kâtibi Efendi

A'zâ-yı Muntehabe

Hacı Ali Ağa

Hacı Veli Ağa

Hacı Karabet Ağa

Meclis-i Da'avî

Re'is

Nâ'ib Efendi

Mümeyyizân

Mehmed Ağa

Mustafa Beğ

Yanaki Ağa

Zehâriye Ağa

Kâtib

Hasan Efendi

Rekâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refîki	Ali Efendi
Tahrîrât Refîki	Hüsnü Efendi
Vukû'at Kâtibi	Ahmed Efendi
Memleket Tabibi	Turharis Efendi
Sanduk Emîni	Haralambo Efendi
Tapu Kâtibi	Hacı Mustafa Efendi
Zâbıta Me'mûru	Bölük Ağası Ali Ağa

[84]

Mahkeme-i Ticâret

Re'is	Hüseyin Beğ		
<u>A'zâ-yı Dâ'ime</u>	Dimit Efendi	Hacı Mehmed Efendi	
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Mustafa Efendi	Oraham Ağa	Artin Ağa
Kâtib	İsmâ'il Efendi		

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı Mehmed Ağa		
Mu'âvini	Osman Ağa		
Kâtib ve Sandık Emîni	Osman Efendi		
<u>A'zâ</u>	Mehmed Ağa	Kigorok Ağa	Yani Ağa

Tahrîr-i Emlâk

Kâtib-i evvel	Ahmed Efendi
Mu'âvini	Ali Efendi
Tahsildâr-ı Diğer	Ali Efendi

Menâfi' Sanduğı

<u>Vekilleri</u>	Hacı Mustafa Ağa	Ohanas Ağa	Oraham Ağa
Kâtib	İbrahim Efendi		

Banaz Kazâsı

Müdür Mehmed Tevfik Efendi
 Kâtib Abdullah Efendi
 Vukû'at Kâtibi Mestan Efendi

Göbek Nahiyesi

Zâbita Me'mûru Ömer Ağa
 Vukû'at Kâtibi Şefik Efendi

[85]

Kazâ-i Gedus**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm Hasan Efendi
 Nâ'ib vekili Müfti Mehmed Efendi
 Mal Müdürü Mehmed Efendi
 Tahrîrât Katibi Osmân Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is Kâ'im-makâm Efendi
A'zâ-yı Tabî'yye Nâ'ib Vekili Efendi Mal Müdürü Efendi
 Tahrîrât Kâtibi Efendi
A'zâ-yı Müntehabe Hacı İsmâ'il Ağa Ali Ağa

Meclis-i Da'âvî

Re'is Nâ'ib Vekili Efendi
Mümeyyizân Mustafa Efendi Hacı Hüseyin Efendi
 Ahmed Efendi
 Kâtib İzzet Efendi

Emlâk Komisyonu

A'zâ Hacı Abdülkâdir Ağa Hacı Süleyman Efendi
 Abdullah Ağa Hâfız Halil Efendi
 Vukû'at Kâtibi Sâlih Efendi

[86]

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı Ali Ağa
<u>A'zâ</u>	Süleymân Ağa Hacı Mustafa Efendi
Kâtib	Hacı Ahmed Efendi

Menâfi' Sanduğı

<u>Vekilleri</u>	Süleyman Efendi Mustafa Ağa
Katib	Edhem Efendi

Me'mûrîn-i Müteferrika

Tapu ve Emlâk-ı Cedîd Kâtibi	Ali Efendi
Nüfus Me'mûru	Hüseyin Efendi
Eytâm Müdürü	Süleyman Efendi

Refâkat Me'mûrları

Mal Refîki	Mehmed Efendi
Tahrîrât Refîki	Mahmûd Efendi
Sandık Emîni	İstefan Efendi

Şabhâne Nâhiyesi

Zâbita Me'mûru	Ömer Ağa
Nâ'ib Vekîli	Hasan Efendi
<u>A'zâ</u>	Muhammed Ali Efendi Hacı Mustafa Ağa
	Süleyman Ağa

[87]

Kazâ'-i Simav**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm	Sâlim Efendi
Nâ'ib	Süleymân Gâlib Efendi
Müfti	Mehmed Vehbi Efendi

Eğrigöz Müdürlüğü

Müdür	Muhyiddin Efendi
Nâ'ib	Halil Efendi
Kâtib	Halil Efendi
Vukû'ât Kâtibi	Mehmed Ali Efendi
Tapu Kâtibi	Mustafa Efendi

Menâfi' Sandığı

Simav'a ilâve olunmuştur.

Dağardı Müdürlüğü

Müdür	Hüseyin Ağa
Nâ'ib	Osmân Efendi
Kâtib	Mehmed Niyâzi Efendi
Vukû'ât Kâtibi	Hafız Mehmed Efendi
Tapu Kâtibi	Ali Efendi

Menâfi' Sandığı

<u>Vekilleri</u>	Hacı Ahmed Efendi	Hüseyin Efendi	Hüseyin Efendi
------------------	-------------------	----------------	----------------

[89]

Kazâ'-i Eskişehir**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm	'İzzet Beğ (Sâlise)
Nâ'ib	Ahmed Râşid Efendi
Müfti	Hacı Süleyman Efendi
Mal Müdürü	Râsim Efendi
Tahrîrât Kâtibi	İhsân Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Beğ		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi	Mal Müdürü Efendi
	Tahrîrât Kâtibi Efendi		
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	Abdülkâdir Beğ	Hacı İbrahim Ağa	Hacı Ali Efendi

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi		
Mümeyyizân	Hacı Ali Ağa	Ali Osman Ağa	Hüseyin Beğ
Kâtib	Sâdık Efendi		

Refâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki	Osmân Efendi	Tahrîrât Kâtibi Refiki	Ali Efendi
-------------------	--------------	------------------------	------------

[90]

Ba'zı Me'mûrîn

Vukû'at Kâtibi İbrahim Efendi	Memleket Tabibi İstanalidi Efendi
Arazi Me'mûru Mustafa Efendi	Sandık Emîni Eniştaş Ağa

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı Ali Efendi		
<u>A'zâ</u>	Hacı Ahmed Ağa	Ahmed Ağa	İbrahim Ağa
	Hüseyin Ağa	Hacı Ağa	Artin Ağa
Kâtib	Gâlib Efendi		

Menâfi' Sandığı

<u>Vekilleri</u>	Hüseyin Efendi	Mestan Ağa	Hacı Hâfız Efendi
------------------	----------------	------------	-------------------

Kazâ'-i mezkûra mülhak Seyidgazi Müdürlüğü

Müdür Hacı Hurşîd Ağa
 Nâ'ib Hâşim Efendi
 Kâtib Osmân Efendi
 Vukû'at Kâtibi Süleymân Efendi

İnönü Nâhiyesi

Müdür Hâşim Ağa
 Nâ'ib Ali Rızâ Efendi
 Kâtib Hüseyin Efendi
 Vukû'at Kâtibi Ahmed Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Ümerâ ve Zâbitân-ı Askeriye

[101]

Asâkir-i Redîfiye Zâbitânı

Hassa Birinci Redîf Alayının Eskişehir'den Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Efendi	Binbaşı
Recep Ağa	Sağ Kolağası
Zihni Beğ	Sol Kolağası
Nureddin Efendi	Tabur Kâtibi
Şakir Beğ	Yüzbaşıyân
İbrahim Ağa	
Âsım Efendi	
Nazif Efendi	
Na'im Efendi	
Mehmed Ağa	
İbrahim Ağa	
Hacı Mehmed Ağa	

[102]

Hassa İkinci Alayının Kütahya'dan Müretteb Üçüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Hüseyin Ağa	Binbaşı
Rıza Beğ	Sağ Kolağası
Haşim Beğ	Sol Kolağası
Ali Efendi	Tabur Kâtibi
Mehmed Ağa	Yüzbaşıyân
Ahmed Efendi	
Hasan Efendi	
Mehmed Ali Efendi	
Ali Efendi	
Süleyman Efendi	
Hacı Hüseyin Ağa	
Hüseyin Ağa	

[103]

Hassa İkinci Redif Alayının Simav'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Hacı Mehmed Efendi	Binbaşı
Mustafa Ağa	Sağ Kolağası
Ali Ağa	Sol Kolağası
Hüsnü Efendi	Tabur Kâtibi
Hasan Efendi	Yüzbaşıyân
Hüsnü Efendi	
Şerif Efendi	
Mustafa Ağa	
Yusuf Ağa	
Süleyman Ağa	
Salih Ağa	
İsmâ'il Efendi	

[104]

Hassa Beşinci Redif Alayının Uşak'dan Müretteb Dördüncü Taburu Ümerâ ve Zâbitânı	
Mehmed Ağa	Binbaşı
Ali Efendi	Sağ Kolağası
Abdullah Ağa	Sol kolağası
Ali Efendi	Tabur Kâtibi
Tevfik Efendi	Yüzbaşıyân
Hâzım Efendi	
Emrullâh Ağa	
Mehmed Ağa	
Osman Ağa	
Veli Ağa	
Mehmed Ağa	
Ahmed Ağa	

[105]

Kütahya Sancağı Asâkir-i Zâbtiyesi	
Tabur Ağası Hacı Halil Ağa	Hesâb Emîni Osmân Efendi
Sınıf-ı Süvârî	Sınıf-ı Piyâdegân
Bölük Ağası Ali Ağa Mu'âvini Şevki Efendi Jurnal Emîni	Bölük Ağası Hacı Mehmed Ağa İkinci Bölük Ağası Ahmed Ağa Birinci Mu'âvini Abdullah Ağa İkinci Mu'âvini Mehmed Efendi Jurnal Emîni Mustafa Efendi Hasan Ağa

[106]

Vilâyet Asâkir-i Zabtiye Alay Zâbitân ve Efrâdının Mikdârını Mübeyyen Cedveldir											
Sınıf-ı Sûvâriyân											
Alay Beği	İdâre emini	Tabur Ağası	HesapEmini	Bölük Ağası	Mu'âvini	JurnalEmini	Kol vekili	Mu'âvini	Neferât	Yekûn	
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	Alay Zabitanı
-	-	1	1	3	3	3	1 2	2 4	168	215	Tabur-1 Burûsa Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	4	8	88	105	Tabur-2 Karesi Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	4	8	88	105	Tabur-3 Kütahya Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	4	8	70	87	Tabur-4 Karahisar Sancağı
1	1	4	4	6	6	6	2 4	4 8	414	514	Yekûn
Sınıf-ı Piyâdegân											
Bölük Ağası	Mu'âvini	Jurnal Emini	Kol vekili	Muavini	Neferât	Yekûn					
4	4	4	16	32	352	412	Tabur-1 Burûsa Sancağı				
2	2	2	8	16	224	254	Tabur-2 Karesi Sancağı				
2	2	2	8	16	120	150	Tabur-3 Kütahya Sancağı				
1	1	1	4	8	105	120	Tabur-4 Karahisar Sancağı				
9	9	9	36	72	801	936	Yekûn				
Nefer: 1450											

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Telgraf Me'mûrları

[108]

Kütahya Telgraf ve Posta Müdürü Mehmed Mâhir Efendi

Birinci Me'mûru Şemsi Efendi

İkinci Hâfız Ziyâ Efendi

Eskişehir Telgraf ve Posta Müdürü Ali Rızâ Efendi

Muhâbere Me'mûru Sabri Efendi

Uşak Telgraf ve Posta Me'mûru Mustafa Efendi
 Gedus Telgraf ve Posta Me'mûru Ömer Efendi
 Simav Telgraf ve Posta Me'mûru Ali Efendi

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Rüsûmât Me'mûrları

[112]

Ma'a Mülhakât-ı Kütahya Rüsûmât Müdüriyeti

Müdür Mehmed Sâ'ib Efendi
 Kâtibi Sâlih Efendi
 Sandık Emîni İbrahim Efendi
 Fabrika Me'mûru Ali Efendi
 Mu'âvini Edhem Efendi
 Diğer Me'mûru Asım Efendi
 Mu'âvini Mehmed Efendi
 Simav Me'mûru Mustafa Efendi
 Kâtibi Rızâ Efendi
 Tavşanlı Me'mûru Mustafa Efendi
 Kâtibi İbrahim Efendi
 Eğrigöz Me'mûru Osman Efendi
 Kâtibi Mustafa Efendi
 Gedus Me'mûru Mustafa Efendi
 Kâtibi Mehmed Efendi
 Gedus Fabrika Me'mûru Hasîb Efendi
 Mu'âvini Ahmed Efendi
 Göbek Fabrika Me'mûru Necîb Efendi
 Virancık Me'mûru Mehmed Efendi
 Şabhâne Me'mûru Hasan Efendi
 Seyidgazi Me'mûru Artin Efendi
 Uşak Me'mûru Mehmed Efendi
 Kâtibi Mehmed Efendi
 Uşak Fabrika Me'mûru Hasan Efendi
 Mu'vini Eliya Efendi

Diğer Me'mûru Battâl Ağa
 Mu'âvini Mustafa Efendi
 Göbek Me'mûru İbrahim Efendi
 Mu'âvini Mihâ'il
 Çay Me'mûru Mehmed Efendi
 Karahallu Me'mûru Me'mûru Hacı Mehmed Efendi

[115]

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Rü'esâ-yı Rûhânîye
 Kütahya ve Tevâbi'i Ermeni Murahhasası Kigarak Efendi

Kütahya Sancağında Kâ'in Mektebler

[118]

Kütahya Mektebi

Mu'allim-i evvel Abbâs Efendi
 Mu'allim-i sâni Halil Efendi
 Bevvâb
 Aded-i Şâkirdân: 85

Eskişehir Mektebi

Mu'allim Mehmed Nazif Efendi
 Bevvâb Efendi
 Aded-i Şâkirdân: 64

Uşak Mektebi

Mu'allim Hüseyin Efendi
 Bevvâb Efendi
 Aded-i Şâkirdân: 45

Gedus Mektebi

Mu'allim Hacı Sâdık Efendi
 Bevvâb Hacı İsmâ'il Efendi
 Şâkirdân: 62

Simav Mektebi

Mu'allim Mustafa Efendi

Bevvâb

Aded-i Şâkirdân: 26

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Bazâr Mahalleri

[120]

Kütahya Sancağında Kâ'in Bazâr Mahalleri

Eyyâm-ı Mahsûsa

Çehârşenbe ve Salı	Nefs-i Kütahya
Cum'a irtesi	Şeyhlü
Cum'a	İnönü
Cum'a	Eskişehir'e mülhak Yenidamar ta'bir olunur Taşocağı
Bazar irtesi	Virancık
Çehârşenbe	Eskişehir
Çehârşenbe	Simav
Cum'a	Şabhane
Salı	Emed

Mahsûlât-ı Arâziye

[123]

Nefs-i Kütahya'da afyon, anason, boya ve asel husûle gelür.

Eskişehir ve mülhekâtında dört beşyüz kıyye miktarı afyon hâsıl olup kâffesi hârice nakl ve fûrûht edilür.

Kazâ'-i mezbûra tâbi' Sakarya Karâsında tahmînen senevî 60 000 kıyye mikdarı pamuk hâsıl olup bez ve iplik i'mâl olunmak üzere nısfî mahallinde sarf ve kûsûru hârice nakl olunur.

Yine kazâ-i mezbûrde be-her sene 25 000 kıyye mikdarı rezzâk-ı vesâ'ir üzüm mahsûlü olup bundan birazı yaş iken sarf olunur. Ve bir mikdarı kurudılır.

[124] Eskişehir'de senevî 40 000 kıyye mikdarı tiftik husûle gelüp kâffesi hârice nakl ve fûrûht olunur.

Uşak Kazasında kesret üzere palamut ve haşhaş hâsıl olup zerdâli ve kayısı ve penbe mahsûlâtı dahî olur.

Simav Kazâsında senevî kilitlü afyon ve kök boya ve mazı husûle gelüp kâffesi İzmir'e nakl olunur.

Vilâyet Dâhilinde Zuhûr Eden Ma'âdîn

[125]

Kütahya Sancağı

Kütahya ve civârlarında billûr ve vapur kömürü ma'deni olup bunların çıkarıldığı gibi fukârâ takımının sabun makâmında hamamlarda isti'mâl etdikleri baş kili ta'bir olunur bir nev'i ma'den dahî bulunup dâhil-i livâda satılır ve Burûsa'ya dahî nakl olunur.

[126] Eskişehir Kazasında Sebetci Karyesinde Yenidamar ve Karayük ve Göl ve Temelli ta'bir olunan mahallerde lüle taşı nâm-ı diğêr istefa ma'deni çıkup işbu ma'den ahâli tarafından yerler kuyu gibi kazılıp 20 ve 30 kulaç yerin altında damarı bulunarak çıkarılır. Ve Lüleci esnafi mahal-i merkûmeye gidüp evvelâ ham taş mübâya'a iderek hânelerine nakl ve i'mâl ile tüccâra fûrûht iderler. Ve tüccâr taraflarından dahi bal mumu ile cilası virildikten sonra hey'et ve cesâmeti sırmalı bir minberlik, penbeli, dökme namlarıyla 3 nev'e ve envâ'-ı mezkûre dahî a'lâ ve evsat i'tibâriyle 11 cinse taksim olunarak sandıklara vaz' ile Viyana'ya nakl olunur.

Ve bunların bir sandığı bir bir üzerine yedişer Osmanlı lirasına Viyana'ya götüren tüccârı tarafından satılır ise de orada nev'i ve cinsi tefrik olunup bir sandığı 30 liraya kadar satılır.

Ma'den-i mezkûrdan senevî alet-tahmîn 12 000 sandık mal ihraç olunarak bundan dolayı be-her sene Eskişehir'e 84 000 lira dühûl edüp fakat bunun hamsi mahalline ve kusûru masârifıyla mahal-i sâ'ireden gelen işçilere 'â'id olur. Ve bunun kilitlü rüsûmâtı olup taraf-ı mîrîden idâre kılınur. Ma'den-i mezkur İnönü Kazâsı'nda dahî çıkmaktadır. Cenâb-ı Hakkın işbu vilâyete ihsân buyurduğu feyz ve kemâl-i âsârından olarak her cihetinde envâ'-ı ma'âdîn zuhûr etmekte bulunduğundan ebu'l-ma'âdîn denilmeğe sezâdır. Dâhil-i vilâyetde zuhûr eden altun ve gümüş ve krom ve kurşun ve manges ve kömür ve sâ'ir ma'denlerin taharrîsi zımnında birkaç sene zarfında 200'ü mütecâviz ruhsat-nâme verilmişdür.

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Ilıcalar

[134]

Kütahya Sancağı

Nefs-i Kütahya Kasabasına iki saat mesâfede kârgir kaba ve râbitalu ebniyeli Yoncalı Ilıcası ta'bir olunur bir ılıca olup 'ilel ve emrâza pek nâfi' olduğundan Kütahya ve civâr mahaller ahalisi ekseriyâ gitmektedirler. Ve bu ılıcanın civarında üzerleri açık at hamamı ta'bir olunur birkaç mahallerden dahî mâ'-i hârâ cereyân ider.

Yine kasaba-i mezkure 5 saat mesâfede Ilıca Hamamı ta'bir olunur iki bâb kapluca olup biri zükûra ve biri enâsa mahsûsdur. Erkekler ılıcasının mauzu' hadâ'î on arşun tûl on beş arşun arzında kebîr ve metîn bir aded-i kıyâ ile mastah olarak merbi'ü'ş-şekil bir havz-ı kebîri vardır. Bundan başka su ile memlû ba'zı garâ'ib mahalleri dahî vardır. Bu 'ilel-i mütenevvi'ayı dâfi'dir.

Tavşanlı Kasabasına bir sa'ât mesâfede vâki' Kum Hamamı ta'bir olunur ılıcanın binâsı bir parça harâb ise de emrâz-ı zâhireye nâfi'dir.

Uşak Kâ'im-makâmılığının merkezi olan Uşak Kasabasına 12 ve Gedus Kasabasına 5 sa'at mesâfede vâki' olup 'ilel ve emrâza nâfi'dir.

Nefs-i Eskişehir Kasabasında âdi hamam olmayup Yenice ve Erler ve Kıymet ve Elçik ta'bîr olunur 4 aded ılıca olup bunlar kasaba-i mezkure çarşûsı derûnundadır. Ve ahâlînin kâfesi bunda yıkanurlar. Fakat mâ'-i bârid karışmadığından bir parça sıcacıktır.

[135] Simav Kâ'im-makâmılığının merkezi bulunan nefsi-i Simav Kasabasının cihet-i şimâlîsinde ve kasaba-i mezkûra bir sa'at mesâfede vâki' olup ve be-heri yek-diğerine birer ikişer çârik ba'dinde 6 aded ılıca olup bunlar 'ilel ve ve emrâza nâfi'dir. Mezkur ılıcalardan Eğnal ta'bîr olunur ılıcanın kenârında beheri bir buçuk, iki arşun kutrunda mâ'-i óara cereyân ider yirmiden mütecâviz 'uyûn olup bunların suyunun harâreti yumurtayı tabh eder derecededir.

Emed Kasabası derûnunda iki ve civârında bir ve kasaba-i mezkûra mülhak Yenice Karyesinde bir ki, cem'an 4 aded ılıca olup şifâsı mücerrebdir.

**Viâyetin Nüfûs-ı Müslim ve Gayr-i Müslime ile Ebnîye ve Sâ'iresini Mübeyyen
Cedveldir**

[138-139]

Kütahya Sancığı

Nüfûs-ı Zükûr		Cami	Mescid	Mekteb	Takye	Kilise	Hane	Mahalle	Karye	Çiftlik	Han	Hamam Kaplunca	Değirmen	Meykede	Kalve	Dükkan	Esami-i Kaza
Müslim	Gayr-i Müslim																
7091	3268	27	37	22	12	5	4975	53	-	-	8	11	-	13	98	1377	Kütahya
4892	-	58	10	7	4	-	2500	-	63	15	-	2	-	-	2	2	Etrafşehi
5040	-	36	3	10	2	-	2233	-	38	5	-	-	-	-	5	37	Virancık
5051	-	30	8	16	1	-	1802	39	39	4	-	-	-	-	-	9	Gireği
4528	-	40	8	18	4	-	2030	-	38	6	-	8	-	-	-	4	Altuntaş
5170	-	46	5	19	2	-	2120	-	52	7	1	6	-	-	1	12	Gümüş
2439	-	19	3	16	5	-	1241	-	21	5	1	2	-	-	2	10	Emrudili
6347	98	45	4	24	3	1	2877	7	26	3	2	8	-	-	27	494	Tavşanlı
25878	537	100	15	100	-	2	12860	9	112	-	8	2	-	-	10	620	Uşak
4891	-	5	2	2	-	-	680	5	3	-	1	-	-	-	5	110	Göbek
5872	-	4	5	2	-	-	1386	-	34	-	-	-	-	-	3	3	Banaz
13039	-	10	6	12	9	-	3973	7	64	19	4	2	-	-	11	212	Geduz
1831	-	1	5	5	-	-	450	8	3	-	1	1	-	-	2	35	Şabhane
11028	-	43	50	68	1	1	3331	4	62	4	4	2	-	-	10	385	Simav
8111	-	22	47	57	-	-	3720	4	54	5	1	1	-	-	5	255	Eğrigöz
2300	-	8	15	25	-	-	879	-	44	4	-	-	-	-	-	10	Dağardı
11320	-	9	6	7	5	-	4500	5	39	10	10	4	-	2	30	40	Eskişehi
4688	-	17	11	27	12	-	1424	4	35	8	3	5	-	-	10	47	Seyidga
4250	-	6	9	25	16	-	1397	4	19	4	4	5	-	-	5	39	İnönü

Vilâyetün Varidât-ı Mütenevvi'asını Mübeyyen Cedveldir.

[141]

Virgü	Bedel-i A'şâr	Bedel-i Askerî	Ağnâm Rüsûmu	Evkâf-ı Karâ	Esâmi-i Kazâ
654411	839895	90777	266404	309830	Ma'a Etrafşehir Kütahya
227601	873505	-	120284	105760	Gümüş
94375	90000	-	99628	-	Emrudeili
226598	867275	-	119864	50780	Altuntaş
264578	985560	-	122844	30130	Virancık
180275	709450	-	109304	86270	Gireği
275260	564110	-	55884	145100	Tavşanlı
1290441	2930762	17541	313596	230000	Uşak
317220	982967	-	97980	164200	Banaz
155519	226500	-	14996	-	Göbek
544934	1285990	-	23544	27790	Gedus
34081	74000	-	26380	-	Şabhane
62378	1237700	-	153387	68275	Simav
201509	215140	-	79866	-	Dağardı
446087	1004170	-	128928	100350	Eğrigöz
516008	180350	-	125555	44975	Eskişehir
169834	354200	-	103754	250000	İnönü
117831	492035	-	251522	119000	Seyidgazi

2.9. H.1295 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU

Dâ'ire-i Mecâlis ve Me'mûrîn-i Vilâyet

[44]

Vilayet Muhâsebe Kalemi

Kütahya Kâtibi Rızâ Efendi Mu'âvini Nûri Efendi

Refiki Cemâl Efendi

[45]

Evrâk Odası

Kütahya ve Kazâlar Mukayyidi Yâver Efendi

Kütahya Refiki Memduh Efendi

[50]

Orman Sûvâri Korcıları

Sâlih Efendi Eskişehir

Orman Muhâfazasında Bulunan Piyâde Nefer:

Eskişehir 2

[80]

KÜTAHYA SANCAĞI

Me'mûrîn-i Livâ

Mutasarrıf Rızâ Beğ Efendi (Mütemâyiz)

Nâ'ib Abdullah Mâdih Efendi (Mahreç Mevâlisi)

Müfti Mehmed Efendi (Müderris)

Muhâsebeci Halil Cevdet Efendi (Sâniye)

Tahrîrât Müdürü Reşîd Efendi (sâlise)

Meclis-i İdâre-i Livâ

Re'is Mutasarrıf Beğ Efendi

A'zâ-yı Tabî'yye

Nâ'ib Efendi

Müfti Efendi

Muhâsebeci Efendi

	Tahrîrât Müdürü Efendi	
<u>A'zâ-yı Muntehâbe</u>	Hacı Ömer Şevki Efendi(Sâlise)	Eyyü Efendi
	Agob Efendi	Andon Ağa
Ser-kâtib	Hakkı Efendi	Refîki Hakkı Efendi
	Diğeri Mustafa Efendi	

Meclis-i Temyîz-i Livâ

Re'is	Nâ'ib Efendi		
<u>Mümeyyizân</u>	Bekir Efendi	İbrahim Efendi	Hacı Ali Ağa
	Üstüvâri Ağa	Hacı Ohanas Ağa	İristaki Ağa
Ser-kâtib-i Cinâyet	Nûrî Efendi		
Ser-kâtib-i Temyiz	Rızâ Efendi		

Meclis-i Temyiz ve Cinâyet Kalemî

Temyiz Kâtibi Refîki Nûrî Efendi
Temyîz Mukayyidi
Cinâyet Kâtibi Refik-i evveli Sabri Efendi
Müstantık Ali Rızâ Efendi
Diğeri Ahmed Vasfî Efendi

[81]

Livâ Muhâsebe Kalemî

Başkâtib Süleyman Beğ
Refik-i evvel Bahâ Beğ
Refik-i sâni 'Osmân Efendi
Yevmiye Mukayyidi İbrahim Efendi
Masârifât Mukayyidi Süleymân Efendi
Mukayyid Hasan Efendi
Sandık Emîni İbrahim Efendi

Liva Tahrîrât Kalemî

Müdür Mu'âvini Ahmed Hamdi Efendi
Müsevvid-i Evvel Mehmed Şükrü Efendi

Müsevvid-i sâni	Necîb Efendi
Mübeyyiz-i evvel	Mahmud Mazhar Efendi
Mübeyyiz-i Sâni	Şefîk Efendi
Mukayyid	Ali Rızâ Efendi

Mahkeme-i Ticâret

Re'is	Abdullah Efendi
<u>A'zâ-yı Dâ'imî</u>	Hacı Osmân Ağa Abdurrahman Efendi Kâmil Efendi
<u>A'zâ-yı Mûntehabe</u>	Hacı Yovan Ağa Kırkar Ağa
Ser-kâtib	Ahmed Hilmi Efendi
Mukayyid	Artin Efendi

Meclis-i Belediye

Re'is	Efendi
Mu'âvin	Süleyman Efendi
<u>A'zâ</u>	Şeyh Kadri Efendi Hüseyin Beğ Hacı Alaaddin Ağa
Sandık Emîni	Necib Efendi (Müderriş)
Kâtib	Halil Efendi
<u>A'zâ</u>	Agop Ağa Lafosi Ağa Holambo Ağa Ahmed Hilmi Efendi

[82]

Emlâk Komisyonu

Re'is	Muhâsebeci Efendi
<u>A'zâ</u>	Mehmed Ağa Mehmed Efendi Ömer Efendi Serandi Efendi(Salise) Artin Ağa Askador Ağa

Emlâk Kalemi

Başkâtib	Ârif Efendi
Vuku'ât Kâtibi	Hüsnü Efendi
Senedât Kâtibi	Necîb Efendi

Tahsîlât Kâtibi Edhem Efendi
 Defterci Mehmed Efendi

Menâfi‘ Sandığı

Re’is Hacı Mustafa Efendi
Vekilleri Kerkor Ağa İsteban Ağa
 Kâtib Mehmed Efendi
 Mukayyid Ali Efendi

Defter-i Hâkânî Kalemi

Me’mûr Hacı Lütfullah Efendi(Sâlise)
 Kâtib-i evvel Fevzi Efendi
 Kâtib-i Sâni Ahmed Efendi
 Tapu Kâtibi Mehmed Ali Efendi
 Emlâ Kâtibi Ömer Efendi

Evkâf İdâresi

Muhâsebeci Hasan Şevki Efendi
 Başkâtib Hamdi Efendi
 Mu‘âvin Süleyman Efendi

Bizzât Mutasarrıflıktan İdâre Olunan Müdürlük ve Nevâhî Zâbita Me’mûrluğu

Tavşanlı Müdürlüğü

Müdür İbrahim Ağa
 Nâ’ib Es‘ad Efendi
 Kâtib Veliyüddîn Efendi
 Vukû‘at Kâtibi Abdullah Efendi
 Tapu Kâtibi Mehmed Ali Efendi

Nevâhî Zabıta Me'mûrluğu

Virancık Zabıta Me'mûru Kamil Efendi
 Vukû'at Kâtibi Ali Efendi
 Gireği Zabıta Me'mûru Arif Efendi
 Vukû'at Kâtibi Mehmed Efendi
 Gümüş Zâbıta Me'mûru Ali Efendi
 Vukû'at Kâtibi Ahmed Efendi
 Altuntaş Zâbıta Me'mûru Atâullâh Efendi
 Etrafşehir Zâbıta Me'mûru Ahmed Hamdi Efendi

[83]

Kazâ-i Uşak

Me'mûrîn-i Kazâ

Kâ'im-makâm	Mehmed Rif'at Beğ (Salise)
Nâ'ib	İsmâ'il Zühdü Efendi
Mal Müdürü	Mehmed Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Mestahi Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Beğ	
<u>A'zâ-yı Tabi'yye</u>	Nâ'ib Efendi	Mâl Müdürü Efendi
	Tahrîrât Kâtibi Efendi	
<u>A'zâ-yı Müntehabe</u>	Hacı Mustafa Ağa	Hacı Hasan Ağa
	Loka Ağa	Mardiros Ağa

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi		
<u>Mümeyyizân</u>	Hacı Mustafa Ağa	Hacı Ali Ağa	Kostanti Ağa
	Ohanas Ağa		
Kâtib	Ahmed Nuri Efendi		

Rekâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refîki	Ali Efendi
Tahrîrât Refîki	Mustafa Lütü Efendi
Vukû'at Kâtibi	Mustafa Efendi
Memleket Tabibi	Turharis Efendi
Sanduk Emîni	
Tapu Kâtibi	Mustafa Efendi
Zâbıta Me'mûru	Bölük Ağası Ahmed Efendi

[84]

Mahkeme-i Ticâret

Re'is	Asım Efendi (Saniye)		
<u>A'zâ-yı Dâ'ime</u>	Dimit Efendi	Hacı Mehmed Efendi	
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Mustafa Efendi	Oraham Ağa	Artin Ağa
Kâtib	İsmâ'il Efendi		

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı Mehmed Ağa		
Mu'âvini	Osman Ağa		
Kâtib ve Sandık Emîni	Osman Efendi		
<u>A'zâ</u>	Mehmed Ağa	Kigorok Ağa	Yani Ağa

Tahrîr-i Emlâk

Kâtib-i evvel	Ahmed Efendi
Mu'âvini	Ali Efendi
Tahsildâr-ı Diğeri	Ali Efendi

Menâfi' Sanduğı

Re'is	Hacı Mustafa Ağa	
<u>Vekilleri</u>	Ohanas Ağa	Oraham Ağa
Kâtib	İbrahim Efendi	

Banaz Kazâsı

Müdür Mehmed	Tevfik Efendi
Kâtib	Abdullah Efendi
Vukû'at Kâtibi	Mustafa Efendi

Göbek Nahiyesi

Zâbıta Me'mûru	İbrahim Efendi
Vukû'at Kâtibi	Şükrü Efendi

[85]

Kazâ-i Gedus**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm	Osman Sıdkı Efendi
Nâ'ib	Mehmed Emîn Efendi (Muvassala-i Süleymâniye)
Mal Müdürü	Tevfik Efendi
Tahrîrât Katibi	Ali Rıza Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Efendi	
<u>A'zâ-yı Tabî'yye</u>	Nâ'ib Vekili Efendi	Mal Müdürü Efendi
	Tahrîrât Kâtibi Efendi	
<u>A'zâ-yı Müntehabe</u>	Mustafa Efendi	Ali Ağa

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Vekili Efendi	
<u>Mümeyyizân</u>	Mustafa Efendi	Hacı Hüseyin Efendi
Kâtib	İzzet Efendi	

Emlâk Komisyonu

<u>A'zâ</u>	Hacı Abdülkâdir Ağa	Hacı Süleyman Efendi
	Abdullah Ağa	Hâfız Halil Efendi
Vukû'at Kâtibi	Sâlih Efendi	

[86]

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı Ali Ağa	
<u>A'zâ</u>	Süleymân Ağa	Hacı Mustafa Efendi
Kâtib	Hacı Ahmed Efendi	

Menâfi' Sanduğı

<u>Vekilleri</u>	Süleyman Efendi	Mustafa Ağa
Katib	Edhem Efendi	

Me'mûrîn-i Müteferrika

Tapu ve Emlâk Kâtibi	Ahmed Efendi
Nüfus Me'mûru	Hüseyin Efendi
Eytâm Müdürü	Süleyman Efendi

Refâkat Me'mûrları

Mal Refiki	Mehmed Efendi
Tahrîrât Refiki	Osmân Efendi
Sandık Emni	

Şabhâne Nâhiyesi

Zâbıta Me'mûru	İbrahim Ağa
Vukû'at Kâtibi	Salih Efendi

[87]

Kazâ'-i Simav**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm	Sâlim Efendi (Râbi'a)
Nâ'ib	Ahmed Dürri Efendi
Müfti	Mehmed Vehbi Efendi
Mal Müdürü	Ali Rıza Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Mehmed Sâdık Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Efendi		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyeye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi	Mal Müdürü Efendi
	Tahrîrât Kâtibi Efendi		
<u>A'zâ-yı Muntehabe</u>	Halil Ağa	Ahmed Ağa	İbrahim Ağa

Meclis-i Da'âvî

Re'is	Nâ'ib Efendi	
<u>Mümeyyizân</u>	İsmâ'il Ağa	Mehmed Emin Efendi
	İbrahim Efendi	
Kâtib	Derviş Efendi	

Me'mûrîn-i Müteferrika

Mal Müdürü Refiki Mehmed Efendi	Tahrîrât Kâtibi Refiki Hakkı Efendi
Arazi Kâtibi Hasan Zühdü Efendi	Sanduk Emîni
Vukû'at Katibi Ömer Efendi	Memleket Tabibi Ömer Hulûsî Efendi
Eytam Me'mûru Ömer Efendi	Sandık Emîni Hakkı Efendi

[88]

Meclis-i Belediye

Re'is	Hacı Mustafa Ağa(Beşinci Mecîdî)	
<u>A'zâ</u>	Süleymân Necâti Efendi	Hacı Süleyman Efendi
	Hacı Mustafa Efendi	Hacı Süleyman Ağa
Kâtib	Mehmed Efendi	

Menâfi'-i Umûmiyye

<u>Vekilleri</u>	Ömer Ağa	Hacı Mustafa Ağa	Mehmed Efendi
Kâtib	Mustafa Efendi		

Eğrigöz Müdürlüğü

Müdür	Muhyiddin Efendi
Nâ'ib	Halil Efendi
Kâtib	Halil Efendi
Vukû'ât Kâtibi	Mehmed Ali Efendi
Tapu Kâtibi	Mustafa Efendi

Menâfi' Sandığı

Simav'a ilâve olunmuştur.

Dağardı Müdürlüğü

Müdür	Mehmed Ali Efendi
Nâ'ib	Osmân Efendi
Kâtib	Mehmed Niyâzi Efendi
Vukû'ât Kâtibi	Hafız Mehmed Efendi
Tapu Kâtibi	Ali Efendi

Menâfi' Sandığı

<u>Vekilleri</u>	Hacı Ahmed Efendi	Hasan Efendi	Hüseyin Efendi
------------------	-------------------	--------------	----------------

[89]

Kazâ'-i Eskişehir**Me'mûrîn-i Kazâ**

Kâ'im-makâm	İbrahim Hakkı Efendi
Nâ'ib	Ahmed Muhtar Efendi(Müderris)
Müfti	Hacı Süleyman Efendi (Müderris)
Mal Müdürü	Hüseyin Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Hasib Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Efendi		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi	Mal Müdürü Efendi

Tahrîrât Kâtibi Efendi

A'zâ-yı Müntehabe Hasan Dede Efendi Hacı Ali Efendi
Halil İbrahim Efendi Mihalaki Efendi

Meclis-i Da'âvî

Re'is Nâ'ib Efendi
Mümeyyizân Mehmed Ali Efendi Mehmed Efendi
Hacı Mustafa Ağa
Kâtib Gâlib Efendi

Refâkat Me'mûrları

Mal Müdürü Refiki Osmân Efendi Tahrîrât Kâtibi Refiki Ahmed Efendi
[90]

Ba'zı Me'mûrîn

Vukû'at Kâtibi Mehmed Efendi Memleket Tabibi Mehmed Efendi (Salise)
Tapu Kâtibi Bekir Efendi Sandık Emini Canik Ağa

Meclis-i Belediye

Re'is Hacı Hâfız Efendi
A'zâ Hacı Şükrü Efendi Hacı Mustafa Ağa Sûde Ağa
Karabet Efendi
Sandık Emini İsmâ'il Efendi

Menâfi' Sandığı

Re'is Mustafa Efendi
Kâtib Hasan Efendi

Kazâ'-i mezkûra mülhak Seyidgazi Müdürlüğü

Müdür Süleyman Ağa
Nâ'ib Mehmed Efendi
Kâtib Osmân Efendi
Vukû'at Kâtibi Süleymân Efendi

İnönü Nâhiyesi

Müdür Mustafa Rahmi Ağa

Nâ'ib Ali Rızâ Efendi

Kâtib Hacı Mehmed Efendi

Vukû'at Kâtibi Hasan Efendi

[102] Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Ümerâ ve Zâbitân-ı Askeriye

Kütahya Sancağı Asâkir-i Zâbtiyesi	
Tabur Ağası Hacı Halil Ağa	Hesâb Emîni Osmân Efendi
Sınıf-ı Suvârî	Sınıf-ı Piyâdegân
Bölük Ağası Ali Ağa Mu'âvini Şevki Efendi Jurnal Emîni Abdullah Efendi	Bölük Ağası Hacı Mehmed Ağa İkinci Bölük Ağası Ahmed Ağa Birinci Mu'âvini Abdullah Ağa İkinci Mu'âvini Mehmed Efendi Jurnal Emîni Mustafa Efendi Hasan Ağa

[103]

Vilâyet Asâkir-i Zabtiye Alay Zâbitân ve Efrâdının Mikdârını Mübeyyen Cedveldir											
Sınıf-ı Suvâriyân											
Alay Beği	İdâre emîni	Tabur Ağası	Hesap Emîni	Bölük Ağası	Mu'âvini	Jurnal Emîni	Kol vekili	Mu'âvini	Neferât	Yekûn	
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	Alay Zabitanı
-	-	1	1	3	3	3	12	24	168	215	Tabur-1 Burûsa Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	4	8	88	105	Tabur-2 Karesi Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	4	8	88	105	Tabur-3 Kütahya Sancağı
-	-	1	1	1	1	1	4	8	70	87	Tabur-4 Karahisar Sancağı
1	1	4	4	6	6	6	24	48	414	514	Yekûn
Sınıf-ı Piyâdegân											
Bölük Ağası	Mu'âvini	Jurnal Emîni	Kol vekili	Muavini	Neferât	Yekûn					
4	4	4	16	32	352	412	Tabur-1 Burûsa Sancağı				
2	2	2	8	16	224	254	Tabur-2 Karesi Sancağı				
2	2	2	8	16	120	150	Tabur-3 Kütahya Sancağı				
1	1	1	4	8	105	120	Tabur-4 Karahisar Sancağı				
9	9	9	36	72	801	936	Yekûn				
Nefer: 1450											

[104]

Üçüncü Kütahya Sancağı Âsâkir-i Zabtiye Alay Meclisi

Tabur Ağası Ali Ağa

Hesab Emîni Osman Efendi

Süvâri Bölük Ağası Ali Ağa

Piyâde Bölük Ağası Ahmed Ağa

Piyâde Bölük Ağası Mu'âvini

Piyâde Bölük Ağası Mu'âvini Mehmed Ağa

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Telgraf Me'mûrları

[106]

Kütahya Sancağı Telgraf ve Posta Müdürü Mehmed Mâhir Efendi

Birinci Me'mûru Şemsi Efendi

İkinci Hâfız Ziyâ Efendi

Eskişehir Telgraf ve Posta Müdürü Ali Rızâ Efendi

Muhâbere Me'mûru Sabri Efendi

Uşak Telgraf ve Posta Me'mûru Mustafa Efendi

Gedus Telgraf ve Posta Me'mûru Ömer Efendi

Simav Telgraf ve Posta Me'mûru Ali Efendi

[110]

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Rü'esâ-yı Rûhâniye

Kütahya ve Tevâbi'i Ermeni Murahhasası Kigarak Efendi

Kütahya Sancağında Kâ'in Mektebler

[113]

Kütahya Mektebi

Mu'allim-i evvel Abbâs Efendi

Mu'allim-i sâni Halil Efendi

Bevvâb

Aded-i Şâkirdân: 85

Eskişehir Mektebi

Mu'allim Mehmed Nazif Efendi

Bevvâb Efendi

Aded-i Şâkirdân: 64

Uşak Mektebi

Mu'allim Hüseyin Efendi

Bevvâb Efendi

Aded-i Şâkirdân: 45

Gedus Mektebi

Mu'allim Hacı Sâdık Efendi

Bevvâb Hacı İsmâ'il Efendi

Şâkirdân: 62

Simav Mektebi

Mu'allim Mustafa Efendi

Bevvâb

Aded-i Şâkirdân: 26

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Bazâr Mahalleri

[120]

Kütahya Sancağında Kâ'in Bazâr MahalleriEyyâm-ı Mahsûsa

Çehârşenbe ve Salı

Nefs-i Kütahya

Cum'a irtesi

Şeyhlü

Cum'a

İnönü

Cum'a

Eskişehir'e mülhak Yenidamar ta'bir olunur Taşocağı

Bazar irtesi

Virancık

Çehârşenbe	Eskişehir
Çehârşenbe	Simav
Cum‘a	Şabhane
Salı	Emed

Mahsûlât-ı Arâziye

[123]

Nefs-i Kütahya’da afyon, anason, boya ve asel husûle gelir.

Eskişehir ve mülhekâtında dört beşyüz kıyye miktarı afyon hâsıl olup kâffesi hârice nakl olunur.

Yine kazâ’-i mezbûra tâbi‘ Sakarya Karâsında tahmînen senevî 60 000 kıyye miktarı pamuk hâsıl olup bez ve iplik i‘mâl olunmak üzere nısfî mahallinde sarf ve nısfî hârice nakl olunur.

Yine kazâ-i mezbûrde be-her sene 25 000 kıyye miktarı rezzâk-ı vesâ’ir üzüm mahsûlü olup bundan birazı yaş iken sarf olunur. Ve bir miktarı kurudılır.

[124] Eskişehir’de senevî 40 000 kıyye miktarı tiftik husûle gelüp kâffesi hârice nakl ve fûrûht olunur.

Uşak Kazasında kesret üzere palamut ve haşhaş hâsıl olup zerdâli ve kayısı ve penbe mahsûlâtı dahî olur.

Simav Kazâsında senevî kilitlü afyon ve kök boya ve mazı husûle gelüp kâffesi İzmir’e nakl olunur.

Vilâyet Dâhilinde Zuhûr Eden Ma‘âdîn

[125]

Kütahya Sancağı

Kütahya ve civârlarında billûr ve vapur kömürü ma‘deni olup bunların çıkarıldığı gibi fukârâ takımının sabun makâmında hamamlarda isti‘mâl etdikleri baş kili ta‘bir olunur bir nev‘i ma‘den dahî bulunup dâhil-i livâda satılır ve Burûsa’ya dahî nakl olunur.

[126] Eskişehir Kazasında Sebetcî Karyesinde Yenidamar ve Karayük ve Göl ve Temelli ta‘bir olunan mahallerde lüle taşı nâm-ı diğêr istefa ma‘deni çıkup işbu ma‘den

ahâli tarafından yerler kuyu gibi kazılıp 20 ve 30 kulaç yerin altında damarı bulunarak çıkarılır. Ve Lüleci esnafı mahal-i merkûmeye gidüp evvelâ ham taş mübâya'a iderek hânelerine nakl ve i'mâl ile tüccâra fûrûht iderler. Ve tüccâr taraflarından dahi bal mumu ile cilası virildikten sonra hey'et ve cesâmeti sırmalı bir minberlik, penbeli, dökme namlarıyla 3 nev'e ve envâ'-ı mezkûre dahî a'lâ ve evsat i'tibâriyle 11 cinsle taksim olunarak sandıklara vaz' ile Viyana'ya nakl olunur.

Ve bunların be her sandığı bir bir üzerine yedişer Osmanlı lirasına Viyana'ya götüren tüccârı tarafından satılır ise de orada nev'i ve cinsi tefrîk olup bir sandığı 30 liraya kadar satılır.

Ma'den-i mezkûrdan senevî alet-tahmîn 12 000 sandık mal ihraç olunarak bundan dolayı be-her sene Eskişehir'e 84 000 lira dühûl edüp fakat bunun hamsi mahalline ve kusûru masârifîyle mahal-i sâ'ireden gelen işçilere 'â'id olur. Ve bunun kilitlü rüsûmâtı olup taraf-ı mîrîden idâre kılınur. Ma'den-i mezkur İnönü Kazâsı'nda dahî çıkmaktadır. Cenâb-ı Hakkın işbu vilâyete ihsân buyurduğu feyz ve kemâl-i âsârından olarak her cihetinde envâ'-ı ma'âdîn zuhûr etmekte bulunduğundan ebu'l-ma'âdîn denilmeğe sezâdır. Dâhil-i vilâyetde zuhûr eden altın ve gümüş ve krom ve kurşun ve manganes ve kömür ve sâ'ir ma'denlerin taharrîsi zımnında birkaç sene zarfında 200'ü mütecâviz ruhsat-nâme verilmişdür.

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Ilıcalar

[134]

Kütahya Sancağı

Nefs-i Kütahya Kasabasına iki saat mesâfede kârgir kaba ve râbitalu ebniyeli Yoncalı Ilıcası ta'bir olunur bir ılıca olup 'ilel ve emrâza pek nâfi' olduğundan Kütahya ve civâr mahaller ahâlisi ekseriyâ gitmektedirler. Ve bu ılıcanın civarında üzerleri açık at hamamı ta'bir olunur birkaç mahallerden dahî mâ'-i hârâ cereyân ider.

Yine kasaba-i mezkure 5 saat mesâfede Ilıca Hamamı ta'bir olunur iki bâb kapluca olup biri zükûra ve biri enâsa mahsûsdur. Erkekler ılıcasının mazu' hadâ'î on arşun tûl on beş arşun arzında kebîr ve metîn bir aded-i kıyâ ile mastah olarak merbi'ü'ş-şekil bir havz-ı kebîri vardır. Bundan başka su ile memlû ba'zı garâ'ib mahalleri dahî vardır. Bu 'ilel-i mütenevvi'ayı dâfi'dir.

Tavşanlı Kasabasına bir sa‘ât mesâfede vâki‘ Kum Hamamı ta‘bir olunur ılıcanın binâsı bir parça harâb ise de emrâz-ı zâhireye nâfi‘dir.

Uşak Kâ‘im-makâmlığının merkezi olan Uşak Kasabasına 12 ve Gedus Kasabasına 5 sa‘at mesâfede vâki‘ olup ‘ilel ve emrâza nâfi‘dir.

Nefs-i Eskişehir Kasabasında âdi hamam olmayup Yenice ve Erler ve Kıymet ve Elçik ta‘bîr olunur 4 aded ılıca olup bunlar kasaba-i mezkure çarşûsı derûnundadır. Ve ahâlînin kâfesi bunda yıkanurlar. Fakat mâ’-i bârid karışmadığından bir parça sıcaktır.

[135] Nefs-i Simav Kasabasına bir sa‘at mesâfede ve be-heri yek-diğerine birer ikişer çârik ba‘dinde 6 aded ılıca olup bunlar ‘ilel ve ve emrâza nâfi‘dir. Mezkur ılıcalardan Eğnal ta‘bîr olunur ılıcanın kenârında beheri bir buçuk, iki arşun kutruna mâ’-i óâra cereyân ider yirmiden mütecâviz ‘uyûn olup bunların suyunun harâreti yumurtayı tabh eder derecededir.

Emed Kasabası derûnunda iki ve civârında bir ve kasaba-i mezkûra mülhak Yenice Karyesinde bir ki, cem‘an 4 aded ılıca olup şifâsı mücerredir.

**Viâyetin Nüfûs-ı Müslim ve Gayr-i Müslime ile Ebnîye ve Sâ'iresini Mübeyyen
Cedveldir**

[138-139]

Kütahya Sancığı

Nüfûs-ı Zükûr		Cami	Mescid	Mekteb	Takye	Kilise	Hane	Mahalle	Karye	Çiftlik	Han	Hamam Kaplucu	Değirmen	Meykede	Kahve	Dükkan	Esami-i Kaza
Müslim	Gayr-i Müslim																
7091	3268	27	37	22	12	5	4975	53	-	-	8	11	-	13	98	1377	Kütahya
4892	-	58	10	7	4	-	2500	-	63	15	-	2	-	-	2	2	Etrafşehir
5040	-	36	3	10	2	-	2233	-	38	5	-	-	-	-	5	37	Virancık
5051	-	30	8	16	1	-	1802	39	39	4	-	-	-	-	-	9	Gireği
4528	-	40	8	18	4	-	2030	-	38	6	-	8	-	-	-	4	Altuntaş
5170	-	46	5	19	2	-	2120	-	52	7	1	6	-	-	1	12	Gümüş
2439	-	19	3	16	5	-	1241	-	21	5	1	2	-	-	2	10	Emrudili
6347	98	45	4	24	3	1	2877	7	26	3	2	8	-	-	27	494	Tavşanlı
25878	537	100	15	100	-	2	12860	9	112	-	8	2	-	-	10	620	Uşak
4891	-	5	2	2	-	-	680	5	3	-	1	-	-	-	5	110	Göbek
5872	-	4	5	2	-	-	1386	-	34	-	-	-	-	-	3	3	Banaz
13039	-	10	6	12	9	-	3973	7	64	19	4	2	-	-	11	212	Geduz
1831	-	1	5	5	-	-	450	8	3	-	1	1	-	-	2	35	Şabhane
11028	-	43	50	68	1	1	3331	4	62	4	4	2	-	-	10	385	Simav
8111	-	22	47	57	-	-	3720	4	54	5	1	1	-	-	5	255	Eğrigöz
2300	-	8	15	25	-	-	879	-	44	4	-	-	-	-	-	10	Dağardı
11320	-	9	6	7	5	-	4500	5	39	10	10	4	-	2	30	40	Eskişehir
4688	-	17	11	27	12	-	1424	4	35	8	3	5	-	-	10	47	Seyidgazi
4250	-	6	9	25	16	-	1397	4	19	4	4	5	-	-	5	39	İnönü

Vilâyetün Varidât-ı Mütenevvi'asını Mübeyyen Cedveldir.

[141]

Virgü	Bedel-i A'şâr	Bedel-i Askerî	Ağnâm Rüsûmu	Evkâf-ı Karâ	Esâmi-i Kazâ
654411	839895	90777	266404	309830	Ma'a Etrafşehir Kütahya
227601	873505	-	120284	105760	Gümüş
94375	90000	-	99628	-	Emrudili
226598	867275	-	119864	50780	Altuntaş
264578	985560	-	122844	30130	Virancık
180275	709450	-	109304	86270	Gireği
275260	564110	-	55884	145100	Tavşanlı
1290441	2930762	17541	313596	230000	Uşak
317220	982967	-	97980	164200	Banaz
155519	226500	-	14996	-	Göbek
544934	1285990	-	23544	27790	Gedus
34081	74000	-	26380	-	Şabhane
62378	1237700	-	153387	68275	Simav
201509	215140	-	79866	-	Dağardı
446087	1004170	-	128928	100350	Eğrigöz
516008	180350	-	125555	44975	Eskişehir
169834	354200	-	103754	25000	İnönü
117831	492035	-	251522	11900	Seyidgazi

2.10. H.1296 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU

Hüdâvendigâr Vilâyetinin Mülkiye ve Maliye ve Adliye Me'mûrlarıyla Hey'et-i Müşâvere ve Belediyesi

[90]

Me'mûrîn-i Mülkiye

Kütahya Mutasarrıfı Mehmed Rıza Beğ (Mütemâyiz)

[91]

Kütahya Sancağı Kazâları

Uşâk Kâ'im-makâmı	Midhad Beğ
Gedus Kâ'im-makâmı	Osmân Sıdkı Efendi
Simav Kâ'im-makâmı	İbrahim Salim efendi
Eskişehir Kâ'im-makâmı	İbrahim Hakkı Efendi

[94]

Kütahya Sancağı Nahiyeleri

(Rü'esâ'en İdâre Olunan)

Tavşanlı Müdürü	İbrahim Ağa
Virancık Zabıta Me'mûru	Mehmed Ağa
Gümüş Zabıta Me'mûru	Ahmed Ağa
Gireği Zabıta Me'mûru	Ahmed Ağa
“Uşak'a Muzâf” Banaz Müdürü Hüseyin Hâmid Efendi	
Göbek Zabıta Me'mûru	Hacı Ali Ağa
“Gedus'a Muzâf” Şabhane Zâbita Me'mûru İbrahim Efendi	
“Simav'a Muzâf”	
Eğrigöz Müdürü Hacı Nuri Efendi	
Dağardı Müdürü Mehmed Ali Efendi	
“Eskişehir'e Muzâf”	
Seyidgazi Müdürü Süleyman Fehmi Beğ	
İnönü Müdürü Mustafa Rahmi Efendi	

[95]

Eklâm-ı Mülkiye

Tahrîrât Müdürleri

Kütahya Tahrîrât Müdürü Reşid Efendi (Sâlise)

Tahrîrât Kâtibleri

[96]

Uşak Tahrîrât Kâtibi	Mustafa Lütfi Efendi
Gedus Tahrîrât Kâtibi	Ali Rıza Efendi
Simav Tahrîrât Kâtibi	Mehmed Sadık Efendi
Eskişehir Tahrîrât Kâtibi	Hasîb Efendi

[97]

Şeyhlü Tahrîrât Kâtibi	Ali Efendi
Tavşanlı Tahrîrât Kâtibi	Veliyüddin efendi
Banaz Tahrîrât Kâtibi	Derdest-i ta'yündür
Eğrigöz Tahrîrât Kâtibi	Abdullah Efendi
Dağardı Tahrîrât Kâtibi	Mehmed Efendi
Seyidgazi Tahrîrât Kâtibi	Mahmud İzzet Efendi
İnönü Tahrîrât Kâtibi	Abdullah Efendi

[98]

Vilâyet Mektûbî Kâlemi

Kütahya ve Karahisar Müsevvidi Nihâd efendi (Hâcegân)

Evrâk Odası

Kütahya ve Kazâlar Mukayyidi Agob Efendi

[99]

Kütahya Refiki Sitâyîş Efendi

Kütahya Tahrîrât Kalemî

Müdür Mu'âvini	Ahmed Hamdi Efendi
Müsevvid-i Evvel	Mehmed Şükrü Efendi
Mübeyyiz-i Evvel ve Müsevvid-i Sâni	Necib Efendi
Mübeyyiz	Nazım Efendi

Mukayyid-i Evvel Rıza Efendi

[100]

Mukayyid-i sâni Rıza Efendi

Kazâlar Tahrîrât Kâtibleri Refikleri

Uşak Osman Zeki Efendi

Gedus İbrahim Efendi

Simav Halil Efendi

Eskişehir Ahmed Hâmid Efendi

[101]

Kütahya Meclis-i İdâre Ketebesi

Başkâtib Rif'at Efendi

Refiki Hakkı Efendi

Diğeri Mustafa Efendi

Kazâlar mecâlis-i kitâbeti vazîfesini tahrîrât kâtibleri îfâ eyler.

Telgraf ve Posta

[102]

Kütahya Telgraf ve Posta Müdürü Cafer Efendi

Eskişehir Rızâ Efendi

Me'mûrlar

Gedus Âdil Efendi

Simav Rif'at Efendi

Uşak Mustafa efendi

Edremid Artin Efendi

[103]

Kütahya Muhâbere Me'mûrları

Ömer Lütfü Efendi Tevfik Efendi

Eskişehir Muhâbere Me'mûru Kâmil Efendi

[104]

Zâbitân-ı Zabtiye

Kütahya Tabur Ağası Ali Efendi

[105]

Uşak Bölük Ağası Ahmed Ağa

Gedus Bölük Ağası Mehmed Ağa

Simav Jurnal Emni Mustafa Efendi

Eskişehir Blük Ağası Mu'âvini Şevki Ağa

Emenâ

Kütahya Taburu Hesâb Emni Osmân Efendi

[106]

Bâlâda isimleri muharrer bölük ağaları hizâlarında gösterilen kazâlarda ve kûsûr zâbitân-ı tabur merkezlerinde bulunmak üzere zâbitânın sınıf ve tertibleri

Sınıf-ı Süvâriyân

[107]

Kütahya Taburu

Mehmed Ağa

Abdullah Ağa

Mustafa Efendi

Ahmed Ağa

Mehmed Efendi

Hasan Ağa

Alay Zâbitân ve Efrâdının Mikdârını Mübeyyen Cedveldir

Sınıf-ı Süvâriyân											
Alay Beği	İdâre emni	Tabur Ağası	Hesap Emni	Bölük Ağası	Mu'âvini	Jurnal Emni	Kol vekili	Mu'âvini	Neferât	Yekûn	
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	Alay
-	-	1	1	3	3	3	12	24	168	215	Tabur-1
-	-	1	1	1	1	1	4	8	88	105	Tabur-2
-	-	1	1	1	1	1	4	8	88	105	Tabur-3
-	-	1	1	1	1	1	4	8	70	87	Tabur-4
1	1	4	4	6	6	6	24	48	414	514	Yekûn

[108]

Sımf-ı Piyâdegân							
Bölük Ağası	Mu'avini	Jurnal Emni	Kol vekili	Muavini	Neferât	Yekûn	
4	4	4	16	32	352	412	Tabur-1
2	2	2	8	16	224	254	Tabur-2
2	2	2	8	16	120	150	Tabur-3
1	1	1	4	8	105	120	Tabur-4
9	9	9	36	82	801	931	Yekûn
Nefer: 1450							

Zâbitân-ı mevcûdeden mürekkeb olmak üzere vilâyetde 1 Alay ve bir de tabur ve elviyede dahi birer tabur meclisi vardır. Ve görülen lüzumuna mebnî muvakkaten tahrîr ile istihdâm olunmakta bulunan neferât işbu tertibin hâricindedir.

[109]

Me'mûrîn-i Mâliye

Muhâsebeciler

Kütahya Muhâsebecisi Ahmed Hilmi Efendi

Mal Müdürleri

[110]

Uşak Mal Müdürü Mehmed Efendi

Gedus Mal Müdürü Tevfik Efendi

Simav Mal Müdürü Ali Rıza Efendi

Eskişehir Mal Müdürü Hasan Nuri Efendi

Nahiyeler mal ve sandık muâmelâtı tahrîrât kâtibleri tarafından îfâ olunur.

Muhâsebe-i Vilâyet Kalemi

Kütahya kâtibi Rızâ Efendi Mu'avini Râ'if Efendi

Refiki Fu'ad Efendi

A'şâr-ı Rüsûmât ve İlmühaber Kâtibi İstapan Efendi

[111]

Kütahya Muhasebe Kalemi

Başkâtib Süleyman Beğ Refik-i evvel Baha Beğ
 Refik-i sâni Osman Efendi Yevmiye Mukayyidi İbrahim Efendi
 Masârifât Mukayyidi Süleyman Efendi Mukayyid Cemil Efendi

Mal Müdürü Refikleri

[112]

Uşak Ali Rıza Efendi
 Gedus İbrahim Efendi
 Simav Mehmed Emin efendi
 Eskişehir Osman Efendi

Sandık Eminleri

Kütahya İbrahim Efendi
 Uşak Hüseyin Efendi

[113]

Gedus Simon Efendi
 Simav Mikâ'il Efendi
 Eskişehir Canik Efendi

Virgü

Kütahya Tahrîr Başkâtibi Ârif Efendi

[114]

Uşak Vukû'at Kâtibi Mestân Efendi Refiki Abdurrahman Efendi
 Simav Vukû'at Kâtibi Ömer Efendi Refiki Mehmed Efendi
 Gedus Vukû'at Kâtibi Ahmed Efendi Refiki Rızâ Efendi
 Eskişehir Vukû'at Katibi Mehmed Efendi Refiki Celâleddin Efendi

[115]

Şeyhlu Vukû'at Katibi Veliyüddin Efendi
 Tavşanlı Vukû'at Kâtibi Abdullah Efendi

Eğrigöz Vukû‘at Katibi Galib Efendi
Dağardı Vukû‘ât Katibi Hâfız Mehmed Efendi

[116]

Banaz Vukû‘ât Katibi Şefik Efendi
Göbek Vukû‘ât Katibi Şükrü Efendi
İnönü Vukû‘ât Katibi Hasan Efendi
Seyidgazi Vukû‘ât Katibi Süleyman Efendi

Kütahya Tahrîr-i Emlâk Kalemi

Vukû‘ât Katibi Hüsnü Efendi
Senedât Kâtibi Necîb Efendi
Tahsîlât Kâtibi Edhem Efendi
Defterci Mehmed Efendi

[117]

Emlâk Komisyonları

Bunlar defterdâr ve muhâsebeci ve mal müdürlerinin taht-ı riyâsetlerindedir.

Kütahya Emlak Komisyonu A‘zâsı

Meydan İmamı-zâde Mehmed Efendi	Hacı Nûri Efendi-zâde Rızâ Beğ
Ömer Efendi	Kozma Ağa
Kigorak Ağa	Bagoz Ağa

[119]

Şeyhlu Emlâk Komisyonu A‘zâsı

Hasan Hüseyin Efendi	Mustafa Efendi
----------------------	----------------

Gedus Emlak Komisyonu A‘zâsı

Hacı Kadri Ağa	Hafız Halil Efendi
Hacı Süleyman Efendi	Hacı Hafız efendi

A'sâr

Kütahya A'sâr Müdür Necmi Beğ

- [121] Evliye-i mülhakada emâneten idâreye kalan kazalar için dahî mahallerince Me'mûr ve kâtibler ta'yîn olunmuştur.

Rüsûmât

Kütahya Rüsûmât Müdürü Mehmed Sâ'ib Efendi

[122]

Eskişehir Me'mûru İbrahim Efendi

İnönü Hüseyin Efendi

Taşocağı Hacı Hasan Efendi

Kütahya'ya Mülhak Rüsûmât İdâreleri

Simav Me'mûru Mustafa Efendi

Tavşanlı Me'mûru Mustafa Efendi

[123]

Uşak Me'mûru Mehmed Efendi

Eğrigöz Mustafa Efendi

Gedus Me'mûru Mustafa Efendi

Virancık Me'mûru Mehmed Efendi

Göbek Me'mûru İbrahim Efendi

Seyidgazi Me'mûru Ahmed Efendi

Sincan Me'mûru Hüseyin Efendi

Karahallo Me'mûru Mehmed Efendi

[125]

Kütahya Rüsûmât Müdüriyeti Ketebesi

Başkâtib Sâlih Sâmi Efendi

Kâtib-i sâni ve Sandık Emîni İbrahim Rüşdü Efendi

Rüsûmât İdâreleri Ma'a Kitâbet-i Sandık Emînleri

Simav Halil Efendi

Tavşanlı Halil efendi

Uşak Osman Efendi
 Eğrigöz Osman Efendi
 Gedus Süleyman Efendi
 Şeyhlu Hüseyin Hilmi Efendi

[126]

Orman

Müfettiş-i Sâni Akif Efendi Kütahya ve Karahisar
 Kâtib Rızâ Efend Kütahya

[127]

Salih Efendi Eskişehir 4

Ma'âdîn

Eskişehir Lüle Taşı Ma'dân İdâresi

Ma'den Emîni Emin Efendi (Sâlise)
 Başkâtibi Sâlih Efendi
 İkinci kâtib Fettah Efendi
 Vilâyet Mâ'den Mühendisi Edhem Efendi

Defter-i Hakânî

Kütahya Sancağı Defter-i Hâkânî Me'mûru Râgıb Efendi
 Kütahya Kazâsı Tapu Kâtibi Mehmed Ali Efendi

[128]

Eskişehir Tapu Kâtibi Şükrü Efendi
 Uşak Tapu Kâtibi Hacı Mustafa Efendi
 Gedus Tapu Kâtibi Ahmed Efendi
 Simav Tapu Kâtibi Hasan Efendi

[129]

Tavşanlı Tapu Kâtibi Derviş Efendi
 Banaz Tapu Kâtibi Hacı Mehmed Efendi
 Dağardı Tapu Kâtibi Ali Efendi

[130] **Kütahya Defter-i Hâkânî Kalemî**

Başkâtib Fevziefendi
 Kâtib-i sâni Ahmed Beğ
 Emlâk Yoklama Kâtibi Ömer Efendi

Hey'et-i Müşâvere

İdâre meclisleri vâlilerin taht-ı riyâsetinde olup defterdâr ve nâ'ib ve mektupçı ve müfti ve rü'esâ-yı rûhâniye ve defter-i hâkânî Me'mûrları ile evkâf-ı muhâsebecilerinin a'zâ-yı tabî'iyeden idüğü ma'lûm olduğundan ve bunların isimleri aksâm-ı mahsûsasında muharrer bulunduğundan yalnız a'zâ-yı müntehâbenin esâmisi tahrîr kılınmıştır.

[131]

Livâlar Mecâlis-i İdâresi

Kütahya

Derviş Efendi Eyyüb Efendi
 Antovan efendi Agob Ağa

Kazâlar Mecâlis-i İdâresi

[133]

Eskişehir

Hasan Dede Efendi Hacı Ali Efendi
 Hacı Halil İbrahim Efendi Mihalaki Efendi

Uşak

Hacı Ali Ağa Hacı Hasan Ağa
 Loka Efendi Hacı Maridepros Efendi

Gedus

Mustafa Efendi Halil Ağa Nebi Ağa

Simav

Halil Efendi Hacı Ahmed Efendi Hacı İbrahim Efendi

Nâhiyeler Mecâlis-i İdâresi

[135]

Tavşanlı

Hacı ahmed Efendi	Hacı Hasan Efendi	Halil Ağa
Hacı Süleyman Ağa	Hacı Hasan Ağa	Hacı Halil Ağa

Eğrigöz

Hüseyin Efendi	Hacı Ali Ağa	Süleyman Ağa
Hacı İsmâ'il Efendi		

Dağardı

Ömer Efendi	Battal Ağa	Ali Rıza Efendi
Ali Efendi		

Seyidgazi

Hasan Efendi	Hacı İbrahim Ağa	Hacı Ahmed Efendi
Ali Ağa		

İnönü

Hacı Müfid Efendi	Hacı Ahmed Ağa	Hacı Hasan Ağa
Diğeri Hacı Hasan Ağa		

Banaz

Emin Ağa	Ömer Ağa	Mehmed Ali Ağa
Ahmed Ağa	Mehmed Ali Ağa	

Göbek

Hacı Mehmed Emin Efendi	Mehmed Ağa	Ahmed Ağa
Mehmed Ağa	Ali Ağa	Hüsnü Ağa

Şabhâne

Mehmed Ali Efendi Hüseyin Efendi Ahmed Ağa

[137]

Hey'et-i Belediye**Kütahya Beledî Meclisi**

Re'is Ömer Şevki Efendi (Sâlise)
A'zâ Serandi Efendi(Sâlise) Mehmed Ağa Süleyman Beğ
 İbrahim Efendi Hüseyin Beğ Hacı Mustafa Efendi
 Eniştaş Ağa Artin Ağa

[140]

Simav Belediye Meclisi

Re'is Hacı Mustafa Ağa

[141]

A'zâ Hafız Emin Efendi Mehmed Emin Efendi
 Hacı Emin Ağa Mehmed Efendi
 Hacı İsmâ'il Ağa

Eğrigöz Belediye Meclisi

Re'is Ahmed Hamdi Efendi
A'zâ Mustafa Ağa Ali Ağa Süleyman Efendi
 Mehmed İzzet Efendi Yunus Efendi

Gedus Belediye Meclisi

Re'is Ahmed Ağa
A'zâ Hasan Ağa Tâlib Ağa Mustafa Ağa
 Hacı Ali Ağa Hacı Osman Efendi Ali Ağa

Uşak Belediye Meclisi

Re'is Derdest-i intihâbdur
A'zâ Hacı Hâfız Ömer Efendi Mustafa Beğ Mihâl Efendi

Eskişehir Belediye Meclisi

	Re'is	Hacı Hâfız Hüseyin Efendi
	<u>A'zâ</u>	Bobzâde Ahmed Ağa
		Hacı İbrahim Ağa
		Ceridzâde Hacı Mehmed Ağa
[142]		İsmâ'il Beğ Save Efendi

Kermasti Belediye Meclisi

	Ali Tevfik Efendi	Hacı Mustafa Efendi	Hacı Mehmed Ağa
	Ali Efendi	Hüseyin Efendi	Haralambo Ağa
	Ligori Ağa	Yovani Ağa	Sergez Ağa
	Nasîb Ağa		

Memûrîn-i Belediye

Kütahya Belediye Me'mûrları

Meclis Kâtibi Mazhar Beğ Sandık Emîni Ahmed Necib Efendi(Müderriis)

[143]

Kontrato Me'mûru Hacı Mehmed Ağa (Yüzbaşı Müttekâ'idi 5 Mecidî)
Kontrato Kâtibi Halil Efendi

[144]

Uşak Meclis-i Belediye Kâtibi Mehmed Niyâzi Efendi
Sandık Emîni Ali Efendi
Eskişehir Meclis-i Belediye Kâtibi İsmâ'il Efendi
Karabet Efendi
Gedus Meclis-i Belediye Kâtibi Hacı Ahmed Efendi
Simav Meclis-i Belediye Kâtibi Abdullah Efendi
Kerametsi Belediye Kâtibi Ömer Lütfü Efendi
Sandık Emîni Ohanas Ağa

Evkâf Muhâsebecileri

Kütahya Evkâf Muhâsebecisi Hüseyin Şevki Efendi (Sâlise)

[145]

Livâlar Evkâf Ketebesi

Kütahya Evkâf Kâtibi Hamdi Efendi Refiki Süleyman Efendi

Kütahya Menâfi' Sandığı Vekilleri

Hacı Mustafa Efendi Mehmed Ağa Mehmed Efendi Hüseyin Beğ

[146]

Tâlib Efendi Kâtib Ali Efendi

[147]

Simav Menâfi' VekilleriÖmer Ağa Hacı Süleyman Ağa Hacı Mustafa Ağa
Kâtib Mustafa Ağa**Gedus Menâfi' Vekilleri**Süleyman Ağa Ali Efendi Ali Ağa
Ali Ağa Kâtib Edhem Efendi**Uşak Menâfi' Vekilleri**Sâlih Hayreddin Efendi İbrahim Efendi
Hacı Mustafa Ağa Harelambo Ağa**Belediye Müfettişleri**

[148]

Kütahya Belediye Çavuşu Mehmed Niyazi Efendi

[152]

Hey'et-i Adliye

Kütahya Nâ'ibi Ya'kûb Asım Efendi (Sadrdan 1 Mecîdi)

[153]

Eskişehir Nâ'ibi Osmân Nuri Efendi (Müderris)

Gedus Nâ'ibi Hasan Hüsnü Efendi

Simav Nâ'ibi Ahmed Dürri Efendi
 Uşak Nâ'ibi İsmâ'il Zühdü Efendi
 Kerametsi Nâ'ibi Mehmed Celâleddin Efendi

[154]

Şeyhlu Nâ'ibi Vekil Mustafa Efendi
 Tavşanlı Nâ'ibi Vekili Hüsnu Efendi
 Göbek Nâ'ibi Vekili Ârif Efendi
 Eğrigöz Nâ'ibi Vekili Hacı Bekir Efendi
 Dağardı Nâ'ibi Vekili Mehmed Şerif Efendi
 Şabhane Nâ'ibi Vekili İbrahim Efendi
 Seyidgazi Nâ'ibi Vekili Mehmed Efendi
 İnönü Nâ'ibi Vekili Mehmed Efendi

İklâm-ı Şer'iyeye

[155]

Eskişehir Mahkeme Kâtibi Mustafa Efendi
 Refiki Hacı Fâ'ik Efendi

Eytâm Sandıkları Müdürleri

[156]

Gedus Eytâm Sandığı Müdürü Süleyman Efendi
 Simav Eytâm Sandığı Me'mûru Hacı Süleyman Ağa

[157]

Kütahya Sancağı Temyiz Meclisi Mümeyyizânı

Bekir Efendi (Müderri)	Hacı Ali Ağa	İbrahim Ağa
Üstüvârî Ağa	Hacı Ohannas Ağa	İristaki Ağa

Da'âvî Meclisleri

[159]

Uşak Kazâsı Meclis-i Da'âvî Mümeyyizânı

Hacı Mustafa Ağa Şahin Ağa Kostanti Efendi

Simav Kazâsı Meclis-i Da‘âvî Mümeyyizânı

Hacı Ömer Efendi Hasan Efendi İbrahim Efendi
Hacı Halil Ağa

Eskişehir Meclis-i Da‘âvî Mümeyyizânı

Ali Efendi Mehmed Ağa

Gedus Kazâsı Meclis-i Da‘âvî Mümeyyizânı

Hacı Hasan Ağa Hacı Hasan Efendi Hacı Hüseyin Ağa
Abdullah Ağa

Aklâm-ı Adliye “Hukuk Kâtibleri”

Kütahya Meclis-i Temyiz Hukuk Kâtibi Sâdık Efendi

[160]

Cinâyet Kâtibleri

Kütahya Meclis-i Temyiz Cinâyet Kâtibi Nuri Efendi

Kazâlar Da‘âvî Kâtibleri

Gedus İzzet Efendi
Uşak Mehmed Hilmi Efendi
Eskişehir Gâlib Efendi
Simav Hakkı Efendi

[161]

Kütahya Meclis-i Temyiz ve Cinâyet Kalemî

Temyiz-i Hukuk Refiki Nûri Efendi Cinâyet Kâtibi Refiki Murâd Efendi
Diğeri Câfer Efendi Diğeri Ali Efendi
Diğeri Rızâ Efendi

Ticâret Mahkemeleri

[162]

Kütahya Ticâret Mahkemesi

Re’is Abdullah Efendi

<u>A'zâ-yı Dâ'ime</u>	Kâmil Efendi	Hacı Yovan Ağa
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Hacı Osman Ağa	Abdurrahman Efendi
	Kergor Ağa	Askador Ağa

[163]

Uşak Ticâret Mahkemesi

Re'is	Mehmed Asım Efendi
<u>A'zâ-yı Dâ'ime</u>	Ahmed Efendi
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Derdest-i intihâb

Eskişehir Ticâret Mahkemesi

Re'is	İzzet Efendi		
<u>A'zâ-yı Dâ'ime</u>	Ali Osman Ağa	Oraham Ağa	Halil Ağa
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Hacı Mustafa Ağa	Hüseyin Ağa	Halil Ağa
	Mardiros Efendi		

Mahkeme-i Ticâret Kâtibleri

[164]

Kütahya Mahkeme-i Ticâret Ketebesi

Kâtib-i Evvel Ahmed Efendi
 Uşak Mahkeme-i Ticâret Kâtibi Ahmed Şükrü Efendi
 Eskişehir Mahkeme-i Ticâret Kâtibi Nikola Efendi

Müftiler ve Rü'esâ-yı Rûhâniye**Müftiler**

Kütahya Müftüsü Mehmed Efendi (Müderriş)

[165]

Simav Müftüsü Mehmed Vehbi Efendi
 Eskişehir Müftüsü Süleyman Hakkı Efendi
 Uşak Müftüsü Ahmed Nuri Efendi (Devriye Müderrişik)

Gedus Müftüsü Ahmed Fevzi Efendi

Ermeni Milleti Rü'esâ-yı Rûhâniye

Kütahya ve Tevâbi'-i Murahhası Kigorak Ağa

[168]

Mekâtib-i Rüşdiye

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Birinci Sınıf Mekâtib-i Rüşdiye

Kütahya Mu'allim-i evveli Abbas Efendi

Mu'allim-i Sâni Hâlil Efendi

Yazı Hocası Abbas Efendi

[169]

Gedus Mu'allim-i Evveli Sadık Efendi

Yazı Hocası Sadık Efendi

Uşak Mu'allim-i Evveli Hasan Efendi

Mu'allim-i sâni Hüseyin Efendi Yazı Hocası Abdurrahman Efendi

Eskişehir Mu'allim-i Evveli Mehmed Nazif Efendi

Mu'allim-i Sâni Hüseyin Efendi YazıHocası Hasib Efendi

Sınıf-ı Sâni Mekâtib-i Rüşdiyesi

Emrudlu Mu'allim-i Sâni Abdülmü'min Efendi

Yazı Hocası Osman Efendi

[170]

Kermasti Mu'allim-i Sâni Hâfız Mehmed Efendi

Ba'zı Ma'lûmât-ı Nâfi'a

[179]

Kütahya Sancağının Virgü ve Bedelât-ı Askeriyesini Mübeyyen Cedveldir			
Mürettebât			
İcmâli	Mâl-i Virgü	Bedel-i Askerî	Esâmî-i Kazâ
391661,15	300783,34	90777,31	Kütahya Kazâsı
253970,18	253970,18	-	Etrafşehir Nahiyesi
259824,00	259824,00	-	Virancık Nahiyesi
173600,00	173600,00	-	Gireği Nahiyesi
223165,33	223165,33	-	Gümüş Nahiyesi
226051,00	226051,00	-	Altuntaş Nahiyesi
255952,44	253237,12	2722,12	Tavşanlı Nahiyesi
95260,00	95260,00	-	Emrudili Nahiyesi,
1325753,20	1304309,00	21444,20	Uşak Kazası
297788,23	297788,23	-	Banaz Nahiyesi
491223,10	491223,10	-	Gedus Kazası
150860,12	150860,12	-	Göbek Nahiyesi
32437,00	32437,00	-	Şabhane nahiyesi
448128,24	448128,24	-	Eskişehir kazası
123599,00	123599,00	-	Seyidgazi nahiyesi
146118,36	146118,36	-	İnönü nahiyesi
517857,20	517857,20	-	Simav Kazası
422127,11	422127,11	-	Eğrigöz nahiyesi
84413,20	84413,20	-	Dağardı Nahiyesi
5919692,25	5804748,02	114944,23	Yekûn

[183]

Kütahya Sancağı Nüfusu ve Hâne ve Mahâlât ve Karâsını Mübeyyen Cedveldir						
Nüfûs-ı Zükûr						
İslam	Rum	Ermeni	Hane	Mahâlât	Karâ	Esâmî-i Kazâ
7279	1811	1457	4276	-	54	Kütahya Kazası
4913	-	-	1858	-	61	Etrafşehir Nahiyesi
5117	-	-	1857	-	38	Virancık Kazası
4015	-	-	3579	-	39	Gireği Nahiyesi
5150	-	-	1776	-	31	Gümüş Nahiyesi
4650	-	-	4034	-	38	Altuntaş Nahiyesi
6450	-	98	2440	-	33	Tavşanlı Nâhiyesi
2213	-	-	858	-	28	Emrudili Nâhiyesi
12413	566	210	8988	-	126	Uşak Kazası
5132	-	-	1824	-	40	Banaz Nâhiyesi
12355	-	-	4718	-	85	Gedus Kazası
1905	-	-	884	-	24	Göbek Nahiyesi
1388	-	-	889	-	01	Şabhane Nahiyesi
10157	-	-	4371	-	50	Eskişehir Kazası
3642	-	-	1588	-	48	Seyidgazi Nahiyesi
4115	-	-	1408	-	1	İnönü Nahiyesi
12395	-	-	4745	-	72	Simav Kazası
9765	-	-	3958	-	67	Eğrigöz Nahiyesi
1245	-	-	2326	-	48	Dağardı Nahiyesi
113979	2377	1765	56797	-	865	Yekûn

[185]

Devâ'ir-i Belediye Vâridâtı

- 86645 Kermasti Nahiyesi
154805 Uşak Kazası
74765 Ma'a Şabhane Gedus Kazası
102685 Simav Kazası
130797 Eskişehir Kazası
86491 Tavşanlı Kazası

[186]

Menâfi' Sandıkları Sermâyeleri

- 1029573 Kermasti Nahiyesi
1450000 Uşak Kazası
634759 Ma'a Şabhane Gedus Kazası

905247 Simav Kazası
 1383779Kütahya Kazası
 816797 Eskişehir Kazası

Ormanlar

[190]

Kütahya Sancağı Dâhilinde Vâki' Ormanlar

Bu ormanların ma'mûlâtı dahi sarfiyât-ı mahalliyeye mahsûsdur.

1982500 Kütahya dâhilinde Somdöken ve Döşecik ve Sincan ve Eğrigöz ormanlarında sarı ve ak çam ve gürgen bulunur.

894250 Eskişehir Kazası dâhilinde vâki' Gölcek ve Akdağ ve Kestâne Dağ nam ormanlarda dahî ak çam ve ufak meşe bulunur.

673000 Simav Kazası dâhilinde vâki' Murad Vakf Dağ nam ormanda sarı çam eşçârı vardır.

997460 Gedus Kazası dâhilinde vâki' Kızıl Dağ ve müteferrik Ahur ve Burgaz Dağ ormanlarında yalnız meşe eşçârı bulunur.

896450 Uşak Kazası dâhilinde vâki' Yâverdi ve Emirdağı ve Kadı Deresi ve Şahin kıya ormanlarında ak ve kara çam ve ardıç ve meşe eşçârı vardır.

[191]

Ma'âdin

Eskişehir Lüle Taşı Ma'deni İdaresi

93 Martı ibtidâsından şubatı nihâyetine kadar bir sene zarfında lükle taşı ma'deninden 'öşür ve resm-i mîri olarak 1205530 kuruş hâsılât ve 111648 kuruş masârifât vuku' bulup 1093882 kuruş hâsılât-ı sâfiye kalmıştır.

Sene-i mezkûre zarfında lüle taşı tüccarı tarafından Viyana'ya 8788 sandık ma'den irsâl olunmuştur. Ma'den ocaklarında otuz kulaç kadar kuyu hafriyle taşçıkların [192] çıkarup lüleci esnafına sattıkları lüle taşlarının kıymetinden kuruşda 5 para 'öşür ve lüleci esnafının ba'del-i'mâl tüccâra sattıklarında kuruşda 5 para resm Me'mûrları ma'rifetiyle ahz ve istihsâl olunur.

En cesâmetlisine “taban” ve ikinci derecede olana “yamak” ve üçüncüsüne “budama” ve dördüncüsüne “beremberli” ve beşincisine “penbeli” ve altıncısına “dökme” ve yedincisine “Çîz dökme” ta’bir olunur.

Lüle taşı tüccârı lüleci esnâfından mübâya’a eyledikleri ma’mûl lüle taşlarını eyyâm-ı sayfda sergilerde ve vakt-i şitâda buna mahsus tenvirlerde kuruttuktan sonra lüleci kalfaları vâsıtasıyla ve ıslak abâlar ile kurumuş olan mezkûr taşların üzerlerinde bulunan leke ve tozları sildirüp ba’dehû kuru abâlar üzerine bal mumu sürerek cilâlarını virürler. Bu cilâlanmış taşlar tüccâr tarafından 11 cinse tefrik olunup bir ölçüde yaptırılmakda olan sandıklara bir kat penbe ve bir kat taş istif edilerek marka ve numrolar üzerine tahrir ile çenberleri mihlandıktan sonra katırcı ve deveci ile va Karamürsel tarikîyle Dersa’âdete ve oradan da vapurla ile Viyanaya gönderilür. Viyanada lüle taşına mahsus otuz kadar fabrika olup mezkur taşlar işbu fabrikalarda lüle ve sigaralık i’-mâl ve heribâları idhâl edilerek mahfazalarına [193] vaz’ ile Londra ve Amerika ve Hisndistanda bulunan tüccârına gönderilmekte ve ba’zan Parise ve Dersaaadete dahî irsal edilmektedir.

İşbu lüle taşı madeni için beher sene Eskişehirde Viyanadan 150 000 liraya karîb akçenin gönderilmekte olduğu bit-tahkik anlaşılmıştır.

Eskişehirde lüle taşı ticâretiyle me’lûf bulunup Viyânaya ma’mûl lüle taşı irsal eden zevât:

Eşrâfdân Ali Beğ	Cemâlcı Halil Ağa	Mihalicli	Hüseyin
Ağa			
Hacı Kenan Beğ	Hacı Mustafa Ağa	Hacı Ali Ağa	
Koca Ali oğlu Hacı Mustafa Ağa		Kayyumcu oğlu Mihalaki	
Ohanas Ağa	Kasban Ağa	Abacı	Yorgi
Karlokon			

[194]

Kütahya ve civârında billûr ve vapur kömürü ma’deni olup bunların çıkarıldığı gibi baş kili ta’bir olunur bir nev’i ma’deni dahî bulunup dâhil-i livâda satılır ve Burûsa’ya dahî nakl olunur.

Cenâb-ı Hakkın işbu vilâyete ihsân buyurduğu kemâl-i feyz-i âsârından olarak her cihetinde envâ’-ı ma’âdîn zuhûr etmekte bulunduğundan ebu’l-ma’âdîn denilmeğe ve

hususuyla bunlardan yalnız bir ikisine imtiyaz verilüp kûsûrlarının bîkr sûretinde olmasına [195] nazaran devlet için açılmadık bir hazine itlâk edilmeğe sezâdur.

Dâhil-i vilâyetde zuhûr eden altun ve gümüş ve krom ve kurşun ve manganes ve kömür ve sâ'ir ma'denlerin taharrîsi için birkaç seneden beri 250 kadar ruhsat-nâme verilmişdür.

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Ilıcalar

[212]

Kütahya Sancağı

Nefs-i Kütahya Kasabasına iki saat mesâfede kârgir kubbe ve mükemmel ebniyeli Yoncalı Ilıcası ta'bir olunur bir ılıca olup 'ilel ve emrâza pek nâfi' olduğundan Kütahya ve civâr mahaller ahalsi ekseriyâ gitmektedirler. Ve bu ılıcanın civarında üzerleri açık at hamamı ta'bir olunur birkaç mahallerden dahî mâ'-i hârâ vardır.

Yine kasaba-i mezkure 5 saat mesâfede Ilıca Hamamı ta'bir olunur iki bâb kapluca olup biri zükûr ve biri enâsa mahsûsdur. Erkekler ılıcasının yekpâre kayadan oyulmuş on arşun tûl on beş arşun arzında kebîr ve metîn bir kubbe ile dört köşe bir havz-ı kebîri vardır. 'İlel-i mütenevvi'ayı dâfi'dir.

Tavşanlı Kasabasına bir sa'ât mesâfede vâki' Kum Hamamı ta'bir olunur ılıcanın binâsı bir parça harâb ise de emrâz-ı zâhireye nâfi'dir.

Uşak Kasabasına 12 ve Gedus Kasabasına 5 sa'at mesâfede vâki' olup 'ilel ve emrâza nâfi'dir.

[213] Nefs-i Eskişehir Kasabasında âdi hamam olmayup Yenice ve Erler ve Kıymet ve Elçik ta'bîr olunur 4 aded ılıca olup bunlar kasaba-i mezkure çarşûsı derûnundadır. Ve ahâlînin kâfesi bunda yıkanurlar. Fakat mâ'-i bârid karışmadığından bir parça sıcaktır. Nefs-i Simav Kasabasının bir sa'at mesâfede be-heri yek-diğerine birer ikişer çârik ba'dinde 6 aded ılıca olup bunlar 'ilel-i erâha ve emrâza nâfi'dir. Mezkur ılıcalardan Eğnal ta'bîr olunur ılıcanın kenarında beheri bir buçuk, iki arşun kutruna mâ'-i ôâra cereyân ider yirmiden mütecâviz 'uyûn olup bunların suyunun harâreti yumurtayı tabh eder derecededir.

Emed Kasabası derûnunda iki ve civârında bir ve kasaba-i mezkûra mülhak Yenice Karyesinde bir ki, cem'an 4 aded ılıca olup şifâsı mücerredir.

[215] **Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Bazâr Mahalleri****Kütahya Sancağı**

Çehârşenbe ve Salı	Nefs-i Kütahya
Cum'a irtesi	Şeyhlü
Cum'a	İnönü
Bazar irtesi	Virancık
Çehârşenbe	Eskişehir
Çehârşenbe	Simav

[216]

Cum'a	Şabhane
Salı	Emed
Cum'a	Taşocağı

Nevâhî ve Kazâlar ile Elviyenin Mesâfe Cedvelidir

[219]

Kütahya Sancağı

Merkez-i Vilâyete Olan Ba'dı	Merkez-i Livâya Olan Ba'dı	Merkez-i Kazâya Olan Ba'dı	Esâmi-i Kazâ ve Nâhiye
Sa'at	Sa'at	Sa'at	
32	-	-	Nefs-i Kütahya
33	1	-	Etrafşehir Nahiyesi Merkezi Zağra Nahiyesi
39	7	-	Altuntaş Nahiyesi Merkezi Emîri Karyesi
39	7	-	Virancık Nahiyesi Merkezi Kökler Karyesi
38	6	-	Gümüş Nahiyesi Merkezi Yenice Karyesi
40	8	-	Gireği Nahiyesi Merkezi Çamrızık Karyesi
45	22	-	Uşak Kazası
46	12	-	Gedus Nahiyesi
50	18	6	Banaz Nahiyesi
62	30	8	Göbek nahiyesi
24	12	-	Eskişehir Kazası
44	12	12	Seyidgazi Nahiyesi
20	16	12	İnönü Nahiyesi
48	22	-	Simav Nahiyesi
46	08	12	Eğrigöz Nahiyesi
20	16	12	Dağardı Nahiyesi
25	16	4	Şabhana Nahiyesi

2.11. H.1297 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYETİ SALNAMESİNDE KÜTAHYA SANCAĞI TRANSKRİPSİYONU

Mecâlis ve Me'mûrîn-i Vilâyet

[73]

Vilâyet Mektûbî Kâlemi

Kütahya ve Karahisar Müsevvidi Mehmed Efendi (Müderris)

[74]

Evrak Odası

Kütahya ve Kazâlar Mukayyidi Tevfik Efendi

Kütahya Refiki Mehmed Efendi

[79]

Orman

Müfettiş-i Sâni Akif Efendi (Kütahya ve Karahisar)

[80]

Kâtib Rıza Efendi (Kütahya)

<u>Süvari Korucuları</u>	<u>Mahall-i Me'mûriyetleri</u>	<u>Piyâde Nefer</u>
Salih Efendi	Eskişehir	4

[82]

Vilâyet A'sâr ve Ağnâm Nezâreti

Kütahya Sancağı A'sâr ve Ağnâm Müdürü Necmeddîn Beğ

[116]

KÜTAHYA SANCAĞI

Me'mûrîn-i Livâ

Mutasarrıf	Haydar Beğ Efendi (Ulâ sânisî)
Nâ'ib	Ya'kûb Asım Efendi (Sudûrdan)
Müfti	Mehmed Efendi (Müderris)
Muhâsebeci	Ahmed Hilmi Efendi (Sâlise)
Tahrîrât Müdürü	Mehmed Efendi (sâlise)

Meclis-i İdâre

Re'is	Mutasarrıf Beğ Efendi		
<u>A'zâ-yı Tabî'iyye</u>	Nâ'ib Efendi	Müfti Efendi	Muhâsebeci Efendi
	Tahrîrât Müdiri Efendi		
Başkâtib	Rif'at Efendi		
Refiki	Hakkı Efendi		
Diğeri	Mustafa Efendi		
<u>A'zâ-yı Muntehâbe</u>	Eyyüb Efendi	Derviş Efendi	
	Yorgaki Efendi	Agob Ağa	

Bidâyet Mahkemesi

Müdde'î Umûmî Mu'âvini Mehmed Salih Efendi

Hukuk Dâ'iresi

Re'is	Nâ'ib Efendi		
<u>A'zâ</u>	Fahri Hacı Ömer Efendi	Nasbi Artin Ağa	
	Başkâtib Osman Nuri Efendi	Kâtib-i Sâni Ahmed Nuri Efendi	
	Kâtib Muhammed Ali Efendi	A'zâ mülâzımı Hacı Fâ'ik Efendi	

Cezâ Dâ'iresi

Re'is-i Sâni	Sâdık Efendi		
<u>A'zâ</u>	Nasbı Süleyman Beğ	Fahrî Eniştaş Ağa	
	A'zâ mülâzımı İbrahim Efendi	Kâtib Murad Sabri Efendi	
	Kâtib Ahmed Rıza Efendi	İcrâ Me'mûru Sadık Efendi	

Ticâret Mahkemesi

Re'is	Abdullah Efendi		
<u>A'zâ-yı Dâ'ime</u>	Kâmil Efendi	Hacı Yovan Ağa	
Kâtib-i evvel	Ahmed Efendi		
<u>A'zâ-yı Muvakkate</u>	Hacı Osman Ağa	Abdurrahman Efendi	Kirkor Ağa
	Askador Ağa		

Muhâsebe Kalemi

Derdest-i tertîb ve ta'yîndir.

Tahrîrât Kalemi

Müdür Mu'âvini Ahmed Hamdi Efendi
Müsevvid-i Evvel Mehmed Efendi

[118]

Mübeyyiz-i evvel ve Müsevvid-i sâni Hakkı Efendi
Mübeyyiz Nazım Efendi
Mukayyid-i Sani Rızâ Efendi

Belediye Meclisi

Re'is Hacı Ahmed Asım Efendi (Müderris- Mecîdî)
A'zâ Serandi Efendid (Sâlise) Mehmed Ağa Süleyman Beğ
İbrahim Efendi Hüseyin Beğ Hacı Mustafa Efendi
Eniştaş Ağa Artin Ağa
Meslis kâtibi Mehmed Efendi
Sandık Emîni Ahmed Necib Efendi (Müderris)
Kontrato Me'mûru Hacı Mehmed Ağa (Yüzbaşı Müttekâ'idi)
Kontrato katibi Halîl Efendi

Tahrîr-i Emlâk Komisyonu

Re'is Muhâsebeci Efendi
A'zâ Meydan İmamızâde Mehmed Efendi Hacı Nuri Efendizâde Rızâ Beğ
Ömer Efendi Kozma Ağa Kigorak Ağa Bagos Ağa

Kalemi

Vuku'ât Kâtibi Hüseyin Efendi
Senedât Kâtibi Necîb Efendi
Tahsîlât Kâtibi Edhem Efendi
Defterci Mehmed Efendi

Menâfi‘ Sandığı Vekilleri

	Hacı Mustafa Efendi	Mehmed Ağa	Mehmed Efendi
	Hüseyin Beğ		
[119]	Talib Efendi	Kâtib Ali Efendi	

Defter-i Hâkânî Kalemi

Me'mûr	Hacı Lütî Efendi(Sâlise)
Tapu Kâtibi	Mehmed Ali Efendi
Başkâtib	Fevzi Efendi
Kâtib-i Sâni	Ahmed Beğ
Emlâk Yoklama Kâtibi	Ömer Efendi

Evkâf Kalemi

Müdür	Necîb Efendi
Katibi	Ahmed Efendi
Refiki	Süleyman Efendi

Doğruca Merkez-i Livâya Mülhak Bulunan Nevâhî**Tavşanlı Nahiyesi**

Müdür	Arif Efendi
Nâ'ib Vekili	Hüsnü Efendi
Meclis Kâtibi	Veliyüddîn Efendi
Vukû'at Kâtibi	Ömer Efendi
Tapu Kâtibi	Derviş Efendi

Virancık Nâhiyesi

Zabıta Me'mûru	Mehmed Arif Efendi
Vukû'at Kâtibi	Ali Efendi

Gireği Nâhiyesi

Zâbıta Me'mûru	Mustafa Sabri Efendi
Vukû'at Kâtibi	Ahmed Efendi

Gümüş Nahiyesi

Zâbıta Me'mûru	Osman Hulusi Efendi
Vukû'at Kâtibi	Galib Efendi

[120]

Altuntaş Nahiyesi

Zâbıta Me'mûru	İsmâ'il Efendi
Vuku'at Kâtibi	Hâmid Efendi

Uşak Kazâsı

Kâ'im-makâm	Midhat Beğ (sâlise)
Nâ'ib	İsmâ'il Zühdü Efendi
Mal müdürü	Mehmed Efendi
Tahrîrât Kâtibi	Mustafa Lütfü Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is	Kâ'im-makâm Beğ	
<u>A'zâ-yı Tabi'yye</u>	Nâ'ib Efendi	Mâl Müdürü Efendi
	Tahrîrât Kâtibi Efendi	
<u>A'zâ-yı Müntehabe</u>	Hacı Ali Ağa	Hacı Hasan Ağa
	Loka Ağa	Mardiros Ağa

Bidâyet Mahkemesi

Re'is	Nâ'ib Efendi
<u>A'zâ</u>	Azâları derdest-i intihâbdır.
Bâşkâtib	Mehmed Hilmi Efendi
Kâtib-i sâni	Nafiz Efendi
Müstantık Mu'âvini	Hacı Ahmed Efendi

Ticâret Mahkemesi

Re'is	Mehmed Asım Efendi
<u>A'zâ-yı Dâ'ime</u>	Ahmed Efendi
<u>A'zâ-yı Muvakkata</u>	Derdest-i İntihâb

[121]

Me'mûrîn Müteferrika

Tahrîrât Refiki	Osman Zeki Efendi
Sandık Emîni	Hüseyin Efendi
Vukû'at Kâtibi	Mustafa Efendi
Refiki	Hüseyin Efendi
Tapu Katibi	Hacı Mustafa Efendi

Meclis-i Belediye

Re'is	Derdest-i intihâbdır.
<u>A'zâ</u>	Hacı Hâfız Ömer Efendi Mustafa Beğ Mihâil Efendi
Meclis Kâtibi	Mehmed Niyâzi Efendi
Sandık Emîni	Ali Efendi

Menâfi' Sanduğı Vekilleri

Salih Hayreddin Efendi	İbrahim Efendi	Hacı Mustafa Efendi
Haralambo Ağa		

Banaz Nâhiyesi

Müdür	İzzet Beğ
Nâ'ib vekili	Eşref Efendi
Kâtib	Abdullah Efendi
Vukû'at Kâtibi	Şefik Efendi

Göbek Nahiyesi

Zâbita Me'mûru	Râmiz Efendi
Nâ'ib vekili	Arif Efendi
Vukû'at Kâtibi	Şükrü Efendi

Gedus Kazâsı

Kâ'im-makâm Osman Sıdkı Efendi
Nâ'ib Hasan Hüsni Efendi

[122]

Mal Müdürü Tevfik Efendi
Tahrîrât Katibi Ali Rıza Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is Kâ'im-makâm Efendi
A'zâ-yı Tabî'iyye Nâ'ib Vekili Efendi Mal Müdürü Efendi
Tahrîrât Kâtibi Efendi
A'zâ-yı Müntehabe Mustafa Efendi Halil Ağa Nebi Ağa

Bidâyet Mahkemesi

A'zâları derdest-i intihâbdır.
Başkâtib İzzet Efendi
İkinci Kâtibi İbrahim Zihni Efendi
Müstantık Mu'âvini İbrahim Efendi

Emlâk Komisyonu

Hacı Kadri Ağa Hacı Hafız Halil Efendi Hacı Süleyman Efendi
Hacı Hafız Efendi Vuku'ât Kâtibi Ahmed Efendi Refiki Rızâ Efendi

Belediye Meclisi

Re'is Ahmed Ağa
A'zâ Hasan Ağa Talib Ağa Mustafa Ağa
Hacı Ali Ağa Hacı Osman Efendi Ali Ağa
Katib Abdullah Efendi
Sanduk Emni Ahmed Efendi

[123]

Menâfi‘ Sanduğı Vekilleri

Süleyman AğaAli Ağa Kâtib Edhem Efendi

Me‘mûrîn-i Müteferrika

Tahrîrât refiki Mehmed Efendi

Sandık Emîni İstefan Efendi

Tapu Kâtibi Ahmed Efendi

Eytâm Müdürü Süleyman Efendi

Şabhâne Nâhiyesi

Zâbita Me‘mûru İbrahim Efendi

Na‘ib Vekili İbrahim Efendi

Vukû‘at Kâtibi Akif Efendi

Simav Kazâsı

Kâ‘im-makâm Mehmed Şükrü Efendi

Nâ‘ib İsmâ‘il Hakkı Efendi

Müfti Vehbi Efendi

Mal Müdürü Ali Rıza Efendi

Tahrîrât Kâtibi Mehmed Sâdık Efendi

Meclis-i İdâre

Re‘is Kâ‘im-makâm Efendi

A‘zâ-yı Tabî‘iyye Nâ‘ib Efendi Müfti Efendi Mal Müdürü Efendi

Tahrîrât Kâtibi Efendi

A‘zâ-yı Müntehabe Halil Efendi Hacı Ahmed Efendi

Hacı İbrahim Ağa

Bidâyet Mahkemesi

A‘zâları derdest-i intihâbdır.

[124]

Me'mûrîn-i Müteferrika

Tahrîrât Kâtibi Refiki Halil Efendi

Vukû'at Katibi Ömer Efendi

Refiki Mehmed Efendi

Tapu Katibi Hasan Efendi

Sandık Emîni Mikâ'il Efendi

Eytam Me'mûru Ömer Efendi

Sandık Emîni Hakkı Efendi

Belediye Meclisi

Re'is

Hacı Mustafa Ağa

A'zâ

Hafız Emin Efendi

Mehmed Emin Efendi

Hacı Emin Ağa

Hacı İsmâ'il Ağa

Mehmed Efendi

Meclis Kâtibi Abdullah Efendi

Menâfi'-i Umûmiyye Vekilleri

Ömer Ağa

Hacı Süleyman Ağa

Hacı Mustafa Ağa

Kâtib

Mustafa Efendi

Eğrigöz Nahiyesi

Müdür Hacı Nuri Efendi

Nâ'ib vekili Hacı Bekir Efendi

Meclis Kâtibi Abdullah Efendi

Vukû'ât Kâtibi Hasan Efendi

Dağardı Nahiyesi

Müdür Mehmed Ali Efendi

Nâ'ib Vekili Mehmed Şerîf Efendi

Meclis Kâtibi Hasan Efendi

Vukû'ât Kâtibi Akif Efendi

Tapu Kâtibi Ali Efendi

[125]

Eskişehir Kazası

Kâ'im-makâm Ali Rıza Efendi
 Nâ'ib Osman Nuri Efendi
 Müfti Hacı Süleyman Efendi
 Mal Müdürü Hüseyin Hüsnü Efendi
 Tahrîrât Kâtibi Hakkı Efendi

Meclis-i İdâre

Re'is Kâ'im-makâm Efendi
A'zâ-yı Tabî'yye Nâ'ib Efendi Müfti Efendi Mal Müdürü Efendi
 Tahrîrât Kâtibi Efendi
A'zâ-yı Muntehabe Hasan Dede Efendi Hacı Ali Efendi
 Halil İbrahim Efendi Mihalaki Efendi

Bidâyet Mahkemesi

A'zâları derdest-i intihâbdır.
 Birinci Kâtib Gâlib Efendi
 Müstantık Mu'âvini Ahmed Efendi
 İkinci Kâtib Hüseyin Efendi

Memûrîn-i Mütferrika

Vukû'at Kâtibi Mehmed Efendi Refîki Celâleddin Efendi
 Tahrîrât Kâtibi Refîki Ahmed Hâmid Efendi
 Menâfi' Sanduğı Me'mûru Mustafa Efendi
 Tapu Kâtibi Şükrü Efendi
 Sanduk Emîni Mişâ'il Efendi

[126]

Meclis-i Belediye

Re'is Hacı Hâfız Hüseyin Efendi
A'zâ Bobzâde Ahmed Ağa Hacı İbrahim Ağa

Cerîdzâde Hacı Mehmed Ağa İsmâ'il Ağa
 Sava Efendi
 Meclis Kâtibi Karabet Efendi
 Sandık Emîni İsmâ'il Efendi

İnönü Nâhiyesi

Müdür Atâ Efendi
 Nâ'ib Vekili Mehmed Efendi
 Meclis Kâtibi Abdullah Efendi
 Vukû'at Kâtibi Hüseyin Efendi

Seyidgazi Nahiyesi

Müdür İbrahim Rahmi Efendi
 Nâ'ib Vekili Mehmed Efendi
 Meclis Kâtibi Mehmed İzzet Efendi
 Vukû'at Kâtibi Süleymân Efendi

[140]

Kütahya Asâkir-i Zabtiyesi

Tabur Ağası Mehmed Avni Efendi
 Hesab Emîni Osman Efendi

Sınıf-ı Suvâriyân

Bölük Ağası Ali Ağa Kütahya
 Mu'âvini Şevki Ağa Uşak
 Jurnal Emîni Abdullah Efendi Eskişehir

[141]

Sınıf-ı Piyâdegân

Birinci Bölük Ağası Mehmed Ağa –Kütahya
 İkinci Bölük Ağası Ahmed Ağa
 Birinci Mu'âvini Abdullah Ağa – Kütahya
 İkinci Mu'âvini Mehmed Efendi- Simav

Jurnal Eminleri

Mustafa Efendi – Kütahya

Hasan Ağa - Kütahya

[142]

Üçüncü Kütahya Tabur Meclisi

Re'is Tabur Ağası Mehmed Avni Efendi

Hesab Emmini Osman Efendi

Süvari Bölük Ağası Ali Efendi

Piyâde Bölük Ağası Mehmed Ağa

[143]

Vilâyet Âsâkir-i Zabtiye Alayı Zâbitân ve Efrâdının Mikdârını Mübeyyen**Cedveldir**

Sımf-ı Süvâriyân											
Alay Bëği	İdâre emini	Tabur Ağası	Hesap Emmini	Bölük Ağası	Mu'avini	Jurnal Emmini	Kol vekili	Mu'avini	Neferât	Yekûn	
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	Alay-ı Zâbitân
-	-	1	1	3	3	3	12	24	168	215	Burusa Taburu-1
-	-	1	1	1	1	1	4	8	88	105	Karesi Taburu-2
-	-	1	1	1	1	1	4	8	88	105	Kütahya Taburu-3
-	-	1	1	1	1	1	4	8	70	87	Karahisar Taburu-4
1	1	4	4	6	6	6	24	48	414	514	Yekûn
Sımf-ı Piyâdegân											
Bölük Ağası	Mu'avini	Jurnal Emmini	Kol vekili	Muavini	Neferât	Yekûn					
4	4	4	16	32	352	412	Burusa Taburu-1				
2	2	2	8	16	224	254	Karesi Taburu-2				
2	2	2	8	16	120	150	Kütahya Taburu-3				
1	1	1	4	8	105	120	Karahisar Taburu-4				
9	9	9	36	82	801	931	Yekûn				
Umum Yekûn											
Nefer											
Alay Zâbitânı : 2											
Burusa Taburu-1 : 627											
Karesi Taburu-2 : 359											
Kütahya Taburu-3: 255											
Karahisar Taburu-4: 207											
Yekûn : 1450											

[144]

**Vilâyet Asâkir-i Zabtiyesinin Tezyîd-i Mikdârına Değın Mukavveten ve İlâveten
İstihdâmına Me'zûniyet Verilen;**

Piyâde	Süvâri	Yekûn	
10	40	50	Tabur 3

Telgraf ve Posta

Müdürler

Kütahya Hüsâmeddin Efendi
Eskişehir Ca'fer Efendi

[145]

Me'mûrlar

Gedus Âdil Efendi
Simav Rif'at Efendi
Uşak Mustafa efendi

[146]

Kütahya Muhâbere Me'mûrları

Ömer Lütfü Efendi Tevfik Efendi
Eskişehir Me'mûru Kâmil Efendi

[148]

Mekâtib-i Rüşdiye

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Birinci Sınıf Mekâtib-i Rüşdiye

Kütahya Mu'allim-i evveli Abbas Efendi
Mu'allim-i Sâni Hâlil Efendi
Yazı Hocası Abbas Efendi

[149]

Gedus Mu'allim-i Evveli Sadık Efendi
Yazı Hocası Sadık Efendi
Uşak Mu'allim-i Evveli Hasan Efendi
Mu'allim-i sâni Hüseyin Efendi Yazı Hocası Abdurrahman Efendi

Eskişehir Mu'allim-i Evveli Mehmed Nazif Efendi
 Mu'allim-i Sâni Hüseyin Efendi Yazı Hocası Hasib Efendi

Sınıf-ı Sâni Mekâtib-i Rüşdiyesi

Emrudlu Mu'allim-i Sânisî Abdülmü'min Efendi
 Yazı Hocası Osman Efendi

[151]

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Bazâr Mahalleri

Kütahya Sancağı

Çehârşenbe ve Salı	Kütahya
Salı	Şeyhlü
Cum'airtesi	İnönü
Bazar irtesi	Virancık
Çehârşenbe	Eskişehir
Çehârşenbe	Simav

[152]

Cum'a	Şabhane
Salı	Emed
Cum'a	Taşocağı

Ormanlar

[158]

Kütahya Sancağı Dâhilinde Vâki' Ormanlar

[159]

Bu ormanların ma'mûlâtı dahi sarfiyât-ı mahalliyeye mahsûsdur.

1982500 Kütahya dâhilinde Somdöken ve Döşecik ve Sincan ve Eğrigöz ormanlarında sarı ve ak çam ve gürgen bulunur.

894250 Eskişehir Kazası dâhilinde vâki' Gölcek ve Akdağ ve Kestâne Dağ nam ormanlarda dahî ak çam ve ufak meşe bulunur.

673000 Simav Kazası dâhilinde vâki' Murad Vakf Dağ nam ormanda sarı çam eşçârı vardır.

997460 Gedus Kazası dâhilinde vâki‘ Kızıl Dağ ve müteferrik Ahur ve Burgaz Dağ ormanlarında yalnız meşe eşçârı bulunur.

896450 Uşak Kazası dâhilinde vâki‘ Yâverdi ve Emirdağı ve Kadı Deresi ve Şahin kıya ormanlarında ak ve kara çam ve ardıç ve meşe eşçârı vardır.

[160]

Ma‘âdin

Eskişehir Lüle Taşı Ma‘deni İdaresi

93 Martı ibtidâsından Şubatı nihâyetine kadar bir sene zarfında lükle taşı ma‘deninden ‘öşür ve resm-i mîri olarak 1205530 kuruş hâsılât ve 111648 kuruş masârifât vuku‘ bulup 1093882 kuruş hâsılât-ı sâfiye kalmıştır.

Sene-i mezkûre zarfında lüle taşı tüccarı tarafından Viyana’ya 8788 sandık ma‘den irsâl olunmuştur. Ma‘den ocaklarında otuz kulaç kadar kuyu hafriyle taşçılardan çıkarıp lüleci esnafına sattıkları lüle taşlarının kıymetinden kuruşda 5 para ‘öşür ve lüleci esnafının ba‘del-i‘mâl tüccâra sattıklarında kuruşda 5 para resm Me‘mûrları ma‘rifetiyle ahz ve istihsâl olunur.

En cesâmetlisine “taban” ve ikinci derecede olana “yamak” ve üçüncüsüne “budama” ve dördüncüsüne “beremberli” ve beşincisine “penbeli” ve altıncısına “dökme” ve yedincisine “Çiz dökme” ta‘bir olunur.

Lüle taşı tüccârı lüleci esnâfından mübâya‘a eyledikleri ma‘mûl [161] lüle taşlarını eyyâm-ı sayfa sergilerde ve vakt-i şitâda buna mahsus tenvirlerde kuruttuktan sonra lüleci kalfaları vâsıtasıyla ve ıslak abâlar ile kurumuş olan mezkûr taşların üzerlerinde bulunan leke ve tozları sildirüp ba‘dehû kuru abâlar üzerine bal mumu sürerek cilâlarını virürler. Bu cilâlanmış taşlar tüccâr tarafından 11 cinse tefrik olup bir ölçüde yaptırılmakta olan sandıklara bir kat penbe ve bir kat taş istif edilerek marka ve numrolar üzerine tahrir ile çenberleri mihlandıktan sonra katırcı ve deveci ile ve Karamürsel tarikîyle Dersa‘âdete ve oradan da vapurla ile Viyanaya gönderilir. Viyanada lüle taşına mahsus otuz kadar fabrika olup mezkûr taşlar işbu fabrikalarda lüle ve sigaralık i‘mâl ve heribâları idhâl edilerek mahfazalarına vaz‘ ile Londra ve Amerika ve Hisndistanda bulunan tüccârına gönderilmekte ve ba‘zan Parise ve Dersaaadete dahî irsal edilmektedir.

İşbu lüle taşı madeni için beher sene Eskişehir Viyanadan 150 000 liraya karfîb akçenin gönderilmekte olduğu bit-tahkik anlaşılmıştır.

Eskişehirde lüle taşı ticâretiyle me'lûf bulunup Viyânaya ma'mûl lüle taşı irsal eden zevât:

Eşrâfdân Ali Beğ-Cemâlcı	Halil Ağa-Mihalicli	Hüseyin Ağa	
Hacı Kenan Beğ	Hacı Mustafa Ağa	Hacı Ali Ağa	
Koca Ali [162] oğlu Hacı Mustafa Ağa		Kayyumcu oğlu Mihalaki	
Ohanas Ağa	Kasban Ağa	Abacı	Yorgi

Karlokon

[163]

Kütahya ve civârında billûr ve vapur kömürü ma'deni olup bunların çıkarıldığı gibi baş kili ta'bir olunur bir nev'i ma'deni dahî bulunup dâhil-i livâda satılır ve Burûsa'ya dahî nakl olunur.

Cenâb-ı Hakkın işbu vilâyete ihsân buyurduğu kemâl-i feyz-i âsârından olarak her cihetinde envâ'-ı ma'âdîn zuhûr etmekte bulunduğundan ebu'l-ma'âdîn denilmeğe ve hususıyla bunlardan yalnız bir ikisine imtiyaz verilüp kûsûrlarının bîkr sûretinde olmasına nazaran devlet için açılmadık bir hazine ıtlâk edilmeğe sezâdur. Dâhil-i vilâyetde zuhûr eden altın ve gümüş ve krom ve kurşun ve manganes ve kömür ve sâ'ir ma'denlerin taharrîsi için birkaç seneden beri 250 kadar ruhsat-nâme verilmişdür.

Vilâyet Dâhilinde Kâ'in Ilıcalar

[170]

Kütahya Sancağı

Nefs-i Kütahya Kasabasına iki saat mesâfede kârgir kubbe ve mükemmel ebniyeli Yoncalı Ilıcası ta'bir olunur bir ılıca olup 'ilel ve emrâza pek nâfi' olduğundan Kütahya ve civâr mahaller ahalisi ekseriyâ gitmektedirler. Ve bu ılıcanın civarında üzerleri açık at hamamı ta'bir olunur birkaç mahallerden dahî mâ'-i hârâ vardır.

Yine kasaba-i mezkure 5 saat mesâfede Ilıca Hamamı ta'bir olunur iki bâb kapluca olup biri zükûr ve biri enâsa mahsûsdur. Erkekler ılıcasının yekpâre kayadan oyulmuş on arşun tûl on beş arşun arzında kebîr ve metîn bir kubbe ile dört köşe bir havz-ı kebîri vardır. 'İlel-i mütenevvi'ayı dâfi'dir.

Tavşanlı Kasabasına bir sa'ât mesâfede vâki' Kum Hamamı ta'bir olunur ılıcanın binâsı bir parça harâb ise de emrâz-ı zâhireye nâfi'dir.

Uşak Kasabasına 12 ve Gedus Kasabasına 5 sa‘at mesâfede vâki‘ olup ‘ilel ve emrâza nâfi‘dir.

Nefs-i Eskişehir Kasabasında âdi hamam olmayup Yenice ve Erler ve Kıymet ve Elçik ta‘bîr olunur 4 aded ılıca olup bunlar kasaba-i mezkure çarşûsı derûnundadır. Ve ahâlînin kâfesi bunda yıkanurlar. Fakat mâ’-i bârid karışmadığından bir parça sıcaktır. Nefs-i Simav Kasabasının bir sa‘at mesâfede be-heri yek-diğerine birer ikişer çârik ba‘dinde 6 aded ılıca olup bunlar ‘ilel [171]ve emrâza nâfi‘dir. Mezkur ılıcalardan Eğnal ta‘bîr olunur ılıcanın kenarında beheri bir buçuk, iki arşun kutruna mâ’-i ôara cereyân ider yirmiden mütecâviz ‘uyûn olup bunların suyunun harâreti yumurtayı tabh eder derecededir.

Emed Kasabası derûnunda iki ve civârında bir ve kasaba-i mezkûra mülhak Yenice Karyesinde bir ki, cem‘an 4 aded ılıca olup şifâsı mücerredir

[175]

Kütahya Sancağı Nüfusu ve Hâne ve Mahâlât ve Karâsım Mübeyyen Cedveldir						
Nüfûs-ı Zükûr						
İslam	Rum	Ermeni	Hane	Mahâlât	Karâ	Esâmî-i Kazâ
7279	1811	1457	4.276	-	54	Kütahya Kazası
4913	-	-	1.958	-	61	Etrafşehir Nahiyesi
5117	-	-	1.557	-	38	Virancık Kazası
4017	-	-	3.579	-	39	Gireği Nahiyesi
5150	-	-	1.776	-	31	Gümüş Nahiyesi
4650	-	-	4.034	-	38	Altuntaş Nahiyesi
6450	-	98	2.220	-	33	Tavşanlı Nâhiyesi
2213	-	-	958	-	28	Emrudili Nâhiyesi
12416	566	210	9659	-	126	Uşak Kazası
5132	-	-	884	-	40	Banaz Nâhiyesi
12355	-	-	1.894	-	85	Gedus Kazası
1905	-	-	4.715	-	24	Göbek Nahiyesi
1388	-	-	589	-	01	Şabhane Nahiyesi
10157	-	-	4.271	-	50	Eskişehir Kazası
3642	-	-	1.588	-	48	Seyidgazi Nahiyesi
4115	-	-	1.408	-	1	İnönü Nahiyesi
12365	-	-	4.745	-	76	Simav Kazası
6765	-	-	3.955	-	67	Eğrigöz Nahiyesi
1248	-	-	2.326	-	48	Dağardı Nahiyesi
113979	2377	1765	56797	-	865	Yekûn

[176]

Cümle-i Yekûn-ı Vilâyet					
İcmal		Mal virgü		Bedel-i askerî	
2780127832		25424619		2366659	
Tahrîr-i Kaydı Vecihle Nüfûs-ı Umûmi-i Vilâyet 505573					
İslam	Rum	Ermeni	Hâne	Mahâlât	Karâ
418616	62842	24125	215304	192	2124

Nevâhî ve Kazâlar ile Elviyenin Mesâfe Cedvelidir

[179]

Kütahya Sancağı

Merkez-i Vilâyete Olan Ba'dı	Merkez-i Livâyâ Olan Ba'dı	Merkez-i Kazâyâ Olan Ba'dı	Esâmî-i Kazâ ve Nâhiye
Sa'at	Sa'at	Sa'at	
32	-	-	Kütahya Kazası
33	1	-	Etrafşehir Nahiyesi
39	7	-	Altuntaş Nahiyesi
39	7	-	Virancık Nahiyesi
38	6	-	Gümüş Nahiyesi
40	8	-	Gireği Nahiyesi
54	22	-	Uşak Kazası
46	12	-	Gedus kazası
50	18	6	Banaz Nahiyesi
62	30	8	Göbek nahiyesi
24	12	-	Eskişehir Kazası
44	12	12	Seyidgazi Nahiyesi
20	16	12	İnönü Nahiyesi
48	22	-	Simav Kazası
46	08	12	Eğrigöz Nahiyesi
20	16	12	Dağardı Nahiyesi
25	16	4	Şabhana Nahiyesi

SONUÇ

İlk çağlardan beri gerek Anadolu'nun önemli bir noktasında yer alması gerekse ticaret yollarının geçiş güzergahında bulunması Kütahya'yı merkez yapmaya yetmiştir. Bu gerekçelerden ötürüdür ki Kütahya, Osmanlı Devleti yönetiminde XIX. yüzyıl sonuna kadar önemini korumuştur..

İncelediğimiz 1870 – 1880 tarihleri arası Osmanlı Devleti'nin idari, iktisadi, mali vs. alanlarda yeniden şekillendiği bir döneme rastlamaktadır. Bu dönemde yapılan reformların sonuçları ülke genelinde olduğu gibi Kütahya'da da görülmektedir. Salnameler, Kütahya'nın bu dönemdeki durumunu öğrenmemiz açısından önemli birer kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır. H.1287/M.1870 – H.1297(1880) yılları arasındaki Hüdavendigâr Vilayeti Salnameleri Kütahya hakkında idari, mali, demografik, askeri ve sosyal açıdan önemli bilgiler içermektedir.

1864 ve 1871 Vilayet Nizamnameleri'nin uygulamaya konmasıyla yeniden şekillenen idari yapı sonucunda Kütahya'daki durum, salnamelerde görülebilmektedir. Nizamnamelere göre vilayetler, sancak, kaza, ve köylere ayrılmıştı. Bu yeni idari şekillenme sonucu 1870'den sonra Kütahya Sancağı, merkez Kütahya Kazası ; Tavşanlı, Virancık, Emrudili, Gümüş, Altuntaş, Etrafşehir nahiyeleri, Simav Kazası; Eğrigöz ve Dağardı nahiyeleri, Gedus Kazası; Şabhane nahiyesi, Uşak Kazası; Banaz ve Göbek naniyeleri, Eskişehir Kazası; Seyidgazi ve İnönü nahiyeleri olarak idari birimlere ayrılmıştı. Bu idari birimlerden sancak merkezinde mutasarrıf, kazalarda ise kaymakamlar görev yapmaktaydılar.

Salnamelere göre bu dönemde Kütahya iktisadi olarak önemli gelirlere sahiptir. Âşar, vergi, ağnam rüsumu ve bedel-i askeri miktarları 1870'den 1880'e kadar belli bir miktar artış göstermiştir. Sancak merkezi Kütahya, ticaretin de merkeziydi. Şöyleki, Kütahya merkezde 1875 yılında 1377 tane dükkan bulunmaktadır. Yine aynı dönemde merkezde bulunan çini atölyelerinde tabak, fincan, testi, sahan vs. pek çok eşya imal edilmekteydi. Bunların yanında dokumacılık da sancakta geçim sağlayan bir işti. Kütahya madenler bakımından zengin sayılabilecek bir durumdaydı. Özellikle lüle taşı

bölge için çok önemli bir getiri sağlıyordu. Sancaktaki köy ve çiftliklerde yapılan küçükbaş hayvan yetiştiriciliği de getiri kalemleri içinde hatırı sayılır bir yere sahipti.

Diğer taraftan demografik yapıya baktığımızda, sancakta Müslüman halkın yanında gayrimüslim nüfusta bulunmaktadır. 1870 yılında Kütahya Sancağı'nın toplam erkek nüfusu 127.235'ti. Merkez Kütahya'nın nahiyeleriyle birlikte nüfusu ise 33.366'tıydı. Bunlardan 3.224 kişi ise gayrimüslimdi ve merkez kasabada bulunuyorlardı. 1873 yılında ise sancağın toplam erkek nüfusu 140.359'a ulaşmıştı. 1880 yılına gelindiğinde ise sancak nüfusunda bir azalma olmuş ve sancağın toplam nüfusu 115.417'ye düşmüştür. Ayrıca bu nüfusun 2.377'si Rum, 1.765'i Ermeni'dir.

1870-1880 dönemine askeri açıdan baktığımızda ise Hassa Birinci Redif Alayının Dördüncü Taburu Kütahya'da konuşlandırılmıştı. Bu taburda bir binbaşı, bir sağ kolağası, bir sol kolağası, bir tabur kâtibi ile sekiz yüzbaşı görev yapmaktaydı. Ayrıca Kütahya'da Redif askeri birliklerinin yanında süvari ve piyade zaptiye birlikleri de yer almaktaydı.

Salnamelerde yeralan bilgilere göre 1870 yılında Kütahya merkez, Uşak Kazası ve Eskişehir Kazasında rüştiye mekteplerinin bulunduğu görülür. 1875 yılından itibaren ise Simav ve Gediz Kazalarında da rüştiye mektepleri açılmıştır. Ayrıca cami, mescit ve tekkelerle birlikte sancakta kiliselerinde bulunduğu görülmektedir. Gayrimüslimlerin yaşadıkları yerler olan Kütahya merkezde 5, Tavşanlı'da 1, Uşak'ta 2, Simav'da 1 tane kilise bulunmaktadır. Sosyal bir oluşum olan kahvehane ve meyhanelerin de Kütahya Sancağı'nda bulunduğu görülür. 1878 yılında Kütahya merkezde 98 kahvehane ve 13 meyhane vardır. Gayrimüslimlere ait olduğu anlaşılan meyhaneler bu dönemde Eskişehir Kaza'sında da bulunmaktadır. Kütahya kaplıcalar açısından da oldukça zengindir. Sancağın büyük bir genelinde kaplıca ve bunlara bağlı hamamlar bulunmaktadır. Günümüzde halen kullanılmakta olan Yoncalı ve Ilica Kaplıcaları o dönemde de yöre halkının istifade ettiği yerlerdir.

İncelememiz sonucunda da görüldüğü gibi salnameler, istatistik cetveli olmalarının yanısıra dönemleri hakkında idari, iktisadi, ekonomik, demografik, askeri ve sosyal açılardan genel bir panorama oluşturmamızı sağlayan önemli tarih kaynaklarıdır.

-SÖZLÜK-**-A-**

Afak-gir: Ufukları tutmuş, dünyaya, her tarafa yayılmış.

Ağnam: Koyunlar, ganemin çoğulu.

Ağnam rüsumu: Koyunlardan ve hayvanlardan alınan vergi.

Aklâm: Kalemler.

Aşar: Osmanlı devletinde Müslümanların ürettikleri mahsulden alınan onda bir vergi.

Aza-yı Daimi: Sürekli üyeler.

Aza-yı Muvakkate: Geçici üyeler.

Aza-yı Müntehibe: Seçilmiş üyeler.

Aza-yı Tabiiye: Tabi üyeler.

-B-

Ba'id: Uzak, uzaklık.

Bedel-i askeri: Tanzimat'tan önce cizye namı altında gayr-i Müslimlerden alınan verginin Islahat Fermanı'ndan sonra askerlik karşılığında alınan vergi.

Bedel-i aşar: Müslümanların ürettiği mallardan alınan ve onda bir oranında olan vergi.

Beher: Her.

Bevvab: Kapıcı.

Bidayet: Başlama, başlangıç.

Bidayet Mahkemesi: Tanzimat'tan sonra kurulan ve asliye mahkemelerine verilen ad.

-C-

Cem'an: Toplam, yekûn.

Cesâmet: Büyüklük, irilik.

-D-

Debbağ: Tabak, sepicı, derı terbiye eden kimse.

Derun: İç, içeride.

Destgah: Atölye, imalathane.

Devâir: Daireler

-E-

Elviye: Livalar, sancaklar.

Emlak: Mülkler.

Emraz-ı batniye: İç hastalıklar.

Emraz-ı cildiye: Cilt hastalıkları.

Emraz-ı zahiriye: Gözle görünen hastalıklar.

Esami: İsimler.

-F-

Fukara: Fakirler.

Füruht: Satma, satış.

-H-

Hassa askeri: Padişahı veya hükümdarı korumakla görevli askeri sınıf.

-İ-

İbtidâ: 1- Başlama. 2- Başlangıç. 3- İlk, en önce, başta.

İcmal: Toplam, yekûn.

İhtisâb Emini: Belediyenin hesap işlerini takip eden sorumlu.

İle'l-muhtelif: Türlü illetler, hastalıklar.

İnas: Kız

-K-

Kâffe: Hepsi, bütün.

Kâin: Mevcut

Kaliçe: Halı

Kargir: Taştan veya tuğladan yapılmış bina.

Karye: Köy

Kaymakam: 1- Kazaları yöneten mülki amir. 2- Askeriyede binbaşı ile albay arasında bir rütbe, yarbay.

Kolağası: Askeriyede binbaşı ile yüzbaşı arasında bir rütbe.

Kurâ: Köyler

Kutr: Çap

Küttâb: 1-Kâtipler. 2- Kitaplar.

-L-

Liva: Diğer adı sancak. Vilayet ile kaza arasında idarî bir birim.

-M-

Maadin: Madenler.

Malumat: Bilgi.

Mecâlis: Meclisler.

Meclis-i de'âvî: Tanzimat'tan sonra kurulan ve taşrada bir takım problemleri çözmeye çalışan meclis.

Mekatib: Mektepler.

Memurîn: Memurlar.

Menafi: Menfaatler.

Mensucat: Nescolunmuş, dokunmuş şeyler, dokumalar.

Mesarif: Masraflar.

Muavin: Yardımcı, bir işe yardımcı olan kimse.

Muhabere: Haberleşme, mektuplaşma.

Mukayyid: kalem dairelerinde evrakları numaralandıran ve evraklara numara veren kimse.

Mutasarrıf: Tanzimat ile birlikte yeniden yapılandırılan idarî taksimatta sancakların yönetiminden sorumlu mülki amir.

Muvakkat: Geçici, geçici olarak.

Muy-taban: Kıl dokuyan, kıldan eşya yapanlar.

Mübeyyin: Beyan edilen, gösterilen.

Mübeyyiz: Kalem dairelerinde hazırlanmış ve son şeklini almış evrakı kaleme alarak temize geçen kişi.

Müderris: Ders okutan, ders veren, medresede ders okutan kimse.

Mümeyyizân: Temyiz edenler, ayıranlar.

Müftü: Fetva veren kimse; vilayet, sancak ve kazalarda din işlerine bakan kimse.

Mülâzım: 1- Bir yere veya kimseye sarılıp ayrılmayan, tutunup kalan. 2- Stajyer, bir yere maaşsız olarak gidip gelen. 3- Ask. Teğmen.

Mülhak: İlhak edilmiş, sonradan katılmış.

Müntahibe: Seçilmiş, seçilerek işbaşına gelmiş.

Müretteb: Tertip olunmuş, dizilmiş, yerli yerine konulmuş.

Müteceviz: Tecavüz eden, geçen, aşan, fazla, çok.

Mütenevvia: Çeşitli, türlü.

Müzayede: Arttırma.

Müsevvid: Kalem dairelerinde yazılacak evrakı ilk kaleme alan kişi, karalama yapan kişi, bir evrakın taslağını hazırlayan memur.

-N-

Nafi': Faydalı, yararlı.

Nafia: Bayındırlık ve imar işleri.

Naib: Vekil, birinin yerine geçen.

Nefaset: Nefislik, nefis olma hali.

Nesc: Dokuma

Nevahi: Nahiyeler

Nüfus-ı Zükur: Erkeklerin nüfusu.

-R-

Rabia: Dördüncü.

Redif: Terhis edilerek ihtiyata geçirilecek kura askerlerine verilen bir ad.

Rüesa-yı ruhaniye: Ruhani resiler, ruhani din başkanları.

Reis: Başkan

Rüsumat: Resimler, vergiler.

Rüştiye: Erginliğe ait, erginlikle ilgili; eskiden ibtidaî ile idadi arasındaki okul.
Ortaokul.

-S-

Salise: Üçüncü.

Senedat: Senetler.

Ser-katib: Bir dairedeki kâtiplerin başı.

-Ş-

Şakirdan: Şakirtler, öğrenciler, talebeler.

-T-

Tahrirat: Yazılar, yazılmış olanlar.

Temyiz: Ayrılma, ayırma; iyiyi kötüden ayırma.

Tefrik: Ayredilmiş, farklılaştırılmış.

Tezyîd: Ziyadeleşmiş, artırılmış.

-Ü-

Ümera: Emirler.

-V-

Varidat: Gelir. Bir bölgenin gelirleri.

Vukuat: Olaylar, vaki olanlar, meydana gelenler.

-Z-

Zabıta: Şehir güvenliğini sağlamakla vazifeli bulunan idare, polis.

Zir: Aşağıda.

Zükûr: Erkekler

KAYNAKÇA

1. Arşiv Belgeleri

- Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi*, H.1287/M.1870.
Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1288/M.1871.
Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1289/M.1872.
Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1290/M.1873.
Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1291/M.1874.
Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1292/M.1875.
Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1293/M.1876.
Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1294/M.1877.
Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1295/M.1878.
Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1296/M.1879.
Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi, H.1297/M.1880.

2. İnceleme ve Araştırma

- Acer, Zabit, *1310-1320 Yılları Arasında Hüdavendiğâr Vilayetinde Kütahya Sancağı Salnamelerinin Transkribesi ve Değerlendirilmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), DPÜ SBE, Kütahya 2000.
- Akyüz, Yahya, *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 2001'e)*, İstanbul 2001.
- Aydın, Ahmet, "Osmanlılarda Tarih Yazıcılığı", *Türkler*, C.XI, Ankara 2002,s.417-426.
- Bakan, Nilüfer, *Salnamelere Göre Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kütahya Sancağı'nın Sosyo-Ekonomik Profili*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SBE, Eskişehir 2007.

- Barkan, Ömer Lütfi, “Öşür”, *İ.A.*, C. IX, s. 485-488.
- Bayartan, Mehmet, “Osmanlı Şehrinde Bir İdari Birim: Mahalle”, *İ.Ü.E.F. Coğ. Böl. Coğrafya Dergisi*, S. 13, İstanbul 2005, s. 93-107.
- Baykara, Tuncer, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş*, Ankara 1988.
- Binbaşı M. Nasrullah - Kolağası M. Rüştü - Mülazım M. Eşref, *Osmanlı Atlası (XX. Yüzyıl Başları)*, Haz. Rahmi Tekin-Yaşar Baş, İstanbul 2003.
- Çadırcı, Musa, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Ankara 1997.
- _____, *Tanzimat Sürecinde Türkiye Ülke Yönetimi*, Der. Tülay Ercoşkun, Ankara 2007.
- _____, “Yenileşme Sürecinde Osmanlı Ordusu” *Türkler*, C. XIII, Ankara 2002.
- Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Haz. Aydın Sami Güneycal, Ankara 2001.
- Duman, Hasan, *Osmanlı Sâlnâmeleri ve Nevsâlleri*, Ankara 2000.
- Erdem, Gülin, *Kastamonu, Aydın, Hüdavendiğar ve Ankara(Bozok) Vilayetlerinin İdari Taksimatı(1272h/1855-6 ile 1328h/1910-1)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi SBE, Niğde 2001.
- Gökbilgin, M. Tayyib, “Kütahya”, *İ.A.*, C.VI, s.1118-1126.
- _____, “Nahiye”, *İ.A.*, C.IX, s. 37-39.
- Gülsoy, Ufuk, *Gayr-i Müslimlerin Askerlik Serüveni*, İstanbul 2002.
- İnalcık, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ(1300-1600)*, Çev.Ruşen Sezer, İstanbul 2008.
- Karal, Enver Ziya, *Osmanlı Tarihi (Nizam-ı Cedid ve Tanzimat Devirleri 1789-1856)*, C. I, İstanbul 2001.

- _____, *Osmanlı Tarihi (Islahat Fermanı Devri 1861-1876)*, C.III, İstanbul 2001.
- Karpat, Kemal H., *Osmanlı Nüfusu (1830-1914)*, Çev. Bahar Tırnakçı, İstanbul 2003.
- Koca, Salim, “Anadolu Türk Beylikleri”, *Türkler*, C.VI, Ankara 2002, s.703-756.
- Nazır, Bayram, *Macar ve Polonyalı Mülteciler Osmanlı’ya Sığınanlar*, İstanbul 2006.
- Ortaylı, İlber, *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahallî İdareleri (1840-1880)*, Ankara 2000.
- _____, *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İstanbul 2006.
- _____, “Osmanlı İmparatorluğu’nda İdari Modernleşme ve Mahalli İdare Alanındaki Gelişmeler”, *Osmanlı İmparatorluğu’nda İktisadi ve Sosyal Değişim Makaleler 1*, Ankara 2000, s. 223-233.
- Önder, Mehmet, *Şehirden Şehire Anadolu*, Ankara 1995.
- Özcan, Abdülkadir, “Devşirme”, *Dİ.Y.İ.A*, C. IX, s. 254-257.
- Öztürk, Şengül, *1300-1310 Yılları Arasında Hüdavendiğar Vilayetinde Kütahya Sancağı Salnamelerinin Transkribesi ve Değerlendirilmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), DPÜ SBE, Kütahya 2000.
- Pakalın, M. Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.III, İstanbul 1993.
- “Sâlnâme”, *İ.A*, C. X, s.134-136.
- Sami, Şemseddin, *Kamûsü’l-A ‘lâm*, C. III, Ankara 1996.
- Sungur, Mutullah, “XIX. Yüzyıl Osmanlı Devleti’nde Taşra İdaresi ve Vilayet Yönetimi”, *Türkler*, C. XIII, Ankara 2002.
- Temel Britannica*, “Almanak”, C.I, İstanbul 1992.
- Tuncel, Metin, “Kütahya İlinin Beşeri ve İktisadi Coğrafyası”, *Atatürk’ün Doğumunun 100. Yılına Armağan Kütahya*, İstanbul 1981-82.
- Turan, Osman, *Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi*, İstanbul 2005.

_____, *Selçuklular Tarihi ve Türk-İslam Medeniyeti*, İstanbul 2003.

Unan, Fahri, “Medrese-Yönetim İlişkileri ve Osmanlı Medreselerinin İlmî Performansı Meselesi”, *VII. Osmanlı Sempozyumu*, (Eylül 1992, Söğüt), Ankara 1993.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Ankara 1988.

_____, *Bizans ve Selçukilerle Germiyan ve Osmanoğulları Zamanında Kütahya Şehri*, İstanbul 1932.

_____, “Germiyan-oğulları”, *İ.A.*, C. IV, s.767-770.

_____, *Osmanî Tarihi*, C. I, Ankara 1988.

_____, *Osmanlı Devletinin İlmîye Teşkilatı*, Ankara 1988.

_____, *Osmanlı Devleti Teşkilatından Kapıkulu Ocakları I*, Ankara 1988.

_____, *Osmanlı Devletinin Saray Teşkilatı*, Ankara 1988.

Ünal, Mehmet Ali, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta 2002.

Varlık, Mustafa Çetin, “Germiyanogulları Beyliği”, *Türkler*, C. VI, Ankara 2002, s.774-780.

_____, “Kütahya”, *DİY.İA*, C. XVI, s.580-584.

_____, “XVI. Yüzyılda Kütahya Sancağı'nda Yerleşme ve Vergi Nüfusu”, *Bulleten*, C. LII, S.202 (Nisan 1988), Ankara 1988, s.115-167.

_____, “Germiyanogulları”, *DİY.İA*, C. XIV, s.33-35.

Yıldız, Hakkı Dursun, “Kütahya'nın Tarihçesi”, *Atatürk'ün Doğumununun 100. Yılına Armağan Kütahya*, İstanbul 1981-82.

İNDEKS

- A**
- A'zâ-yı Müntehâbe, 25, 70, 88, 106, 124,
144, 165, 187, 209, 231, 274
- Abdülhamit II, 3
- Acemdağı, 7
- Afyon, 38, 140, 161, 181, 182, 203, 204,
225, 226, 244
- Afyonkarahisar, 16
- Ağnam Rûsumu, 39, 45, 46, 47, 291
- Ahmet Vefik Efendi, 2
- Ahmet Cevdet Paşa, 2
- Almanac, 2
- Almanach De Gotha, 2
- Altuntaş, 18, 26, 34, 37, 39, 41, 46, 47, 48,
53, 55, 63, 64, 65, 67, 68, 73, 84, 91,
102, 109, 120, 127, 139, 143, 147, 159,
160, 168, 184, 185, 190, 206, 207, 212,
228, 229, 234, 247, 248, 267, 268, 272,
277, 289, 290, 291
- Anadolu Beylerbeyliği, 12, 16
- Anadolu Eyaleti, 12, 16
- Anadolu Selçuklu Devleti, 8
- Anason, 38, 140, 161, 181, 203, 225, 244
- Annuaire, 2
- Antigon, 8
- Asakir-i Mansure-i Muhammediyye, 56
- Asel, 38, 140, 161, 181, 203, 225, 244
- Astronomi, 2, 11
- Âşar, 45, 46, 47
- Avusturya, 14
- Aziz Faik Efendi, 27, 28
- B**
- Baba İshak İsyanı, 10
- Bağdat, 56
- Banaz, 17, 18, 34, 36, 37, 41, 46, 47, 48,
51, 52, 53, 55, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 75,
84, 85, 93, 102, 103, 111, 120, 121, 129,
138, 139, 143, 149, 159, 160, 169, 184,
185, 192, 206, 207, 214, 228, 229, 236,
247, 248, 249, 250, 255, 257, 259, 267,
268, 272, 278, 289, 290, 291
- Baş-Kili, 42
- Bedel-i Askeriye, 45, 47
- Bergama, 8
- Beylerbeylik, 16
- Bidayet Mahkemesi, 30
- Billur, 42
- Bithynia, 8
- Bizans İmparatorluğu, 8
- Bolu,, 16, 17
- Bosna, 3, 56
- Boya, 38, 140, 161, 181, 182, 203, 204,
225, 226, 244
- Bursa, 11, 12, 16, 17, 42
- Büyük İskender, 8
- C**
- Cami, 63, 64, 292
- Celalî, 13
- Cimri, 10
- Cizye, 45, 293
- Cotyaesium, 7
- Ç**
- Çelebi Mehmed, 11
- Çini, 40, 85, 103, 121, 139, 160, 181, 291
- D**
- Dağardı, 17, 18, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 46,
47, 48, 51, 52, 53, 55, 63, 64, 65, 67, 68,
78, 84, 85, 96, 97, 102, 103, 115, 120,
121, 132, 138, 139, 143, 153, 159, 160,
173, 184, 185, 195, 206, 207, 217, 228,
229, 239, 247, 248, 249, 250, 255, 257,
259, 263, 267, 268, 272, 281, 289, 290,
291
- Daire-i Belediyesi, 27
- Defter-i Hakanî Memurluğu, 26
- Devlet Salnameleri, 2
- Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye, 2

E

Edirne, 11
 Eğrigöz, 17, 18, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 41,
 44, 46, 47, 48, 51, 52, 53, 55, 63, 64, 65,
 66, 67, 68, 78, 82, 84, 85, 96, 97, 101,
 102, 103, 115, 119, 120, 121, 132, 137,
 138, 139, 143, 152, 158, 159, 160, 173,
 179, 184, 185, 195, 201, 206, 207, 217,
 223, 228, 229, 239, 247, 248, 249, 250,
 255, 256, 257, 259, 260, 263, 267, 268,
 269, 272, 281, 286, 289, 290, 291
 Emed, 11, 33, 42, 68, 83, 87, 102, 105, 120,
 123, 138, 142, 158, 163, 181, 184, 203,
 205, 225, 227, 244, 246, 271, 272, 286,
 289
 Emrudili, 18, 34, 37, 39, 41, 46, 47, 48, 53,
 55, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 139, 159, 184,
 185, 206, 207, 228, 247, 248, 267, 268,
 289, 291
 Ermeni, 54, 55, 65, 79, 97, 115, 137, 158,
 224, 242, 266, 268, 289, 290, 292
 Eskişehir, 5, 9, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23,
 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39,
 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 48, 50, 51, 52,
 53, 54, 55, 57, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67,
 68, 75, 79, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 94, 97,
 101, 102, 103, 104, 112, 116, 118, 119,
 120, 121, 122, 132, 134, 137, 138, 139,
 140, 141, 142, 143, 153, 155, 157, 158,
 159, 160, 161, 162, 163, 173, 175, 178,
 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 195,
 197, 200, 202, 203, 204, 205, 206, 207,
 208, 217, 219, 222, 224, 225, 226, 227,
 228, 229, 230, 239, 242, 243, 244, 245,
 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253,
 254, 256, 257, 258, 261, 262, 263, 264,
 265, 266, 267, 268, 269, 271, 272, 273,
 282, 283, 285, 286, 287, 289, 290, 291,
 292, 300
 Esop, 7
 Etrafşehir, 18, 37, 41, 47, 48, 53, 55, 64, 65,
 67, 68, 73, 84, 91, 102, 109, 120, 127,
 139, 143, 147, 159, 160, 168, 184, 185,
 190, 206, 207, 212, 228, 229, 234, 247,
 248, 267, 268, 272, 289, 290, 291

Evkâf İdaresi, 26
 Eyalet, 16, 17, 23

F

Fatih Sultan Mehmet, 60
 Feriklik, 16
 Frigya, 8

G

Gabrail Ağa, 25, 26
 Gayrimüslim, 25, 26, 29, 33, 35, 45, 48, 50,
 51, 52, 54, 292
 Gedus, 17, 18, 21, 22, 23, 34, 37, 39, 41,
 44, 46, 47, 48, 51, 52, 53, 55, 64, 65, 67,
 68, 75, 82, 84, 85, 87, 93, 101, 102, 103,
 104, 111, 118, 119, 120, 121, 122, 130,
 137, 138, 139, 142, 143, 150, 157, 158,
 159, 160, 163, 170, 178, 180, 183, 185,
 192, 200, 201, 202, 205, 207, 214, 223,
 224, 227, 229, 236, 242, 243, 246, 248,
 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256,
 257, 258, 260, 261, 262, 263, 264, 266,
 267, 268, 269, 271, 272, 279, 285, 287,
 289, 290, 291
 Germiyanogulları, 8, 9, 10, 11, 12, 303
 Gıyaseddin Keyhüsrev, 9
 Gıyaseddin Siyavuş, 10
 Gireği, 18, 26, 34, 35, 37, 39, 41, 46, 47,
 48, 53, 55, 63, 64, 65, 67, 68, 73, 84, 91,
 102, 109, 120, 127, 139, 143, 147, 159,
 160, 167, 184, 185, 190, 206, 207, 212,
 228, 229, 234, 247, 248, 249, 267, 268,
 272, 277, 289, 290
 Göbek, 18, 34, 35, 36, 37, 41, 46, 47, 48,
 51, 52, 53, 55, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 75,
 82, 84, 85, 101, 102, 103, 119, 120, 121,
 129, 137, 138, 139, 143, 150, 158, 159,
 160, 170, 179, 184, 185, 192, 201, 206,
 207, 214, 223, 224, 228, 229, 236, 247,
 248, 249, 255, 256, 259, 263, 267, 268,
 272, 278, 289, 290, 291
 Gümüş, 18, 26, 35, 37, 39, 41, 46, 47, 48,
 53, 55, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 73, 84, 91,
 102, 109, 120, 127, 139, 143, 147, 159,
 160, 168, 184, 185, 190, 206, 207, 212,

228, 229, 234, 247, 248, 249, 267, 268,
272, 277, 289, 290, 291

H

Hacı Raif Efendi, 26
Hafız Ahmed Paşa, 13
Haham, 35
Hal Tercümelere, 1
Hamam, 13, 67, 87, 104, 122, 142, 163,
183, 205, 227, 246, 271, 289
Hane, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 184, 206, 228,
247, 268, 289
Harbiye Nezareti, 3
Hassa Ordusu, 57
Hayrullah Efendi, 2
Hüdavendigâr, 4, 5, 6, 17, 18, 20, 21, 22,
23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33,
34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44,
45, 46, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 58,
59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 70,
291, 300
Hüdavendigâr Müşirliği, 16
Hz. Adem, 4

I

I. Alâeddin Keykubad, 9
I. Murad, 11, 12
II. Kılıçarslan, 9
II. Mahmut, 16, 60
II. Murad, 11, 56

İ

İdadi, 5, 298
İdare-i Nevahi Nizamnamesi, 34
İdare-i Umumiyye-i Vilayet Nizamnamesi,
17
İdare-i Vilayet Nizamnamesi, 17
İlmiyye Salnamesi, 3
İmam, 35
İnönü, 17, 18, 36, 37, 39, 41, 42, 46, 47, 48,
51, 52, 53, 55, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 77,
84, 85, 86, 95, 101, 102, 103, 104, 114,
120, 121, 122, 134, 138, 139, 141, 143,
154, 158, 159, 160, 162, 175, 180, 182,
184, 185, 197, 203, 204, 206, 207, 219,

225, 226, 228, 229, 241, 243, 245, 247,
248, 249, 250, 255, 256, 259, 263, 267,
268, 272, 283, 286, 289, 290, 291
İstanbul, 2, 7, 8, 9, 13, 14, 16, 18, 19, 27,
35, 43, 45, 49, 56, 57, 60, 301, 302, 303
İstanbul Şehremaneti, 27
İstefan Ağa, 26, 28, 72, 90, 108, 126, 146,
167, 189, 211
İzmir, 10, 16, 38, 40, 140, 161, 182, 204,
226, 244
İzmir İmparatorluğu, 9

K

Kahvehane, 66, 292
Kanuni Sultan Süleyman, 60
Kapıkulu, 56, 303
Kaplıca, 67, 68, 292
Karamanoğulları, 11
Kaza, 4, 17, 18, 19, 25, 30, 32, 33, 34, 36,
38, 50, 51, 52, 63, 66, 291, 295
Keçecizade Fuat Paşa, 3
Kerimüddin Alişir, 10
Kızıl Dağ, 44, 269, 287
Kilise, 66, 292
Kocaeli, 16, 17, 81, 82
Kontrato Memûru, 28
Kotesyum, 8
Kotiaion, 7
Kotiaion, 7
Kotsy, 7
Köy, 17, 32, 34, 36, 37, 292
Köy, 35, 36, 37, 295
Kutbeddin Mekki, 13
Kütahya, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14,
16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27,
29, 30, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41,
42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52,
53, 54, 55, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 65,
66, 67, 68, 70, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85,
86, 87, 88, 97, 98, 99, 100, 101, 102,
103, 104, 106, 115, 116, 118, 119, 120,
121, 122, 124, 128, 135, 136, 137, 138,
139, 140, 141, 143, 144, 155, 156, 157,
158, 159, 160, 161, 162, 164, 176, 177,
178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185,

186, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204,
205, 206, 207, 208, 220, 221, 222, 223,
224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 241,
242, 243, 244, 245, 247, 248, 249, 250,
251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258,
260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267,
268, 269, 270, 271, 272, 273, 283, 284,
285, 286, 288, 289, 290, 291, 292, 300,
301, 302, 303

Kütahya Antlaşması, 14

Kütahya Belediye Meclisi, 27, 28

Kütahya Sancağı, 2, 3, 5, 17, 18, 23, 25, 30,
33, 36, 37, 38, 39, 42, 45, 46, 47, 48, 49,
51, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 61, 62, 65,
66, 67, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 100, 102,
103, 104, 106, 118, 120, 121, 122, 124,
136, 138, 140, 141, 143, 156, 157, 159,
160, 161, 162, 177, 178, 182, 183, 199,
200, 204, 205, 206, 221, 222, 226, 227,
228, 241, 242, 244, 245, 247, 249, 257,
263, 268, 269, 271, 272, 273, 286, 288,
289, 290, 291, 292, 300, 301, 303

L

Lajos Kossuth, 14

Liva, 24, 25, 29, 71, 88, 89, 107, 125, 144,
145, 165, 166, 187, 188, 209, 210, 231,
295

Liva İdare Meclisi, 25

Liva Temyiz Meclisi, 29

Lüle Taşı, 42, 43, 86, 104, 122, 141, 162,
182, 204, 226, 244, 269, 270, 287, 288,
291

Lüle Taşı Madeni İdaresi, 43

M

Macar, 14, 302

Mahalle, 35, 36, 37, 184, 206, 228, 247,
301

Makedonya, 56

Medrese, 13, 60

Menafi-İ Umumiye, 26

Mescit, 63, 64

Meyhane, 66, 292

Mısır, 13

Muallim, 62

Muhassıl, 20

Muhtarlık, 36

Murad Dağı, 44

Mutasarrıf, 20, 23, 291

Müftü, 23, 32, 296

Mümeyyizan, 29

Mütesellim, 19

N

Nahiye, 17, 18, 34, 35, 38

Naib, 20, 29, 33, 297

Nezaret Salnameleri, 2, 3

Nizam-ı Cedit, 56

O

Orhan Bey, 56

Oseb Ağa, 26, 27, 28, 72, 90, 108, 126,
145, 146, 166, 188, 210

Osmanlı Beyliği, 12

Osmanlı Devleti, 2, 3, 5, 12, 14, 16, 17, 20,
28, 34, 35, 38, 44, 49, 56, 60, 291, 302,
303

Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti, 3

Ö

Ömer Şevki Efendi, 26, 29, 71, 72, 88, 90,
108, 165, 187, 209, 231, 260

P

Panorama, 5, 292

Papaz, 35

Polonya, 14

R

Redif, 57, 58, 292, 297

Romanous Diogenes, 8

Rum, 54, 55, 65, 202, 268, 289, 290, 292

Rumeli, 16, 56, 57

Rumeli Beylerbeyliği, 16

Rusya, 14

Rüsumat Salnamesi, 3

Rüşdiye, 5

Rüştiye Mektebi, 61, 63

S

Sadrazam Mehmed Emin Rauf Paşa, 19
 Sadrazam Mustafa Reşit Paşa, 2
 Sahn-ı Semân Medreseleri, 60
 Sahtiyân, 40, 140, 161, 181
 Salname-ı Askeri, 3
 Sancak, 4, 14, 17, 19, 20, 23, 24, 28, 29, 32,
 34, 39, 40, 41, 42, 43, 47, 49, 51, 54, 58,
 66, 291, 292, 295, 296
 Selanik, 4
 Seyidgazi, 18, 34, 35, 36, 37, 41, 46, 47, 48,
 51, 52, 53, 55, 64, 65, 67, 68, 76, 84, 85,
 95, 102, 103, 113, 120, 121, 134, 138,
 139, 143, 154, 159, 160, 174, 184, 185,
 196, 206, 207, 219, 223, 228, 229, 240,
 247, 248, 249, 250, 255, 256, 259, 263,
 267, 268, 272, 283, 289, 290, 291
 Seyitgazi, 17, 18, 39, 63, 64, 66
 Sıbyan Mektebi, 60
 Simav, 11, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 30, 31,
 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44,
 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57,
 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 77, 79, 82,
 83, 84, 85, 87, 95, 98, 101, 102, 103,
 105, 114, 117, 118, 119, 120, 121, 123,
 131, 132, 135, 137, 138, 139, 140, 142,
 143, 151, 152, 156, 157, 158, 159, 160,
 161, 163, 171, 173, 176, 178, 179, 180,
 181, 182, 183, 184, 185, 193, 195, 198,
 200, 201, 203, 204, 205, 206, 207, 215,
 217, 220, 223, 225, 226, 227, 228, 229,
 237, 239, 242, 243, 244, 246, 247, 248,
 249, 250, 251, 252, 253, 254, 256, 257,
 258, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 267,
 268, 269, 271, 272, 280, 283, 285, 286,
 289, 290, 291, 292
 Sögüt, 12, 60, 303
 Strabon, 7
 Suriye, 13, 56, 57
 Süleyman Efendi, 28, 31, 33, 71, 75, 78, 89,
 94, 96, 107, 112, 125, 132, 150, 151,
 152, 153, 170, 171, 172, 173, 176, 178,
 179, 192, 193, 194, 195, 198, 201, 214,
 215, 216, 217, 220, 232, 233, 236, 237,

238, 239, 254, 255, 257, 260, 262, 263,
 276, 279, 280, 282

Süleyman Şah, 8, 11, 12
 Süleymaniye Medreseleri, 60

Ş

Şabhane, 18, 34, 35, 36, 37, 41, 42, 47, 48,
 51, 52, 53, 55, 63, 64, 65, 66, 67, 68,
 102, 120, 138, 158, 181, 184, 185, 203,
 206, 207, 225, 228, 229, 244, 247, 248,
 249, 263, 267, 268, 272, 286, 289, 291
 Şahkulu, 12
 Şehzade, 12
 Şehzade Sancağı, 12

T

Tahrir Defterleri, 49
 Tanzimat, 1, 3, 5, 16, 17, 20, 23, 25, 27, 28,
 32, 34, 35, 36, 37, 44, 56, 58, 62, 293,
 296, 300, 301, 302
 Tanzimat Fermanı, 17
 Tavşanlı, 11, 17, 18, 26, 34, 36, 39, 42, 47,
 48, 52, 53, 63, 64, 65, 66, 67, 291, 292
 Tekke, 65
 Ticaret Mahkemesi, 29
 Timur, 11
 Timurtaş Paşazade Umur Bey, 12
 Tuna, 17, 57
 Türkiye Cumhuriyeti, 3

U

Uşak, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 29, 30, 31, 32,
 33, 34, 36, 37, 38, 40, 41, 44, 45, 46, 47,
 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 58, 61, 62, 63,
 64, 65, 66, 67, 68, 74, 80, 82, 84, 85, 86,
 87, 91, 99, 101, 102, 103, 104, 110, 117,
 118, 119, 120, 121, 122, 128, 136, 137,
 138, 139, 140, 142, 143, 148, 156, 157,
 158, 159, 160, 161, 163, 168, 177, 178,
 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 190,
 199, 200, 201, 202, 204, 205, 206, 207,
 212, 221, 223, 224, 226, 227, 228, 229,
 234, 242, 243, 244, 246, 247, 248, 249,
 250, 251, 252, 253, 254, 256, 257, 258,
 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267,

268, 269, 271, 272, 277, 283, 285, 287,
289, 290, 291, 292

Ü

Ümera, 4

V

Vali, 4, 12, 19
Vapur Kömürü, 42, 86, 104, 122, 140, 161,
182, 204, 226, 244, 270, 288
Vergi Emvali, 46
Vilayet, 3, 4, 5, 16, 17, 23, 24, 27, 29, 58,
296
Vilayet Salnameleri, 2, 4, 5, 28
Virancık, 18, 26, 34, 35, 37, 39, 41, 42, 46,
47, 48, 53, 55, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 73,
82, 83, 91, 101, 102, 109, 119, 120, 127,
137, 138, 139, 143, 147, 158, 159, 160,
167, 179, 180, 184, 185, 190, 202, 203,

206, 207, 212, 223, 225, 228, 229, 234,
243, 247, 248, 249, 256, 267, 268, 272,
276, 286, 289, 290, 291
Viyana, 2, 43, 86, 104, 122, 141, 162, 182,
204, 226, 245, 269, 287
Voyvoda, 19

Y

Yakup Bin Alişir, 10
Yearbook, 2
Yeniçeri Ocağı, 56
Yıldırım Bayezit, 16
Yıllık, 1, 5, 57, 60
Yorgi Ağa, 26, 72, 75, 90, 93, 108, 111,
129, 145, 149, 165, 187, 209

Z

Zabtiye, 30, 58

EKLER

YAYINLANMIŞ OLAN VİLAYET SALNAMELERİ LİSTESİ

1 Adana, 1287-1320 arasında, 17 adet	21. Karesi, 1305, 1 adet
2. Ankara, 1288-1325, 15 adet	22. Kastamonu, 1286-1321, 21 adet
3. Aydın, 1296-1326, 25 adet	23. Konya, 1285-1300, 30 adet
4. Bağdad, 1292-1329, 21 adet	24. Kosova, 1296-1318, 8 adet.
5. Basra, 1307- 1320, 9 adet	25. Mâmûret-ül-Aziz, 1298-1325, 10 adet
6. Beyrut, 1310-1336, 9 adet	26. Manastır, 1292-1314, 9 adet.
7. Bitlis, 1310-1318, 4 adet	27. Mısır, 1288,1 adet.
8. Bolu, 1324-1334 2 adet	28. Musul, 1308-1330, 5 adet
9. Bosna, 1283-1308, 15 adet	29. Prizren, 1290,1 adet.
10. Bosna Herseği, 1301- ? , 5 adet	30. Selanik, 1287-1325, 23 adet
11. Cebel-i Lübnan, 1304-1309, 6 adet	31. Sisam, 1891,1 adet
12 Cezüyir-i Bahr-i Sefid, 1287-1321, 22 adet	32 Sivas, 1287-1325, 17 adet
13. Diyarbekir, 1286-1323, 22 adet.	33. Suriye, 1285- 1318, 32 adet
14. Edime, 1287-1319, 28 adet.	34. Trablusgarb, 1286-1312, 13. adet
15. Erzurum, 1287-1318, 17 adet.	35. Trabzon, 1282-1322,24 adet.
16. Girit, 1292-1310,17 adet.	36. Tuna, 1285-1294, 10 adet
17. Haleb, 1284-1328, 35 adet.	37. Üsküp, 1311,1 adet
18. Hicaz, 1301—1309, 5 adet	38. Van, 1315, 1 adet
19 Hüdâvendigâr, 1287-1325, 34 adet.	39. Yanya, 1288-1319, 9 adet.
20. İşkodra, 1299-1315, 5 adet.	40. Yemen, 1298-1314, 11 adet

H.1287 HÜDAVENDİĞAR VİLAYETİ SALNAMESİ, İç Kapak

کوناهیه سنجلی	
ماهورین لویا	
الوضف اولی کله کله سینه دن	منصرف حسین بلک نائب محمد رشاد افندی مفتی عثمان افندی محاسب محمد بلک تحریر لئتمه یئر نافر بلک
مجلس لویا	
رئیس	منصرف بلک
نائب	نائب افندی
مفتی	مفتی افندی
محاسب	محاسب محمد افندی
تحریر لئتمه یئر	سلیمان افندی
کله کله سینه دن	کله کله سینه دن
نائب	نائب افندی
مفتی	مفتی افندی
محاسب	محاسب محمد افندی
تحریر لئتمه یئر	تحریر لئتمه یئر

مجلس لویا قلی	
باشکات عزت افندی رفیق حق افندی	
محاسبیه قلیسی	
باشکات سلیمان افندی رفیق احمد و صوفی افندی دیگری احمد افندی دیگری پراهمه افندی او قاف کاتبی محمد افندی صندق مینو ریتزا افندی درت نغز ملاززه بولند یغی	مدیر معارف احمد افندی فرعی افندی محمد افندی سلیمان افندی حق افندی محمد افندی اشرف افندی رفعت افندی حافظ محمد افندی
تجارت محکمسی	
رئیس	عبد الا افندی
نائب	ابو افندی
مفتی	یولان افندی
محاسب	القوت افندی
تحریر لئتمه یئر	محمد افندی
کله کله سینه دن	هاجی کیمورون افندی
نائب	صیدار افندی
مفتی	مصطفی رشید افندی
محاسب	محاسب
تحریر لئتمه یئر	تحریر لئتمه یئر
کله کله سینه دن	کله کله سینه دن
نائب	نائب افندی
مفتی	مفتی افندی
محاسب	محاسب محمد افندی
تحریر لئتمه یئر	تحریر لئتمه یئر

H.1287 HÜDAVENDİĞAR VİLAYETİ SALNAMESİ, s.86-87

<p>کدوس مدیر لکی</p> <p>اشو محمد برک بوشکر قائم مقام حاجی محمد علی بابوشکر امین حاجی محمد علی بابوشکر اولاد حاجی محمد علی بابوشکر حسین اولاد حاجی محمد علی بابوشکر حسین اولاد حاجی محمد علی بابوشکر</p>	<p>منافع عمومی لاک</p> <p>شاور حاجی احمد افندک مصطفی افندک یور ماره روس اعنا</p>	<p>بنا هدیر لکی</p> <p>مدیر محمد علی افندک ناش خلیل افندک کانت عبد آه افندک طابو کاتبی سلیمان افندک</p>	<p>بعض صنایع ملور لکی</p> <p>کوبان صنایع ملور لکی</p>	<p>اسکیتنه قایم مقام بلخی</p>	<p>مامورین قضیه</p> <p>قائم مقام حاجی محمد علی بابوشکر ناش خلیل افندک مفتی حاجی سلیمان افندک مال مدیر کاتب افندک تجرارت کاتبی علی بابوشکر</p>
<p>مجلس در عابو</p> <p>رئیس فاضل افندک محمد علی افندک احمد افندک علی بن افندک اسمعیل افندک</p>	<p>مجلس دره قضا</p> <p>رئیس قائم مقام فاضل افندک مفتی افندک مال مدیر افندک تجرارت کاتبی افندک اسمعیل افندک حاجی حسین بلخ افندک افندون افندک</p>	<p>رقاقت مامور لکی</p> <p>مال مدیر رفیعی حسین افندک تجرارت کاتبی رفیعی علی افندک مملکت طبیبی کاتبی افندک صندق امینی موسی افندک</p>	<p>بلد تیر مجلسی</p> <p>رئیس حاجی عزیز افندک حاجی عثمان افندک حاجی حافظ محمد افندک حاجی حسین افندک محمد افندک شیابوط افندک احمد افندک</p>	<p>تجارت محکم سی</p> <p>رئیس حاجی مصطفی افندک حسین بلخ افندک محمد علی افندک ابراهیم افندک محمد امین افندک انعام افندک حاجی احمد افندک</p>	<p>کاتب</p> <p>رئیس حاجی عزیز افندک حاجی عثمان افندک حاجی حافظ محمد افندک حاجی حسین افندک محمد افندک شیابوط افندک احمد افندک</p>

۸۶

۸۷

H.1287 HÜDAVENDİĞAR VİLAYETİ SALNAMESİ, s.88-89

۸۸

مجلس دادان	مجلس عاویک
رئیس قائم مقام ناشر افندک مفتی افندک مال متبر افندک خیرات کاتبی افندک غزتا افندک مصطفی افندک یوسف افندک	رئیس ناشر افندک عارف افندک حاجی حسن افندک خلیل برار افندک ادب افندک
بعض مامورین ایله رفاهت و صلور لری	
مال متبر رفیق افندک اراضی مامور مصطفی افندک صندوق امینی حافظ علی افندک	خیرات کاتبی افندک مملکت طیبی عثمان افندک بوستق حسن افندک
بلد تہ مجلسی	فصلع عمومی
رئیس ثابت افندک ولایت افندک حاجی جعفر افندک علی استر افندک اغوی افندک	یوسف افندک مستان افندک صاحب حافظ افندک

۸۹

مغایزنی مہدی کی	ایز او کی مہدی کی
مدیر محمد الدین افندک ناشر علی عثمان افندک کاتب محمد افندک	مدیر عثمان ملک بلک ناشر افندک کاتب حسین افندک
سما و قائم مقام املغی	
مامورین قضی قائم مقام خلیل افندک ناشر عبدالرحمن افندک مفتی محمد افندک مال متبر محمد نظیف افندک خیرات کاتبی افندک	قائم مقام افندک ناشر افندک مفتی افندک مال متبر افندک خیرات کاتبی افندک حاجی حسن افندک حاجی عباس افندک
مجلس داداوه	مجلس عاویک
رئیس قائم مقام افندک ناشر افندک مفتی افندک مال متبر افندک خیرات کاتبی افندک حاجی حسن افندک حاجی عباس افندک	رئیس ناشر افندک عمیر طوی افندک حاجی اسمعیل افندک حاجی محمد افندک صالح افندک

۹۰

منافع عمومی		رفاقت ماموزلری
حاجی حسن آغا حسن آغا علی آغا حاجی ابراهیم آغا	ملور پیر زور	مال مدیر رفیق افندی تحیرت کاتبی رفیق افندی ملک طیبی احمد افندی اراضی کاتبی حقی افندی صندوق امینی طاهر افندی
طاع ارد مدیر لکی		اگری کوز مدیر لکی
مدیر حسین آغا نائب احمد افندی کاتب محمد افندی طابو کاتبی علی افندی		مدیر سلیمان افندی نائب محمد امین افندی کاتب صالح افندی طابو کاتبی عثمان افندی
طاع ارد منافع عمومی		اگری کوز منافع عمومی
حاجی احمد افندی حسن افندی حسین آغا	ملور پیر زور	سلیم آغا حاجی اسماعیل آغا محمد افندی
منافع عمومی		شاخانه مدیر لکی
حاجی حسن آغا حاجی آغا		اشرفیابوکره نظام مامور لغی اولش اینشده مامور مهور تعین اولدی قندلر شایسته

۱۱۲

سادات اعیان اعیان	مصطفیٰ آغا بکر آغا حسین آغا ابراهیم آغا حسن آفندی		
خاصه بیخچی ردیف الاینک کونا هشتاد مرتبه در بیخچی طابوری امر و ضابطانی	خاصه بیخچی ردیف الاینک اسکیشهر دن مرتبه اوچخی طابوری امر و ضابطانی		
بیگاشی میخاقو آغا صوفو آغا طابوکاتبی	محمد شریایک حاجی رضا آفندی علی آفندی ابراهیم آفندی محمد آفندی خلیل آفندی عبدا آغا علی آفندی یوسف آفندی بکر آغا حاجی حسن آغا حسین آغا	بیگاشی میخاقو آغا صوفو آغا طابوکاتبی	حسن آفندی رجب آغا محمد آغا حق آفندی علی آغا ابراهیم آغا عاصم آفندی مصطفیٰ آغا حسین آغا سلیمان آغا ابراهیم آغا خلیل ابراهیم آغا

H.1287 HÜDAVENDİĞAR VİLAYETİ SALNAMESİ, s. 152.

۱۵۲

کوتا هیستیناغی

اسماعی قضا	مخلاف	مخلاف	نفوس زکور		مجموع	
			مسلم	غیر مسلم		
مع توا کوتا هیستینا	۲۸	۲۲	۱۶۲۹۷	۴۲۳۴	۲۰۱۶۲	۲۲۳۳۱
طوشنلو قضا	۰۰	۲۰	۱۷۸۰	۰	۸۱۹۷	۸۱۸۷
مع کوبک عشا قضا	۱۳۴	۰۹	۶۸۱۷	۰	۲۷۲۳۵	۲۷۲۳۵
بناز قضا سی	۳۹	۰۰	۱۲۶	۰	۵۱۱۵	۵۱۱۵
مع شخا کدوش قضا سی	۹۴	۱۵	۲۵۸۲	۰	۱۵۹۱۶	۱۵۹۱۶
سما و قضا سی	۸۲	۰	۲۳۵۹	۰	۱۱۱۳۷	۱۱۱۳۷
اکر کوز قضا	۴۸	۰	۲۰۵۱	۰	۷۸۶۸	۷۹۶۸
طاع اردی قضا	۴۸	۰	۱۶۶	۰	۲۲۱۳	۲۲۱۳
اسکیته قضا سی	۲۵	۵	۳۲۳۹	۰	۷۹۳۱	۷۹۳۱
غازی قضا سی	۲۵	۵	۱۴۲۵	۰	۴۶۱۱	۴۶۱۱
ایز اوکی قضا سی	۱۵	۰	۱۱۸۰	۰	۳۱۹۹	۳۱۹۹
	۵۴۵	۱۳۷	۳۹۱۸۹	۴۲۳۴	۱۴۵۳۱	۱۴۷۷۵۵

H.1287 HÜDAVENDİĞAR VİLAYETİ SALNAMESİ, s. 166-167

۱۶۶

فانتمق مایق مذکور ملحق باله فاحسنه اوز دقیقه مسافره کوکری
 ایلیسی دینورا ایلیجا یاه اوتسا ناحیه نیک حضرت فریبی
 جواران بر ونه ناحیه مذکور اخلدک دیگر بکه جمعا اوج
 عدد ایلیجا ولوب بوقلورده علل مشوعته د افعدر

کوناھین خاخی

نفس کوناھین قصصنا یکی ساعت مسافره کار کیر قور و اطره
 ایلیجا بونخه ایلیجا بقدر اولور ایلیجا ولوب علل و اطره
 ملک نافع اولد یقندلر کوناھین جواران خاالیها ایلیسی
 کتکک در لر ولور ایلیجنل جواران اولدر لر ایلیجا ات جمعی بقدر
 اولور بوقلور خاالی ند خا مای حار بیان ایلیجا
 بنه قضیه مذکورده بشو ساعت مسافره ایلیجا جمعی بقدر اولور
 قلوبا یکی یاسا ولوب اولوب کوره و بیری نایلیجا قصه
 از کرا ایلیجا نیک مضمون خاالی اولور اولور اولور ایلیجا
 عضدنا کیر و مستور برعد وقتا ایله مسلط اولور ایلیجا
 بر حوض کیری اولور بوقلورده بشو وقتا ایله مملو بعضی
 دخی وارد و در هر عمل و اطره نایلیجا

۱۶۷

طوشا نوبه قضیه نایلیجا ساعت مسافره واقع قور جمعی بقدر
 اولور ایلیجا نیک بایسی بر ایلیجا ایلیجا صوبی اطره
 حله بیری و ایلیجا نایلیجا

عشا ق فایلیجا مایلیجا مکزلی اولان نفس عشا ق قضیه
 و کدوس قضیه نایلیجا ساعت مسافره واقع اولور علل و اطره
 نافع اولد یقندلر مذکور عشا ق و کدوس و سائر جواران
 اها ایلیجا نایلیجا بر دفعه کیر لر

اسکیش ق فایلیجا مایلیجا مکزلی اولان نفس اسکیش قضیه نایلیجا
 حاما اولور ایلیجا (الدر) و اقیمت) و ایلیجا بقدر
 اولور درت عدد ایلیجا ولوب بونلر قضیه مذکور جان شوی
 درون درت درت ایلیجا کافری بونلورده بیجا اولور فقط مای بار
 قار شمد یقندلر نایلیجا جمعی جقدلر
 سها و فایلیجا مایلیجا مکزلی اولان نفس سها و قضیه نایلیجا
 سها ایلیجا و قضیه مذکورده ساعت مسافره واقع اولور
 و بیری کیر بونلر ایلیجا جمعی نایلیجا ایلیجا ایلیجا
 بونلر علل واحد اطره نایلیجا بایک نافع مذکور ایلیجا
 اکال بقدر اولور ایلیجا جواران بیری بر ایلیجا ایلیجا
 فظ نایلیجا حار بیان بیری کیر مین نایلیجا اولور بونلر
 صورت حار بی بونلر ایلیجا ایلیجا ایلیجا در عیون مذکور
 قضیه نایلیجا جواران اها ایلیجا نایلیجا ایلیجا
 خاالی مایلیجا مایلیجا

1870 HÜDAVENDİGÂR VİLAYETİ HARİTASI

کتابت هیئت حاکم

مامورین لواء

میرزا
کبار مدرس

متصرف ادهم پاشا
نائب محمدرضا افندی
محاسبه جی افندی
تجیرات مدیری نافذ بلک

رابعه

مجلس تمیز لواء

مجلس اداره لواء

نائب افندی
عمرشوق افندی ثالثه
حاجی عثمان اغا
انشطاش اغا
صادق افندی
قره بت اغا
بغوص افندی
راقد افندی رابعه
رضا افندی

رئیس

باشکاتی
باشکاتی
باشکاتی

متصرف پاشا
نائب افندی
مفتی افندی
محاسبه افندی
تجیرات مدیر بلک
سلیمان اغا
کردقور اغا
اکاه افندی
غبریل اغا
عزت افندی

رئیس

طبعی
ای

مختار
ای

کاتب

۱۱۰

نفس کرماسی	جمعه	نفس مدانه	جمعه
خرمنجک	صالی	نفس بالیکسک	صالی
اردکه ملحق ایدنجک	پنجشنبه	اردکه ملحق کونان	صالی
ادرمید قضاسی	چهارشنبه	اردکه ملحق باندربه	جمعه
ادرمید ملحق کمر	جمعه	ادرمید ملحق جوزنگیر	جمعه ایرتی
بیغادیج قضاسی	بازار	ادرمید ملحق اورندی	بازار ایرتی
کو تا هیله سنجاغند کائن بازار محله			جمعه مخصوص ایستام
کو تا هیله ملحق ویرانجک	بازار ایرتی	نفس کو تا هیله	جمعه شنبه
کو تا هیله ملحق اسکیشهر	چهارشنبه	کو تا هیله ملحق طوشنلو	جمعه ایرتی
کو تا هیله ملحق سماو	چهارشنبه	اسکیشهر ملحق این اوک	جمعه
تعبیر اول نور طاش او جاغی	تعبیر اول نور طاش او جاغی	اسکیشهر ملحق یکی طبر	جمعه
سماو ملحق آمد	صالی	سماو ملحق شاخخانه	جمعه
قره حصار سنجاغند کائن بازار محله			جمعه مخصوص ایستام
قره حصار ملحق صند قلو	نور نور نور نور	نفس قره حصار	نور نور نور نور
صند قلیه ملحق کیکر		صند قلیه ملحق شیخانو	
قره حصار ملحق بولوادیز		چال قضاسی ملحق قیوخانی	
بولوادینه ملحق اسحاقلو		بولوادینه ملحق شهود	
قره حصار ملحق بحرینده		بولوادینه ملحق چای	

<p>منافع عمومی</p> <p>مامور یوسف افندی مسئولان حاجی حافظ افندی</p>	<p>مجلس بلدیه</p> <p>مامور یوسف افندی ولی اعظم اسماعیل افندی حاجی محمد افندی اسحاق افندی علی افندی اغوا</p>	<p>این وکی مدبر لری</p> <p>مدبر شاره افندی ناشیق کاتب حسین افندی وقوعات کاتبی محمد افندی</p>	<p>سما و قائم مقام ملغی</p> <p>مامورین قائم مقام علی فافند افندی ناشیق محمد صادق افندی مفتی محمد افندی مال مکتور احمد شکر افندی تجیرات کاتبی حسین افندی</p>
<p>اسکیشهر قائم مقام ملغی</p>	<p>مامورین قائم مقام وراشرف افندی ناشیق محمد حامد افندی مفتی حاجی سلیمان افندی مال مدبری ثابت افندی تجیرات کاتبی عثمان افندی</p>	<p>مجلس د عاوی</p> <p>ناشیق افندی محمد افندی حاجی حسن افندی خلیل راهب افندی صداق افندی</p>	<p>بعض مامورین یلدر فافند مامور لری</p> <p>مامورین قائم مقام افندی ناشیق افندی مال مدبری افندی تجیرات کاتبی افندی عزت افندی مصطفی افندی یوسف افندی</p>

H.1289 HÜDAVENDİĞAR VİLAYETİ SALNAMESİ, s. 114

۱۱۴

کو تاهید سنجاغی						
اسما و قضا	تعداد	کلا	ج. (ج.)	نفوس ذکور		کلی
				مسلم	غیر مسلم	
مع تو کو تاهید قضا سو	۲۸	۸۲	۱۴۴۹۷	۲۲۲۴	۲۰۱۶۴	۲۲۳۸۸
طوشنلو قضا سو	--	۲۰	۱۷۸۰	---	۸۱۹۷	۸۱۹۷
مع کوبک عشاق قضا سو	۱۲۴	۰۹	۲۸۴۷	---	۲۷۴۴۵	۲۷۴۴۵
بناز قضا سو	۲۹	--	۱۲۶	---	۵۱۱۵	۵۱۱۵
مع شایخانه کدوس و سبکا	۹۴	۱۵	۲۵۸۱	---	۱۵۹۱۶	۱۵۹۱۶
سما و قضا سو	۸۲	--	۲۲۵۹	---	۱۱۱۲۷	۱۱۱۲۷
اکریکوز قضا سو	۴۸	--	۲۵۰۴	---	۷۹۲۸	۷۹۲۸
طابع اردی قضا سو	۴۸	--	۸۶۶	---	۲۲۱۲	۲۲۱۲
اسکیشهر قضا سو	۲۵	۰۵	۲۲۲۹	---	۷۹۲۱	۷۹۲۱
غایدی قضا سو	۲۵	۰۵	۱۴۲۵	---	۴۳۸۸	۴۳۸۸
این اوکی قضا سو	۱۵	--	۱۱۸۰	---	۲۸۹۹	۲۸۹۹
	۵۶۵	۱۲۷	۲۹۸۸۹	۲۲۲۴	۱۴۴۵۲۱	۱۴۷۷۵۵

کوتاهیه سینجا غنک ویرکوبدل عسکری و واردات عشرتیه
 ورسومیه سنک مقداری بین جدولدن

اجمال	ویرکوبدل	بدل غنک	بدل عسکری	اساقضا ناحیه
۹۳۱۶۲۱۰	۲۰۴۶۲	۳۶۷۷۲۷	۲۱۰۸۳	۲۷۸۹۵۰
۳۸۲۲۲۳۲	۱۲۲۱۹۳۷	۲۶۹۶۹۶۵	۱۷۵۶۱
۹۱۹۱۹۰	۲۱۷۲۲۰	۲۷۱۹۷۵	بنان ناحیه سی
۴۲۹۱۲۰	۱۵۷۷۲۰	۱۸۲۰۰۰	کریک ناحیه سی
۱۲۵۵۲۸۱	۵۰۸۵۸۲۱	۸۶۹۶۵۰	مع سینجا کدوس قضا سی
۱۴۵۰۶۷۲	۶۱۸۳۴۸	۷۰۰۲۲۵	سما و قضا سی
۱۱۸۰۷۶۶	۴۵۹۱۹۱	۵۸۲۴۳۵	اگر بیکوز ناحیه سی
۲۲۲۰۰۰	۱۱۲۰۰۰	۱۴۶۰۰۰	طاغ اردی ناحیه سی
۲۱۰۰۶۶۶	۵۱۲۱۷	۵۶۱۲۲۰	اسکیشهر قضا سی
۵۲۶۶۲۵	۱۳۷۷۳۵	۲۷۷۸۲۰	غازی ناحیه سی
۲۱۹۲۱۲	۱۸۰۷۰۰	۲۹۰۲۹۵	ایز اوکی ناحیه سی
۲۱۲۹۲۲	۲۷۷۹۱۷	۲۶۶۷۲۰	۲۰۲۱	طوشنلی ناحیه سی
۷۶۷۷۲	۲۵۶۱۱۰	۲۹۱۹۹۰	التونطاش ناحیه سی
۲۱۹۱۷۲	۲۷۲۶۹۱	۳۰۷۲۷۲	کرکی ناحیه سی
۲۱۹۱۲۰	۲۶۹۰۱۶	۳۷۷۸۵۱	ویرانجک ناحیه سی
۷۶۷۲۶۷	۲۵۵۲۰۷	۳۶۷۷۳۱	کش ناحیه سی
۲۶۱۰۱۰	۱۱۵۵۲۲	۲۰۰۰۰	امرود ایل ناحیه سی
۱۱۱۹۱۲۶	۵۰۷۲۷۰۹۵	۱۹۹۵۸۹۳	۸۶۶۶۵	۲۱۶۶۰۱۲

یکون

<p>۸۲</p> <p>کوتاهیه سنجاغی</p>	<p>مامورین استواء</p> <p>مقصود از عطا بله افندی ناظم استعمل را میرا افندی مفتی محمد افندی مخامس حسین صغری افندی تجربیات مدیری برنو افندی</p>	<p>مجلس داداره لورا</p>	<p>رئیس ناظم مفتی مخامس تجربیات حاجی عمر شوقی افندی حاجی قاسم افندی حاجی ارشد افندی حاجی درویش افندی حاجی محمد افندی دو قیصری افندی دیو قیصری افندی</p>	<p>مجلس تبیین و بحیثیت قلمی</p> <p>تعمیر مقید علی ضیل افندی دیو قیصری علی رضا افندی دیو قیصری محمد و صفی افندی مقید محمد روشن افندی</p>
<p>۸۳</p> <p>کوتاهیه سنجاغی</p>	<p>لواحق استواء</p> <p>رئیس اول و صفی افندی رئیس ثانوی عثمان افندی یومینه مقصد ابراهیم افندی مصنوعات مقصد سلیمان افندی حرفی افندی خلیل افندی اوسیل افندی صندوق امینی ارینزاغا</p>	<p>مجلس بلدیة</p>	<p>رئیس معاون مفتی کاتب</p> <p>حاجی احمد افندی حاجی حسن افندی حاجی عثمان افندی حاجی مصطفی افندی حاجی یونس افندی اوسیل افندی حاجی اوخان افندی احمد حاجی افندی مقید ارین افندی</p>	<p>لواحق استواء</p> <p>مدیر معارف و اوقاف و خیرات افندی مسوود اول محمد شکر افندی مسوود ثانوی رفعت افندی مبعض شفیق افندی مبعض رضا افندی مقید حسن افندی</p>

قره سیب خجالی

ردك قضاى داخنده مرمره جزیره سنده اعلام مرمره طاش معدن
اولوب در سعادت و محال ساثره به نقل و لیتقدن و باندزمه واردك
ناحیه لرندة دخی جلا صوماكى معدنی چیتوب بروسه و در سعادت
و محال ساثره به نقل و فروخت ایدلنگده در

بیشا دخی قضا سنده تابع اشقار قریه سنده غایت بیاض و کوز
طاش چیتوب هر طرفه صایتیلور

صومه قضا سنده تابع زحاله قریه سیب معدننده حقی ابله حقا رلیقده
بولیان کور معدنك غیر از مصرف بهر قطاری و خاقتدن یوز باه
فروخت اولوب مذکور کور قوق اناج و برنج و صومه قضا لرندة یوزنان
باموق فایزقه لرندة اسواق اولور معدن مذکور شد يك حصکومنت
مخلیته نظارتی نمهندده در

در مید قاسندن قولقلو قریه سنده بر ساعت مسافده مناسبتر جای
کزارنده آکشی صومعنه چیتوب نهر مذکورده جویان ایدر و هر در لیسو
علل و امرضه نافع ابدی شفا هده اولمقدن در

کوتاهیبه

کوتاهیبه و جوارنده بلور و کور کور معدنی اولوب
چقارلد یعنی ککی ققراطنک صابون مقمانده سخا ملرده لیمه
ایند کوری باش ککی تغییر اولور بروج معدن دخی اولوب داخل
لواده صایتیلور و بروسه به دخی نقل اولور

بکشتهر قضا سنده سبجی قریه سنده یکی طمر و قره بولك و کولك
و نقل و صیار و لسان محالدرده لوله طاشخی نام دیکر استقه معتدله
چیتوب اشبو معدن اهالی طرفندن برتر قوی ککی قازیلوب کورم
و اولور قویلاج برلك الشنده طاش کور لوله رقی چیتوب ریلور و اولوب اصناف
محال مرقوم به ککدوب و لاخام طاش مباحه ایده رله خانه لرینه
نقل و اعمال ابله تخاره و فروخت ایدر لور و تجارت فند دخی بال موحر
ابله جلاسی و برند کد نصرکه هیتت و جسامتی صیدمالی برمنرلك
بنه لی دوکمه ناملر بیه اوج نوعه و انواع مذکور دخی اعلا و اوسط
اعتباریه اون برجنسه تقسیم اولوله رقی صند قلره وضع ایله
و بیانه به نقل اولور

و اولوب ککده سندن بر او زینه بدیش عثمنا نالی ابراسنده و بیانه به
کوران تجاری طرفندن صانتلور ایسه ده اوردده نوع و جنسی تقریر
اولوب بر صند یعنی اولور لوریه قدر صایتیلور

معدن مذکور دن مسوی علی التجارن اون ایکلیک صندق مال استخراج اولور
یونان طولای بهر سینه اسکیشهر سکسان دوت بیک لبر دخول
ایده فقط بونک خمی ککله و قصبوری مصارفله محال ساثره دن
کلان اشجیلره عاتدا اولور بونک کلیت لور سومالی اولوب طرف میردن
اداره قننور معدن مذکور این اونی قضا سنده دخی چیتوبنده در

جناب حقل اشبولایله احسان بیورد یعنی ککمال و قبض ایلندن
اوله رقی هر جهتنده انواع معادن ظهور ایتمکده بولند یقندن
ابوالعساده دن بیلنگ ککله سزادر داخل ولایتده ظهور ایدت
التون و کوش و قورقوریشون و مسنا طلیس و کوروسا ژمعدن لرك
خریبی صنتنک بر قاج سینه ضل فنده اکیوزی میخا و زور حصتنامه
و برلشدر

۱۴۱

کوتاهتد سنجانی					
اسامی قضا	توقف	تاریخ	مبلغ	مبلغ	مبلغ
مع اطر شهر کوتاهیه	۲۰۹۸۳	۲۶۶۶۰۱	۹۰۷۷۷	۸۴۹۸۹۵	۲۵۳۲۱۱
کمش	۱۰۵۷۶۰	۱۴۴۸۶۱	۰۰۰	۸۷۴۵۰۰	۲۴۷۲۰۱
امرو دایلی	۰۰۰	۹۹۲۴۸	۰۰۰	۹۰۰۰۰	۹۹۲۴۸
التونطاش	۵۰۷۸۰	۱۱۹۸۶۶	۰۰۰	۸۶۷۴۷۵	۲۲۲۵۹۶
ریانخت	۴۰۱۳۰	۱۴۴۸۶۶	۰۰۰	۹۸۵۵۶۰	۲۶۴۵۷۸
کمرکی	۸۶۴۷۰	۱۰۹۴۰۶	۰۰۰	۷۰۹۴۵۰	۱۸۰۴۷۵
طوشنلو	۱۴۵۱۰۰	۰۵۵۸۱۴	۰۰۰	۵۶۴۱۱۰	۲۷۵۴۶۰
عشاق	۲۳۰۰۰۰	۳۴۴۵۶۶	۱۷۵۵۱	۲۹۴۰۷۶۵	۱۴۹۴۴۱
بنار	۱۶۶۴۰۰	۹۷۹۸۰	۰۰۰	۹۱۴۹۶۷	۲۱۷۴۴۰
کوبلیت	۱۰۱۴۰۰	۱۲۹۹۶	۰۰۰	۲۴۶۵۰۰	۱۰۵۵۱۶
کلوس	۴۷۷۵۰	۲۴۵۴۱	۰۰۰	۱۴۸۵۹۹۰	۵۴۴۹۴۵
شایخانہ	۰۰۰	۲۶۴۸۰	۰۰۰	۷۴۰۰۰	۲۶۴۸۰
سماہ	۲۸۴۷۵	۱۵۴۴۱۷	۰۰۰	۱۴۴۷۷۰	۲۴۴۴۸
طاع اردی	۰۰۰	۷۹۸۶۶	۰۰۰	۲۱۵۱۴۰	۲۰۱۵۰۹
اگریکوز	۱۰۰۴۵۰	۱۴۸۹۶۸	۰۰۰	۱۰۰۴۱۷۰	۴۴۶۰۱۷
اسکیشهر	۹۴۹۷۵	۱۴۵۵۵۰	۰۰۰	۲۸۰۴۵۰	۵۱۶۰۰۸
این اوکی	۲۵۰۰۰۰	۱۰۲۷۵۴	۰۰۰	۲۵۳۴۰۰	۱۶۹۸۲۴
سید غازی	۱۱۹۰۰۰	۲۵۱۵۴۴	۰۰۰	۴۹۴۴۵	۱۱۷۸۴۱

۱۷۹

کوتاهه نجاته در کوردولات عسکریه نجاتیه جدیدله

رتبای

اصناف	نار ویر کوه	بدل عسکری	اسمی قضا
کوتاهه نجاتیه	۲۰۰۷۸۲۴۹	۸۰۷۷۷۲۱	۲۹۱۶۶۱
اطراف نجاتیه	۵۵۲۹۷۰۱۸	...	۵۵۲۹۷۰۱۸
ویرانچای نجاتیه	۵۵۹۸۵۹	...	۵۵۹۸۵۹
کرکی نجاتیه	۱۷۴۶۰۰۰۰	...	۱۷۴۶۰۰۰۰
کسره نجاتیه	۵۵۴۱۶۵۴۴	...	۵۵۴۱۶۵۴۴
انتونیه نجاتیه	۵۵۶۰۵۱۰۰	...	۵۵۶۰۵۱۰۰
طوس نجاتیه	۵۵۴۴۰۰۰	۵۷۵۵۱۵	۵۵۵۸۰۰۰
اصدرد نجاتیه	۰۹۵۴۶۰۰۰	...	۰۹۵۴۶۰۰۰
عاقصا	۱۴۰۴۲۰۹۰۰	۵۱۶۶۶۰۰	۱۴۵۵۷۵۴۰۰
باز نجاتیه	۵۹۷۷۸۸۵۵	...	۵۹۷۷۸۸۵۵
کوردلی نجاتیه	۶۹۱۵۵۵۰۰	...	۶۹۱۵۵۵۰۰
کوبان نجاتیه	۱۵۰۸۶۰۱۵	...	۱۵۰۸۶۰۱۵
ساجانه نجاتیه	۰۴۵۴۵۷۰۰۰	...	۰۴۵۴۵۷۰۰۰
ایکسره قضا	۶۴۸۱۵۸۵۹	...	۶۴۸۱۵۸۵۹
شیاری نجاتیه	۱۵۴۵۹۹۰۰	...	۱۵۴۵۹۹۰۰
ایر اوک نجاتیه	۱۶۶۱۱۸۴۹	...	۱۶۶۱۱۸۴۹
سوار قضا	۵۱۷۸۸۷۰۰	...	۵۱۷۸۸۷۰۰
اکر نجاتیه	۶۵۵۱۵۷۰۰	...	۶۵۵۱۵۷۰۰
سرخ ارون نجاتیه	۰۸۶۴۱۵۰۰	...	۰۸۶۴۱۵۰۰
بکولستان	۵۸۰۶۷۶۸۰۰	۱۱۶۸۶۶۰۰	۵۸۰۶۷۶۸۰۰

۱۸۴

کوتاه سیستانی تقویمی و فغانه و کندوز و قراسن بمیزه جدولی

تقویم ذکوره						
اسلام	روم	ارمنی	فغانه	موتد قرا	اسمهای قضا	
۷۴۷۹	۱۸۱۱	۱۴۵۷	۶۴۷۶	۵۶	کوتاه قضا	
۶۹۱۴			۶۸۵۵	۶۱	اطراف شهر ناهیه	
۵۱۱۷			۶۸۵۷	۶۵	ویرانخانه ناهیه	
۶۰۱۵			۶۸۷۹	۶۹	کرکی ناهیه	
۵۱۵۰			۶۸۸۶	۷۲	کسبه ناهیه	
۶۶۵۱			۶۸۶۶	۶۸	التواضع ناهیه	
۶۶۵۰		۹۸	۶۸۶۰	۶۴	ظلمه کهنه ناهیه	
۶۶۱۴			۶۸۵۸	۶۵	امر و امیر ناهیه	
۱۴۶۲۵	۵۶۶	۶۱۰	۶۸۵۸	۱۴۶	کشادیه قضا	
۵۱۴۴			۶۸۵۶	۶۳	سنا ناهیه	
۱۴۶۴۵			۶۷۱۸	۵۵	کرد و سر قضا	
۱۹۰۵			۵۸۶	۶۶	کوبک ناهیه	
۱۴۸۸			۵۸۸	۶۱	سنا بخانه ناهیه	
۶۰۱۵۷			۶۴۷۵	۵۰	اسکندر قضا	
۶۶۶۴			۶۵۸۸	۶۸	سینا ناهیه	
۶۱۱۵			۶۶۰۸	۶۱	ایبه لوی ناهیه	
۱۴۶۵۶			۶۷۶۵	۶۶	سجاد قضا	
۹۷۶۵			۶۸۵۸	۶۷	کریم ناهیه	
۱۴۶۵			۶۴۶۶	۶۸	ساج آسود ناهیه	
۶۴۷۷۱۷۹۷۵	۱۷۶۵	۱۷۶۵	۵۱۷۷۷	۸۶۵	بک و...	

H.1297 HÜDAVENDİĞAR VİLAYETİ SALNAMESİ, s.1-2

اشبو طقسانیدی سنه هجره سی سالنامه سی اوز برنجی
دفعه اولوق اوزره بعض مواد نافعه غلاوه سیه طبع
اولمشدر

تقوم
یورطی کولتوری روزانی
ارمنی ل لاین
ر روم ق قنولک
ی یهودی

شماره	ایام	عصر	ساعات	مخبر	مخصوص
۱	۱۰	۱	۱	۱۰	۱۰
۲	۱۱	۲	۲	۱۱	۱۱
۳	۱۲	۳	۳	۱۲	۱۲
۴	۱۳	۴	۴	۱۳	۱۳
۵	۱۴	۵	۵	۱۴	۱۴
۶	۱۵	۶	۶	۱۵	۱۵
۷	۱۶	۷	۷	۱۶	۱۶
۸	۱۷	۸	۸	۱۷	۱۷
۹	۱۸	۹	۹	۱۸	۱۸
۱۰	۱۹	۱۰	۱۰	۱۹	۱۹
۱۱	۲۰	۱۱	۱۱	۲۰	۲۰
۱۲	۲۱	۱۲	۱۲	۲۱	۲۱
۱۳	۲۲	۱۳	۱۳	۲۲	۲۲
۱۴	۲۳	۱۴	۱۴	۲۳	۲۳
۱۵	۲۴	۱۵	۱۵	۲۴	۲۴
۱۶	۲۵	۱۶	۱۶	۲۵	۲۵
۱۷	۲۶	۱۷	۱۷	۲۶	۲۶
۱۸	۲۷	۱۸	۱۸	۲۷	۲۷
۱۹	۲۸	۱۹	۱۹	۲۸	۲۸
۲۰	۲۹	۲۰	۲۰	۲۹	۲۹
۲۱	۳۰	۲۱	۲۱	۳۰	۳۰
۲۲	۳۱	۲۲	۲۲	۳۱	۳۱
۲۳	۱	۲۳	۲۳	۱	۱
۲۴	۲	۲۴	۲۴	۲	۲
۲۵	۳	۲۵	۲۵	۳	۳
۲۶	۴	۲۶	۲۶	۴	۴
۲۷	۵	۲۷	۲۷	۵	۵
۲۸	۶	۲۸	۲۸	۶	۶
۲۹	۷	۲۹	۲۹	۷	۷
۳۰	۸	۳۰	۳۰	۸	۸
۳۱	۹	۳۱	۳۱	۹	۹
۳۲	۱۰	۳۲	۳۲	۱۰	۱۰
۳۳	۱۱	۳۳	۳۳	۱۱	۱۱
۳۴	۱۲	۳۴	۳۴	۱۲	۱۲
۳۵	۱۳	۳۵	۳۵	۱۳	۱۳
۳۶	۱۴	۳۶	۳۶	۱۴	۱۴
۳۷	۱۵	۳۷	۳۷	۱۵	۱۵
۳۸	۱۶	۳۸	۳۸	۱۶	۱۶
۳۹	۱۷	۳۹	۳۹	۱۷	۱۷
۴۰	۱۸	۴۰	۴۰	۱۸	۱۸
۴۱	۱۹	۴۱	۴۱	۱۹	۱۹
۴۲	۲۰	۴۲	۴۲	۲۰	۲۰
۴۳	۲۱	۴۳	۴۳	۲۱	۲۱
۴۴	۲۲	۴۴	۴۴	۲۲	۲۲
۴۵	۲۳	۴۵	۴۵	۲۳	۲۳
۴۶	۲۴	۴۶	۴۶	۲۴	۲۴
۴۷	۲۵	۴۷	۴۷	۲۵	۲۵
۴۸	۲۶	۴۸	۴۸	۲۶	۲۶
۴۹	۲۷	۴۹	۴۹	۲۷	۲۷
۵۰	۲۸	۵۰	۵۰	۲۸	۲۸
۵۱	۲۹	۵۱	۵۱	۲۹	۲۹
۵۲	۳۰	۵۲	۵۲	۳۰	۳۰
۵۳	۳۱	۵۳	۵۳	۳۱	۳۱
۵۴	۱	۵۴	۵۴	۱	۱
۵۵	۲	۵۵	۵۵	۲	۲
۵۶	۳	۵۶	۵۶	۳	۳
۵۷	۴	۵۷	۵۷	۴	۴
۵۸	۵	۵۸	۵۸	۵	۵
۵۹	۶	۵۹	۵۹	۶	۶
۶۰	۷	۶۰	۶۰	۷	۷
۶۱	۸	۶۱	۶۱	۸	۸
۶۲	۹	۶۲	۶۲	۹	۹
۶۳	۱۰	۶۳	۶۳	۱۰	۱۰
۶۴	۱۱	۶۴	۶۴	۱۱	۱۱
۶۵	۱۲	۶۵	۶۵	۱۲	۱۲
۶۶	۱۳	۶۶	۶۶	۱۳	۱۳
۶۷	۱۴	۶۷	۶۷	۱۴	۱۴
۶۸	۱۵	۶۸	۶۸	۱۵	۱۵
۶۹	۱۶	۶۹	۶۹	۱۶	۱۶
۷۰	۱۷	۷۰	۷۰	۱۷	۱۷
۷۱	۱۸	۷۱	۷۱	۱۸	۱۸
۷۲	۱۹	۷۲	۷۲	۱۹	۱۹
۷۳	۲۰	۷۳	۷۳	۲۰	۲۰
۷۴	۲۱	۷۴	۷۴	۲۱	۲۱
۷۵	۲۲	۷۵	۷۵	۲۲	۲۲
۷۶	۲۳	۷۶	۷۶	۲۳	۲۳
۷۷	۲۴	۷۷	۷۷	۲۴	۲۴
۷۸	۲۵	۷۸	۷۸	۲۵	۲۵
۷۹	۲۶	۷۹	۷۹	۲۶	۲۶
۸۰	۲۷	۸۰	۸۰	۲۷	۲۷
۸۱	۲۸	۸۱	۸۱	۲۸	۲۸
۸۲	۲۹	۸۲	۸۲	۲۹	۲۹
۸۳	۳۰	۸۳	۸۳	۳۰	۳۰
۸۴	۳۱	۸۴	۸۴	۳۱	۳۱
۸۵	۱	۸۵	۸۵	۱	۱
۸۶	۲	۸۶	۸۶	۲	۲
۸۷	۳	۸۷	۸۷	۳	۳
۸۸	۴	۸۸	۸۸	۴	۴
۸۹	۵	۸۹	۸۹	۵	۵
۹۰	۶	۹۰	۹۰	۶	۶
۹۱	۷	۹۱	۹۱	۷	۷
۹۲	۸	۹۲	۹۲	۸	۸
۹۳	۹	۹۳	۹۳	۹	۹
۹۴	۱۰	۹۴	۹۴	۱۰	۱۰
۹۵	۱۱	۹۵	۹۵	۱۱	۱۱
۹۶	۱۲	۹۶	۹۶	۱۲	۱۲
۹۷	۱۳	۹۷	۹۷	۱۳	۱۳
۹۸	۱۴	۹۸	۹۸	۱۴	۱۴
۹۹	۱۵	۹۹	۹۹	۱۵	۱۵
۱۰۰	۱۶	۱۰۰	۱۰۰	۱۶	۱۶

H.1297 HÜDAVENDİĞÂR VİLAYET SALNAMESİ 'NDE KÜTAHYA
SANCAĞI NÜFUS TABLOSU s.175

۱۷۵

کوتاهی سنجای نفوس و خانہ و کثرت و قراسی سید محمد ولد

نفس زکوٰۃ						
مردم	ارسی	خانہ	کثرت	قرا	سنة قضا	
۷۴۷۹	۱۶۵۷	۶۴۷۶	..	۵۴	کوتاهی قضا	
۶۹۱۲		۱۹۵۸		۶۱	المرافقہ قضا	
۵۱۱۷		۱۵۵۷		۲۸	ورایک قضا	
۶۰۱۰		۳۵۷۹		۲۹	کری قضا	
۵۱۵۸		۱۷۷۶		۲۵	کسہ قضا	
۶۶۵۲		۶۰۵۵		۲۸	المنوطا قضا	
۶۱۰	۹۸	۴۳۰		۲۷	لھونو قضا	
۴۴۱۲		۹۵۸		۲۵	امرو قضا	
۱۴۲۱۶	۵۱۰	۹۶۵۶		۱۲۶	عنا قضا	
۵۱۲۵		۱۸۶۲		۲	بناز قضا	
۱۲۲۵۰		۲۷۱۵		۸۵	کوس قضا	
۱۹۰۰		۸۸۲		۴۲	قویک قضا	
۱۲۸		۵۸۹		۰۱	ساجاز قضا	
۱۰۱۵۷		۶۲۷۱		۵۰	اسخیر قضا	
۳۶۶۵		۱۵۸۸		۲۸	سغاز قضا	
۴۱۱۵		۱۴۰۸		۰	میدادی قضا	
۱۴۲۶۵		۲۷۴۵		۷۶	سواق قضا	
۶۵۶۵		۲۹۵۵		۶۷	الریکور قضا	
۱۲۲۱		۴۲۲۶		۲۸	طابع قضا	
۱۱۱۱۱۱	۱۷۶۵	۵۶۷۹۷		۱۶۵	بکون	